

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

**ZARZĄD POWIATU IŁAWSKIEGO
ul. gen. Władysława Andersa 2A
14-200 Iława**

grudzień 2017 r.

1. Spis treści

1.	Spis treści	2
2.	Wykaz skrótów	4
3.	Wstęp	6
3.1	Wprowadzenie.....	6
3.1.1	Cele i podstawa prawna opracowania Programu	6
3.1.2	Metodyka opracowania Programu	6
3.2	Ogólna charakterystyka powiatu iławskiego.....	7
3.2.1	Położenie, podział administracyjny.....	7
3.2.2	Krajobraz	8
3.2.1	Klimat.....	10
3.2.2	Formy użytkowania terenu.....	14
3.2.3	Warunki społeczne i gospodarcze	15
3.3	Prognoza trendów rozwojowych.....	20
4.	Streszczenie.....	25
5.	Ocena Stanu Środowiska	29
5.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	29
5.2	Zagrożenia hałasem.....	38
5.2.1	Emisja hałasu komunikacyjnego drogowego	39
5.2.2	Emisja hałasu komunikacyjnego kolejowego	42
5.2.3	Emisja hałasu komunikacyjnego lotniczego	43
5.2.4	Emisja hałasu przemysłowego	43
5.2.5	Hałas związany z użytkowaniem zbiorników wodnych	44
5.3	Pola elektromagnetyczne.....	45
5.4	Gospodarowanie wodami	48
5.4.1	Zasoby wód powierzchniowych.....	49
5.4.2	Zasoby wód podziemnych.....	61
5.4.3	Zagrożenie powodziowe	64
5.4.4	Zagrożenie suszą	66
5.5	Gospodarka wodno-ściekowa	69
5.5.1	Pobory wody	69
5.5.2	Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	75
5.5.3	Oczyszczalnie ścieków	76
5.6	Zasoby geologiczne.....	80
5.7	Gleby	83
5.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	88
5.9	Zasoby przyrodnicze	105
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami	120

6.	Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie	122
6.1	Cele, kierunki interwencji i zadania	122
6.2	Harmonogram rzeczowo-finansowy	122
6.3	Finansowanie zadań	124
7.	System realizacji programu ochrony środowiska	124
8.	Spis tabel.....	131
9.	Spis map.....	134
10.	Spis rycin	135
11.	Spis załączników.....	135
12.	Załączniki do programu ochrony środowiska.....	136

2. Wykaz skrótów

aKPOŚK 2015 – Czwarta aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych
ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT – Najlepsze Dostępne Techniki
BDL – Bank Danych Lokalnych (http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks)
CDMA - (od ang. code-division multiple access) – metoda dostępu do medium transmisyjnego polegająca na przypisaniu poszczególnym użytkownikom korzystającym z tego samego kanału do przesyłania danych, sekwencji rozpraszających, dzięki którym odbiornik jednoznacznie zidentyfikuje przeznaczoną dla niego transmisję
CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
CZK – Centrum Zarządzania Kryzysowego
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS – Główny Urząd Statystyczny
IMGW-PIB – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy
ISWK - Informatyczny System Wspomagania Kontroli
IUNG – Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
JCWP –jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd - jednolita część wód podziemnych
JST – jednostka samorządu terytorialnego
Kodeks DPR – Kodeks dobrej praktyki rolniczej
KPGO 2022 – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022
KPOP – Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPPSP Iława – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Iławie
KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LP – Lasy Państwowe
LTE – (ang. Long Term Evolution), generacja Internetu dostarczanego za pomocą masztów telefonii komórkowej
MBP – instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych
MCP - instalacja mechaniczno-ciepłego przetwarzania odpadów komunalnych
MŚ – Ministerstwo Środowiska
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO – Organizacja pozarządowa
OChK – obszar chronionego krajobrazu
ODR – Ośrodki Doradztwa Rolniczego
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków w sieci Natura 2000
OZE – odnawialne źródła energii
PCB – polichlorowane bifenyle
PCRE w Iławie - Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Iławie
PEM – promieniowanie elektromagnetyczne
PGN – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGWDW – Plan gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Wisły
PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy
PKB – Produkt krajowy brutto
PM10 – pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów

PM_{2,5} – pył z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra
PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
POliŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE – Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP – Program Ochrony Powietrza
POPW – Program Operacyjny Polska Wschodnia
POŚ – Program Ochrony Środowiska
POŚ WWM – Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020
Ppk – punkt pomiarowo-kontrolny
PSH – Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PSP - Państwowa Straż Pożarna
PSZOK – punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PZD w Iławie – Powiatowy Zarząd Dróg w Iławie
PZDR Iława - Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Iławie
PZP – plan zagospodarowania przestrzennego
RDLP – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM – równoważna liczba mieszkańców
RP – Rzeczpospolita Polska
RPO, RPO WiM 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SDR2015 – średni dobowy ruch w punktach pomiarowych na drogach wojewódzkich w 2015 r.
SEAP – (ang. Sustainable Energy Action Plan), plan działań na rzecz zrównoważonej energii
SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk w sieci Natura 2000
UM/UG – Urząd Miasta/Gminy
UMTS - (ang. Universal Mobile Telecommunications System) – standard telefonii komórkowej trzeciej generacji
UM WWM DOŚ – Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego Departament Ochrony Środowiska
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie
WPGO 2016 – Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022
WSS-E – Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WSO – Wojewódzki System Odpadowy
WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
WWM – województwo warmińsko-mazurskie
ZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZSR – Zespół Szkół Rolniczych
ZSEiE – zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

3. Wstęp

3.1 Wprowadzenie

3.1.1 Cele i podstawa prawna opracowania Programu

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” został sporządzony na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.). Program stanowi narzędzie realizacji polityki ochrony środowiska i będzie podstawą funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu powiatowym. Dokument jest spójny z zapisami „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020” oraz pozostałych dokumentów o charakterze strategicznym i programowym, opracowywanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Niniejszy Program jest kontynuacją „Programu Ochrony Środowiska na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” przyjętego Uchwałą Nr XXXVII/313/13 Rady Powiatu Iławskiego z dnia 28 listopada 2013 r. Określono w nim obszary, kierunki interwencji, cele i zadania, których realizacja przyczyni się do sukcesywnej poprawy stanu środowiska oraz bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu. Działania ujęte w Programie mają również na celu ograniczenie negatywnego wpływu źródeł zanieczyszczeń na środowisko naturalne, ochronę i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

3.1.2 Metodyka opracowania Programu

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” powstał w oparciu o dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym, dokumenty programowe, aktualne prawodawstwo w zakresie ochrony środowiska, informacje o stanie środowiska oraz przewidywane źródła finansowania zadań zawartych w Programie. Dane o stanie środowiska pochodzą przede wszystkim ze Starostwa Powiatowego w Iławie oraz urzędów poszczególnych gmin Powiatu, GUS, PMŚ, GDOŚ, RDOŚ, KZGW, RZGW IMGW-PIB, PIG-PIB i LP, jak również z innych źródeł według stanu na koniec roku 2016, chyba że dostępne były tylko starsze dane.

Struktura i zawartość Programu są zgodne z „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi i wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w roku 2015. Zgodnie z nimi zasadnicze części niniejszego dokumentu stanowią następujące rozdziały:

Rozdz.3. Wstęp, zawierający wprowadzenie, ogólną charakterystykę powiatu i prognozę trendów rozwojowych;

Rozdz.4. Streszczenie Programu;

Rozdz.5. Ocena stanu środowiska, w poszczególnych obszarach interwencji:

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza,

5.2. Zagrożenia hałasem,

5.3. Pola elektromagnetyczne,

5.4. Gospodarowanie wodami,

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa,

5.6. Zasoby geologiczne,

5.7. Gleby,

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,

5.9. Zasoby przyrodnicze,

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami;

Rozdz.6. Cele, kierunki interwencji i zadania Programu;

Rozdz.7. System realizacji Programu, zawierający harmonogram rzeczowo-finansowy oraz opis monitorowania realizacji Programu.

Program uzupełniają spisy i załączniki.

Treść Programu pozostaje w ścisłej relacji z zapisami aktualnie obowiązującego wojewódzkiego Programu ochrony środowiska. Ponadto dla każdego z dziesięciu obszarów przyszłej interwencji wymienionego w rozdz. 5 dokonano oceny efektów realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska, bazując na informacjach zawartych w ostatnim dwuletnim raporcie z jego wykonania.

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zostały wyłożone w Wydziale Ochrony Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Iławie oraz udostępnione na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Iławie. Celem udostępnienia opracowanej dokumentacji było umożliwienie społeczeństwu zapoznania się z jej treścią i ewentualnego wniesienia uwag i wniosków. W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych do Starostwa Powiatowego w Iławie nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski dotyczące ww. dokumentów.

3.2 Ogólna charakterystyka powiatu iławskiego

3.2.1 Położenie, podział administracyjny

Powiat iławski położony jest na południowo-zachodnim krańcu województwa warmińsko-mazurskiego. Jego zachodnia granica stanowi jednocześnie granicę z województwami pomorskim i kujawsko-pomorskim.

Mapa 1. Położenie powiatu iławskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Iławie

Od północy i wschodu powiat iławski graniczy z powiatem ostródzkim, od południowego wschodu z powiatem działdowskim, od południa z powiatem nowomiejskim, które to powiaty

należą do województwa warmińsko-mazurskiego. Od północnego zachodu sąsiaduje z powiatem sztumskim i kwidzińskim (województwo pomorskie). Na niewielkim odcinku w południowo-zachodniej części powiat iławski graniczy także z powiatem grudziądzkim, należącym do województwa kujawsko-pomorskiego. Powierzchnia powiatu wynosi 1385,22 km², co daje szóste miejsce w województwie. Stolicą powiatu i siedzibą władz powiatowych jest miasto Iława.

Powiat składa się z siedmiu gmin:

- Gmina miejska Iława,
- Gmina wiejska Iława,
- Gmina miejska Lubawa,
- Gmina wiejska Lubawa,
- Gmina miejsko-wiejska Susz,
- Gmina miejsko-wiejska Zalewo,
- Gmina miejsko-wiejska Kisielice.

Mapa 2. Gminy powiatu iławskiego.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Iławie

3.2.2 Krajobraz

Powiat iławski znajduje się w całości w strefie recesji zlodowacenia północnopolskiego, w czasie którego zostały ukształtowane zasadnicze elementy rzeźby, tworzącej dzisiejszą powierzchnię terenu. W fazie pomorskiej, w czasie postojów ostatniego lądolodu skandynawskiego utworzyły się m.in. łańcuchy moren czołowych, natomiast we wcześniejszej fazie poznańskiej, powstały wzgórza morenowe i kemowe, porozcinane później wodami rzeczno-lodowcowymi fazy pomorskiej.

Rzeźbę terenu powiatu kształtowały przede wszystkim wody płynące (wodno-lodowcowe i rzeczne). Pozostałością po działalności wód roztopowych odpływających z sandrów są rynny lodowcowe, ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód, rozcinające tereny wysoczyznowe. Rynny te wykorzystane zostały przez liczne jeziora (Jeziorak, Gardzień, Trupel) i rzeki (Osę, Iławkę, Elszkę i Sandelę), będące charakterystycznym elementem dzisiejszego młodoglacjalnego krajobrazu podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich - pagórkowatych wysoczyzn z licznymi formami akumulacji i erozji

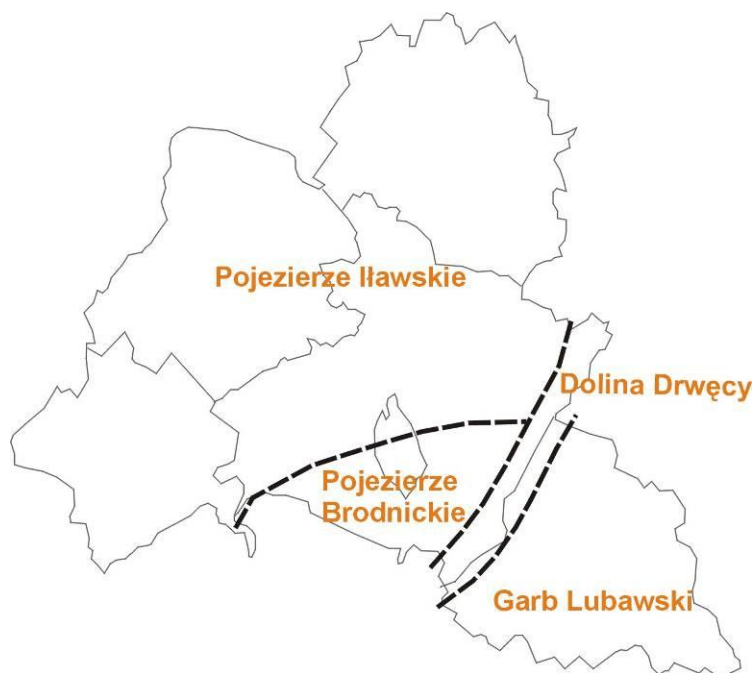
lodowcowej i wodnolodowcowej, m. in. zagłębieniami bezodpływowymi, rzekami, jeziorami i torfowiskami oraz równinami sandrowymi.

Morfologia terenu w granicach powiatu jest silnie urozmaicona, przy czym największe deniwelacje powierzchni, dochodzące do 100 m, występują w jego wschodniej części, w obrębie Wzgórz Dylewskich. Wyraźnie zaznacza się różnica pomiędzy terenami leżącymi po obu stronach Drwęcy - obszary położone na wschód od rzeki charakteryzują się większymi wartościami wysokości bezwzględnych.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego, powiat iławski położony jest w całości w granicach prowincji Niziny Środkowoeuropejskiej, podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, na pograniczu dwóch makroregionów: Pojezierza Iławskiego (314.9) oraz Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego (315.1), w obrębie następujących mezoregionów:

- Pojezierze Brodnickie - 315.12,
- Dolina Drwęcy - 315.13,
- Garb Lubawski - 315.15.

Mapa 3. Położenie fizyczno -geograficzne powiatu iławskiego.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Iławie

Pojezierze Iławskie, niepodzielony na mniejsze jednostki makroregion, obejmuje większość terenów powiatu iławskiego (za wyjątkiem obszaru gminy Lubawa oraz części obszaru miasta Iława i gminy Iława). Na północy teren ten opada wyraźnym stopniem ku Żuławom Wiślanym, na zachodzie natomiast ku Dolinie Dolnej Wisły. Na wschodzie jego granicę stanowi dolina Drwęcy oraz Pojezierze Olsztyńskie, południową granicę natomiast łuk moren czołowych, wyznaczający zasięg fazy pomorskiej.

Teren Pojezierza to głównie wysoczyzna morenowa falista, jedynie między Jeziorakiem a jez. Łabędź - wysoczyzna morenowa płaska. W morfologii zaznacza się również rozległa równina sandrowa rozciągająca się na północ od Iławy i znacznie mniejsza - na północ od

Zalewa. Pomiędzy Jeziorakiem a jez. Dauby występuje wał moreny czołowej spiętrzonej. Na zachód od jez. Karaś znajduje się rozległe torfowisko.

Znaczne urozmaicenie rzeźby terenu Pojezierza Iławskiego sprawia, iż wysokości bezwzględne w obrębie powiatu wahają się od 100 do 145 m n.p.m., przy niewielkim nachyleniu powierzchni w kierunku południowo-zachodnim. Lokalnie, w dolinach rzek, rzędne terenu schodzą do 90 m n.p.m.

Cechą charakterystyczną krajobrazu tego obszaru jest duża jeziorność. W jego obrębie znajduje się kilkadziesiąt zbiorników m. in.: jeziora Jeziorak, Płaskie, Ewingi, Karaś, Łabędź, Trupel. Większe kompleksy leśne występują na północ i zachód od Iławy, porastając powierzchnie sandrowe, występujące po obu stronach rynny Jezioraka.

Pojezierze Brodnickie, obejmujące jedynie niewielki, południowy fragment powiatu, to przede wszystkim porośnięta lasami równina sandrowa, rozciągająca się na południe od Iławy po dolinę Drwęcy, łącząca się od północy z sandrem iławskim. Jej środkiem przebiegają rynny subglacialne. Rzędne terenu w granicach powiatu schodzą od ok. 120 do ok. 100 m n.p.m. w dolinie Drwęcy.

Garb Lubawski, graniczący od zachodu z Doliną Drwęcy jest mezoregionem wyróżniającym się od sąsiednich wysokościami bezwzględnymi i dużymi deniwelacjami terenu, przekraczającymi 100 m. Jego kulminację stanowi Góra Dylewska (312 m), położona poza granicami powiatu iławskiego, której geneza podobnie jak całego obszaru Garbu, wiąże się z ukształtowaniem podłoża podczwartorzędowego, wyniesionego w czasie fazy poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego.

Na krańcach południowo-zachodnich wysokości bezwzględne osiągają 130 m n.p.m., w rejonie Lubawy mieszczą się w przedziale 160-180 m n.p.m. Wzgórza osiągające wysokość ponad 270 m zaczynają się w okolicach miasta i ciągną w kierunku północno-wschodnim i północnym. Jest to obszar praktycznie pozbawiony większych zbiorników wodnych, charakteryzujący się niewielkim zalesieniem - lasy występują jedynie w obrębie najwyższych wyniesień Garbu.

Dolina Drwęcy, rozciągająca się pomiędzy pojezierzami, to obszar stanowiący w okresie zlodowacenia płytką dolinę, umożliwiającą odpływ wodom roztopowym w kierunku południowo-zachodnim. Obecna dolina przechodzi przez rozległe tereny sandrowe na wysokości powiatu, a rzędne terenu maleją od ok. 115 m n.p.m. w rejonie Samborowa do ok. 100 m n.p.m. w rejonie miejscowości Rodzone.

Od strony Lubawy dolina oddzielona jest od wysoczyzny falistej Garbu Lubawskiego wysoką, ponad 20-metrową krawędzią. Ponad nią, na ogół wąskim tarasem zalewowym, zaznaczają się tu plejstocenyjskie piaszczyste tarasy nadzalewowe, porośnięte lasami (okolice Gierłóży).

3.2.1 Klimat

Klimat północno-wschodniej części Polski ze względu na położenie geograficzne wyróżnia się pewnymi cechami znanymi:

- wydłużony okres zimy i skrócony czas trwania lata,
- skrócony okres wegetacyjny,
- najkrótszy okres bezprzymrozkowy,
- najdłuższy okres zalegania pokrywy śnieżnej.

Ponadto na tym obszarze występują największe w skali Polski roczne amplitudy temperatury powietrza i skrócony czas trwania przejściowych pór roku, zwłaszcza przedwiośnia. Inne parametry charakteryzujące klimat, takie jak:

- wiatry (przeważnie słabe z kierunków W i NW – latem, a SW z wyraźnym wzrostem E – zimą),
- wilgotność powietrza,
- wysokość opadów i liczba dni z opadem,
- przewaga opadów letnich nad zimowymi,
- liczba dni pogodnych i pochmurnych

nie wyróżniają tego obszaru na tle Polski.

Klimat powiatu iławskiego zbliżony jest charakterem do klimatu Pojezierza Mazurskiego, który cechuje się zmiennością pogody, przesunięciem pór roku i wahaniami okresu wegetacyjnego. Jednakże z uwagi na fakt, że powiat jest najbardziej wysuniętym na zachód rejonem województwa warmińsko-mazurskiego, można tu zaobserwować wpływy klimatu morskiego, które łagodzą surowość klimatu kontynentalnego. Wraz ze zmniejszaniem się odległości do morza maleją wahania temperatur powietrza oraz długość zalegania pokrywy śnieżnej. Lokalny klimat powiatu iławskiego kształtuje ponadto rzeźba terenu, rozległe obszary leśne i wysoki wskaźnik jeziorności.

Jednym z głównych czynników charakteryzujących warunki klimatyczne jest temperatura powietrza atmosferycznego. Średnioroczna temperatura powietrza w powiecie iławskim w okresie wielolecia 1971-2000 wynosiła 7,5°C. W 2016 roku wyniosła 8,5°C i była wyższa od temperatury wieloletniej o 1°C. Nie zaobserwowano różnic w średnich temperaturach w porównaniu do lat 2014 i 2015 (tab.1).

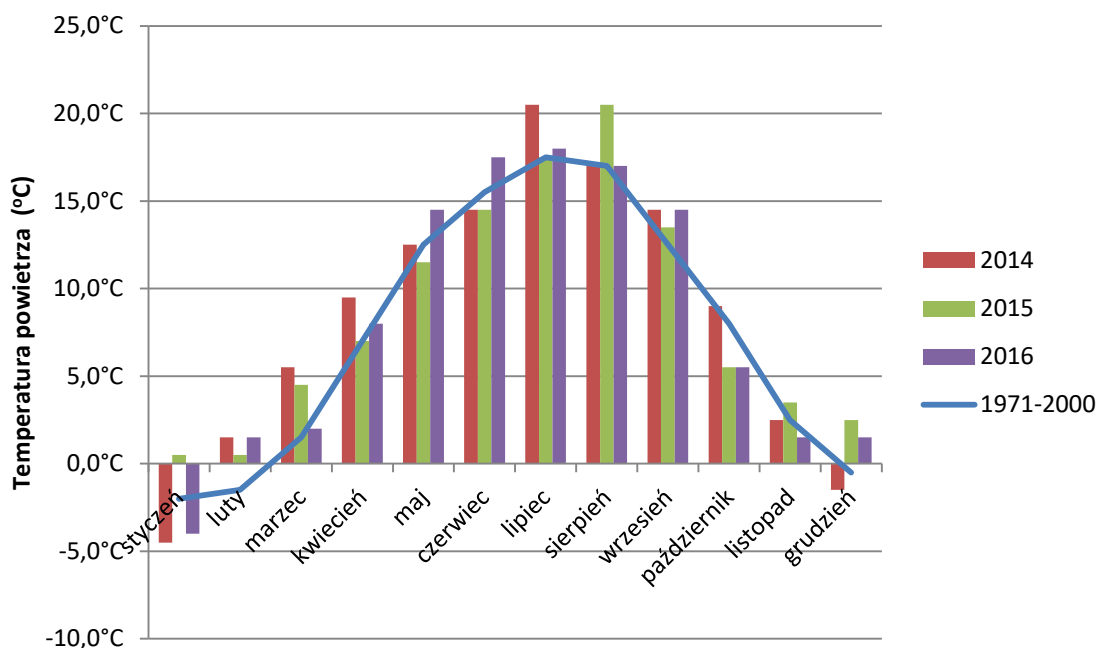
Tabela 1. Temperatury powietrza dla obszaru powiatu iławskiego, uśrednione w skali roku.

Wyszczególnienie	1971-2000	2010	2014	2015	2016
Temperatura powietrza [°C]	7,5	7,5	8,5	8,5	8,5
Temperatura maksymalna [°C]	27	29	28	28	27
Temperatura minimalna [°C]	-10	-14	-9	-4	-6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMGW

Roczny przebieg temperatury oparty na wartościach średnich miesięcznych w 2016 roku był zbliżony do przebiegu wieloletniego. Najcieplejszymi miesiącami były czerwiec, lipiec i sierpień, zaś miesiącem najzimniejszym był styczeń (ryc. 1).

Rycina 1. Średnie miesięczne temperatury powietrza na terenie powiatu iławskiego w latach 1971-2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMGW

Analizując temperatury skrajne w poszczególnych miesiącach 2016 roku maksymalną temperaturę równą 32°C odnotowano w miesiącu czerwcu, a minimalną temperaturę równą -17°C w miesiącu styczniu.

Ważnym czynnikiem kształtującym klimat powiatu są opady atmosferyczne. Dominującą postacią fizyczną zasilania atmosferycznego w regionie są opady deszczu z przewagą opadów letnich. Roczna suma opadów w 2016 r. kształtowała się na poziomie 700- 800 mm i była wyższa od średniej wartości zanotowanej w wieloleciu 1971-2000 (600-650 mm). Najwyższa miesięczna suma opadów na analizowanym terenie w roku 2016 została odnotowana w lipcu i wyniosła 100-120 mm.

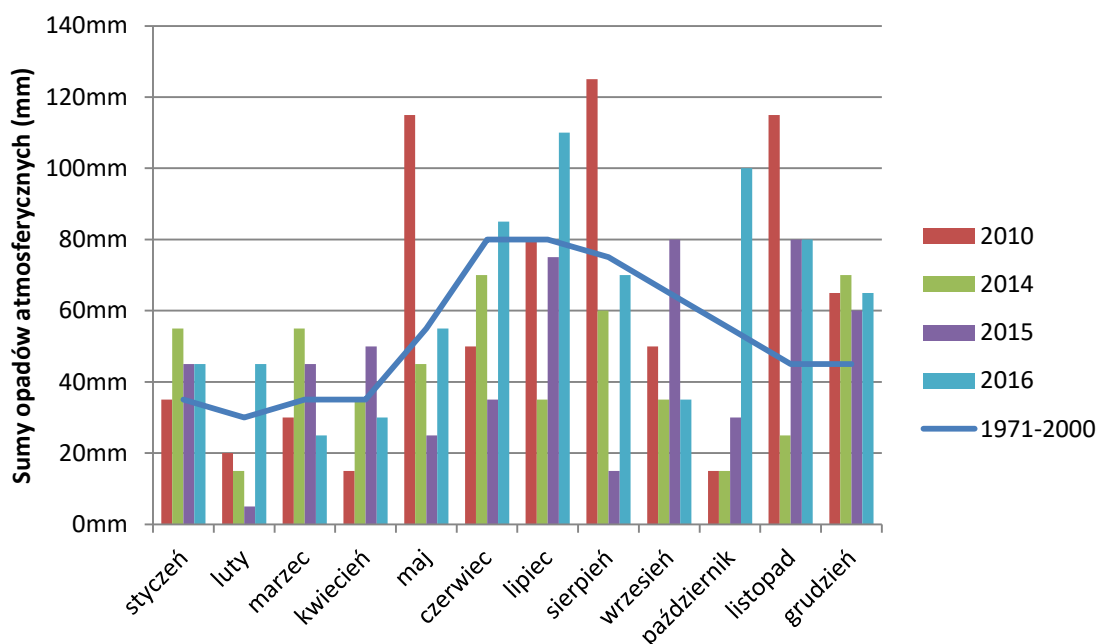
Przyczyną zwiększenia sum opadów letnich są w dużej mierze burze. Liczba dni burzowych w roku wynosi około 15. Dni z mgłą bywa tu przeciętnie około 50, co stanowi osobliwość terenów Pojezierza Iławskiego [źródło: Stopa-Boryczka M. i in. 1986; Atlas współzależności parametrów meteorologicznych i geograficznych w Polsce pt. Klimat północno-wschodniej Polski (red. M. Stopa-Boryczka); Wyd. UW 2013].

Tabela 2. Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych na terenie powiatu iławskiego.

Wyszczególnienie	1971-2000	2010	2014	2015	2016
Suma opadów [mm]	600-650	700-750	450-550	500-600	700-800

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMGW

Rycina 2. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMGW

Wiatry na obszarze powiatu iławskiego osiągają średnią prędkość 3-4 m/s i najczęściej wieją z kierunków: południowo-zachodniego i zachodniego, rzadziej z północy. Wzmoczone działanie wiatrów występuje w okolicach Kisielic, co daje korzystne warunki do lokalizowania na tym obszarze elektrowni wiatrowych. Powiat iławski znajduje się w III strefie ryzyka wystąpienia wiatrów, o prędkościach maksymalnych od 20 do 25 m/s.

Roczne usłonecznienie terenu określa liczbę godzin w roku, w ciągu których promienie słoneczne padają bezpośrednio na powierzchnię ziemi. Usłonecznienie powiatu iławskiego w 2016 r. było wyższe od średniej z wielolecia 1971-2000 i niższe niż w latach 2014 i 2015 (tab. 3).

Tabela 3. Średnie roczne usłonecznienie na terenie powiatu iławskiego.

Wyszczególnienie	1971-2000	2010	2014	2015	2016
Usłonecznienie [h]	1620-1640	1750-1850	2100-2200	2000-2100	1800-2000

Źródło: Opracowane własne na podstawie danych IMGW

Na lokalny klimat wpływają również rzeźba i pokrycie terenu, zwłaszcza w obrębie większych kompleksów leśnych i przy dużych jeziorach. Na podstawie badań przeprowadzonych przez Zakład Klimatologii Uniwersytetu Warszawskiego stwierdzono, że ocieplający wpływ jezior na najbliższe otoczenie rozpoczyna się mniej więcej od godziny 18:00 do 20:00, a kończy w godzinach 7:00-9:00. Zatem w dzień tereny bezpośrednio sąsiadujące z jeziorami są chłodniejsze, co przy upalnej pogodzie korzystnie wpływa na organizm ludzki. Ze względu na większy udział mas powietrza polarnomorskiego i sporą liczbę naturalnych zbiorników wodnych, wilgotność powietrza regionu Pojezierza Iławskiego jest stosunkowo duża. Wilgotność względna powietrza waha się od 72% w maju i czerwcu, do 89% w listopadzie i grudniu.

Współczesne tendencje zmian klimatu

Zmiany klimatyczne na obszarze powiatu iławskiego nie różnią się znacząco od tych obserwowanych na terenie całej Polski. Średnie temperatury powietrza w powiecie wykazują tendencję wzrostową, co jest zgodne z ogólnopolskim i ogólnoświatowym trendem.

Nieznacznie zwiększa się również wskaźnik usłonecznienia terenu. Nie zaobserwowano innych wyraźnych zmian zachodzących w lokalnym klimacie. W związku z postępującym ocieplaniem się klimatu należy spodziewać się występowania w przyszłości takich zjawisk jak:

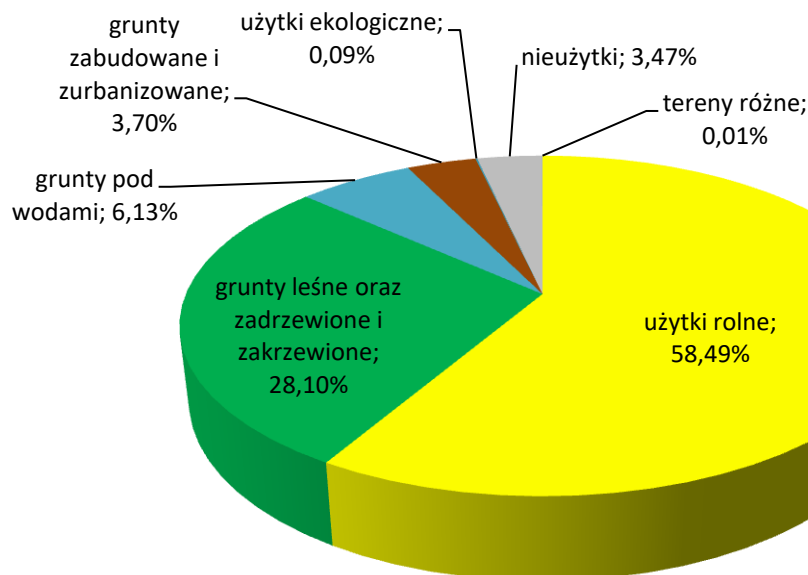
- długotrwałe fale upałów latem i cieplejsze zimy,
- zmiany w strukturze lokalnej fauny i flory, związane ze stopniowym przesuwaniem się stref klimatycznych - będzie to miało również wpływ na sposób prowadzenia gospodarki rolnej,
- większa częstotliwość występowania burz, huraganów, powodzi, susz i innych ekstremalnych zjawisk pogodowych, które w skrajnych przypadkach mogą nosić znamiona katastrofy naturalnej.

3.2.2 Formy użytkowania terenu

Użytkowanie gruntów na terenie powiatu iławskiego kształtuje się następująco:

- użytki rolne, w tym grunty orne: sady, łąki, pastwiska, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, grunty pod rowami – 81 022 ha,
- grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 38 931 ha,
- grunty pod wodami – 8487 ha,
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 5126 ha,
- użytki ekologiczne – 128 ha,
- nieużytki – 4812 ha,
- pozostałe grunty – 16 ha.

Rycina 3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie iławskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2014

Podstawową dziedziną gospodarki na terenie powiatu pozostaje rolnictwo, przy czym należy podkreślić, iż wiele gospodarstw oprócz uprawy roślin specjalizuje się w hodowli zwierząt, zwłaszcza drobiu i trzody chlewnej. Obok rolnictwa ważną gałęzią gospodarki jest turystyka.

3.2.3 Warunki społeczne i gospodarcze

Demografia

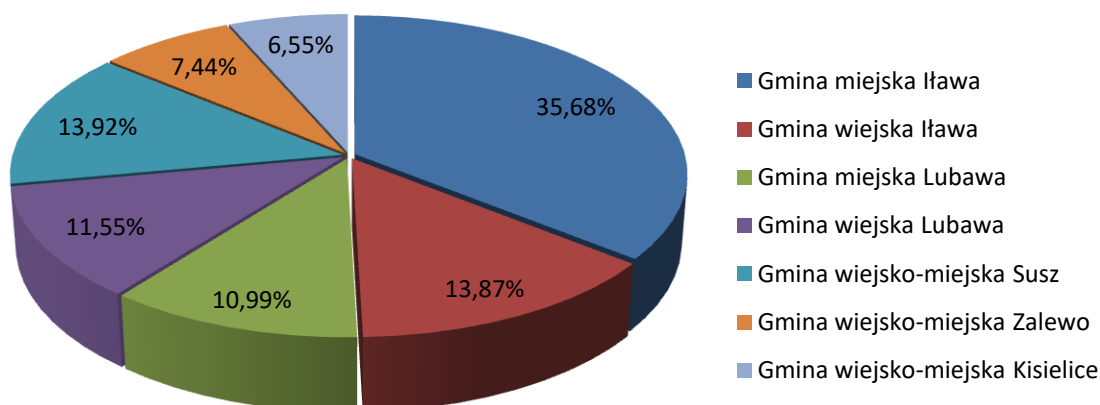
Powiat iławski jest szóstym pod względem powierzchni i piątym pod względem liczby ludności powiatem województwa warmińsko-mazurskiego (tab. 4). W granicach powiatu leży pięć miast. Głównym ośrodkiem gospodarczym, administracyjnym, oświatowym i turystycznym w rejonie jest miasto Iława, będąca także ważnym węzłem komunikacyjnym.

Tabela 4. Powierzchnia, liczba ludności oraz gęstość zaludnienia w gminach powiatu iławskiego.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Polska	31 267 967	38 432 992	123
Województwo warmińsko-mazurskie	2 417 347	1 436 367	59
Powiat iławski	138 522	92 791	67
Gmina miejska Iława	2 188	33 108	1513
Gmina wiejska Iława	42 421	12 872	30
Gmina miejska Lubawa	1 684	10 199	606
Gmina wiejska Lubawa	23 645	10 716	45
Gmina miejsko-wiejska Susz	25 905	12 914	50
Gmina miejsko-wiejska Zalewo	25 393	6 903	27
Gmina miejsko-wiejska Kisielice	17 286	6 079	35

Źródło: BDL GUS 2016

Rycina 4. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w całkowitej liczbie ludności powiatu.

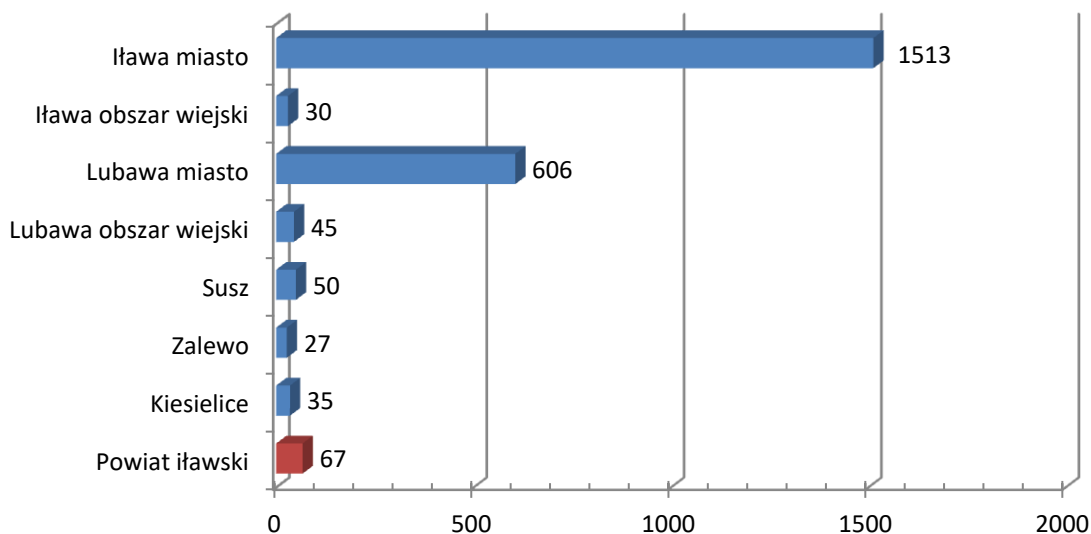

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS 2016.

Udział ludności w miastach wynosi ponad 57% (53 222 osoby). Pozostała część mieszkańców powiatu, tj. 39.569 osób zamieszkuje tereny wiejskie w miejscowościach o zróżnicowanej wielkości.

Gęstość zaludnienia powiatu iławskiego wynosi 67 osób/km². Najwyższym wskaźnikiem gęstości zaludnienia spośród gmin powiatu charakteryzuje się gmina miejska Iława (1513 osób/km²), natomiast najniższym gmina miejsko-wiejska Zalewo (27 osób/km²).

Rycina 5. Gęstość zaludnienia [os./km²] powiatu iławskiego i jego poszczególnych gmin.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS 2016 r.

Na terenie powiatu liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn. W 2016 r. powiat zamieszkiwało 45 997 mężczyzn i 46 794 kobiet. Wskaźnik feminizacji wyniósł około 102 kobiety na 100 mężczyzn.

Struktura wiekowa mieszkańców powiatu przedstawia się następująco:

- mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym, 17 lat i mniej – 18 505 osób,
- mieszkańcy w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat) – 58 136 osób,
- mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym – 16 150 osób.

Przyrost naturalny w powiecie iławskim jest dodatni i w roku 2016 wyniósł 74 osoby. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców kształtował się na poziomie 0,8. Na terenie miast powiatu odnotowano ujemny współczynnik przyrostu naturalnego (-0,1). Migracje ludności w powiecie w 2016 roku odnotowały ujemne saldo, równe -113 (tab. 5).

Tabela 5. Migracje ludności w powiecie iławskim w 2016 r.

Migracje 2016 r.		
Zameldowania	Liczba osób [szt.]	Udział procentowy [%]
Ogółem	923	100
Ze wsi	561	60,8
Z miast	340	36,8
Z zagranicy	22	2,4
Wymeldowania	Liczba osób [szt.]	Udział procentowy [%]
Ogółem	1036	100
Na wieś	350	33,8
Do miast	675	65,2
Za granicę	11	1,1
Saldo migracji	-113	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2016

Poziom życia mieszkańców

Na poziom życia mieszkańców danego obszaru wpływa szereg czynników, takich jak: stan infrastruktury technicznej i społecznej, dostęp do edukacji, rynku pracy, służby zdrowia i kultury, jak również poziom zaufania społecznego.

Na sytuację społeczno-ekonomiczną powiatu znaczący wpływ wywiera kondycja lokalnej gospodarki oraz rynku pracy. Wyraża się to m.in. w skali zatrudnienia mieszkańców, poziomie wynagrodzeń oraz wielkości i strukturze bezrobocia, które na nim występuje.

Warmińsko-mazurski rynek pracy jest jednym z najtrudniejszych w Polsce. Świadczy o tym wysoka stopa bezrobocia, która w 2016 roku sięgnęła 14,2%, podczas gdy w kraju była na poziomie 8,3%. Natomiast powiat iławski charakteryzuje się w tej dziedzinie wskaźnikami korzystniejszymi niż w Polsce, ponieważ stopa bezrobocia w powiecie była niższa od krajowej i wyniosła 6,0%.

W powiecie iławskim na 1000 osób 226 osób pozostaje aktywnych zawodowo. W 2016 r. odnotowano 20 942 osoby pracujące: 11 199 mężczyzn i 9 743 kobiet. Przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 3 307,79 zł. W relacji do średniej krajowej to 77,1%.

W roku 2016 zarejestrowano w społeczności powiatu 2 042 osoby bezrobotne. Dane wskazują na trudniejszą sytuację kobiet na rynku pracy, ponieważ większość bezrobotnych to kobiety – 1257, przy liczbie niepracujących mężczyzn – 785. Około 8% kobiet i 2,5% mężczyzn pozostających bez pracy to osoby z wyższym wykształceniem. Największa liczba bezrobotnych lokuje się wśród osób posiadających wykształcenie gimnazjalne lub niższe.

Powiatowy Urząd Pracy w Iławie dysponował w 2016 roku ofertą 252 ogłoszeń pracy.

Tabela 6. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Iławie w 2016 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób [szt.]	Udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych [%]
Bezrobotni ogółem	2042	100
Bezrobotni – kobiety	1257	61,6
Bezrobotni - mężczyźni	785	38,4
Bezrobotni powyżej 1 roku	362	17,7
Bezrobotni zamieszkali na wsi	933	45,7
Bezrobotni zamieszkali w mieście	1109	54,3
Bezrobotni absolwenci	90	4,4
Bezrobotni według wykształcenia	Wyższe	211
	Policealne, średnie zawodowe	395
	Ogólnokształcące	199
	Zawodowe	579
	Gimnazjalne i poniżej	658

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2016

W powiecie iławskim duże znaczenie społeczno-gospodarcze mają obszary wiejskie. Rolnictwo jest jedną z głównych gałęzi gospodarki, ponieważ powiat dysponuje znacznymi zasobami gruntów ornych i użytków zielonych.

Według danych ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego, w 2010 roku w powiecie było 4 256 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Większość stanowiły te o powierzchni powyżej 5 ha (2 584 podmiotów, czyli ponad 60% wszystkich gospodarstw), w tym o powierzchni powyżej 15 ha było aż 1 258 gospodarstw (prawie 30%). Dominuje w nich uprawa pszenżyta ozimego, pszenicy ozimej, mieszanek zbożowych, rzepaku i rzepiku oraz jęczmienia jarego. Ponadto prowadzona jest hodowla zwierząt, przede wszystkim trzody chlewnej, bydła i drobiu. Bardzo często gospodarstwo rolne stanowi jedyne lub główne źródło utrzymania.

Lesistość powiatu iławskiego wynosi 27%. Ogólna powierzchnia lasów to 37 463,26 ha (w tym: 34 758,72 ha lasów publicznych, 89,99 ha lasów publicznych gminnych oraz 2 704,54 ha lasów prywatnych). W 2016 roku gospodarka leśna dostarczyła 1 719 m³ grubizny (w tym: z lasów prywatnych – 1 651 m³, z lasów gminnych – 68 m³).

W powiecie iławskim bardzo ważną rolę gospodarczą odgrywa turystyka, która wykorzystuje bogate zasoby geograficzno-przyrodnicze oraz historyczne powiatu.

Według danych GUS za 2016 r. na terenie powiatu zlokalizowanych jest: sześć hoteli, jeden motel, jeden pensjonat, sześć innych obiektów hotelowych, dwa ośrodki wczasowe, jeden kolonijny i jeden szkoleniowo-wypoczynkowy, dwa zespoły domków turystycznych oraz liczne obiekty noclegowe krótkotrwałego zakwaterowania, kempingi i pola biwakowe. Ponadto znajduje się tu wiele kwater prywatnych i gospodarstw agroturystycznych. W 2016 roku powiat odwiedziło około 59 360 turystów, w tym 3 608 turystów zagranicznych.

Zatrudnienie w branży turystycznej, jak i w rolniczej ma przeważnie sezonowy charakter i jest w dużej mierze uzależnione od czasu trwania pór roku oraz pogody.

Stałe, całoroczne miejsca pracy są za to dostępne w branży usługowej oraz produkcyjnej. Część z nich zapewniają podmioty administracji publicznej (jednostki organizacyjne samorządów lokalnych gmin i powiatu). Jednak zdecydowaną przewagę stanowią pracodawcy prywatni działający w różnych branżach.

Zgodnie z danymi GUS w 2016 r. w powiecie iławskim zarejestrowanych było ogółem 7 050 podmiotów gospodarczych, które prowadziły działalność w następujących obszarach:

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 366,
- przemysł i budownictwo – 1 669,
- pozostała działalność – 5 015.

Do największych, liczących się na rynku firm zlokalizowanych na terenie powiatu należą:

- Animex Foods Sp. z o.o. Sp. K.. Oddział w Iławie – instalacja do uboju zwierząt i przetwórstwa produktów spożywczych;
- Zakład drobiarski LECH-DRÓB Sp. z o.o. w Zalewie;
- IKEA Industry Lubawa – producent mebli. Jest to jeden z największych pracodawców w województwie warmińsko-mazurskim, zatrudniający około 1 500 pracowników);
- Uroda Polska Sp. z o.o. – producent polskich kosmetyków. Zakład produkcyjny znajduje się we wsi Kamień Duży, w gminie Iława;
- Spółdzielnia Mleczarska Mlekovita Oddział w Lubawie;
- Rolimpex S.A. – produkcja i usługi w dziedzinie nasiennictwa. Jeden z jego czterech zakładów znajduje się w Iławie;
- Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Iławie – instalacja do spalania paliw;
- Iławskie Przedsiębiorstwo Budowlane „IPB” Sp. z o.o.;
- Sklepy sieci handlowych: Kaufland, Biedronka, Pepco, Intermarche.

Poziom życia mieszkańców zależny jest również od infrastruktury komunalnej i mieszkaniowej.

Zgodnie z danymi GUS powiat iławski jest obsługiwany przez dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych (o przepustowości 900 m³/dobę) oraz pięć oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (przepustowość – 21 676 m³/dobę, tj. 0,23 m³/dobę*1 mieszk.). Z oczyszczalni ścieków komunalnych korzysta 75,6% społeczeństwa. W miastach ten odsetek wynosi 99,2%, zaś na wsi zaledwie 43,7%. W kwestii dostępu mieszkańców do urządzeń sieciowych widoczne są znaczne różnice. Jednak jakość życia mieszkańców w tej dziedzinie stopniowo ulega wyrównaniu.

Zasoby mieszkalne powiatu to 29 727 mieszkań. Większość zlokalizowana jest na terenach miejskich – 19 188 mieszkań, zaś na wsiach – 10 539 lokali. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 73,3 m² i przypada na nie 3,12 mieszkańca.

Tabela 7. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w stosunku do ogółu mieszkań.

Wyszczególnienie		Mieszkania wyposażone w instalacje [% ogółu]				
		wodociąg	ustęp splukiwany	łazienka	C.O.	gaz sieciowy
Polska	w miastach	99,1	97,2	95,5	87,4	72,0
	na wsi	92,1	86,2	82,6	71,3	21,4
Woj. warmińsko-mazurskie	w miastach	99,9	99,1	97,2	90,5	69,4
	na wsi	92,0	86,1	82,2	69,7	4,7
Powiat iławski	w miastach	99,7	98,6	96,6	91,0	57,4
	na wsi	95,1	85,6	82,6	67,9	0,8

Zródło: BDL GUS 2016, obliczenia własne

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że poziom wyposażenia mieszkań powiatu iławskiego w instalacje techniczno-sanitarne nie wyróżnia się na tle województwa i kraju. Pod względem niektórych parametrów sytuacja w powiecie jest lepsza niż w Polsce, np. w przypadku stopnia zwodociągowania mieszkań, czy dostępu do łazienki. Jednakże w porównaniu do kraju i województwa odnotowano znacząco niższy odsetek mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy, zwłaszcza na terenach wiejskich. W skali kraju liczba mieszkań posiadających zasilanie w gaz sieciowy systematycznie wzrasta, natomiast na terenie powiatu nie obserwuje się takiego trendu.

Zarówno w powiecie, jak i na pozostałym obszarze Polski zaobserwować można znaczące różnice w stopniu wyposażenia mieszkań w miastach i na wsiach. Jednakże sytuacja na terenach wiejskich ulega stopniowej poprawie.

Na jakość życia mieszkańców wpływ ma zapewnienie opieki zdrowotnej. Podstawową opiekę zdrowotną (POZ) realizują lekarze pierwszego kontaktu. Na opiekę tę składa się leczenie oraz profilaktyka chorób, rehabilitacja, orzekanie o stanie zdrowia, a także zapewnienie pacjentom opieki pielęgniarki środowiskowej oraz położnej.

Według danych GUS (2016 r.) w powiecie iławskim działa 40 przychodni prowadzących ambulatoryjną opiekę zdrowotną. Osoby potrzebujące całodobowej opieki są hospitalizowane w Powiatowym Szpitalu im. Władysława Biegańskiego w Iławie.

Poczucie bezpieczeństwa publicznego związane z ochroną życia, zdrowia oraz mienia zapewniają jednostki i służby działające na terenie powiatu:

- Komenda Powiatowa Policji w Iławie;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Iławie oraz 52 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 11 należących do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG);
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Iławie;
- Państwowa Inspekcja Sanitarna;
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Iławie;
- Powiatowa Komisja Bezpieczeństwa i Porządku.

Istotnym czynnikiem świadczącym o jakości życia mieszkańców jest możliwość edukacji. W granicach powiatu iławskiego funkcjonuje 37 szkół podstawowych, do których uczęszcza 6 254 uczniów, w tym dwie szkoły podstawowe specjalne (97 uczniów).

Jednocześnie w powiecie funkcjonuje 17 szkół gimnazjalnych (w tym jedna specjalna oraz jedno gimnazjum dla dorosłych). W 2016 roku uczęszczało do nich łącznie 2 936 uczniów.

Powiat iławski wykonuje zadania publiczne w zakresie edukacji o charakterze ponadgminnym. Prowadzi następujące placówki szkolne zlokalizowane na terenie miast Iława, Lubawa, Susz i Kisielice:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Iławie (liceum ogólnokształcące oraz gimnazjum publiczne);
2. Zespół Szkół im. Bohaterów Września 1939 Roku w Iławie (technikum oraz Szkoła Branżowa I stopnia);
3. Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie (liceum ogólnokształcące oraz Branżowa Szkoła I stopnia);
4. Zespół Szkół w Lubawie (liceum ogólnokształcące, technikum, Branżowa Szkoła I stopnia);
5. Zespół Szkół Rolniczych im. S. i H. Sierakowskich w Kisielicach (technikum, liceum ogólnokształcące, szkoła policealna oraz technikum uzupełniające dla dorosłych). Przy ZSR działa Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kisielicach, który obejmuje przedszkole specjalne, szkołę podstawową specjalną, gimnazjum specjalne, zasadniczą szkołę zawodową specjalną, szkołę specjalną przysposabiającą do pracy);
6. Zespół Szkół im. Ireny Kosmowskiej w Suszu (liceum ogólnokształcące, technikum, szkoła policealna, liceum ogólnokształcące dla dorosłych oraz zasadnicza szkoła zawodowa);
7. Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Iławie (szkolne schronisko młodzieżowe oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Iławie, w skład którego wchodzi: szkoła podstawowa, gimnazjum, zasadnicza szkoła zawodowa oraz szkoła specjalna przysposabiająca do pracy);
8. Powiatowe Centrum Kształcenia Praktycznego w Iławie (przygotowanie zawodowe młodzieży i dorosłych, wynikające z programów nauczania dla danego zawodu);
9. Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Iławie (publiczna placówka wychowania pozaszkolnego).

Ważną rolę w zakresie edukacji odgrywa ponadto Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji w Iławie, prowadzące działalność w zakresie specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej, jak również kształcenia i doskonalenia kadry pedagogicznej. W strukturze Centrum funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Iławie oraz Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Iławie.

3.3 Prognoza trendów rozwojowych

Analiza stanu prawnego

Zgodnie z zapisami Konstytucji RP ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Władze powinny prowadzić politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom, a także wspierać działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska. W myśl ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1376 z późn. zm.), przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań, podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Polityka ochrony środowiska stanowi element polityki rozwoju i jest rozumiana, jako zespół

działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie długookresowej i średniookresowej strategii rozwoju kraju, innych strategii rozwoju – odnoszących się do sektorów, dziedzin, regionów lub rozwoju przestrzennego, w tym obszarów funkcjonalnych oraz programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w wymienionych wyżej strategiach, programach i dokumentach programowych. POŚ powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Spójność Programu z dokumentami strategicznymi i programowymi

Opracowane przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” zobowiązują autorów Programów do zapewnienia ich zgodności z nadrzędnymi dokumentami o charakterze strategicznym, dokumentami sektorowymi oraz dokumentami o charakterze programowym/wdrożeniowym. Niniejszy Program jest spójny z zapisami „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020” oraz pozostałych dokumentów o charakterze strategicznym i programowym, opracowywanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym:

- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”,
- „Strategia Rozwoju Kraju 2020”,
- „Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)”,
- „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020”,
- „Strategia „Sprawne Państwo 2020””,
- „Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022””,
- „Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie””,
- „Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)”,
- „Czwarta aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” (AKPOŚK 2015),
- „Krajowy plan gospodarki odpadami 2022””,
- „Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów””,
- „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020””,
- „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030””,
- „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 – Aktualizacja””,
- „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025””,
- „Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025””,
- „Strategia rozwoju rybactwa na terenie województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku””,

- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego”, przyjęty uchwałą nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 maja 2015 r.,
- „Zaktualizowana Regionalna strategia innowacyjności województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020”, przyjęta przez sejmik województwa 28 września 2010 r.,
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020”,
- „Koncepcja rozwoju OZE w województwie warmińsko-mazurskim do 2020 roku”,
- „Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022”,
- „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”,
- „Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły”,
- „Raport z realizacji ‘Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020’ za okres z 2013-2014 r.”,
- „Raport z realizacji ‘Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020’ za okres z 2015-2016 r.”,
- „Zintegrowana Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025”.

Założenia niniejszego Programu są zgodne z zapisami ww. dokumentów i uwzględniają zawarte w nich cele i zadania. Sam Program będzie natomiast stanowił podstawę do opracowywania programów ochrony środowiska i innych dokumentów na poziomie gminnym.

Kierunki rozwoju powiatu iławskiego

Kluczowe płaszczyzny rozwoju powiatu iławskiego w perspektywie do roku 2025 wpisują się w wizję rozwoju całego województwa warmińsko-mazurskiego, określoną w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. Zgodnie z tą wizją wyróżniono trzy płaszczyzny rozwoju obejmujące ludzi, gospodarkę i wzajemne relacje między nimi. Zostały one osadzone w środowisku przyrodniczym, ponieważ to w nim odbywają się wszelkie działania człowieka. W „Strategii...” wyróżniono trzy priorytety strategiczne, które będą realizowane przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiska naturalnego i z poszanowaniem jego wartości:

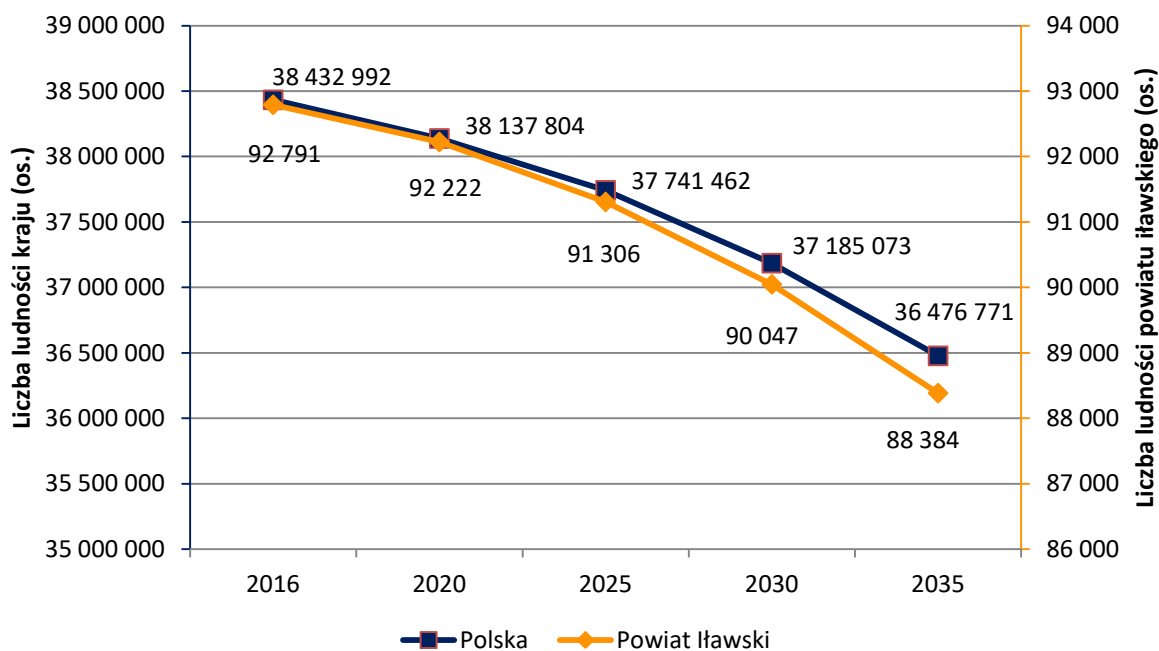
- konkurencyjna gospodarka – zakłada konkurencję na kilku płaszczyznach, między wieloma podmiotami. Obejmuje konkurencję między firmami, konkurencję między potencjalnymi pracownikami o najlepsze miejsca pracy oraz zabieganie państw o inwestorów, aby podejmowali działalność na ich terenie. Również regiony, miasta i gminy włączyły się w konkurencję o czynniki rozwojowe.
- otwarte społeczeństwo – zakłada ukierunkowanie na kapitał społeczny, przejawiający się otwartością na idee i innowacje oraz chęcią kształcenia i podnoszenia kwalifikacji, podejmowania ryzyka i współpracy, a także budowaniem zaufania.
- nowoczesne sieci – istotnym czynnikiem rozwoju regionów jest ich obecność w różnego rodzaju sieciach. Nowoczesne sieci postrzegane są zarówno, jako elementy fizyczne (infrastruktura techniczna), jak również powiązania i relacje (kontakty międzyludzkie, doświadczenia współpracy).

Dla powiatu iławskiego do roku 2015 obowiązywała „Strategia Rozwoju Powiatu Iławskiego na lata 2008-2015”, przyjęta uchwałą Nr XVI/111/08 Rady Powiatu Iławskiego z dnia 28 lutego 2008 r. Obecnie nie sporządzono zaktualizowanej strategii dla powiatu.

Czynnikami korzystnymi dla rozwoju powiatu w perspektywie wieloletniej są przede wszystkim jego wysokie walory przyrodnicze, przede wszystkim urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora i kompleksy leśne. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna, co przyczynia się do wzmocnienia potencjału rozwojowego powiatu i może przyciągnąć na ten obszar inwestorów. Te czynniki w połączeniu z kapitałem ludzkim i dodatnim przyrostem naturalnym tworzą bazę do rozwoju regionu, głównie w kierunku produkcji rolno-spożywczej, niektórych gałęzi przemysłu (m. in. drzewno-meblarskiego) oraz turystyki i rekreacji.

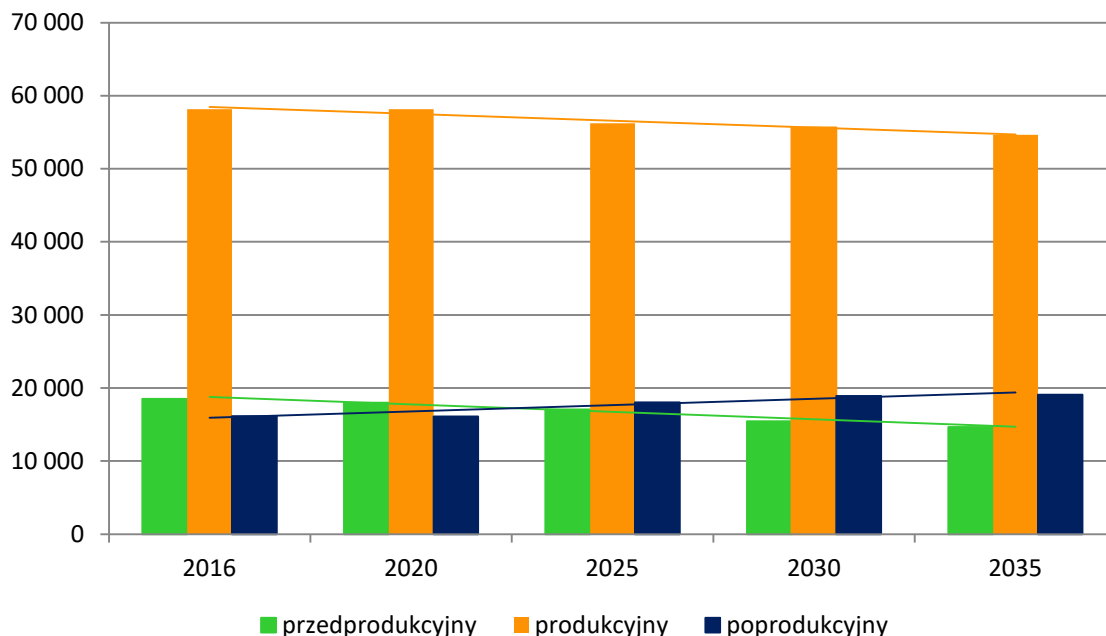
Do czynników niekorzystnych, wstrzymujących rozwój regionu, zaliczyć można wciąż słabe zainteresowanie potencjalnych przedsiębiorców, a także niedobór środków finansowych, lokalną degradację środowiska oraz wyludnianie się powiatu. Według prognoz GUS liczba mieszkańców powiatu iławskiego będzie systematycznie spadać, co jest zgodne zarówno z trendem dla województwa warmińsko-mazurskiego, jak i całej Polski (ryc. 6). Ponadto obserwowane będzie tzw. starzenie się społeczeństwa, czyli spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym (ryc. 7).

Rycina 6. Prognoza zmian liczby ludności w powiecie iławskim i kraju do roku 2035.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rycina 7. Prognozowane zmiany liczby ludności powiatu iławskiego według ekonomicznych grup wieku do roku 2035.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Współpraca ponadlokalna i międzynarodowa

Powodzenie wykonania zadań „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” w dużej mierze zależy od dobrej, wielokierunkowej współpracy powiatu z sąsiadującymi JST oraz instytucjami i organizacjami o regionalnym i ponadregionalnym zakresie działania. Pomyślna realizacja POŚ wymaga płynnej współpracy władz powiatowych i gminnych z wieloma przedsiębiorstwami i instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska w województwie warmińsko-mazurskim, w tym m.in. z Urzędem Marszałkowskim, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska i Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną. Dzięki współpracy możliwe jest osiągnięcie celów środowiskowych dla każdego z obszarów interwencji, m. in. jakości powietrza, ochrony wód, czy gospodarki odpadami.

Nie bez znaczenia jest również współpraca partnerska z innymi JST. W roku 2000 powiat iławski podpisał umowę partnerską o wzajemnej współpracy i wymianie doświadczeń z zaprzyjaźnionym powiatem dzierzoniowskim (woj. dolnośląskie). Umowa zakłada kreowanie rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społeczno-politycznego obu regionów. W ostatnich latach zakres współpracy poszerzono o wzajemną promocję walorów turystycznych obu powiatów oraz wspólne tworzenie programów, w celu pozyskania środków z budżetu unijnego. Ponadto poszczególne miasta i gminy powiatu mają swoje miasta i gminy partnerskie (tab.8), z którymi współpracują na wielu płaszczyznach, m. in.

- sport, kultura, oświata, turystyka i rekreacja,
- wspólna realizacja projektów tematycznych,
- integracja młodzieży,
- wymiana wiedzy i doświadczeń w dziedzinach dotyczących administracji, opieki zdrowotnej, gospodarki.

Tabela 8. Gminy i miasta partnerskie współpracujące z miastami i gminami powiatu iławskiego.

Gmina/miasto powiatu iławskiego	Gmina/miasto partnerskie
Iława (miasto)	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Gargżda (Litwa) • Miasto Herborn (Niemcy) • Miasto Tholen (Holandia)
Iława (gmina)	<ul style="list-style-type: none"> • Gmina Mysłakowice (Polska) • Gmina Istebna (Polska) • Gmina Pagegai (Litwa) • Gmina Arona (Łotwa) • Miasto Sovetsk (Obwód Kaliningradzki) • Gmina Kose (Estonia)
Susz	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Jarmen (Niemcy)
Zalewo	<ul style="list-style-type: none"> • Miasto Saalfeld/Saale (Niemcy) • Miasto Rudziszki (Litwa) • Miasto Sokolov (Czechy) - współpraca bez umowy o partnerstwie
Kisielice	<ul style="list-style-type: none"> • Priekule Litwa

Źródło: Strony internetowe urzędów gmin powiatu iławskiego, dostęp: 10.2017 r.

4. Streszczenie

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” został sporządzony na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Program stanowi narzędzie realizacji polityki ochrony środowiska i będzie podstawą funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu powiatowym. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców powiatu. Zapewnia ciągłość działań związanych z tworzeniem warunków zrównoważonego rozwoju powiatu, jest kontynuacją i rozszerzeniem planów określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020”.

Dokument jest spójny z zapisami „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020” oraz pozostałych dokumentów o charakterze strategicznym i programowym, opracowywanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Do jego sporządzenia wykorzystano aktualne prawodawstwo z zakresu ochrony środowiska oraz dostępne informacje o stanie środowiska i jego zagrożeniach. Struktura i zawartość Programu jest zgodna z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska.

Podstawową strukturę dokumentu tworzą:

- Wstęp (zawierający wprowadzenie, ogólną charakterystykę powiatu i prognozę trendów rozwojowych),
- Ocena stanu środowiska (w poszczególnych obszarach interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, Pola elektromagnetyczne, Gospodarowanie wodami, Gospodarka wodno-ściekowa, Zasoby geologiczne, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze, Zagrożenia poważnymi awariami),
- Cele, kierunki interwencji i zadania Programu,
- System realizacji Programu, zawierający harmonogram rzeczowo-finansowy oraz opis monitorowania realizacji Programu.

Program uzupełniają spisy i załączniki.

Ocena stanu środowiska w każdym z obszarów interwencji definiuje przyczyny sprawcze i czynniki presji, opisuje stan poszczególnych komponentów środowiska, zawiera analizę SWOT i ocenę stanu realizacji „POŚ dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020”. Na tej podstawie w rozdziale 6 określono cele i kierunki interwencji, w ramach których wyznaczono 140 zadań nowego Programu. W opracowaniu przedstawiono również harmonogram rzeczowo-finansowy z podziałem na zadania własne Zarządu Powiatu Iławskiego i zadania monitorowane. Program obejmuje następujące obszary interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Wśród znaczących źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza wyróżnić można źródła punktowe (głównie zakłady przemysłowe), powierzchniowe (lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe) oraz liniowe (transport). W 2016 roku emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych funkcjonujących na terenie powiatu iławskiego wynosiła 82547 Mg/rok, w tym zanieczyszczenia pyłowe stanowiły 34 Mg/rok. Zanieczyszczenie powietrza oraz emisję odorów powodowały również chów i hodowla zwierząt, a także ogrzewanie mieszkań i domów słabej jakości węglem, a nierzadko również odpadami. Zgodnie z „Oceną Roczną Jakości Powietrza w Województwie Warmińsko-Mazurskim za rok 2016” strefa warmińsko-mazurska, do której należy powiat iławski, otrzymała klasę wynikową „C” pod kątem zawartości benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, co jest wynikiem przekroczenia poziomu docelowego. Średnia roczna z wyników pomiarów przeprowadzonych na Stacji monitoringu zanieczyszczeń powietrza WIOŚ w Iławie przy ulicy Andersa wyniosła 2,7 ng/m³ i przekroczyła poziom docelowy. Strefa warmińsko-mazurska została zakwalifikowana do opracowania programu ochrony powietrza w celu redukcji stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Dla poprawy jakości powietrza i ochrony klimatu, Program wyznacza zadania w następujących kierunkach interwencji: *zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery; wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym; doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji; zmniejszenie zapotrzebowania na energię; zrównoważony rozwój energetyczny regionu; ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu.*

2. Zagrożenia hałasem

Decydujący wpływ na stan klimatu akustycznego mają: rozwój infrastruktury transportowej oraz liczba źródeł hałasu, przy czym zasięg oddziaływania hałasu jest bardzo zróżnicowany. Na terenach zurbanizowanych głównym zagrożeniem jest hałas drogowy, a na wodach: sprzęt motorowy i odbywające się w ich pobliżu letnie imprezy sportowe i kulturalne.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w 2016 roku przeprowadził długookresowe badania poziomu hałasu komunikacyjnego w Suszu przy ul. Piastowskiej, gdzie nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Ponadto w Suszu były prowadzone badania krótkookresowych poziomów hałasu komunikacyjnego w 4 punktach pomiarowych (ul. Piastowska 27, Prabucka 10, Iławska 13, Słowińska 13). Przekroczenie wartości dopuszczalnej stwierdzone zostało jedynie w jednym punkcie pomiarowym o 2 dB(A) w porze nocy – punkt pomiarowy przy ul. Prabuckiej 10.

W roku 2016 na 41 kontroli dotyczących emisji hałasu przemysłowego przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie pod kątem przestrzegania norm akustycznych wraz z pomiarami hałasu w województwie warmińsko-mazurskim, tylko w dwóch zakładach zlokalizowanych na terenie powiatu iławskiego stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm.

W celu ochrony ludności przed nadmiernym hałasem, Program wyznacza kierunek interwencji *ograniczenie hałasu* między innymi poprzez:

- *prowadzenie monitoringu hałasu oraz dokonywanie oceny narażania społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne;*
- *poprawę nawierzchni dróg gminnych i powiatowych;*

- *uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej;*
- *wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo.*

3. Pola elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie powiatu iławskiego są nadajniki: CDMA, LTE, UMTS oraz GSM, których największa koncentracja występuje w okolicach miasta Iławy. Ponadto w Iławie zlokalizowana jest stacja przekaźnikowa przekazująca do odbiorców sygnał naziemnej telewizji cyfrowej.

W 2016 roku WIOŚ w Olsztynie wykonał badania natężenia pól elektromagnetycznych w 45 punktach pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w tym w czterech punktach na terenie powiatu iławskiego. Pomiar wykazały, iż na terenie powiatu iławskiego, jak i całego województwa, nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych. Wielkości natężenia pola elektromagnetycznego zmierzone w punkcie pomiarowym w Szymbarku były poniżej progu oznaczalności. Pomimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych, nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

W celu ochrony ludności i zwierząt przed wzrostem promieniowania elektromagnetycznego, Program wyznacza kierunek interwencji: *ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych*, z zadaniami dotyczącymi *uwzględniania zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz prowadzenia monitoringu.*

4. Gospodarowanie wodami

Powiat iławski charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną i dużą jeziornością. Jego głównymi rzekami są Drwęca, Osa i Liwa, a największym jeziorem - jezioro Jeziorak Duży o powierzchni 3490 ha. Na terenie powiatu występuje 27 JCWP rzecznych i 24 JCWP jeziorne. Według ogólnej oceny stanu JCWP rzek uwzględniającej wyniki klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, stan większości JCWP został oceniony jako zły. Zasoby wód podziemnych na terenie powiatu są wykorzystane w 22,2% (w przypadku JCWPd nr 39) oraz w 12,6%, i 6% (w przypadku odpowiednio JCWPd nr 30 i JCWPd nr 19). Do głównych zagrożeń wpływających na pogorszenie jakości wód gruntowych i podziemnych zaliczyć można: brak dostatecznej ilości systemów oczyszczania ścieków (w tym indywidualnych i szczelnych) oraz niedostateczna efektywność oczyszczania istniejących systemów; brak systemów kanalizacyjnych przy jednoczesnym zwodociągowaniu; nieodpowiednio izolowane składowiska odpadów; nadmierne i niewłaściwe stosowanie nawozów (w tym również naturalnych – gnojowicy) oraz środków chemicznych w rolnictwie i leśnictwie – spływy powierzchniowe. W obszarze Gospodarowanie wodami, Program wyznacza liczne zadania w następujących kierunkach interwencji: *poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych; utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych; stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym użytkowaniu zasobów wodnych; zwiększanie retencji wód w zlewniach; zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki; ograniczenie zagrożenia przeciwpowodziowego; doskonalenie planowania przestrzennego.*

5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się ponad 40 komunalnych ujęć wody. Jedynie ujęcie wody w Iławie ujmuje wody piętra trzeciorzędowego i kredowego, natomiast pozostałe ujęcia ujmują wody piętra czwartorzędowego. Najwyższym ogólnym zużyciem wody wśród miast powiatu iławskiego charakteryzowało się miasto Iława, najniższym natomiast miasto Kisielice. Na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Zalewo zanotowano najniższy

pobór wody wśród obszarów wiejskich powiatu iławskiego, najwyższym natomiast odznaczała się gmina wiejska Lubawa. Stopień zwodociągowania powiatu wynosi 96,4%, natomiast stopień skanalizowania - 74,8%. Ścieki komunalne oczyszczone w oczyszczalniach odprowadzane są do wód powierzchniowych. Bezpośrednimi odbiornikami ścieków komunalnych wytwarzanych na terenie powiatu iławskiego są rzeki Iławka, Sandeła, Dzierzgonka, Gardęga i Liwa. Wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń ogranicza negatywny wpływ ścieków na stan wód powierzchniowych. Dla doskonalenia gospodarki wodno-ściekowej, Program wytycza zadania w następujących kierunkach interwencji: **zaopatrzenie ludności w wodę; poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia; oszczędne gospodarowanie wodą; budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych; budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków; monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych.**

6. Zasoby geologiczne

Na terenie powiatu występuje 25 udokumentowanych zarejestrowanych złóż surowców. Bazę surowcową powiatu tworzą głównie złoża kruszyw naturalnych (piasków i żwirów), które mają zastosowanie w budownictwie i drogownictwie. Ponadto występują surowce ilaste ceramiki budowlanej, piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno- piaskowej oraz kreda. W 2016 roku surowce wydobywano łącznie z 7 złóż, w tym 6 złóż kruszywa naturalnego. W powiecie iławskim występuje 7 złóż, w których wydobywanie zostało zaniechane. Wyróżnia się również 6 złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo oraz 2 złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo. W 2016 roku wydobyto 958 tys. ton piasku ze żwirem i 92,74 tys. m³ piasku kwarcowego. Dla zapewnienia właściwego gospodarowania zasobami geologicznymi, Program określa następujące kierunki interwencji: **doskonalenie rozpoznania i ochrona złóż surowców mineralnych, w tym wód leczniczych i termalnych; efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż; zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin.**

7. Gleby

Gleby, występujące na obszarze powiatu iławskiego, wykazują znaczne zróżnicowanie pod względem typologicznym. Na terenach pagórkowatych wysoczyzn (gm. Lubawa, Susz, Kisielice) dominują gleby brunatnoziemne. Na obszarach zalesionych równin sandrowych (m. in. wokół Jezioraka, zwłaszcza po zachodniej stronie) występują głównie gleby bielicoziemne, pseudobelicowe, rdzawe. W obrębie dolin rzecznych, w innych obniżeniach terenu oraz na zboczach wzniesień, rozwinęły się lokalnie czarne ziemie. W dolinach rzecznych, w otoczeniu jezior oraz w licznych zagłębieniach bezodpływowych występują gleby bagienne, cechujące się aktywnym procesem gromadzenia osadów organicznych, a także pobagienne, w których nad akumulacją substancji organicznej przeważa proces jej ubywania wskutek mineralizacji. W 2016 r. gleby bardzo kwaśne i kwaśne stanowiły 45% wszystkich gleb użytków rolnych powiatu, jednakże ich udział nieznacznie zmalał w porównaniu do lat poprzednich. Dla ochrony gleb, Program wyznacza następujące kierunki interwencji: **zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi; remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.**

8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Na terenie powiatu iławskiego, w miejscowości Różanka (gmina Susz), zlokalizowane są trzy instalacje posiadające status Regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Są to: instalacja mechaniczno-ciepłego przetwarzania odpadów, instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów oraz składowisko odpadów balastowych. Ponadto w powiecie funkcjonują inne instalacje przetwarzania odpadów, nie posiadające statusu RIPOK.

Dla dalszego doskonalenia gospodarki odpadami, Program wytycza kierunki interwencji zgodne z WPGO: **minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów; odzysk surowców**

i recykling; unieszkodliwianie odpadów komunalnych i pozostałych; zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi.

9. Zasoby przyrodnicze

Powiat iławski, podobnie jak pozostała część województwa warmińsko-mazurskiego, jest obszarem przekształconym antropogenicznie w mniejszym stopniu niż większość obszaru Polski. Przeważająca część powiatu (poza gminą Kisielice) należy do Zielonych Płuc Polski, czyli regionu odznaczającego się cennymi przyrodniczo terenami, na których znajdują się unikatowe w skali Europy ekosystemy i siedliska.

Obszar powiatu charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, kompleksami leśnymi, gęstą siecią wodną i bogatą fauną i florą, co stanowi o jego wysokiej atrakcyjności turystycznej. Powiat w 42,9% pokryty jest różnego rodzaju formami ochrony przyrody, objętych ochroną prawną. Poziom lesistości powiatu w ciągu ostatnich lat systematycznie wzrasta.

Na podstawie analizy wielu czynników zagrożenia dla różnorodności przyrodniczej, walorów krajobrazowych oraz zagrożeń dla zrównoważonego użytkowania zasobów, Program wytycza szereg kierunków interwencji: ***rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu; zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych; doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych; zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji; utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych; ograniczenie inwazji gatunków obcych; monitoring przyrodniczy; zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych; podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.***

10. Zagrożenia poważnymi awariami

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się jeden zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Jest to rozlewnia gazu płynnego DRAGON GAZ Sp. z o.o. w Redakach, gm. Susz. Zakład zalicza się do zakładów o dużym ryzyku z uwagi na magazynowanie dużych ilości produktów naftowych gazu płynnego propan, propan-butan i prowadzenia ich dystrybucji. Uwolnienie gazu do atmosfery może powodować zagrożenie wybuchowe, a powstanie pożaru - znaczne straty materialne i skutki wychodzące na zewnątrz zakładu.

Dla przeciwdziałania zagrożeniom związanym z poważnymi awariami, Program wyznacza dwa kierunki interwencji: ***ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami; minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii.***

5. Ocena Stanu Środowiska

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Źródła zanieczyszczeń

W zależności od charakteru źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza emitowanych w skutek procesów naturalnych, jak i działalności człowieka rozróżnia się emisję: liniową, punktową i powierzchniową. W powiecie iławskim, jak i w całym województwie warmińsko-mazurskim dominuje emisja powierzchniowa, tj. emisja komunalna niska, pochodząca z domostw opalanych indywidualnie.

Emisja punktowa

Emisja punktowa to emisja z procesów przemysłowych i energetyki. Charakteryzuje się ona zorganizowanym sposobem emisji spalin. Według danych GUS w 2016 roku emisja zanieczyszczeń do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych, funkcjonujących na terenie

powiatu iławskiego wynosiła 82 547 Mg/rok, w tym zanieczyszczenia pyłowe stanowiły 34 Mg/rok. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowy skład zanieczyszczeń powietrza.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu iławskiego w roku 2015.

	Jednostka	Emisja w 2016
Emisja zanieczyszczeń pyłowych		
Ogółem	Mg/rok	34
Ze spalania	Mg/rok	30
Emisja zanieczyszczeń gazowych		
Dwutlenek siarki	Mg/rok	216
Tlenki azotu	Mg/rok	107
Tlenek węgla	Mg/rok	136
Dwutlenek węgla	Mg/rok	82088
Ogółem	Mg/rok	82547
Ogółem bez dwutlenku węgla	Mg/rok	459

Źródło: GUS 2016 rok.

Głównymi źródłami zorganizowanej emisji na terenie powiatu pozostają procesy energetycznego spalania paliw, przy nadal niewielkim udziale paliw ekologicznych. Prowadzone są jednak sukcesywnie działania zmierzające do zwiększenia udziału biopaliw np. drewna i materiałów drewnopochodnych, czy biomasy, w spalaniu w celach grzewczych, co wpłynęłoby na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pyłów, SO₂ i CO₂. W czasie spalania biopaliw bilans emisji CO₂ powinien być zerowy. Zakłada się, iż w czasie spalania biomasy do atmosfery dostają się związki CO₂ w takiej ilości w jakiej dana roślina pobrała je za życia. Należy zaznaczyć, iż taka sytuacja będzie miała miejsce w przypadku wykorzystywania przystosowanej do tego rodzaju paliwa. Spalanie w kotłach, które nie są przystosowane do spalania biomasy, może powodować wzrost zanieczyszczeń emitowanych w procesie spalania. Efekt zatem byłby odwrotny od zamierzonego.

Tabela 10. Zestawienie zużycia nośników energii pierwotnej w powiecie iławskim w 2016 roku.

Nazwa nośnika	Zużycie (paliwa stałe i płynne [Mg], paliwa gazowe [m ³])	Przyjęta wartość opałowa [GJ/Mg, GJ/m ³]	GJ	Wykorzystana energia w ciągu roku [GWh]	%
węgiel	34758	27	938466	260,7	73
gaz ziemny	2627349	0,031	81448	22,6	6
gaz płynny propan – butan	258	45	11610	3,2	1
drewno	11744	19	223136	62,0	17
olej opałowy	803	43	34529	9,6	3
olej napędowy	24	43	1032	0,3	0
SUMA				358	

Źródło: Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska w Olsztynie

Zgodnie z Wojewódzkim Bankiem Zanieczyszczeń Środowiska w Olsztynie, spośród podmiotów korzystających ze środowiska, zobowiązanych do wnoszenia opłat za emisję do powietrza na terenie powiatu iławskiego, największe zużycie paliw kopalnianych w 2016 roku wykazały:

- Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Iławie,
- Lubawska Spółka Komunalna Sp. z o.o. w Lubawie,
- Przetwórnia Owoców i Warzyw Robert Kowalkowski w Lubawie,
- Gorzelnia Rolnicza Zygmunt Cichoń w Jawtach Wielkich gm. Susz,
- Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „ROLNIK” w Lubawie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „WSPÓLNOTA” w Bałoszcycach, gm. Susz.

Istotnym źródłem emisji szkodliwych substancji do powietrza na terenie powiatu pozostaje także chów i hodowla zwierząt. W wyniku działalności rolniczej, głównie związanej z chowem i hodowlą zwierząt, do powietrza uwalniane są związki zapachowe tzw. „odory”. Powstają one w wyniku rozkładu biomasy zarówno w przewodzie pokarmowym zwierząt, jak i w odchodach. Do odorów zaliczyć należy amoniak, siarkowodór, tiole, sulfidy, aminy alifatyczne, fenole, ketony, estry i inne. Ich ilość jest zmienna, charakterystyczna dla danego gatunku zwierząt i charakterystyczna dla specyfiki prowadzenia procesu hodowli. Do powietrza trafiają również odory emitowane ze zbiorników na gnojowicę. Niewielką emisję pyłów powodują zbiorniki paszowe, a także drobiny kurzu (pyły drobne powstające w wyniku bytowania zwierząt w budynkach inwentarskich). W związku z rozwojem chowu i hodowli zwierząt na terenie powiatu, w tym szczególnie drobiu, należy uwzględnić metody ograniczania i eliminacji odorów powstających w wyniku funkcjonowania ferm. W 2016 r. Ministerstwo Środowiska opracowało „Kodeks przeciwdziałania uciążliwości zapachowej”, który zawiera wytyczne techniczne, które powinny być stosowane w praktyce. Kodeks zawiera zbiór działań przyjaznych środowisku, których zastosowanie może przyczynić się do ograniczenia uciążliwości zapachowej. Kodeks jest przeznaczony do stosowania przez administrację centralną, administrację samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedsiębiorców w celu ograniczania uciążliwości zapachowej, jej negatywnego wpływu na ludzi i środowisko naturalne oraz podniesienia jakości życia mieszkańców narażonych na oddziaływanie odorów.

W znacznym stopniu na stan powietrza oddziałują równie procesy technologiczne, związane tutaj głównie z przemysłem drzewnym i rolno-spożywczym (mleczarskim). Prowadzone stopniowo w zakładach prace modernizacyjne pozwalają jednak na stałe zmniejszanie ich uciążliwości pod względem emisji zanieczyszczeń.

Emisja powierzchniowa

Głównym źródłem emisji powierzchniowej (tzw. niskiej emisji) są lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe. Ze względu na to, że większość „niskich” źródeł ciepła zasilanych jest wciąż węglem słabej jakości, emisja ta ma decydujący wpływ na zanieczyszczenie powietrza w powiecie.

Emisja ta jest szczególnie uciążliwa przy zagęszczeniu zabudowy np.: na terenach zabudowy jednorodzinnej w miastach oraz zwartej zabudowy wiejskiej, położonej w obniżeniach terenu (lub na terenach śródleśnych), gdzie zanieczyszczenia są akumulowane z powodu ograniczonego przewietrzania. Należy podkreślić, że sytuację pogarsza spalanie w indywidualnych (nieprzystosowanych) kotłach odpadów, szczególnie odpadów drewnianych z przemysłu meblarskiego, w których występują substancje chemiczne, takie jak kleje, lakiery, utwardzacze itp. oraz odpadów plastikowych. Alternatywnym źródłem energii dla indywidualnych odbiorców powinny stać się odnawialne źródła energii, które pozwolą na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Na terenach miejskich posiadających miejską sieć ciepłowniczą, rozwiązaniem optymalnym z punktu widzenia ochrony środowiska jest ograniczenie indywidualnych systemów ogrzewania, a co za tym idzie ograniczenie możliwości instalacji indywidualnych kotłów, które są prawie niemożliwe do kontroli. Stąd wniosek, że na tych obszarach najlepszym rozwiązaniem przynoszącym długoterminowe korzyści jest rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej.

Dodatkowym działaniem powodującym zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą, co skutkuje zmniejszeniem emisji niskiej, będzie termomodernizacja zasobów budownictwa wielorodzinnego i budynków administracji i infrastruktury społecznej, takich jak szkoły, ośrodki zdrowia itp. Dotychczasowe doświadczenia w realizacji programów oszczędności energii wskazują na duży potencjał możliwości obniżenia zużycia energii w budynkach mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej.

Emisja liniowa

Emisja liniowa to emisja pochodząca z ruchu komunikacyjnego. Obejmuje ona zarówno transport drogowy i kolejowy, jak i wodny (śródlądowy i morski). Największe zagrożenie dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi stwarza transport drogowy. Obszarami najbardziej narażonymi na emisję liniową są tereny miejskie, gdzie często główne szlaki komunikacyjne prowadzą przez ich centra, powodując znaczne pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego. Istotny wpływ na wzrost emisji z transportu drogowego ma wzrost liczby pojazdów zarejestrowanych w ostatnich latach. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe, takie jak tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Zanieczyszczenia związane z komunikacją drogową dotyczą głównie miasta Iławy, ale także mniejszych miast gminnych - Suszu, Lubawy, Kisielic i Zalewa oraz głównych dróg w powiecie. Zgodnie z informacjami uzyskanymi z GUS-u w 2016 roku w powiecie iławskim zarejestrowanych było 64 314 pojazdów samochodowych, tj. o 10000 więcej niż w roku 2011. Ilość ta z roku na rok wzrasta.

Jakość powietrza

W ramach monitoringu stanu powietrza WIOŚ w Olsztynie prowadzi regularne badania stanu powietrza. Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wydzielono 3 strefy, dla których dokonuje się oceny jakości powietrza:

- PL2801 miasto Olsztyn,
- PL2802 miasto Elbląg,
- PL2803 strefa warmińsko-mazurska.

Powiat iławski zlokalizowany jest w strefie warmińsko-mazurskiej. Strefa ta obejmuje następujące stacje monitoringu powietrza:

- Automatyczna stacja monitoringu powietrza WIOŚ, zlokalizowana w Ostródzie przy ul. Chrobrego 3. W stacji wykonywane są pomiary SO₂, NO/NO₂/NO_x, CO, pyłu PM10 oraz O₃ wraz z równoległymi pomiarami meteorologicznymi. Stacja uruchomiona została w maju 2004 r. Jest stacją tła miejskiego. W 2010 roku uruchomiono na stacji stanowisko manualne pyłu PM2.5. Stacja zamknięta z końcem 2016. Przeniesiona do innej lokalizacji w Ostródzie na początku 2017 roku.
- Automatyczna stacja monitoringu powietrza WIOŚ, zlokalizowana w Gołdapi przy ul. Jaćwieskiej. W stacji wykonywane są pomiary SO₂, NO/NO₂/NO_x, CO, pyłu PM10 oraz O₃ wraz z równoległymi pomiarami meteorologicznymi. Stacja uruchomiona została w czerwcu 2005r. Jest stacją tła miejskiego ze szczególnym uwzględnieniem wpływu emisji powierzchniowej, która ma największy wpływ na jakość powietrza w Gołdapi.

Stacja służy dodatkowo do monitorowania jakości powietrza w strefie C uzdrowiska w Gołdapi.

- Automatemczna stacja monitoringu powietrza WIOŚ, zlokalizowana w Mrągowie przy ul. Brzozowej. W stacji wykonywane były pomiary pyłu PM10, NO, NO_x, NO₂, SO₂, O₃. Stacja uruchomiona została w sierpniu 2005 r. Stacja została zamknięta z końcem 2016 roku i przeniesiona do Ełku.
- Stacja kompleksowego monitoringu środowiska „Puszcza Borecka” w Diablej Górze eksploatowana przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie. Realizuje ona obszerny program badawczy, m.in. pomiary automatyczne stężeń w powietrzu, O₃ oraz pomiary manualne stężeń SO₂, NO₂, pyłu PM10 oraz metali ciężkich i benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Stacja służy do pomiarów tła regionalnego, czyli badania jakości powietrza przy minimalnym wpływie człowieka na jakość powietrza w bezpośrednim otoczeniu stacji.
- Stacja tła miejskiego przy ulicy Traugutta w Nidzicy należąca do WIOŚ Olsztyn. Na stacji realizowane są pomiary pyłu PM10 metodą niskoobjętościową z separacją frakcji oraz oznaczanie metali ciężkich i benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Stacja została uruchomiona w 2010 r.
- Stacja monitoringu zanieczyszczeń powietrza WIOŚ w Iławie, zlokalizowana przy ulicy Andersa. W stacji wykonywane są pomiary pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Stacja uruchomiona została 1 stycznia 2013 roku.
- Stacja tła miejskiego w Korszach nadzorowana przez WIOŚ w Olsztynie. W 2016 roku prowadzono pomiary zawartości ołowiu w pyłe zawieszonym PM10.
- Stacja tła przemysłowego w Glitajnach nadzorowana przez WIOŚ w Olsztynie. W 2016 roku prowadzono pomiary zawartości ołowiu w pyłe zawieszonym PM10.

Dla tej strefy przeprowadzono ocenę jakości powietrza, uwzględniając wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031). Z oceny wyłączone są: tereny zakładów pracy, miejsca, do których obowiązuje zakaz wstępu, jezdnie drogi oraz pasy rozdzielcze jezdni, do których nie mają dostępu piesi.

Ocenę przeprowadzono oddzielnie dla każdego zanieczyszczenia z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

1. Ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dla substancji: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon troposferyczny, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.
2. Ze względu na ochronę roślin dla substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon troposferyczny.

Klasa wynikowa strefy dla każdego zanieczyszczenia odpowiada klasyfikacji na podstawie najmniej korzystnych wyników badań w strefie.

Zgodnie z raportem wojewódzkim „Ocena Roczna Jakości Powietrza w Województwie Warmińsko-Mazurskim za Rok 2016” strefa warmińsko-mazurska, do której zalicza się powiat iławski uzyskała następującą ocenę:

Tabela 11. Ocena jakości powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej w 2016r.

Klasa, wskaźnik zanieczyszczeń, dane dotyczące strefy warmińsko-mazurskiej	Kryterium ochrony zdrowia	Kryterium ochrony roślin	
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	SO ₂	A	A
	NO ₂ /NO _x	A	A
	PM 10	A	-
	PM 2,5	A (II faza-A1)	-
	C ₆ H ₆	A	-
	CO	A	-
	O ₃	A oraz D2	A oraz D2
	As	A	-
	Cd	A	-
	Ni	A	-
	Pb	A	-
	benzo(a)piren	C	-
Klasa łączna strefy	C	A	
Kod strefy PL2803	Liczba mieszkańców 1 144 589	Powierzchnia strefy 24005km²	

Źródło: Ocena roczna jakości powietrza w woj. warmińsko-mazurskim za rok 2016

Oznaczenia do tabeli (klasy przyjęto wg instrukcji GIOŚ i kodowania stosowanego w raportowaniu wyników do Europejskiej Agencji Środowiska):

- A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych.
- A1** – oznaczenie strefy pod kątem pyłu zawieszonego PM2.5, w przypadku osiągnięcia poziomu określonego dla fazy II tj. 20 µg/m³.
- C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe.
- D1** – stężenie zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego.
- D2** – stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w 2016 roku przeprowadzono w oparciu o dane zgromadzone w bazie JPOAT 2.0, a pochodzące z pomiarów prowadzonych przez WIOŚ Olsztyn i IOŚ.

W 2016 roku stężenia zanieczyszczeń: SO₂, NO₂/NO_x, CO, pyłu PM2,5, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu w pyłe PM10 oraz O₃ ze względu na ochronę zdrowia i roślin, nie przekraczały wartości odpowiednio dopuszczalnych i docelowych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku, w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).

Zanotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w strefie warmińsko-mazurskiej (dot. ilości dni, w których zanotowano średnią dobową powyżej wartości 50 µg/m³, dla pomiarów przeprowadzonych w Gołdapi – 36 dni.), ale ze względu na możliwość odliczenia udziału źródeł naturalnych, tj. w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego napływu powietrza z terenu Sahary niosącego znaczne ilości pyłu w kwietniu 2016 roku, strefa warmińsko-mazurska została zaliczona do klasy A.

Na żadnym ze stanowisk nie został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5, wynoszący 25 µg/m³ oraz poziom dopuszczalny określony dla fazy II (poziom, który należy osiągnąć do 2020 roku), tj. 20 µg/m³.

Wystąpiły przekroczenia wartości celu długoterminowego dla ozonu, zarówno pod kątem ochrony zdrowia, jak i roślin.

Wg klasyfikacji zanieczyszczenia ozonem, ze względu na ochronę zdrowia, zanotowano najwyższą średnią liczbę dni z ostatnich trzech lat, w których stwierdzono ośmiogodzinną średnią krocącą z wartością powyżej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, na stacji KMS Puszczka Borecka – 10 dni.

Klasyfikację stref, ze względu na ochronę roślin, dokonano w oparciu o wyniki pomiarów stężenia ozonu w okresie wegetacyjnym, wyrażone jako AOT40, uzyskane w Stacji Kompleksowego Monitoringu Środowiska (KMS) „Puszczka Borecka” w Diablej Górze. Wartość AOT40 wyliczona, jako średnia z ostatnich pięciu lat, wyniosła $12546 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i nie przekroczyła wartości poziomu docelowego, ale była wyższa od poziomu celu długoterminowego.

W strefie warmińsko-mazurskiej wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Średnia roczna z wyników pomiarów wynosiła kolejno: Nidzica – $3,2 \text{ ng}/\text{m}^3$; Iława – $2,7 \text{ ng}/\text{m}^3$; KMS Puszczka Borecka – $0,7 \text{ ng}/\text{m}^3$. Strefa warmińsko-mazurska została zakwalifikowana do opracowania programu ochrony powietrza w celu redukcji stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń, była wzmożona emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych, spowodowana niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym oraz spalaniem słabej jakości materiału grzewczego w mało wydajnych piecach. W związku z zaistnieniem przekroczeń, działania podejmuje się zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Od 1 października 2017 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r. poz.1690), które określa szczegółowe wymagania dla wprowadzanych do obrotu i użytkowania kotłów na paliwo stałe o znamionowej mocy cieplnej nie większej niż 500 kW (także tych wchodzących w skład zestawów zawierających kocioł na paliwo stałe). Przepisy nie dotyczą natomiast kotłów:

- wytwarzających ciepło wyłącznie na potrzeby zapewnienia ciepłej wody użytkowej,
- przeznaczonych do ogrzewania i rozprowadzania gazowych nośników ciepła, takich jak para wodna lub powietrze,
- kogeneracyjnych na paliwo stałe o znamionowej mocy elektrycznej 50 kW lub większej oraz na biomasę nieдрzewną.

Wdrażanie zapisów ww. rozporządzenia pozwoli na skuteczne ograniczenie niskiej emisji na terenie powiatu poprzez eliminację palenisk (kotłów) złej jakości.

Energetyka odnawialna

W powiecie iławskim zlokalizowane są instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii do produkcji energii elektrycznej lub cieplnej. Zestawienie rodzaju, liczby i mocy instalacji zlokalizowanych na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Struktura wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło energii	Liczba [szt.]	Zainstalowana moc [MW]
Biogaz z oczyszczalni ścieków	1	0,696
Biogaz rolniczy	1	0,999
Biomasa z odpadów rolnych, leśnych i ogrodowych	1	3,400
Woda (elektrownie wodne przepływowe do 1 MW)	1	0,480
Woda (elektrownie wodne przepływowe do 0,3 MW)	1	0,076
Promieniowanie słoneczne	2	0,109
Wiatr (elektrownie wiatrowe na lądzie)	12	125,30
Razem	19	131,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dostępnych na stronie <https://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html> (dostęp październik 2017 r.).

W lipcu 2017 roku Zarząd Powiatu Iławskiego w ramach programu dofinansowań do przydomowych mikroinstalacji produkujących energię elektryczną ze źródeł odnawialnych rozpoczęło nabór wniosków o udzielenie dotacji na budowę instalacji fotowoltaicznych oraz turbin wiatrowych. Wnioski mogą składać osoby planujące inwestycję na nieruchomości, której są właścicielem, znajdującej się na terenie powiatu iławskiego. Dotacje przyznawane są na zakup i montaż typowo przydomowych instalacji fotowoltaicznych oraz turbin wiatrowych, których moc nie może przekraczać 8 kW. Kwota dotacji jest zależna od mocy instalacji i wynosi 2 000 zł za każdy 1 kW projektowanej instalacji.

Biorąc pod uwagę fakt, że ceny rynkowe kształtują się na poziomie około 5 500 zł za 1 kW instalacji, możemy uzyskać dofinansowanie w wysokości ponad 35% poniesionych kosztów. Warto podkreślić, że będzie to jedyny obecnie tak korzystny program dofinansowań odnawialnych źródeł energii dostępny dla osób fizycznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, który jednocześnie nie wyklucza możliwości korzystania z innych źródeł finansowania.

Warunki i tryb lokalizacji oraz budowy instalacji wykorzystujących energię wiatrową regulują zapisy ustawy z dnia 20 maja 2016 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 961). Ustawa wprowadza m. in. definicję elektrowni wiatrowej i określa warunki lokalizacji takich instalacji w stosunku do zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z ustawą instalacje tego typu mogą być lokalizowane wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Odległość, w której mogą być lokalizowane i budowane:

- elektrownia wiatrowa – od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, oraz
- budynek mieszkalny albo budynek o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa – od elektrowni wiatrowej

jest równa albo większa od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatami (całkowita wysokość elektrowni wiatrowej).

Odległość ta wymagana jest również przy lokalizacji i budowie elektrowni wiatrowej od form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (oraz od leśnych kompleksów promocyjnych, o których mowa w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1991 r. o lasach), przy czym ustanawianie tych form ochrony przyrody oraz leśnych kompleksów promocyjnych nie wymaga zachowania tych odległości. Ustawa pozwala na przebudowę, nadbudowę, rozbudowę, montaż i odbudowę budynku mieszkalnego stojącego w odległości mniejszej niż wyżej opisana.

Nowe przepisy dotyczą elektrowni wiatrowych o mocy większej niż 40 kW, czyli nie obejmują mikroinstalacji. Zgodnie z ustawą nie będzie można rozbudowywać istniejących wiatraków, które nie spełniają kryterium odległości – dozwolony będzie tylko ich remont i prace niezbędne do ich użytkowania. Możliwa będzie budowa domów mieszkalnych w mniejszej odległości od elektrowni wiatrowej niż wymagana, jeżeli takie inwestycje są uwzględnione w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. W sytuacji, gdy takich dokumentów nie ma, gminy mają 36 miesięcy na uchwalenie – na dotychczasowych zasadach – planów miejscowych przewidujących lokalizację budynków mieszkalnych.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W latach 2015-2016 realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych polegała m.in. na ochronie klimatu, poprzez promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz na dążeniu do poprawy jakości powietrza, w wyniku działań zmierzających do redukcji emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu, czy pyłu drobnego do powietrza.

Tabela 13. Realizacja zadań POŚ w obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza.

<p>Cel: Ograniczanie negatywnego wpływu rozwoju energetyki wiatrowej na przyrodę, mieszkańców, krajobraz oraz obiekty zabytkowe poprzez wieloaspektową analizę potencjalnych oddziaływań i określanie warunków lokalizacji nowych inwestycji, z uwzględnieniem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lokalizacja inwestycji wiatrowych jest możliwa wyłącznie na obszarach objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – budowa farm wiatrowych powinna następować zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa 		
<p>Cel: Ochrona klimatu</p>		
<p>Podjęte działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w celu zapewnienia wzrostu udziału OZE w bilansie energii pierwotnej. • Zwiększanie efektywności energetycznej gospodarki i ograniczanie zapotrzebowania na energię. 		
<p>Cel: Poprawa jakości powietrza</p>		
<p>Podjęte działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ○ likwidację lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej, ○ zamianę kotłowni węglowych na systemy ogrzewania powodujące niższą emisję, ○ instalowanie i modernizację urządzeń ochrony powietrza, ○ rozbudowę sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej), ○ zmniejszanie zapotrzebowania na energię poprzez dokonywanie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, ○ edukację ekologiczną w zakresie szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych). • Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ○ promocję korzystania z publicznych środków transportu, ○ poprawę jakości dróg i organizacji ruchu kołowego, ○ systematyczną kontrolę stanu technicznego pojazdów, ○ odpowiednie zagospodarowanie pasów otaczających tereny komunikacyjne, poprzez wprowadzenie zadrzewień (zakrzaczeń), jako naturalnej osłony przed zanieczyszczeniami, ○ zwiększenie udziału transportu publicznego. 		
<p>Cel: Opracowanie projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz planów gospodarki niskoemisyjnej</p>		
Przypisane wskaźniki	Wartość	
	bazowa (2011 r.)	2016 r.
Poprawa jakości i ochrona powietrza		
Emisja zanieczyszczeń z największych zakładów powiatu [Mg/rok]	pył: 53 SO ₂ : 217 NO _x : 98	pył: 34 SO ₂ : 216 NO _x : 107
Zapewnienie redukcji emisji gazów cieplarnianych		
Emisja gazów cieplarnianych [Mg/rok]	CO ₂ : 56 411	CO ₂ : 82 088
Dalsze zwiększanie udziału OZE w bilansie zużycia nośników energii		
Udział odnawialnych źródeł energii:		
Biogaz [MWel]	0,44	1,695
Energia wiatru [MW]	85,5	125,300
Energia wody [MW]	0,53	0,556
Energia słoneczna [MW]	0,27	0,109

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

Analiza realizacji zadań wskazanych w poprzednim POŚ oraz przypisanych im wskaźników wykazała rosnące zainteresowanie produkcją energii ze źródeł odnawialnych. W porównaniu z rokiem bazowym (2011), na terenie powiatu odnotowano wzrost zainstalowanej mocy w elektrowniach wykorzystujących biogaz, energię wody i wiatru. W poszczególnych gminach podejmowano także działania związane m. in. z termomodernizacją budynków. Dążono również do ograniczania emisji ze środków transportu, poprzez remonty i przebudowy dróg.

Tendencje zmian

Rozwój gospodarczy powiatu i rosnący poziom konsumpcji w społeczeństwie pozwalają prognozować, iż presja człowieka na komponenty środowiska, w tym również na jakość powietrza będzie coraz większa. Przewiduje się wzrost liczby samochodów przypadających na jednego mieszkańca, zwiększenie zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, jak również emisje zanieczyszczeń z dużych zakładów przemysłowych. Jednocześnie systematycznie wzrasta świadomość społeczna, wdrażane są także nowoczesne technologie umożliwiające ograniczanie ilości szkodliwych gazów i pyłów uwalnianych do atmosfery. Dzięki temu istnieje szansa, że jakość powietrza na terenie powiatu będzie utrzymywana na wysokim poziomie.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Mała emisja z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Stężenia zanieczyszczeń: SO₂, NO₂ /NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu PM_{2,5} i Pb, Ni, Cd, As w pyłe PM₁₀, ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin na terenie wszystkich stref, nie przekraczały poziomów dopuszczalnych/docelowych. Stężenia pyłu PM_{2,5} na wszystkich stacjach pomiarowych poniżej poziomu dopuszczalnego do osiągnięcia do 2020 r. Rozwój produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (ok. 131 MW w 2017 roku.). 	<ul style="list-style-type: none"> Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ w strefie warmińsko-mazurskiej (2016 r.). Przekroczenia wartości poziomu celu długoterminowego (do 2020 r.) dla ozonu zarówno pod kątem ochrony zdrowia jak i roślin. Wytwarzanie ciepła oparte głównie na spalaniu węgla (73%). Niska świadomość społeczna zagrożeń.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja strategii i programów w zakresie ochrony powietrza i klimatu, w tym KPOP i SPA 2020. Rozwój nowych technologii przyczyniających się do redukcji poziomu emisji, rozwój OZE, w tym mikro-OZE. 	<ul style="list-style-type: none"> Nieefektywny system wdrażania programów ochrony powietrza. Opóźnienia w publikacji stosownych rozporządzeń dla perspektywy 2014-2020. Brak środków finansowych.

5.2 Zagrożenia hałasem

Zjawisko dźwięku związane jest bezpośrednio z falą akustyczną, przez którą rozumiemy zaburzenie sprężyste rozchodzące się w ośrodku sprężystym (takim jak np. powietrze) ze stałą prędkością (zależna od właściwości ośrodka), a dotarwszy do ucha mogą wywołać w nim wrażenie słuchowe. Ze względu na zakres częstotliwości możemy podzielić dźwięki na:

- infradźwięki od 0 Hz do 20 Hz,
- dźwięki słyszalne od 20 Hz do 20000 Hz,
- ultradźwięki powyżej 20000 Hz.

Hałas, zgodnie z definicją zawartą w prawie ochrony środowiska, to dźwięk o częstotliwościach od 16 Hz do 16000 Hz, stanowi jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Charakteryzuje się dużą ilością źródeł zależną od stanu rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru. Klimat akustyczny jest to zespół zjawisk akustycznych kształtowanych przede wszystkim przez źródła hałasu, takie jak :

- komunikacja drogowa,
- komunikacja kolejowa,
- komunikacja lotnicza,
- hałas przemysłowy,
- hałas związany z użytkowaniem akwenów wodnych.

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się na podstawie wskaźników krótko- i długookresowych. Wskaźniki krótkookresowe hałasu mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby. Są to:

- L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00);
- L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00).

Wskaźniki długookresowe mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem. Są to:

- L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim dobom (obejmuje pory: dnia, wieczoru i nocy) w roku;
- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A w przedziale czasu odniesienia równym wszystkim porom nocy w roku.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

5.2.1 Emisja hałasu komunikacyjnego drogowego

Przyczyna powstawania hałasu drogowego tkwi przede wszystkim w samym pojeździe (hałas mechaniczny i aerodynamiczny). Ponadto hałas powstaje także na styku opony z nawierzchnią drogi. Energia fali akustycznej, w interakcji z nawierzchnią drogową, jest pochłaniana i odbijana. Zjawisko pochłaniania zależy od rodzaju i struktury wewnętrznej nawierzchni. Najlepszym współczynnikiem pochłaniania charakteryzuje się nawierzchnia o zawartości wolnych przestrzeni od 19-22 %, tzw. cicha nawierzchnia. Hałas drogowy szczególnie uciążliwy jest na terenach zurbanizowanych.

Przez teren powiatu iławskiego przebiega droga krajowa nr 16 i 15 oraz drogi wojewódzkie nr 515, 519, 520, 521, 522, 536, 537, 541 jak również sieć dróg powiatowych i gminnych (Mapa 4).

Obciążenie ruchem dróg uzależnione jest od funkcji danej drogi. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost natężenia ruchu na drogach krajowych w powiecie iławskim.

W 2015 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, średni dobowy ruch pojazdów silnikowych (SDR2015) na zamiejskiej sieci dróg krajowych, ogółem wynosił 6133 poj./dobę (wzrost o 8% w stosunku do 2010 r.), dróg międzynarodowych 13607 poj./dobę (Opoczyński 2016b), dróg wojewódzkich 1988 poj./dobę (wzrost o 5%) (Opoczyński 2016a). Było to najniższe obciążenie ruchem zamiejskiej sieci dróg krajowych i wojewódzkich w Polsce.

Natężenie ruchu na drodze krajowej nr 15 i 16 w powiecie iławskim, zgodnie z publikowanym generalnym pomiarem ruchu na drogach krajowych z 2015 r., przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 8. Natężenie ruchu na drogach krajowych nr 15 i 16 w powiecie iławskim.

Numer pkt pomiarowego	Numer drogi	Opis odcinka			Pojazdy samochod. ogółem SDR 2015 r.	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych						
		Pikietaż		Nazwa		motocykle	sam. osob. i mikrobusy	sam. dostawcze	sam. ciężarowe		autobusy	ciągniki rolnicze
		Pocz.	Końc.						bez przycz.	z przycz.		
51309	15	324,4627	335,496	Nowe Miasto Lub.-Samplawa	7274	40	5226	767	231	954	34	22
51312	15	335,496	338,936	Samplawa-Lubawa	9815	66	7187	1031	291	1153	48	39
51302	16	67,621	74,249	Iława/przejście	8376	91	6461	813	207	743	49	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.gddkia.gov.pl/pl/2551/GPR-2015> (dostęp na październik 2017 r.).

Porównanie SDR od 2005 roku do 2015 roku na ww. odcinkach przedstawiono poniżej.

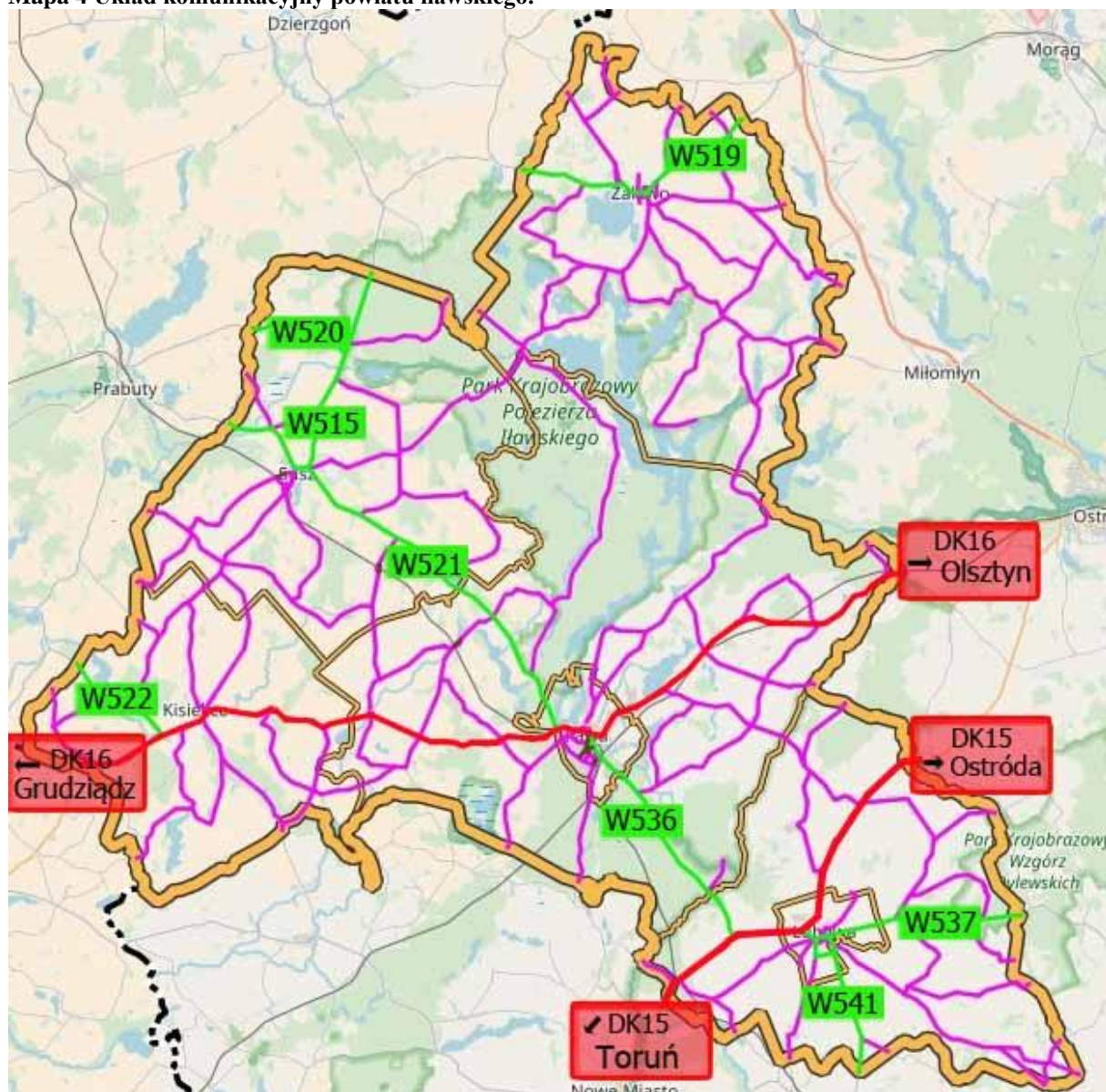
Tabela 9. Zestawienie ruchu pojazdów na drogach krajowych nr 15 i 16 w powiecie iławskim.

Numer pkt pomiarowego	Numer drogi	Opis odcinka			Pojazdy samochod. ogółem SDR 2005 r.	Pojazdy samochod. ogółem SDR 2010 r.	Pojazdy samochod. ogółem SDR 2015 r.
		Pikietaż		Nazwa			
		Pocz.	Końc.				
51309	15	324,4627	335,496	Nowe Miasto Lub.-Samplawa	5592	6884	7274
51312	15	335,496	338,936	Samplawa-Lubawa	7341	8947	9815
51302	16	67,621	74,249	Iława/przejście	6586	6682	8376

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <http://www.gddkia.gov.pl/> (dostęp na październik 2017 r.).

Jak wynika z przedstawionego zestawienia na przełomie 10 lat, na wszystkich odcinkach dróg krajowych przebiegających przez powiat iławski, zanotowano wzrost średnio dobowego ruchu pojazdów. Największy wzrost o ok. 33% zanotowano na drodze krajowej nr 15 na odcinku Samplawa – Lubawa.

Mapa 4 Układ komunikacyjny powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z <http://powiatilawa.vectraportal.pl/mini/index.html> (dostęp na październik 2017 r.).

LEGENDA

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe

Tabela 10. Zarejestrowane pojazdy oraz drogi publiczne w powiecie w latach 2012-2016.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Pojazdy samochodowe i ciągniki ogółem (szt.)	55 692	57 672	59 533	61 689	64 314
Samochody ciężarowe (szt.)	5 421	5 579	5 692	5 805	5 940
Autobusy (szt.)	181	185	191	199	203
Samochody osobowe ogółem (szt.)	41 170	42 712	44 221	45 944	48 075
Samochody osobowe na 1000 ludności (szt.)	441,7	458,6	475,2	495,1	518,1
Motocykle ogółem (szt.)	2 871	2 987	3 064	3 216	3 424
Długość dróg publicznych (km):					
-powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej	710	714,2	721,2	762	756,00
-powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej	688,2	691,5	699,4	729,1	722,1
-powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej	525,9	498,2	495,8	829,6	837,3
Wskaźnik gęstości dróg publicznych gminnych i powiatowych:					
- o twardej nawierzchni (km/100 km ²)	51,3	51,6	52,1	55,0	54,6
- o gruntowej nawierzchni (km/100 km ²)	38,0	36,0	35,8	59,9	60,4
Długość ścieżek rowerowych (km)	2,8	4,3	5,9	5,7	5,8

Źródło: BDL GUS (www.stat.gov.pl/bdl/, dostęp październik 2017 r.)

Na koniec 2016 roku w powiecie iławskim zarejestrowanych było 64,314 tys. pojazdów samochodowych i ciągników ogółem, w tym 48,075 tys. samochodów osobowych. Od roku 2012 (tab.10) obserwuje się ciągły wzrost liczby pojazdów, wskaźnik motoryzacji osiągnął poziom 518,1 samochodów osobowych na tysiąc mieszkańców. Długość dróg powiatowych i gminnych utwardzonych na koniec 2016 roku wynosiła 756 km (w tym o nawierzchni twardej ulepszonej 722,1 km). Niemniej jednak należy podkreślić, iż w powiecie nadal przeważają drogi o nawierzchni gruntowej, co niewątpliwie wpływa na wzrost emisji hałasu do środowiska.

Reasumując ciągły wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach powiatu, niezadowolający stan techniczny pojazdów (wiek) oraz nadal nieodpowiedni stan techniczny nawierzchni dróg powodują wzrost obciążenia środowiska emisją hałasu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w 2016 roku przeprowadził badania monitoringowe hałasu drogowego w 3 miastach województwa warmińsko-mazurskiego: Mrągowie, Rynie i Suszu. W Suszu przy ul. Piastowskiej były przeprowadzone długookresowe badania poziomu hałasu komunikacyjnego, L_{DWN} wyniósł 68 dB(A), natomiast $L_N = 59$ dB(A); nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Ponadto w Suszu były prowadzone badania krótkookresowych poziomów hałasu komunikacyjnego w 4 punktach pomiarowych (ul. Piastowska 27, Prabucka 10, Iławska 13, Słowińska 13). Przekroczenie wartości dopuszczalnej stwierdzone zostało jedynie w jednym punkcie pomiarowym o 2 dB(A) w porze nocy – punkt pomiarowy przy ul. Prabuckiej 10.

5.2.2 Emisja hałasu komunikacyjnego kolejowego

W powiecie iławskim najważniejszym węzłem kolejowym jest Iława. Znajduje się ona na skrzyżowaniu dwóch bardzo ważnych linii:

- nr 9 (magistralna o znaczeniu międzynarodowym) Warszawa Wschodnia Osobowa – Gdańsk Główny,
- nr 353 (pierwszorzędna) Poznań Wschód – Skandawa.

Ponadto do węzła wchodzi jeszcze linie lokalne: nr 967 Iława R2- Iława R144 oraz nr 968 Iława R1- Iława R45.

Na liniach tych odbywa się zarówno ruch pasażerski, jak również towarowy.

Obecnie oddziaływanie hałasu kolejowego na środowisko systematycznie spada, ze względu na sukcesywnie przeprowadzane prace modernizacyjne linii kolejowych oraz likwidowanie niektórych połączeń kolejowych. Na kształtowanie klimatu akustycznego wzdłuż linii kolejowych wpływa: natężenie ruchu pociągów, rodzaj i typ pociągów, stan torowiska i jego lokalizacja względem terenów objętych ochroną akustyczną, stan techniczny taboru oraz długość i prędkość jazdy pociągów.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w 2016 roku po raz pierwszy przeprowadził badania hałasu kolejowego. Pomiary wykonano między innymi w Iławie. Punkt pomiarowy charakteryzuje odcinek Iława-Susz. Niemniej jednak liczba poruszających się nimi pojazdów szynowych okazała się niewystarczająca (zwłaszcza w porze nocy) do wyliczenia wskaźników krótkookresowych L_{AeqD} i L_{AeqN} zgodnie z obowiązującą metodyką. Uzyskane wyniki nie są wartościami normatywnymi w rozumieniu przepisów prawa i stanowią jedynie wartości przybliżone.

Tabela 14. Równoważne poziomy hałasu kolejowego w roku 2016.

Lokalizacja punktu pomiarowego			Równoważny poziom dźwięku dla czasu odniesienia		Dopuszczalny poziom hałasu dla danego punktu	
Linia kolejowa	Współrzędne geograficzne WGS84					
		długość E	szerokość N	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}
Iława-Susz, Iława ul. Królowej Jadwigi	19,566167	53,590000	65,9	66,2	65	56

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 roku (WIOŚ w Olsztynie)

5.2.3 Emisja hałasu komunikacyjnego lotniczego

W powiecie iławskim nie ma obecnie lokalnego portu lotniczego. Zagrożenie hałasem lotniczym jest pomijalne.

5.2.4 Emisja hałasu przemysłowego

Źródłami hałasu przemysłowego są urządzenia (między innymi wentylatory, agregaty chłodnicze, systemy klimatyzacyjne, linie produkcyjne itp.) i maszyny (np.: koparki, spycharki, dźwigi budowlane, wózki widłowe itp.) wewnątrz i na zewnątrz budynków. Emitują one hałas o ograniczonym zasięgu oddziaływania i stanowią główną uciążliwość dla osób mieszkających w ich najbliższym sąsiedztwie. Na terenie powiatu iławskiego uciążliwości hałasowe związane z działalnością produkcyjną są stosunkowo niewielkie i mają charakter lokalny.

W roku 2016 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie przeprowadził 41 kontroli pod kątem przestrzegania norm akustycznych wraz z pomiarami hałasu w województwie warmińsko-mazurskim. W ogólnej liczbie skontrolowanych w tym trybie obiektów, 26 pracowało w porze nocnej. Niedotrzymanie poziomu dopuszczalnego dla pory dnia stwierdzono w 9 zakładach – żaden z tych zakładów nie jest zlokalizowany w powiecie iławskim. Instalacje technologiczne w 11 obiektach emitowały hałas przewyższający poziom

dopuszczalny ustalony dla pory nocnej. Zaobserwowane przekroczenia mieściły się w przedziale 0,9–20,8 dB. Dwa zakłady zlokalizowane są w powiecie iławskim, tj:

- Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe "CHEMIROL" Sp z o.o. Oddział w Iławie – przekroczenie w porze nocy o 5,7 dB(A),
- SZYNAKA-MEBLE Sp. z o.o. w Lubawie - przekroczenie w porze nocy o 9,1 dB(A).

5.2.5 Hałas związany z użytkowaniem zbiorników wodnych

Większość bazy noclegowej znajdującej się na terenie powiatu iławskiego zlokalizowana jest wokół jezior. Istotnym czynnikiem kształtującym stan akustyczny środowiska na tych terenach jest ruch łodzi o napędzie motorowym.

Zakaz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na niektórych zbiornikach wynika z rozporządzenia Nr 1 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 stycznia 2005r. w sprawie Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2005 r. Nr 7 poz. 146).

Wg rozporządzenia zabrania się:

- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych: części Jezioraka na północ od Wysp Kępy Rybackie, na Zatoce Widług oraz na Jez. Płaskim;
- łodzi z silnikiem spalinowym na innych jeziorach Parku oraz pozostałym akwenie Jezioraka poza oznaczonym szlakiem wodnym Iława-Siemiany, Iława-Kanał Elbląski, Iława-Zalewo;
- skuterów wodnych na wszystkich wodach Parku.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” wyznaczono cel polegający na ograniczeniu oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych. Do tego celu przypisano wskaźnik dotyczący ilości jezior objętych strefami ciszy. W latach 2013-2016 nie uległa zmianie liczba jezior objętych strefami ciszy na terenie powiatu iławskiego.

Tabela 15. Realizacja zadań w obszarze oddziaływania hałasu

Cel: Ograniczenie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie hałasu, zwłaszcza w osiedlach mieszkaniowych przez np. ograniczenie szybkości ruchu. • Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu). • Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych. 		
Przypisany wskaźnik	Wartość	
	Bazowa (2011 r.)	2016 r.
Ilość jezior objętych strefami ciszy [szt.]	43 (wszystkie w granicach PKPI zgodnie z rozporządzeniem wojewody)	43 (wszystkie w granicach PKPI zgodnie z rozporządzeniem wojewody)

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

Tendencje zmian

Podstawowym źródłem emisji hałasu do środowiska w powiecie iławskim jest transport drogowy. Z przedstawionej analizy wynika, iż obserwujemy wzrost natężenia ruchu na

drogach, jak również wzrost wskaźnika motoryzacji z 441,7 pojazdów osobowych na tysiąc mieszkańców w 2012 roku na 518,1 pojazdów osobowych na tysiąc mieszkańców w 2016 r. Niemniej jednak należy zauważyć, iż w ostatnich latach obserwuje się poprawę stanu technicznego dróg, co wpływa na poprawę stanu akustycznego środowiska. Ze względu na stale wzrastającą liczbę pojazdów i ich niezadawalający stan techniczny oraz wzrastający przewóz towarów transportem samochodowym, problem nadmiernego hałasu drogowego może się nasilać. Lokalnie może występować problem z hałasem przemysłowym oraz z działalnością rozrywkowa związana z akwenami.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Występowanie obszarów bez zagrożeń związanych ze szkodliwym oddziaływaniem hałasu. Wysoki udział w nawierzchni twardej dróg powiatowych i gminnych nawierzchni twardej ulepszonej. Na 756,00 km nawierzchni twardej, aż 722,10 km stanowi nawierzchnia ulepszona. 	<ul style="list-style-type: none"> Niesatysfakcjonujący stan techniczny nawierzchni dróg w powiecie (przewaga dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej- na koniec 2016 r. 837,3 km.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Nowe i dostępne techniki i technologie w zakresie ograniczania hałasu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrastające natężenie ruchu drogowego. Brak środków finansowych na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.

5.3 Pola elektromagnetyczne

Źródła pól elektromagnetycznych

Promieniowanie elektromagnetyczne jest zjawiskiem naturalnym i towarzyszy człowiekowi od zawsze. Jednakże postęp cywilizacyjny i przemysłowy zapoczątkowany w XX wieku, a zwłaszcza rozwój w ostatnich latach technologii przesyłania danych na odległość, spowodował zwiększenie promieniowania ze sztucznych źródeł.

Najbardziej istotnymi instalacjami stanowiącymi sztuczne źródła pól elektromagnetycznych są linie elektroenergetyczne, instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe i telewizyjne. Istotny wpływ na środowisko mają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciach znamionowych równych co najmniej 110 kV i wyższych. Pole elektromagnetyczne przy antenach telefonii komórkowej, mocowanych na kratownicowych masztach, występuje na przestrzeni kilkunastu metrów na poziomie zawieszenia anteny.

W ostatnim czasie coraz częściej budowane są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz przekaźniki radiowe. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny w czasie ich pracy. Moc promieniowania izotropowo jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300 GHz.

Ze względu na powszechność używania przez mieszkańców telefonów komórkowych, ważnym zagadnieniem jest zapewnienie prawidłowych parametrów funkcjonowania stacji bazowych telefonii komórkowych (wyeliminowanie kwestii braku zasięgu poszczególnych sieci). Należy zwrócić uwagę, aby lokalizacja infrastruktury telekomunikacyjnej (przede wszystkim stacji bazowych), nie wpływała ujemnie na estetykę i harmonię krajobrazu. Liczbę stacji bazowych należy ograniczać do minimum niezbędnego dla zachowania prawidłowych parametrów, a urządzenia różnych operatorów powinny być lokowane na wspólnych masztach.

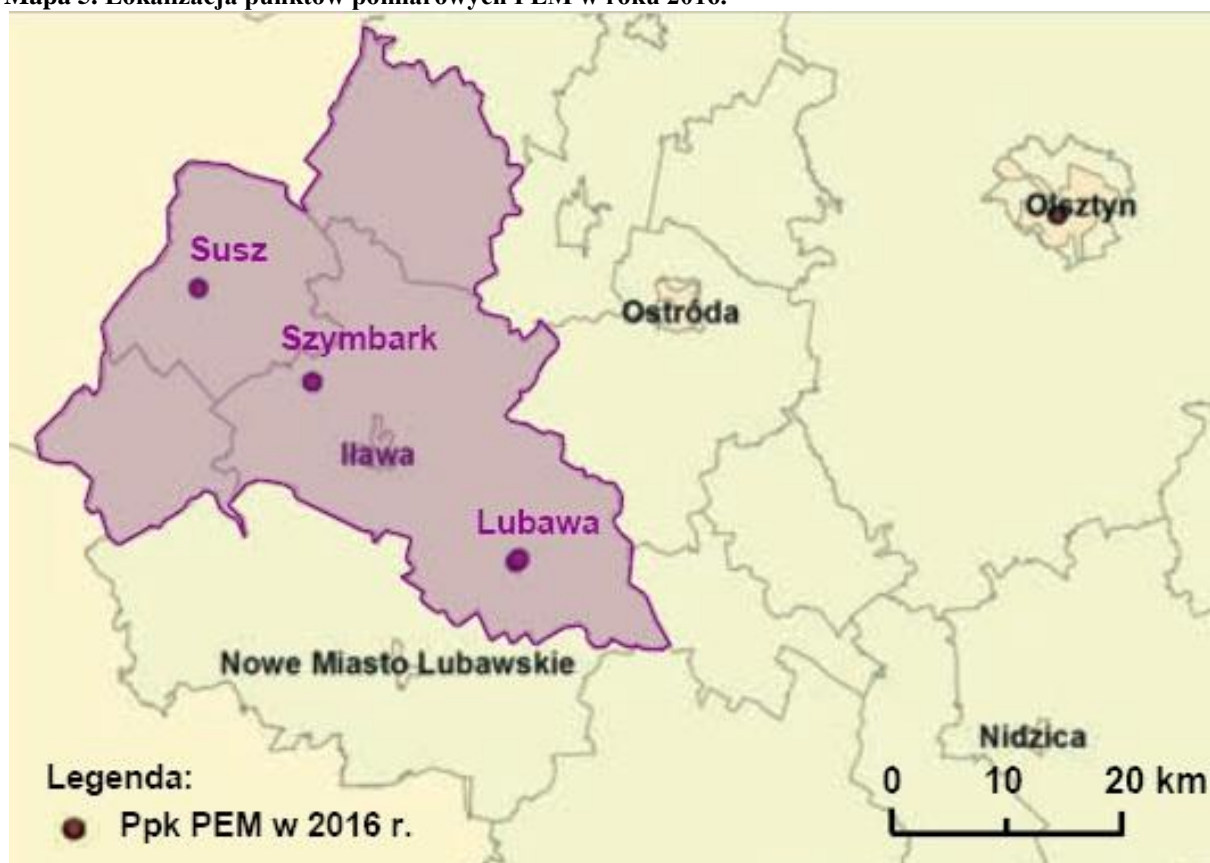
Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody sprawdzania i wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883), natomiast rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645) określa sposób wyboru punktów pomiarowych, ich ilość na terenie województwa oraz sposób prezentacji wyników. Zgodnie z ww. rozporządzeniem wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz (dla miejsc dostępnych dla ludności) nie powinny przekraczać 7 [V/m].

Na terenie powiatu iławskiego zlokalizowany jest jeden nadajnik CDMA, a także nadajniki LTE, UMTS oraz GSM, których największa koncentracja występuje w okolicach miasta Iławy. W Iławie zlokalizowana jest stacja przekaźnikowa przekazująca do odbiorców sygnał naziemnej telewizji cyfrowej. Przez obszar powiatu nie przebiegają ani nie są planowane do budowy napowietrzne linie przesyłowe najwyższych napięć. Nie występują również związane z tymi liniami węzłowe stacje elektroenergetyczne (Główne Punkty Zasilania), które transformują energię na napięcie rozdzielcze 110 kV.

Monitoring PEM

W 2016 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie wykonał badania natężenia pól elektromagnetycznych w 45 punktach pomiarowych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w tym w czterech punktach na terenie powiatu iławskiego – w dwóch punktach na terenie Lubawy, a także w Suszu oraz w miejscowości Szymbark, gmina Iława. Lokalizację punktów pomiarowego przedstawiono na mapie 5.

Mapa 5. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM w roku 2016.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 roku (WIOŚ w Olsztynie)

Tabela 16. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu iławskiego w roku 2016.

Lokalizacja punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne WGS84		Wartość pomiaru składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	
	N	E	Miernik NARDA ¹⁾	Miernik PMM ¹⁾
Lubawa ul. Rynek 12	53,504167	19,750167	0,22	-
Lubawa ul. Biblii Gutenberga/Kopernika	53,506055	19,753583	0,66	-
Susz, ul. Stare Miasto	53,718222	19,338611	0,58	-
Szymbark	53,644888	19,485527	<0,1	-

¹⁾ NARDA - miernik o dolnej granicy oznaczalności 0,1 V/m, PMM - miernik o dolnej granicy oznaczalności 0,2 V/m
 Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 roku (WIOŚ w Olsztynie)

W wyniku przeprowadzonych pomiarów zarówno na terenie powiatu iławskiego, jak i całego województwa, nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych. Wielkości natężenia pola elektromagnetycznego zmierzone w punkcie pomiarowym w Szymbarku były poniżej progu oznaczalności. Pomimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych nie obserwuje się znaczącego wzrostu natężenia poziomów pól w środowisku.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” wyznaczono cel polegający na ograniczeniu oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych (cel 5). Do tego celu przypisano wskaźnik dotyczący utrzymania

poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych oraz zmniejszenia powierzchni terenów o przekroczonych poziomach pól elektromagnetycznych.

W latach 2013-2016 nie zaobserwowano przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu iławskiego.

Tabela 17. Realizacja zadań w obszarze pola elektromagnetyczne.

Cel: Ograniczenie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych 		
Przypisany wskaźnik	Wartość	
	Bazowa (2011 r.)	2015 r.
Zmniejszenie powierzchni terenów o przekroczonych dopuszczalnych poziomach pól elektromagnetycznych	Brak przekroczeń	Brak przekroczeń

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

Tendencje zmian

Pomimo szybko wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną, do 2025 r. nie zaplanowano dużych zmian w konfiguracji systemu przesyłowego energii elektrycznej w powiecie iławskim. Z uwagi na szybkość rozwoju nowych technologii telekomunikacyjnych i wzrastające zapotrzebowanie na szybki transfer danych należy spodziewać się coraz większego zagęszczenia instalacji radiowych telefonii komórkowej oraz punktów dostępu do szerokopasmowego Internetu, co może mieć wpływ na poziom pól elektromagnetycznych. Przypuszcza się, że w okresie obowiązywania Programu, obszar powiatu iławskiego nie będzie zagrożony ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom zmierzonych pól elektromagnetycznych, poniżej granicy oznaczalności. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna edukacja.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
brak	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój telefonii komórkowej. • Wzrost zapotrzebowania społeczeństwa na media (telewizja, radio, Internet).

5.4 Gospodarowanie wodami

Woda jest jednym z najważniejszych zasobów na ziemi, mającym zasadnicze znaczenie dla wszystkich form życia. Zarówno ilość, jak i jakość zasobów wodnych ma kluczowe znaczenie dla zdrowia ludności oraz dla wszystkich sektorów gospodarki, co powoduje, że staje się ona czynnikiem decydującym o poziomie życia społeczeństwa. Dla realizacji kompleksowej polityki wodnej krajów UE ustanowiona została Ramowa Dyrektywa Wodna, której celem jest poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, przy zachowaniu trwałej równowagi pomiędzy zjawiskami naturalnymi a działalnością człowieka, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

5.4.1 Zasoby wód powierzchniowych

Obszar powiatu iławskiego leży w granicy dorzecza Wisły, regionie wodnym Dolnej Wisły. Sieć hydrograficzną powiatu tworzą przede wszystkim rzeka Drwęca, wraz z dopływami Iławką, Gizelą, Elszką i Sandelą oraz rzeka Osa z dopływami Gardeją i Gacią. W północno-zachodniej części powiatu, największym ciekim powierzchniowym jest rzeka Liwa, odprowadzająca wody w kierunku zachodnim.

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się 27 JCWP rzecznych (tabela 18).

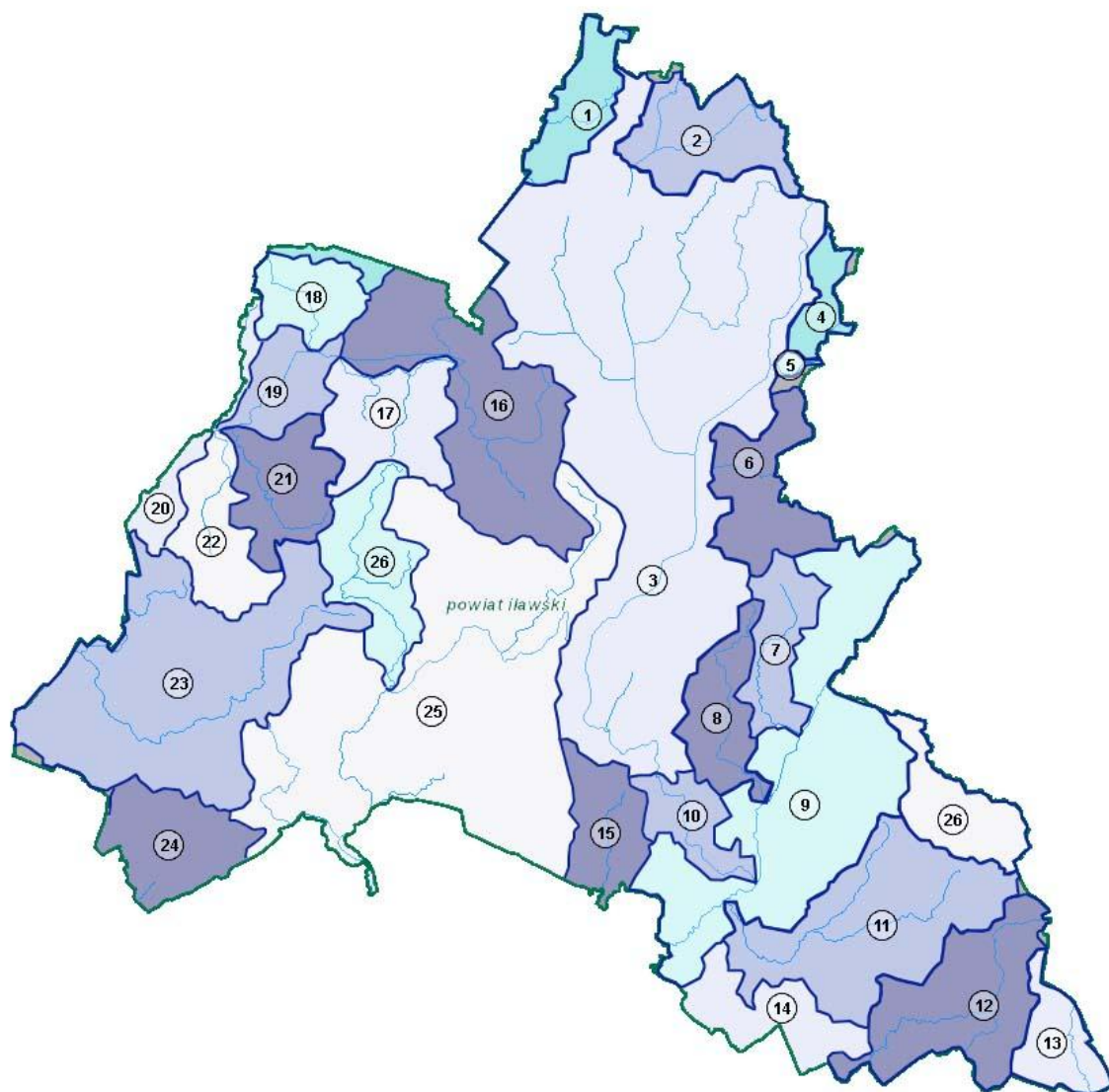
Tabela 18. Jednolite części wód powierzchniowych JCWP rzeczne na terenie powiatu iławskiego.

Numer na rycinie	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)	
	Nazwa JCWP	Europejski kod JCWP
1.	Elbląg do Młynówki	PLRW20001754356
2.	Zalewka	PLRW2000172856149
3.	Iławka do wypływu z jez. Iławskiego	PLRW200025285693
4.	Korbania do Kan. Iławskiego	PLRW200025283683
5.	Kanał Iławski	PLRW2000028565849
6.	Drwęca od początku do końca jez. Drwęckiego bez kan. Ostródzkiego i Elbląskiego	PLRW20002528399
7.	Dopł. z Gromot	PLRW20001728552
8.	Kałdunek	PLRW20001728554
9.	Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki	PLRW20002028779
10.	Iławka od wypływu z jez. Iławskiego do ujścia	PLRW200019285699
11.	Sandela	PLRW20001728589
12.	Wólka	PLRW20001728689
13.	Wel do wypływu z jez. Grądy	PLRW20002528653
14.	Wel od dopł. spod Mrocza do ujścia	PLRW2000202869
15.	Struga	PLRW200017285929
16.	Liwa do Starej Liwy	PLRW20002552219
17.	Stara Liwa	PLRW20001752229
18.	Dopływ z Lubnów Małych	PLRW20002352232
19.	Liwa od Starej Liwy do dopływu z jez. Burgale	PLRW200019522371
20.	Liwa od dopł. z jez. Burgale z dopł. z jez. Burgale do wypływu z jez. Liwieńca	RW200025522533
21.	Dopływ spod Emilianowa	PLRW20001752234
22.	Dopływ z Jawt Małych	PLRW200017522369
23.	Gardęga do dopł. z jez. Klasztorne, bez dopł. z jez. Klasztorne	PLRW200017296839
24.	Dopł. z jez. Goryńskiego z jez. Dłużek	PLRW200017296549
25.	Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki	PLRW20002529639
26.	Osówka	PLRW200017296169
27.	Gizela	PLRW20001728549

Źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Na mapie nr 6 przedstawiono położenie wszystkich JCWP rzecznych wraz ze zlewniami. Numeracja na mapie jest zgodna z numeracją w tabeli 18.

Mapa 6. Jednolite części wód powierzchniowych rzeczne na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map udostępnianych w serwisie <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Spośród wymienionych w tabeli 18 JCWP, do najistotniejszych, które występują na terenie powiatu w całości lub w znacznej części swojej zlewni należy zaliczyć 13 z nich (tabela 19).

Tabela 19. JCWP, których cieki wodne występują na terenie powiatu iławskiego.

numer na rycinie	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		
	Nazwa JCWP	długość JCWP [km]	powierzchnia zlewni JCWP [km ²]
3.	Iławka do wypływu z jez. Iławskiego	97,5	300,5
7.	Dopł. z Gromot	10,4	22,4
8.	Kaldunek	13,8	24,2
10.	Iławka od wypływu z jez. Iławskiego do ujścia	9,7	17,1
11.	Sandela	25,5	17,6
16.	Liwa do Starej Liwy	26,4	86,3
17.	Stara Liwa	14,8	32,7

numer na rycinie	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		
	Nazwa JCWP	długość JCWP [km]	powierzchnia zlewni JCWP [km ²]
19.	Liwa od Starej Liwy do dopływu z jez. Burgale	8,9	18,9
21.	Dopływ spod Emilianowa	10,0	27,6
22.	Dopływ z Jawt Małych	7,6	26,7
23.	Gardęga do dopł z jez. Klasztornego, bez dopł z jez. Klasztornego	48,1	156,3
25.	Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki	67,8	257,4
26.	Osówka	21,9	32,5

Źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Najdłuższą JCWP jest „Iławka do wypływu z jez. Iławskiego” (97,5 km). Posiada ona również największą zlewnię na terenie powiatu. Na drugim miejscu znajduje się „Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki”. Na terenie powiatu znajduje się odcinek o długości ok. 60 km i zlewnia o powierzchni ok. 200 km². Pozostała część tej JCWP położona jest na terenie powiatu nowomiejskiego. Znaczą powierzchnię na terenie powiatu zajmuje również zlewnia JCWP o nazwie „Gardęga do dopł z jez. Klasztornego, bez dopł z jez. Klasztornego” – na terenie powiatu znajduje się odcinek o długości ok. 33 km i zlewnia o powierzchni ok. 118 km² oraz o nazwie „Liwa do Starej Liwy” – w tym przypadku na terenie powiatu znajduje się cała długość cieków oraz zlewnia o powierzchni ok. 78 km².

Zasoby wodne największych cieków wodnych w powiecie, mierzone średnim przepływem z średnich przepływów rocznych na granicy województwa wynoszą: Drwęca – 17,2 m³/s, Osa – 2,03 m³/s, Liwa – 0,923 m³/s [źródło: Program małej retencji dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2030].

Jednolite części wód powierzchniowych klasyfikuje się do naturalnych, sztucznych lub silnie zmienionych. Na terenie powiatu występują wszystkie trzy typy. Największy udział – ok. 63% stanowią naturalne części wód. Silnie zmienione stanowią ok. 33%. Tylko jedna jednolita część wód powierzchniowych, tj. Kanał Iławski została zaliczona do sztucznych części wód (mapa 7).

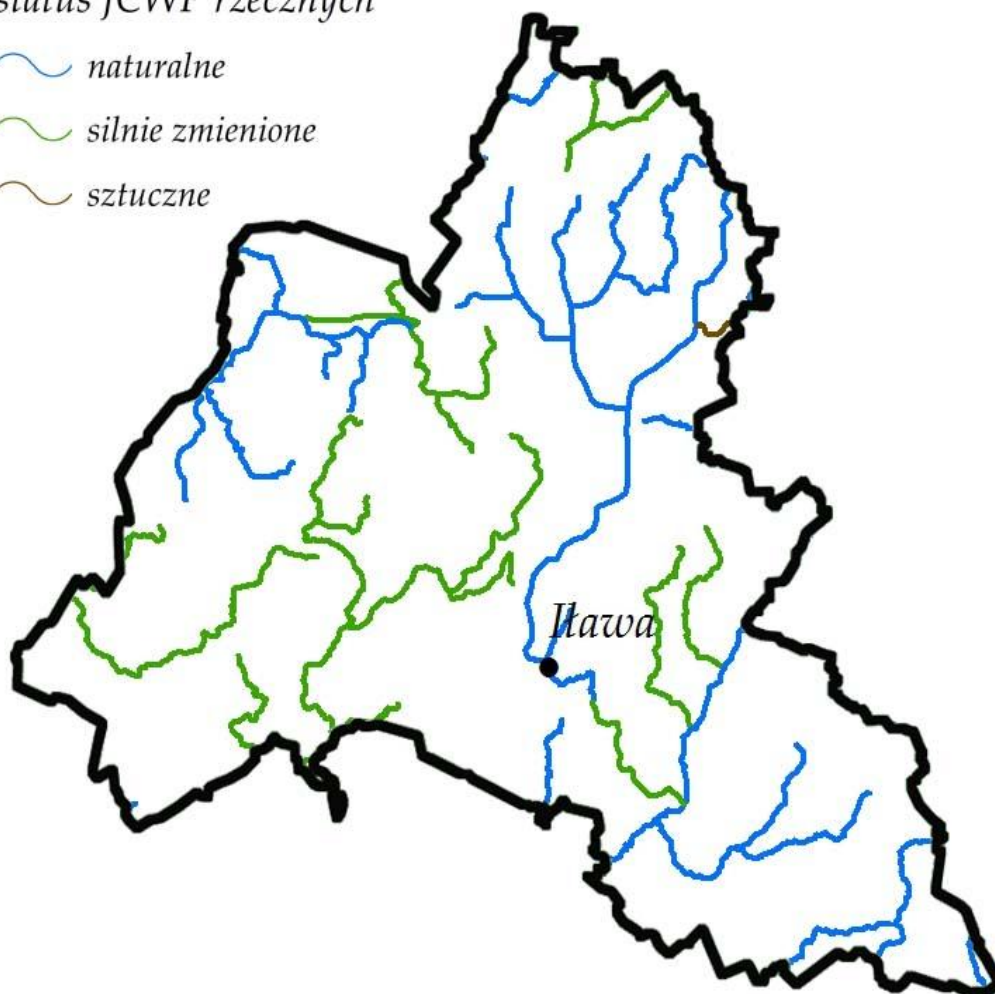
Mapa 7. Status jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu iławskiego.

status JCWP rzecznych

 naturalne

 silnie zmienione

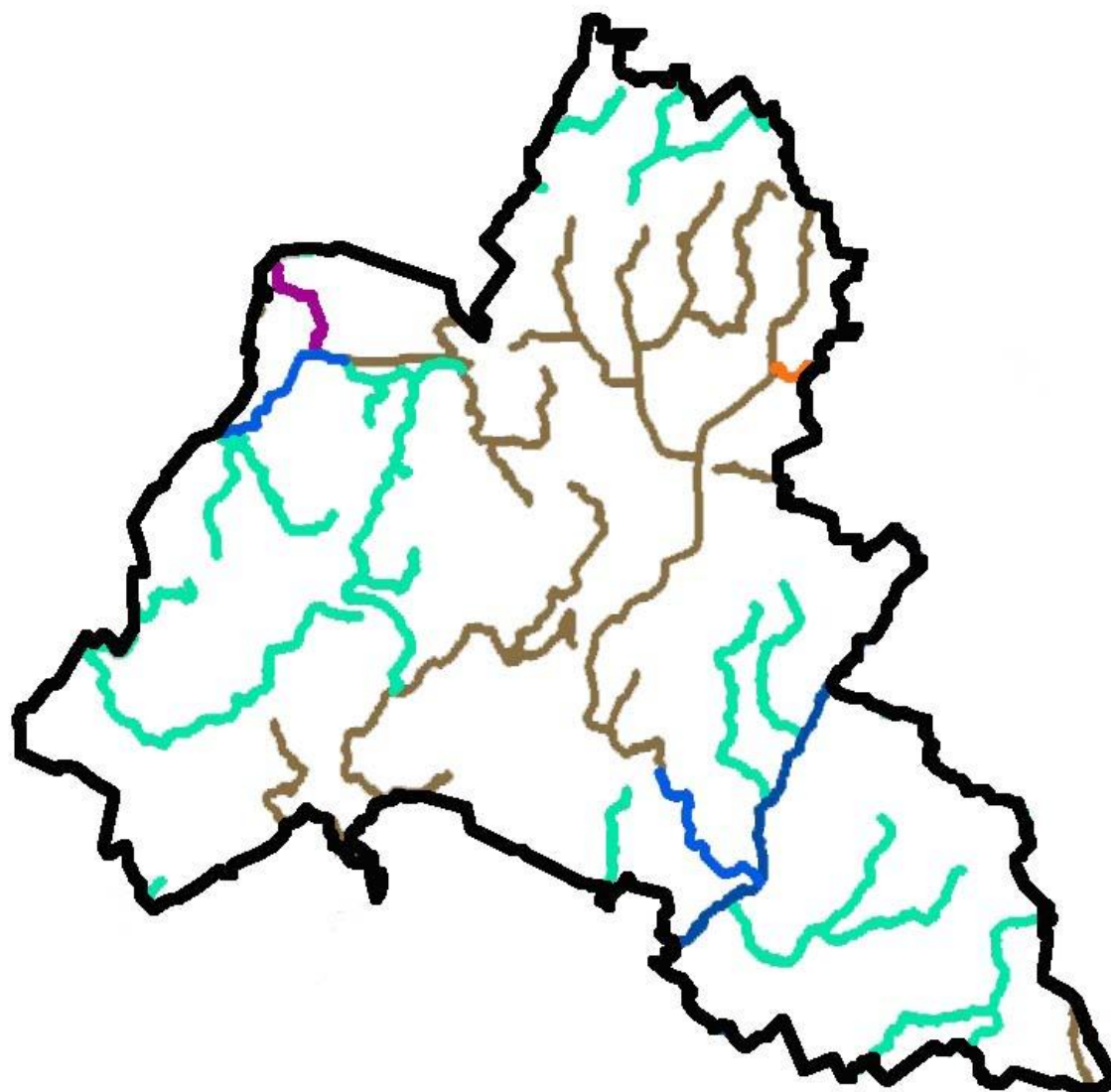
 sztuczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Pod względem typologii jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu zostały zakwalifikowane generalnie do dwóch typów wód powierzchniowych, tj. do cieków łączących jeziora oraz potoków nizinnych piaszczystych. Ponadto na terenie powiatu występują pojedyncze cieki zaliczone do 4 innych typów wód powierzchniowych. Typologię wszystkich wód powierzchniowych na terenie powiatu przedstawiono na mapie 8.

Mapa 8. Typy wód powierzchniowych na terenie powiatu iławskiego.

- typ nieokreślony (0)
- potok nizinny piaszczysty (17)
- rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)
- rzeka nizinna żwirowa (20)
- potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)
- ciekі łączące jeziora (25)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

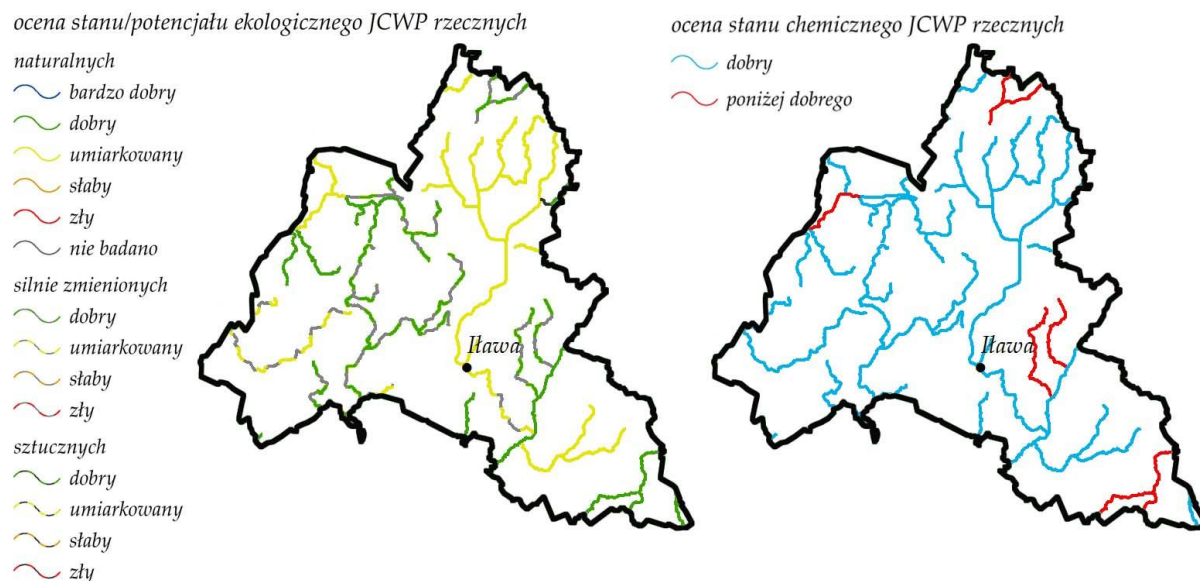
Zastosowanie podziału na poszczególne typy wód zostało spowodowane różnorodnością naturalnych warunków środowiskowych, które mają wpływ na występowanie organizmów wodnych w wodach powierzchniowych. Dlatego też w celu właściwej oceny stanu ekologicznego wód powierzchniowych należało uzależnić kryteria jakości wód, od typu do którego została zakwalifikowana JCWP.

Stan wód definiowany jest na podstawie następujących parametrów:

- **stanu/potencjału ekologicznego**, który definiowany jest na podstawie klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych, takich jak występowanie glonów, roślin wodnych, bezkręgowców, ryb i hydromorfologicznych, takich jak przepływ wód, ciągłość rzeki, ukształtowanie dna i brzegów,
- **stanu chemicznego**.

Im bardziej wymienione parametry zbliżone są do naturalnych, tym lepszy jest stan wód. Na mapie 9 przedstawiono stan lub potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny JCWP powiatu iławskiego.

Mapa 9. Stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny JCWP na terenie powiatu iławskiego.

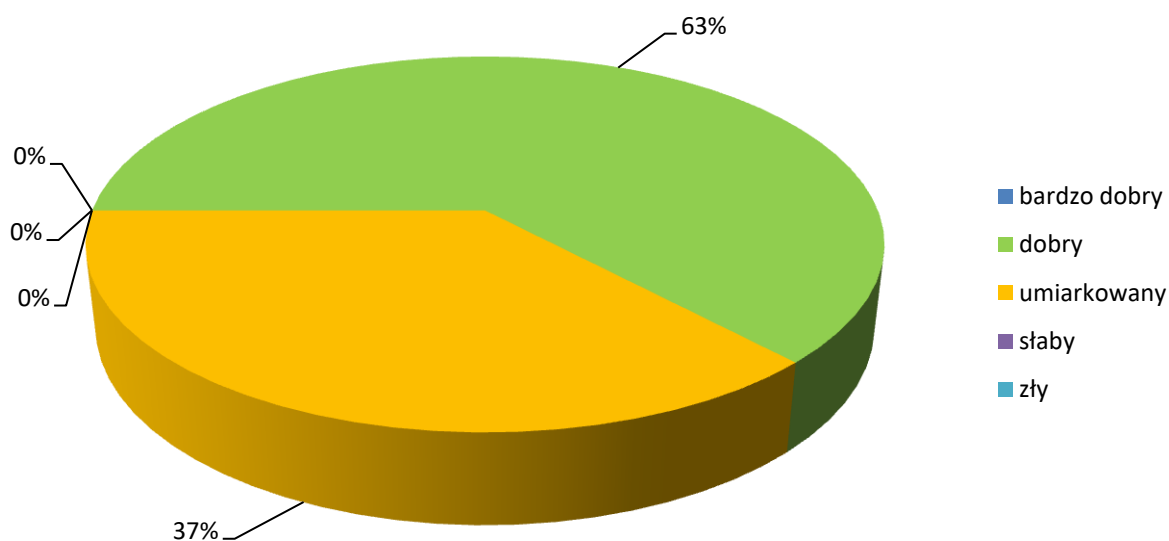

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych powiatu iławskiego został oceniony jako dobry lub umiarkowany. Żadna z wód nie spełnia kryteriów dla stanu bardzo dobrego, brak także wód, które można by zaliczyć do stanu/potencjału słabego lub złego. Na wykresie poniżej przedstawiono procentowy udział poszczególnych klas stanu/potencjału ekologicznego JCWP na terenie powiatu. 63% JCWP zostało zaliczone do stanu/potencjału dobrego.

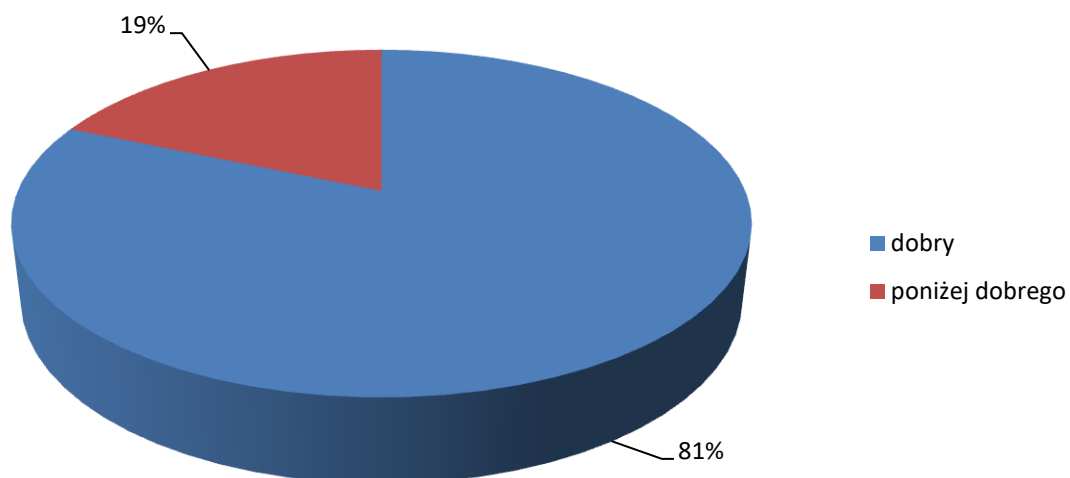
W przypadku oceny stanu chemicznego, JCWP klasyfikuje się do dwóch klas – dobry lub poniżej dobrego. Na terenie powiatu iławskiego 81% JCWP została zaliczona do stanu dobrego (rycina 8).

Rycina 8. Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Rycina 9. Stan chemiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Ocena ogólna stanu JCWP rzek uwzględnia wyniki klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911) stan większości JCWP został oceniony jako zły (mapa 10).

Mapa 10. Ocena stanu JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego.

ocena stanu JCWP rzecznych

naturalnych

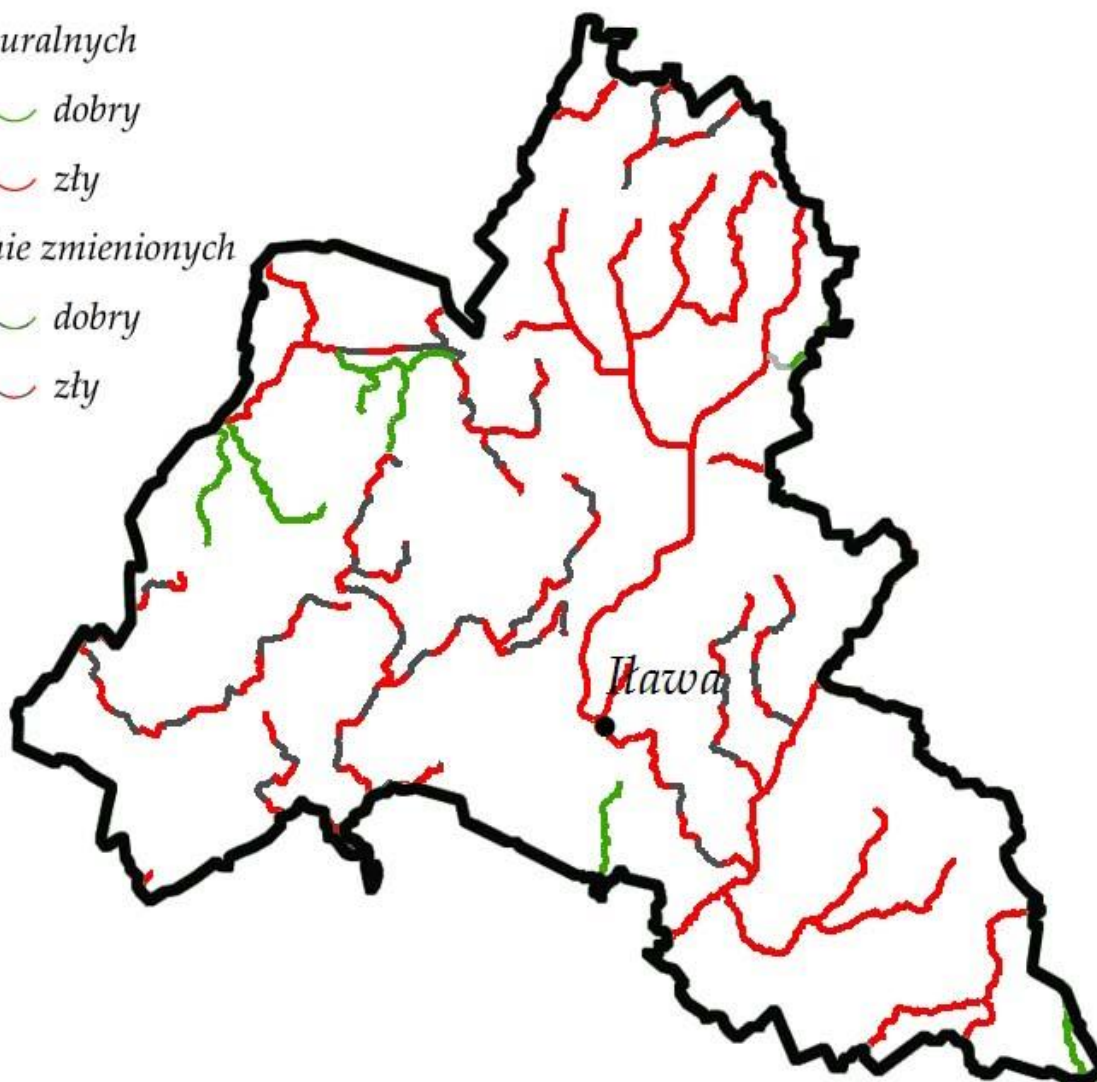
 dobry

 zły

silnie zmienionych

 dobry

 zły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tylko 7 JCWP, które stanowią ok. 26% wszystkich JCWP na terenie powiatu iławskiego kwalifikuje się do dobrego stanu. W tabeli 20 określono stan wszystkich JCWP na terenie powiatu iławskiego oraz ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 20. Stan JCWP na terenie powiatu iławskiego oraz ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Elbląg do Młynówki	zły	zagrożona
2.	Zalewka	zły	zagrożona
3.	Iławka do wypływu z jez. Iławskiego	zły	zagrożona
4.	Korbania do Kan. Iławskiego	dobry	niezagrożona
5.	Kanał Iławski	dobry	niezagrożona
6.	Drwęca od początku do końca jez. Drwęckiego bez kan. Ostródzkiego i Elbląskiego	zły	zagrożona
7.	Dopł. z Gromot	zły	zagrożona

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
8.	Kaładunek	zły	zagrożona
9.	Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki	zły	niezagrożona
10.	Iławka od wypływu z jez. Iławskiego do ujścia	zły	zagrożona
11.	Sandela	zły	zagrożona
12.	Wólka	zły	niezagrożona
13.	Wel do wypływu z jez. Grądy	dobry	niezagrożona
14.	Wel od dopł. spod Mroczna do ujścia	zły	zagrożona
15.	Struga	dobry	niezagrożona
16.	Liwa do Starej Liwy	zły	zagrożona
17.	Stara Liwa	dobry	zagrożona
18.	Dopływ z Lubnów Małych	zły	zagrożona
19.	Liwa od Starej Liwy do dopływu z jez. Burgale	zły	zagrożona
20.	Liwa od dopł. z jez. Burgale z dopł. z jez. Burgale do wypływu z jez. Liwieńiec	zły	zagrożona
21.	Dopływ spod Emilianowa	dobry	niezagrożona
22.	Dopływ z Jawt Małych	dobry	niezagrożona
23.	Gardęga do dopł z jez. Klasztornego, bez dopł z jez. Klasztornego	zły	zagrożona
24.	Dopł. z jez. Goryńskiego z jez. Dłużek	zły	niezagrożona
25.	Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki	zły	zagrożona
26.	Osówka	zły	zagrożona
27.	Gizela	zły	niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Obecnie na terenie powiatu iławskiego 63% JCWP jest zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych tzn., że nie osiągnąone dobrego stanu/potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Największe ciekę na terenie powiatu iławskiego charakteryzują się złym stanem. Jednakże nie wszystkie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Spośród dwudziestu JCWP o złym stanie, zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych jest 80%. Cztery JCWP pomimo złego stanu osiągną w wyznaczonym terminie zdefiniowane cele środowiskowe. Są to następujące JCWP:

- Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki,
- Wólka,
- Dopł. z jez. Goryńskiego z jez. Dłużek,
- Gizela.

Jednolite części wód powierzchniowych o dobrym stanie w większości utrzymują swój stan. Tylko jedna JCWP o nazwie Stara Liwa, pomimo dobrego stanu, została uznana za zagrożoną ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

W konsekwencji, po uwzględnieniu prognoz osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych, na terenie powiatu udział JCWP o dobrym stanie będzie wynosić 37%.

Powiaty iławski charakteryzuje się wysoką jeziornością. Na terenie powiatu wyznaczono 24 JCWP jeziorne.

Tabela 21. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) jeziorne na terenie powiatu iławskiego.

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) jeziornych				
	Nazwa JCWP	Europejski kod JCWP	parametry		
			powierzchnia [ha]	głęb. max/śr.	pojemność [tys. m ³]
1.	Ewingi	LW20115	504	3,0/2,0	10083
2.	Witoszewskie	LW20118	93	12,2/6,0	5602
3.	Rucewo Wielkie	LW20117	236	7,5/2,0	6365
4.	Rucewo Małe	LW20119	108	3,3/1,8	1869
5.	Jeziorak Duży	LW20116	3460	12,0/4,3	141594
6.	Dauby	LW20125	77	4,5/1,5	1150
7.	Jaśkowskie	LW20107	159	16,5/6,0	9513
8.	Kocioł	LW20109	80	8,8/4,7	3820
9.	Płaskie	LW20120	626	5,7/2,4	15276
10.	Gaudy	LW20757	152	-/1,2	1463
11.	Januszewskie	LW20754	111	-/3,1	3454
12.	Suskie	LW20759	63	-/2,3	1491
13.	Piotrkowskie	LW20755	70	3,0/1,3	913
14.	Gardzień	LW20566	90	4,0/3,0	2706
15.	Szymbarskie	LW20568	165	25,1/6,0	10072
16.	Silm	LW20569	59	3,7/2,0	1200
17.	Popówko	LW20572	85	1,6/0,7	579
18.	Trupel	LW20574	280	-/3,6	10276
19.	Karaś	LW20575	236	2,8/0,6	1413
20.	Dłużek	LW20585	100,7	7,8/4,2	4220
21.	Goryńskie	LW20583	201	9,9/3,9	7942
22.	Iławskie	LW20129	146	2,8/1,1	1614
23.	Łabędź	LW20128	309	10,5/3,6	11354
24.	Zwiniarz	LW20154	42,27	5,0/2,5	1057
	Suma	-	7452,97	-	255026

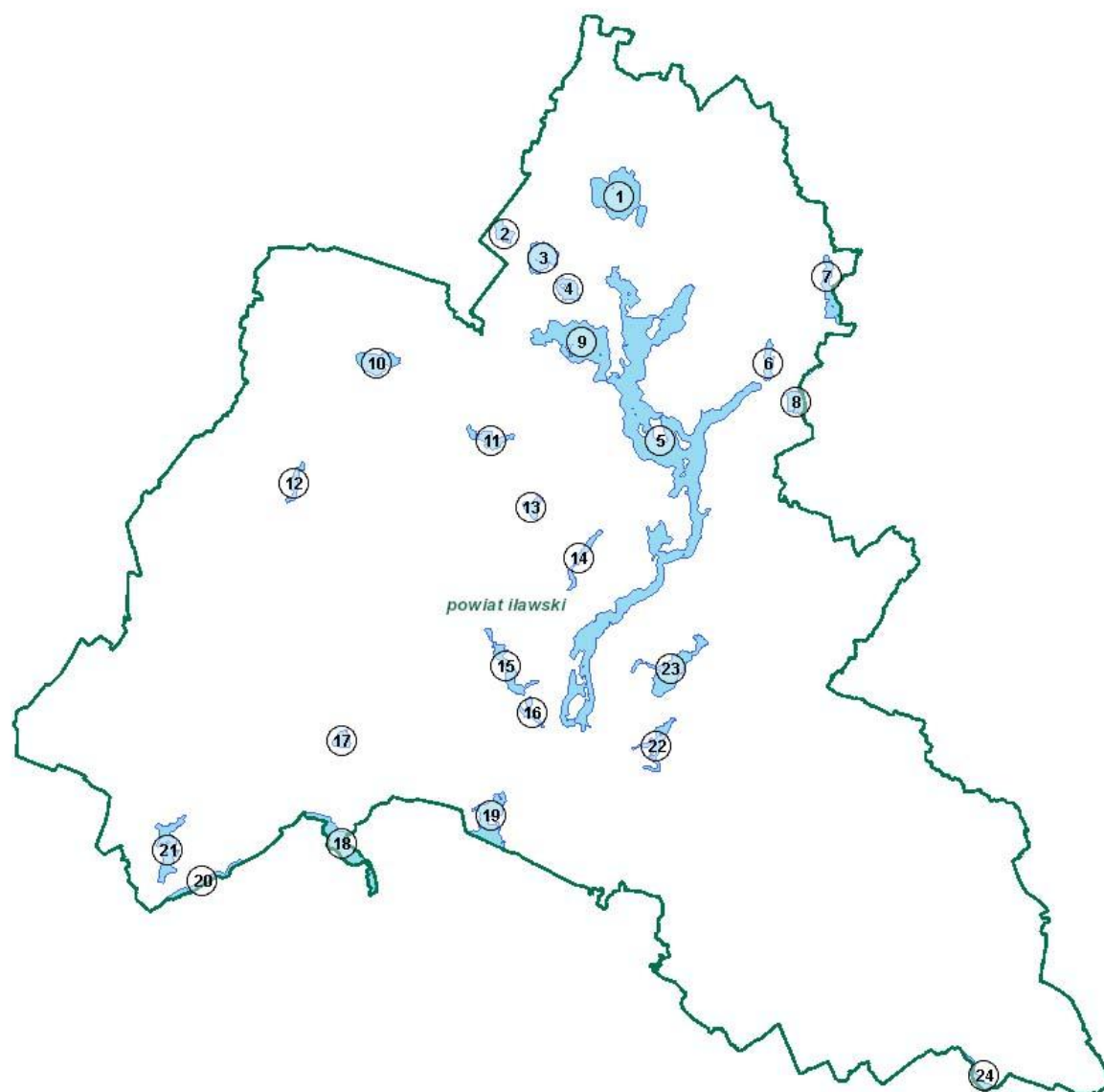
Źródło: Program malej retencji dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2030

Największym jeziorem na terenie powiatu iławskiego jest jezioro Jeziorak Duży o powierzchni 3490 ha. Na drugim miejscu plasuje się jezioro Płaskie (626 ha), następnie jezioro Ewingi (504 ha), Łabędź (309 ha), Trupel (280 ha), Karaś (236 ha), Goryńskie (201 ha). Najmniejszym jeziorem jest jezioro Zwiniarz – 42,27 ha.

Grunty pod wodami pokrywają 8487 ha i stanowią 6,1% powierzchni powiatu iławskiego.

Na mapie 11 przedstawiono położenie wszystkich jezior. Numeracja na mapie jest zgodna z numeracją w tabeli 21.

Mapa 11. Jednolite części wód powierzchniowych jeziorne na terenie powiatu iławskiego.

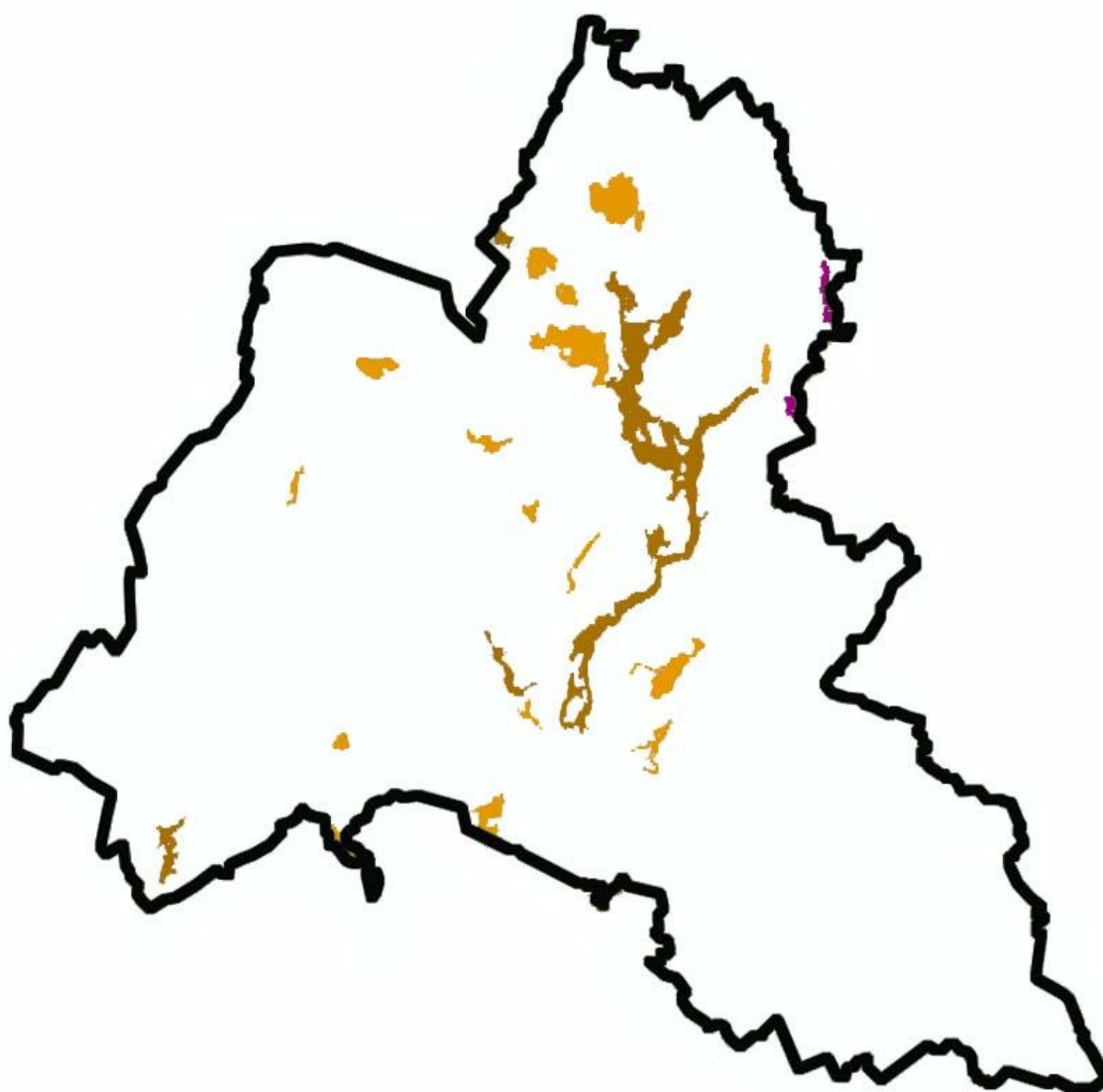

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map udostępnianych w serwisie <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Jeziora na terenie powiatu iławskiego zakwalifikowano do trzech typów (mapa 12):

- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wpływie zlewni, stratyfikowane, na Nizinie Środkowopolskiej (2a)
- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane, na Nizinie Środkowopolskiej (3a)
- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane, na Nizinie Środkowopolskiej (3b)

Mapa 12. Typy jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu iławskiego.

TYPY JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH JEZIORNYCH

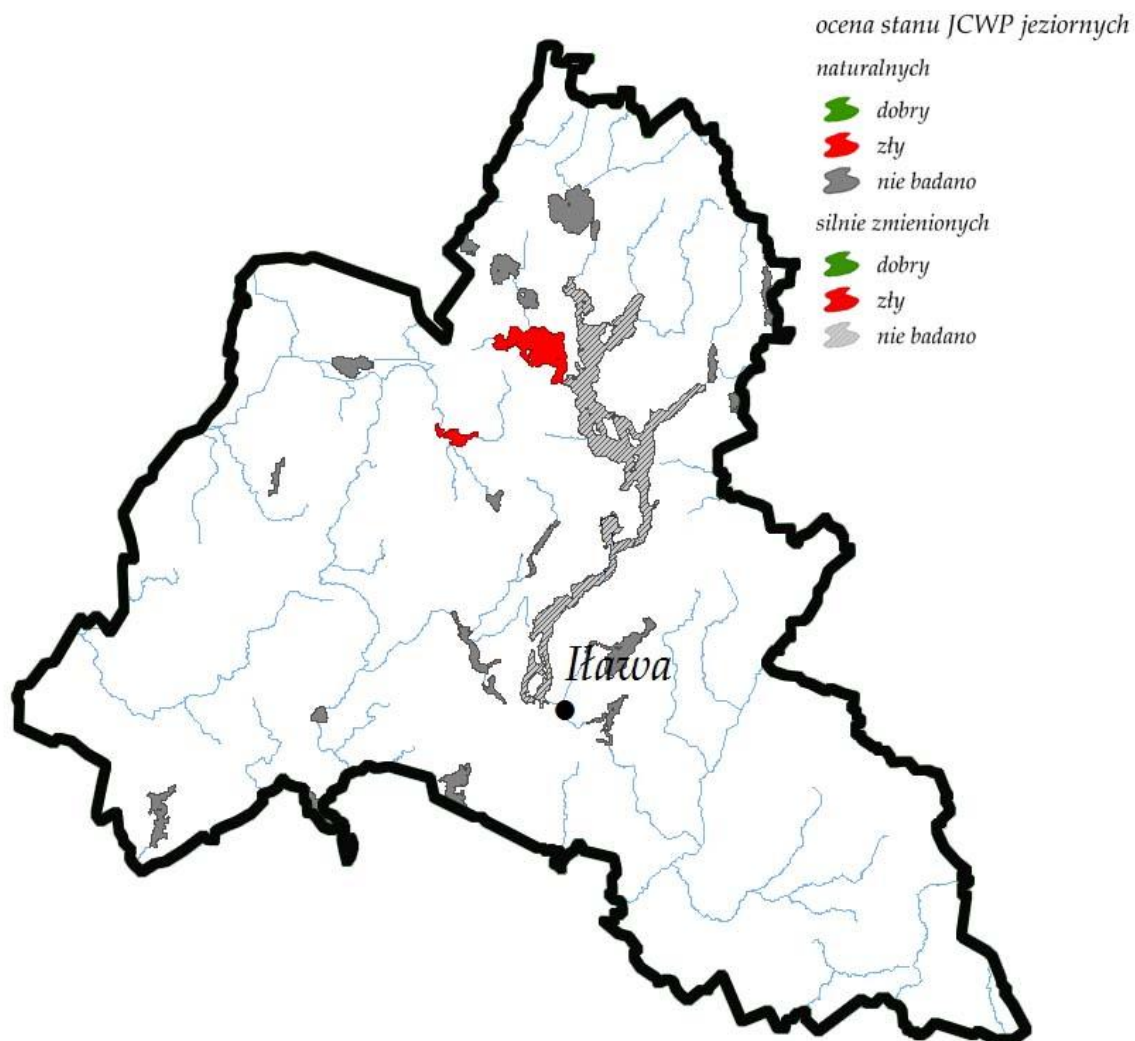
- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o małym wypływie zlewni, stratyfikowane (2a)
- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, stratyfikowane (3a)
- jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Większość jezior na terenie powiatu iławskiego (70,8%) została zakwalifikowana do typu 3b. Najmniej liczną grupą są jeziora o typie 2a, których na terenie powiatu jest tylko 3. Największe jezioro na terenie powiatu zostało zaliczone do typu 3a. Grupa ta stanowi 16,6% wszystkich jezior na terenie powiatu.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami, na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911) stan większości JCWP jeziornych nie został określony, z uwagi na brak przeprowadzonych badań monitoringowych (mapa 13).

Mapa 13. Stan JCWP jeziornych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Z jezior powiatu iławskiego badaniami monitoringowymi objęte były dwa jeziora – Płaskie i Januszewskie. Stan obu jezior został oceniony jako zły.

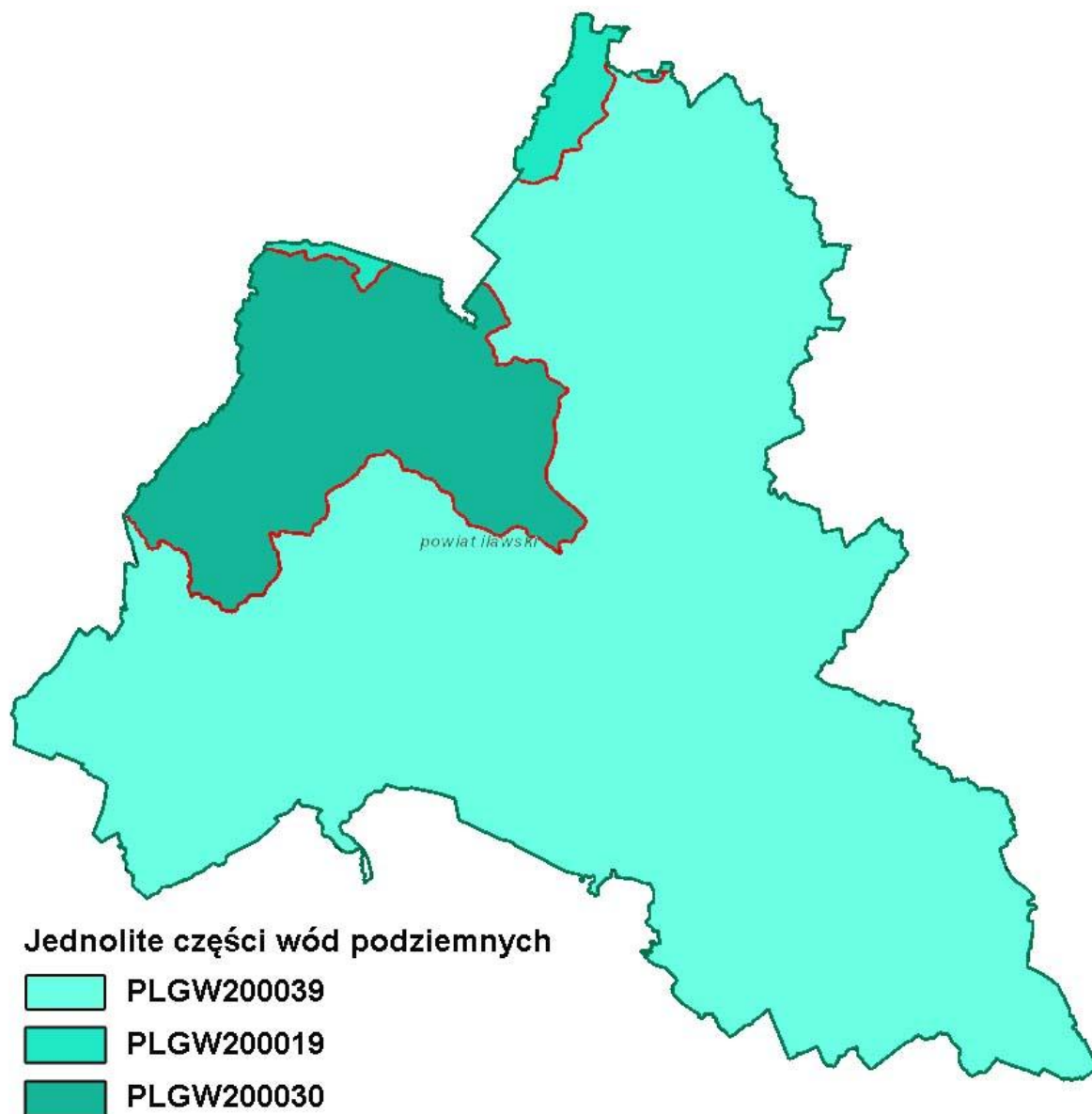
5.4.2 Zasoby wód podziemnych

Ramowa Dyrektywa Wodna przetransportowana do prawa polskiego definiuje pojęcie jednolitych części wód podziemnych. Przez JCWPd rozumie się określoną objętość wód podziemnych występujących w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Teren powiatu iławskiego przynależy do trzech jednolitych części wód podziemnych JCWPd o następujących kodach tj.:

- PLGW200019,
- PLGW200030,
- PLGW200039.

Lokalizację ww. JCWPd przedstawiono na mapie 14.

Mapa 14. Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map udostępnianych w serwisie <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Największą powierzchnię powiatu ok. 82,5% (1143,85 km² pow. powiatu) obejmuje JCWPd nr 39. JCWPd nr 30 pokrywa 15,6% (215,74 km²) powiatu, natomiast niecałe 2% (25,63 km²) powierzchni powiatu znajduje się w obrębie JCWPd nr 19.

Moduł zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych¹ dla ww. JCWPd wynosi:

- JCWPd nr 19 – 95,7 m³/dobę/km²
- JCWPd nr 30 – 111,9 m³/dobę/km²
- JCWPd nr 39 – 60,9 m³/dobę/km²

W związku z powyższym dostępne do zagospodarowania zasoby wód podziemnych na terenie powiatu iławskiego wynoszą łącznie 96 230 m³/d.

¹ karty informacyjne JCWPd dostępne na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytutu Badawczego - <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html>

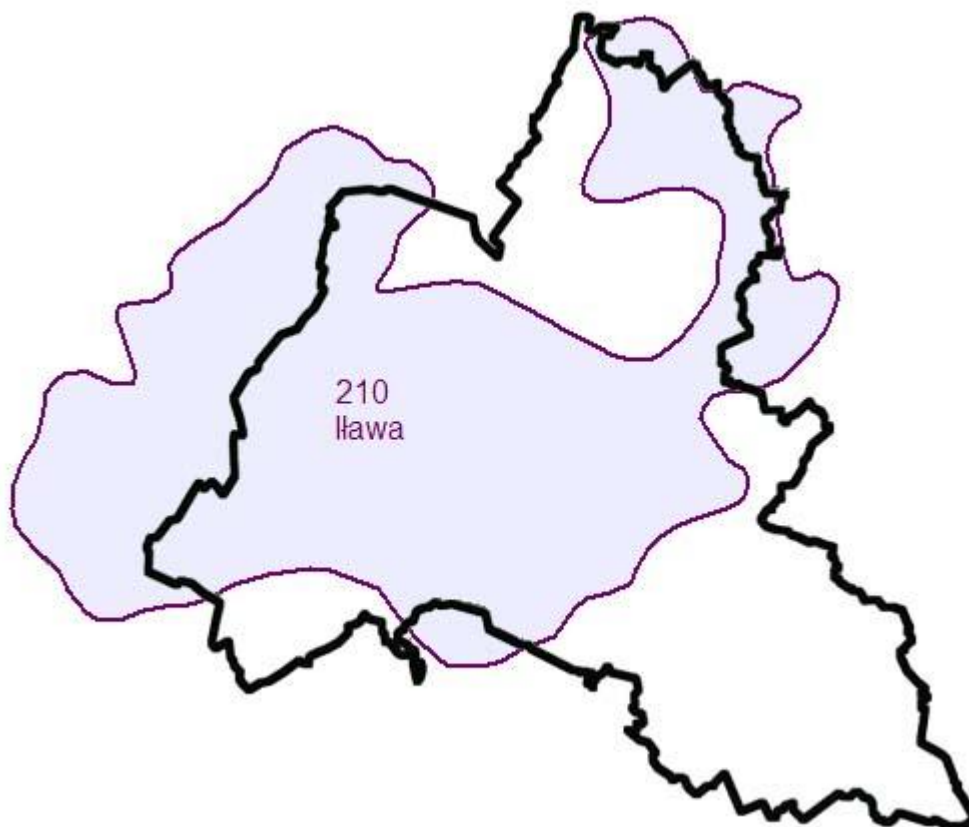
Zgodnie z kartami informacyjnymi ww. JCWPd stopień wykorzystania zasobów wód podziemnych każdej z ww. JCWPd jest inny. W przypadku JCWPd nr 39 jest on najwyższy i wynosi 22,2%. Zasoby JCWPd nr 30 wykorzystane są w 12,6%, a JCWPd nr 19 w 6%.

Teren powiatu iławskiego został zaliczony do regionu hydrogeologicznego mazurskiego, gdzie poziom użytkowy występuje w utworach czwartorzędowych. Podłożem osadów czwartorzędowych są utwory paleogeńskie (trzeciorzędowe) reprezentowane głównie przez osady starszych ogniów; najmłodsze, ilasto-mułkowate osady pliocenu występują fragmentarycznie, z reguły jako wyniesienia.

Na terenie powiatu iławskiego występują trzy piętra wodonośne o znaczeniu użytkowym: czwartorzędowe, neogeńskie i paleogeńskie.

Część powiatu iławskiego zlokalizowana jest w zasięgu międzymorenowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP – 210 Iława (mapa 15). Zbiornik ten usytuowany jest w strukturach wodonośnych Pojezierza Iławskiego. Jego powierzchnia wynosi 1159 km², a zasoby dyspozycyjne zostały oszacowane w wysokości 4000 m³/h (96 tys. m³/d). Zbiornik ten posiada szczegółową dokumentację hydrogeologiczną, w której proponuje się objąć strefą ochronną powierzchnię ok. 876 km², ze względu na jego częściową izolację.

Mapa 15. Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map udostępnianych w serwisie <http://epsh.pgi.gov.pl/>

Wody podziemne na terenie Pojezierza Iławskiego są intensywnie zasilane przez wody pochodzące z opadów, płytkich poziomów wodonośnych, a także lokalnie, dzięki infiltrującym wodom z rzek i jezior. Strefy drenażu wód są przede wszystkim związane z obszarem Żuław Wiślanych, doliną Wisły i dolinami innych większych rzek.

Naturalna odporność wód podziemnych jest uwarunkowana stopniem izolacji od powierzchni i systemem krążenia wód. Ważnym czynnikiem decydującym o stopniu zagrożenia są

rzeczywiste i potencjalne ogniska zanieczyszczeń. Występują one lokalnie i są związane z obszarami miejsko-przemysłowymi. Wynikiem naturalnej odporności poziomów wodonośnych oraz występujących ognisk zanieczyszczeń jest stopień zagrożenia. Wody podziemne występujące na obszarze powiatu iławskiego, ze względu na występujące warunki hydrologiczne oraz charakter powiatu cechują się niskim i bardzo niskim stopniem zagrożenia.

JCWPd 19, 30 i 39 nie zostały uznane za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Stan ilościowy i chemiczny tych zbiorników został określony jako dobry.

Do głównych zagrożeń wpływających na pogorszenie jakości wód gruntowych i podziemnych zaliczyć można:

- brak dostatecznej ilości systemów oczyszczania ścieków (w tym indywidualnych i szczelnych) oraz niedostateczną efektywność oczyszczania istniejących systemów,
- brak systemów kanalizacyjnych przy jednoczesnym zwodociągowaniu,
- nieodpowiednio izolowane składowiska odpadów,
- nadmierne i niewłaściwe stosowanie nawozów (w tym również naturalnych – gnojowicy) oraz środków chemicznych w rolnictwie i leśnictwie – spływy powierzchniowe.

5.4.3 Zagrożenie powodziowe

Obszary zagrożenia powodziowego na obszarze powiatu iławskiego występują w rejonie JCWP o nazwie „Drwęca od Jez. Drwęckiego do Brodniczki” oraz o nazwie „Liwa od Starej Liwy do dopływu z jez. Burgale” (mapa 16).

Mapa 16. Obszary zagrożenia powodziowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie map udostępnianych w serwisie <http://epsh.pgi.gov.pl/>

Dla tych rejonów opracowano mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego.

Ograniczenie ryzyka powodziowego można uzyskać głównie poprzez zwiększenie retencji, regulacje oraz prace utrzymaniowe rzek, budowę i odtwarzania systemów melioracji. Natomiast zmniejszeniu negatywnych skutków powodzi służyć będzie unikanie wzrostu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Przede wszystkim poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie opracował „Program małej retencji województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2030”, w którym zawarto zestawienie planowanych obiektów, których budowa przyczyni się do zwiększenia możliwości retencyjnych i tym samym powiększenia zasobów wodnych powiatu.

Umożliwia to przetrzymywanie wody z okresów jej nadmiarów, ograniczając tym samym ujemne skutki. Pozwoli to także na uzupełnianie niedoborów w okresach deficytu spowodowanych np. zmniejszeniem ilości opadów.

5.4.4 Zagrożenie suszą

Susza jest zjawiskiem naturalnym o charakterze tymczasowym. Definiowana jest, jako znaczące w czasie oraz na dużym obszarze odchylenie od średnich wartości opadów (deficyt opadów), które może doprowadzić do suszy atmosferycznej, rolniczej, hydrologicznej i społeczno-ekonomicznej, w zależności od intensywności oraz czasu trwania deficytu opadów.

Pod pojęciem suszy należy rozumieć cztery jej typy genetyczne: suszę atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną.

Susza atmosferyczna – określana, jako niedostatek lub całkowity brak opadów. Susza atmosferyczna stanowi pierwszy etap suszy.

Susza rolnicza – kolejna faza, po suszy atmosferycznej, będąca efektem długotrwałych deficytów opadów. Podczas suszy rolniczej dochodzi do wysychania gleby, a co za tym idzie ograniczenia dostępności wody dla roślin.

Susza hydrologiczna (niżówki hydrologiczne) – zmniejszenie przepływu wody w rzekach, a w sytuacjach ekstremalnych wysychanie źródeł oraz cieków.

Susza hydrogeologiczna – kolejny etap rozwoju suszy, jej początkiem jest obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

W projekcie Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły dla każdego z typów suszy określono cztery klasy zagrożenia oraz wyznaczono obszary najbardziej narażone na występowanie zjawiska.

Mapa 17. Obszary zagrożone suszą atmosferyczną na terenie powiatu iławskiego.

Mapa 18. Obszary zagrożone suszą rolniczą na terenie powiatu iławskiego.

Mapa 19. Obszary zagrożone suszą hydrologiczną na terenie powiatu iławskiego.

Mapa 20. Obszary zagrożone suszą hydrogeologiczną na terenie powiatu iławskiego.

**KLASY ZAGROŻENIA
WYSTĘPOWANIEM SUSZY**

- OBSZARY SŁABO/NIENARAŻONE
- OBSZARY UMIARKOWANIE NARAŻONE
- OBSZARY BARDZO NARAŻONE
- OBSZARY SILNIE NARAŻONE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły.

Powiat iławski w większości przypadków jest umiarkowanie lub bardzo narażony na występowanie suszy. Rejony słabo lub nienarażone występują na terenie gminy Lubawa i dotyczą suszy hydrogeologicznej. W przypadku najwyższej klasy zagrożenia występowaniem suszy, na terenie powiatu iławskiego, tereny te znajdują się w obrębie gminy Iława i Kisielice i dotyczy suszy rolniczej.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” wyznaczono szereg celów w obszarze gospodarowania wodami (tabela 21). Dla monitorowania wyznaczonych celów przypisano trzy wskaźniki obejmujące stan wód powierzchniowych (rzek i jezior) oraz zużycia wody podziemnej do celów przemysłowych.

W latach 2013-2015 spośród 27 JCWP rzecznych położonych na terenie powiatu stan siedmiu (26%) oceniono, jako dobry. W porównaniu z rokiem 2011 w większości JCWP rzecznych zmienił się ich stan – w sześciu przypadkach stan ten zmienił się ze złego na dobry, a w 9 przypadkach stało się odwrotnie.

Natomiast spośród 28 JCWP jeziornych na terenie powiatu tylko dla dwóch (jez. Płaskie i jez. Januszewskie) określono stan, który w obu przypadkach był zły. Jednakże w Raporcie o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2015 oceniono stan czterech JCWP jeziornych i dla jednej z nich (jez. Karaś) stan oceniono jako dobry, zaś dla pozostałych trzech stan został określony jako zły. W przypadku jeziora Gardzień stan zmienił się z dobrego na zły, natomiast stan pozostałych jezior nie uległ zmianie. W bilansie ogólnym stan JCWP na terenie powiatu uległ pewnemu pogorszeniu.

Tabela 22. Realizacja zadań w obszarze gospodarowania wodami.

Cel: Zapewnienie integralności przyrodniczej		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie ciągłości morfologicznej rzek, ze szczególnym uwzględnieniem tras migracji ryb. 		
Cel: Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym, przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego w powiecie, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Uwzględnienie w studiach oraz planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska, gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko. 		
Cel: Ochrona przed deficytem wody		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie i modernizacja systemów melioracyjnych, w tym urządzeń piętrzących wodę. Utrzymanie i odnawianie urządzeń melioracji szczegółowych. 		
Cel: Ochrona przed powodzią		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Dla rzek wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego wykonanie precyzyjnych map zagrożenia powodziowego. Uwzględnienie granic przedstawionych na mapach zagrożenia powodziowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 		
Cel: Ochrona zasobów wód podziemnych		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Identyfikacja i weryfikacja głównych obszarów zasilania wód podziemnych i odpowiednie ich zagospodarowanie. Ustanowienie stref ochrony ujęć wód oraz ich właściwe użytkowanie. Likwidacja nieczynnych ujęć wody. 		
Cel: Poprawa jakości wód		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju. Utrzymywanie trwałej pokrywy roślinnej i ograniczanie zabudowy strefy brzegowej wód. 		
Przypisane wskaźniki	Wartość	
	Bazowa (2011 r.)	2015 r.
% JCWP rzek o dobrym stanie: udział [%] w ogólnej ilości JCWP rzek	37%	26%
% JCWP jezior o dobrym stanie: udział [%] w ogólnej ilości JCWP jezior	50%	25%

Źródło: Raporty z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2013-2014 r. oraz 2015-2016 r.

Tendencje zmian

Od 2011 roku podejmowane są działania zmierzające do poprawy stanu jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Działania te określone zostały w dokumentach strategicznych w zakresie gospodarowania wodami i ochrony wód. Konieczność osiągnięcia określonych celów środowiskowych do 2021 r. powoduje, że w okresie obowiązywania programu powinna nastąpić poprawa jakości wód lub też co najmniej identyfikacja presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Działania te przełożą się na systematyczną poprawę stanu JCWP.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Duże zasoby i dobra jakość wód podziemnych. • Duża liczba jezior i dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna. • Rosnąca świadomość społeczna konieczności zachowania i ochrony zasobów wodnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan/potencjał wielu części wód powierzchniowych. • Brak wyników monitoringowych stanu JCWP jeziornych. • Wysokie zagrożenie wód ze strony źródeł rozproszonych, rolnictwa i terenów zurbanizowanych.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Zatwierdzenie i wdrożenie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami dorzeczy i regionów wodnych. • Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarowania wodami ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak odpowiednich regulacji prawnych. • Niedobór środków finansowych. • Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, sztormów, gwałtownych roztopów etc.) – wzrost zagrożenia suszą lub powodzią.

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno-ściekowa obejmuje sferę wykorzystania zasobów wodnych (powierzchniowych i podziemnych) do poborów wody i odprowadzania ścieków do środowiska. Wielkość poborów wody wynika m.in. z potrzeb gospodarki komunalnej, w tym pokrycia zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do spożycia i celów bytowych. Jakość ścieków wprowadzanych do środowiska uzależniona jest w głównej mierze od sprawności procesów oczyszczania ścieków bytowych i przemysłowych w oczyszczalniach.

5.5.1 Pobory wody

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się ponad 40 komunalnych ujęć wody (tabela 26). Jedynie ujęcie wody w Iławie ujmuje wody piętra trzeciorzędowego i kredowego, natomiast pozostałe ujęcia ujmuje wody piętra czwartorzędowego. W tabeli poniżej przedstawiono wielkości poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2012-2016.

Tabela 23. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2012-2016 na terenie powiatu iławskiego.

Rok	ogółem [dam m ³]	przemysł [dam m ³]	rolnictwo i leśnictwo [dam m ³]	eksploatacja sieci wodociągowej [dam m ³]
2012	10 778,1	949	6 142	3 687,1
2013	10 913,9	924	6 140	3 849,9
2014	11 124,2	833	6 115	4 176,2
2015	10 426,4	871	5 330	4 225,4
2016	10 486,8	799	5 365	4 322,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, na 10.2017 r.

Pobór wody na terenie powiatu iławskiego w okresie 2010-2016 rósł systematycznie do 2014 r. Od 2015 roku obserwowany jest spadek ogólnego poboru wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Nie dotyczy to jednak poboru wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej, który w 2016 r. był większy o ponad 17% w stosunku do roku 2012. Tendencją spadkową na przestrzeni tych lat odznaczał się pobór wody na cele przemysłu (spadek o ok. 16% w stosunku do poboru z 2012 r.). Podobnie kształtował się pobór wody na cele rolnictwa i leśnictwa, z tym, że w 2016 r. obserwujemy niewielki wzrost zużycia wody. Pobór wody na poziomie gminnym dla roku 2016 został przedstawiony w tabeli 24.

Tabela 24. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2016 r. na terenie gmin powiatu iławskiego.

Nazwa	ogółem [dam m ³]	przemysł [dam m ³]	rolnictwo i leśnictwo [dam m ³]	eksploatacja sieci wodociągowej [dam m ³]
powiat iławski	10 486,8	799	5 365	4 322,8
gmina miejska Iława	1 936,1	169	0	1 767,1
gmina wiejska Iława	689,9	0	0	689,9
gmina miejska Lubawa	803,2	362	0	441,2
gmina wiejska Lubawa	2 406,2	6	1 895	505,2
gmina miejsko-wiejska Kisielice	2 162,9	0	1 964	198,9
Kisielice - miasto	75,0	0	0	75,0
Kisielice - obszar wiejski	2 087,9	0	1 964	123,9
gmina miejsko-wiejska Susz	1 538,6	66	1 056	416,6
Susz - miasto	250,6	51	0	199,6
Susz - obszar wiejski	1 288,0	15	1 056	217,0
gmina miejsko-wiejska Zalewo	949,9	196	450	303,9
Zalewo - miasto	288,0	196	0	92,0
Zalewo - obszar wiejski	661,9	0	450	211,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, na 10.2017 r.

Najwyższym ogólnym zużyciem wody wśród miast powiatu iławskiego charakteryzowało się miasto Iława, najniższym natomiast miasto Kisielice. Na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Zalewo zanotowano najniższy pobór wody wśród obszarów wiejskich powiatu iławskiego, najwyższym natomiast odznaczała się gmina wiejska Lubawa.

Na potrzeby przemysłu w 2016 roku najwięcej wody pobrano na terenie gminy miejskiej Lubawa, natomiast na potrzeby rolnictwa i leśnictwa najwyższym zużyciem charakteryzował się obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej Kisielice.

Tabela 25. Zużycie wody na potrzeby przemysłu w 2016 r. na terenie gmin powiatu iławskiego.

Nazwa	pobór wód podziemnych [dam m ³]	pobór wód powierzchniowych [dam m ³]	zakup wody z wodociągów komunalnych na cele produkcyjne [dam m ³]
gmina miejska Iława	110	59	0
gmina wiejska Iława	0	0	0
gmina miejska Lubawa	372	0	0
gmina wiejska Lubawa	6	0	0
gmina miejsko-wiejska Kisielice	0	0	0
Kisielice - miasto	0	0	0
Kisielice - obszar wiejski	0	0	0
gmina miejsko-wiejska Susz	66	0	0
Susz - miasto	51	0	0
Susz - obszar wiejski	15	0	0
gmina miejsko-wiejska Zalewo	192	0	4
Zalewo - miasto	192	0	4
Zalewo - obszar wiejski	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, na 10.2017 r.

Woda na potrzeby przemysłu była głównie pobierana z własnych ujęć wód podziemnych (ok. 93%). Tylko na terenie gminy miejskiej Iława zanotowano pobór wód powierzchniowych. Natomiast zakup wody z sieci komunalnej sieci wodociągowej odbywał się na terenie miasta Zalewo.

Tabela 26. Ujęcia komunalne na terenie powiatu iławskiego.

Nr	Gmina	Miejscowość	Zasoby zatwierdzone [m ³ /h]	Strefa ustanowiona				
				Bezpośrednia	Pośrednia	Instytucja ustanawiająca	Nr decyzji	Data decyzji
1	gm. wiejska Iława	Siemiany	57 i 40	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚR.6223/S/28/07	05.02.2007 r.
2	gm. miejska Iława	Iława	490	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOŚ.6226/2/03	09.05.2003 r.
3	gm. wiejska Iława	Frednowy	36	BRAK STREFY				
4	gm. wiejska Iława	Wola Kamińska	67	Tak	Nie	Wojewoda Olsztyński zm. Starosta Iławski	OS.I.7211/165/99 zm. GOŚ.6226/4/02	27.08.1988 r. zm. 27.03.2002 r.
5	gm. wiejska Iława	Franciszkowo	65	BRAK STREFY				
6	gm. wiejska Iława	Mątyki	40	BRAK STREFY				
7	gm. wiejska Iława	Kałduny	50	BRAK STREFY				
8	gm. wiejska Iława	Ławice	78	BRAK STREFY				
9	gm. wiejska Iława	Ząbrowo	80	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOŚ.6226/2/02	11.03.2002 r.
10	gm. wiejska Iława	Gulb	110	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOŚ.6226/3/02	27.08.2003 r.
11	gm. wiejska Iława	Smolniki	84	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚR.6223/39/09/S	17.05.2010 r.
12	gm. Kisielice	Jędrychowo	85	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚR.6320.1.2012	07.03.2013 r.
13	gm. Kisielice	Klimy	74 i 75	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚR.6320.2.2012	07.03.2013 r.
14	gm. Kisielice	Kisielice	123	BRAK STREFY				
15	gm. wiejska Lubawa	Pomierki	77	BRAK STREFY				
16	gm. miejska Lubawa	Lubawa	37, 5 i 111	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚR.6320.1.2013	28.06.2013 r.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Nr	Gmina	Miejscowość	Zasoby zatwierdzone [m ³ /h]	Strefa ustanowiona				
				Bezpośrednia	Pośrednia	Instytucja ustanawiająca	Nr decyzji	Data decyzji
17	gm. wiejska Lubawa	Waldyki	141	BRAK STREFY				
18	gm. wiejska Lubawa	Targowisko Dolne	39 i 65	BRAK STREFY				
19	gm. wiejska Lubawa	Tuszewo	39 i 46	BRAK STREFY				
20	gm. wiejska Lubawa	Omule	60	BRAK STREFY				
21	gm. wiejska Lubawa	Łążyn	42	BRAK STREFY				
22	gm. Susz	Falknowo	83 i 64	Tak	Nie	Starosta Powiatu Iławskiego	OŚR.6320.2.2016	13.06.2016 r.
23	gm. Susz	Redaki	70	Tak	Nie	Starosta Powiatu Iławskiego	OŚR.6320.4.2016	13.06.2016 r.
24	gm. Zalewo	Międzychód	18	BRAK STREFY				
25	gm. Susz	Susz	68 i 50	Tak	Nie	Starosta Powiatu Iławskiego	OŚR.6320.1.2016	13.06.2016 r.
26	gm. Susz	Januszewo	59	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOS.6226/13/2001/2002	31.01.2002 r.
27	gm. Susz	Jawty Małe	43	Tak	Nie	Starosta Iławski	OŚ.628/1/99	16.02.2000 r.
28	gm. Susz	Lubnowy Wielkie	88 i 90	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOŚ.6226/14/2001/2002	30.01.2002 r.
29	gm. Zalewo	Zalewo	70 i 63	Tak	Nie	Starosta Powiatu Iławskiego	OŚR.6320.1.2015	28.08.2015 r.
30	gm. Zalewo	Zalewo	18	Tak	Nie	Starosta Iławski	GOŚ.6226/1/2003	31.03.2003 r.
31	gm. Zalewo	Urowo	39	BRAK STREFY				
32	gm. Zalewo	Dobrzyki	b.d.	BRAK STREFY				

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Nr	Gmina	Miejscowość	Zasoby zatwierdzone [m ³ /h]	Strefa ustanowiona				
				Bezpośrednia	Pośrednia	Instytucja ustanawiająca	Nr decyzji	Data decyzji
33	gm. Zalewo	Wielowieś	39	BRAK STREFY				
34	gm. Zalewo	Bądk	50	BRAK STREFY				
35	gm. Zalewo	Janiki Małe	35	BRAK STREFY				
36	gm. Zalewo	Boreczno	56	BRAK STREFY				
37	gm. Zalewo	Bajdy	20	BRAK STREFY				
38	gm. Zalewo	Kupin	43	BRAK STREFY				
39	gm. wiejska Iława	Rudzienice	60	BRAK STREFY				
40	gm. wiejska Iława	Karaś	112	BRAK STREFY				

Źródło: Informacje uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Iławie

5.5.2 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Według danych GUS w 2015 r. na terenie powiatu iławskiego stopień zwodociągowania wynosi 96,4%, natomiast stopień skanalizowania wynosi 74,8% (tabela 27). Zarówno stopień zwodociągowania, jak i skanalizowania są różnorodne w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego. Zadawalający jest stopień zwodociągowania, zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich. Pod tym względem jedynie obszar wiejski gminy Zalewo charakteryzuje się niskim stopniem zwodociągowania (69,9%). Stopień skanalizowania obszarów miejskich jest także zadawalający. Także i w tym przypadku gmina Zalewo charakteryzuje się najniższym stopniem skanalizowania (87,0%). Stopień skanalizowania obszarów wiejskich jest znacznie niższy od stopnia skanalizowania zwartej zabudowy miast i wynosi od 12,6% w gminie Zalewo do 78,5% w gminie Iława.

Tabela 27. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacji w % ogółu ludności w kraju, województwa oraz w poszczególnych gminach powiatu iławskiego w 2015 r.

Jednostka terytorialna	Korzystający z sieci wodociągowej (% ludności)			Korzystający z sieci kanalizacyjnej (% ludności)		
	ogółem	w miastach	na wsi	ogółem	w miastach	na wsi
Polska	91,8	96,5	84,7	69,7	89,8	39,2
WWM	94,7	99,0	88,6	74,0	95,7	42,8
Powiat Iławski	96,4	98,0	94,4	74,8	94,4	48,4
Miasto Iława	97,0	97,0	0	93,9	93,9	0
Gmina Iława	98,5	0	98,5	78,5	0	78,5
Miasto Lubawa	99,5	99,5	0	96,7	96,7	0
Gmina Lubawa	100	0	100	32,5	0	32,5
Gmina Susz	95,9	100	92,7	75,7	97,2	59,1
Gmina Zalewo	79,0	98,9	69,9	36,0	87,0	12,6
Gmina Kisielice	99,0	99,9	98,5	42,5	91,3	16,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, na 09.2017

Według GUS w 2016 roku wodociągi zaopatrywały 29 161 mieszkań, w tym 19 138 mieszkań (99,7%) w miastach i 10 023 mieszkań (95,1%) na wsi. Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 1 279,2 km. Przeciętne, roczne zużycie wody wodociągowej osiągnęło wartość 34,3 m³/mieszkańca (31,5 m³ w miastach i 38,1 m³ na wsi) – średnia w województwie 31,4 m³/mieszkańca.

W 2016 roku spłukiwane ustępy posiadało 28 122 mieszkań, w tym 18 916 mieszkań (98,5%) w miastach i 9 206 mieszkań (87,3%) na wsi. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 526,7 km (tabela 28).

Tabela 28. Wodociągi i kanalizacja w powiecie iławskim w latach 2004-2016.

Wyszczególnienie	2004	2009	2014	2016
Wodociągi				
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	984,8	1054,8	1148,6	1279,2
Mieszkania zaopatrywane przez wodociąg w miastach	16283	17596	18720	19138
Mieszkania zaopatrywane przez wodociąg na wsi	9121	9501	9830	10023
Zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca (m ³)	33,0	33,7	31,1	31,5
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca (m ³)	26,3	30,3	36,1	38,1
Kanalizacja				
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	288,1	335,3	518,5	526,7
Mieszkania wyposażone w ustępy spłukiwane w miastach	15794	17111	18498	18916
Mieszkania wyposażone w ustępy spłukiwane na wsi	7183	7563	9013	9206

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, na 09.2017

5.5.3 Oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu iławskiego wyznaczonych jest 5 aglomeracji, których każda wyposażona jest w oczyszczalnie ścieków (tabela 29). Dla potrzeb wypełnienia wymogów obowiązującego prawa, w skali całego kraju koordynowane jest wyposażanie ustanowionych aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej oraz w oczyszczalnie ścieków.

Tabela 29. Aglomeracje wyznaczone na terenie powiatu iławskiego.

Lp.	Nazwa aglomeracji	Miejscowości w aglomeracji	Rodzaj oczyszczalni	RLM
1.	Iława	miasto Iława oraz miejscowości z terenu gminy Iława: Dół, Dziarnówko, Dziarny, Frednowy, Gromoty, Jażdżówki, Jezierzycy, Julin, Kałduny, Kamień Duży, Karaś, Kwiry, Laseczno, Ławice, Makowo, Małyki, Nejdyki, Nowa Wieś, Radomek, Rudzienice, Rudzienice-Kałdunki, Segnowy, Smolniki, Stradomno, Szałkowo, Szeplerzyna, Szymbark, Tchórzanka, Tynwałd, Wilczany, Wikielec, Wola Kamińska, Ząbrowo.	PUB1 - oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N) i fosforu (P), spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji \geq 100 000 RLM	100 047
2.	Susz	miasto Susz, następujące miejscowości z terenu gminy Susz: Bałoszyce, Kamieniec, Bronowo, Ulnowo, Nipkowie, Jawty Wielkie, Lubnowy Wielkie, Dąbrówka, Emilianowo, Michałowo, Różnowo, Piotrkowo, Januszewo, Rudniki, Brusiny, Wiśniówek, Olbrachtówko, Karolewo, Adamowo oraz następujące miejscowości z terenu gminy Iława: Siemiany, Jeziorno, Szwałewo.	PUB1 - oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N) i fosforu (P), spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji \geq 100 000 RLM	13 846
3.	Lubawa	miasto Lubawa oraz miejscowość Fijewo z terenu gminy Lubawa.	PUB2 - oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N) i fosforu (P), spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji $<$ 100 000 RLM	28 670
4.	Zalewo	miasto Zalewo oraz miejscowości z terenu gminy Zalewo: Girgajny, Bądky, Barty, Półwieś.	B - oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	5 598
5.	Kisielice	miasto Kisielice oraz miejscowości z terenu gminy Kisielice: Łodygowo, Sobiewola, Limża, Kantowo, część miejscowości Goryń.	B - oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	3 838

Źródło: Uchwały w sprawie wyznaczenia aglomeracji oraz KPOŚK

Na terenie powiatu wg danych GUS w 2016 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 70 108 mieszkańców, co stanowiło 75,6% ludności powiatu (75,0% – średnia w województwie). Oczyszczonych zostało 3258 tys.m³ ścieków w ciągu roku.

Stan ścieków dopływających do oczyszczalni ścieków w poszczególnych aglomeracjach zawiera tabela 30.

Tabela 30. Średnioroczne wartości wskaźników w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wyznaczonych na terenie powiatu iławskiego

Aglomeracja	BZT ₅ [mgO ₂ /l]	ChZT [mgO ₂ /l]	zawiesina ogólna [mg/l]	azot [mg/l]	fosfor [mg/l]
Iława	1 020	1 650	585	111	14
Lubawa	704	1 345	360	95	15
Zalewo	472	950	350	-	-
Susz	319	849	282	84	16
Kisielice	456	1 061	268	125	10,00

Źródło: Zbiornice zestawienie sprawozdań marszałków województw z realizacji KPOŚK w roku 2016 r.

Skuteczność oczyszczania ścieków komunalnych jest wysoka i oscyluje generalnie w granicach 96-99% w zakresie wskaźników BZT₅ i ChZT, zawiesina ogólna. Najlepsze rezultaty w oczyszczaniu ścieków komunalnych mają oczyszczalnia ścieków w Dziarnach (aglomeracja Iława) oraz oczyszczalnia ścieków w Lubawie (aglomeracja Lubawa). Najniższymi wskaźnikami redukcji charakteryzuje się oczyszczalnia ścieków w Suszu (tabela 31).

Tabela 31. Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach komunalnych uzyskiwany w oczyszczalniach ścieków aglomeracji wyznaczonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Aglomeracja	BZT ₅ [%]	ChZT [%]	zawiesina ogólna [%]	azot [%]	fosfor [%]
Iława	99,6	97,0	98,8	94,6	92,8
Lubawa	99,1	97,7	97,5	95,8	93,3
Zalewo	99,4	96,4	98,9	-	-
Susz	97,5	88,8	96,4	65,5	97,0
Kisielice	99,2	95,8	98,6	88,0	86,0

Źródło: Zbiornice zestawienie sprawozdań marszałków województw z realizacji KPOŚK w roku 2016 r.

Ścieki komunalne odprowadzane są do wód powierzchniowych. Bezpośrednimi odbiorcami ścieków komunalnych wytwarzanych na terenie powiatu iławskiego są rzeka Iławka, Sandela, Dzierzgonka, Gardęga i Liwa. Wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń ogranicza negatywny wpływ ścieków na stan wód powierzchniowych.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe, których liczba systematycznie wzrasta (tabela 32).

Tabela 32. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu iławskiego.

Nazwa	zbiorniki bezodpływowe [szt.]			oczyszczalnie przydomowe [szt.]		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
powiat iławski	3 653	3 407	3 361	561	628	656
gmina miejska Iława	144	140	130	6	6	6
gmina wiejska Iława	1 119	950	930	95	101	111
gmina miejska Lubawa	42	42	42	0	2	2
gmina wiejska Lubawa	1 306	1 256	1 240	400	450	466
gmina miejsko-wiejska Kisielice	409	409	409	16	16	16

Nazwa	zbiorniki bezodpływowe [szt.]			oczyszczalnie przydomowe [szt.]		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Kisielice - miasto	9	9	9	0	0	0
Kisielice - obszar wiejski	400	400	400	16	16	16
gmina miejsko-wiejska Susz	301	286	286	39	40	42
Susz - miasto	32	18	18	2	2	2
Susz - obszar wiejski	269	268	268	37	38	40
gmina miejsko-wiejska Zalewo	332	324	324	5	13	13
Zalewo - miasto	32	28	28	0	4	4
Zalewo - obszar wiejski	300	296	296	5	9	9

Źródło: BDL GUS (dostęp 11.2017)

Ilość zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu iławskiego systematycznie spada, natomiast rośnie liczba przydomowych oczyszczalni ścieków. W okresie 2014-2016 ubyło 292 zbiorników, natomiast przybyło 95 przydomowych oczyszczalni ścieków. Największym stopniem likwidacji zbiorników wykazało się miasto Susz, gdzie zlikwidowano 14 zbiorników, czyli ok. 43% wszystkich zbiorników występujących na terenie miasta. Natomiast ilościowo najwięcej zbiorników (189 szt.) zlikwidowano na terenie gminy wiejskiej Iława.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” wyznaczono szereg celi w obszarze gospodarki wodno-ściekowej (tabela 33). Dla monitorowania wyznaczonych celi przypisano cztery wskaźniki obejmujące stopień zwodociągowania powiatu, liczbę ludności korzystających z oczyszczalni ścieków, ładunek zanieczyszczeń w ściekach komunalnych i przemysłowych, wodochłonność produkcji.

Tabela 33. Realizacja zadań w obszarze gospodarki wodno-ściekowej.

Cel: Ochrona przed deficytem wody		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja projektów mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki. Dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych przeznaczonych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz stacji uzdatniania wody. Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych. 		
Cel: Poprawa jakości wód		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> Budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnych. Budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach zlewni pojeziernych, oraz skupiskach zabudowy rekreacyjnej zlokalizowanej nad jeziorami. Edukacja społeczeństwa w zakresie prawidłowej eksploatacji zbiorników bezodpływowych. Wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowę systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych. 		
Przypisane wskaźniki	Wartość	
	Bazowa (2011 r.)	2016 r.
Stosunek liczby mieszkańców podłączonych do wodociągów do całej liczby mieszkańców powiatu [%]	97,4 %	95,6 %

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogólnej [%]	63,5 %	75,6 %
Ładunek zanieczyszczeń w ściekach komunalnych i przemysłowych odprowadzanych do wód lub do ziemi [kg/rok]	Ścieki komunalne: BZT ₅ – 23 056 ChZT – 168 254 Zawiesina ogólna – 23 232 Azot ogólny – 32 425 Fosfor ogólny – 3 254	Ścieki komunalne: BZT ₅ – 17 744 ChZT – 170 231 Zawiesina ogólna – 27 004 Azot ogólny – 27 438 Fosfor ogólny – 2 461
	Ścieki przemysłowe: BZT ₅ – 18 ChZT – 52 Zawiesina ogólna – 31 Azot ogólny – 7 Fosfor ogólny – 1	Ścieki przemysłowe: BZT ₅ – 60 ChZT – 329 Zawiesina ogólna – 142 Azot ogólny – 0 Fosfor ogólny – 0
Wodochłonność produkcji [m ³ zużytej na cele przemysłowe wody/mln zł produkcji sprzedanej przemysłu]	494,8 m ³ /mln zł	461,7 m ³ /mln zł

Źródło: Raporty z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2013-2014 r. oraz 2015-2016 r.

Z informacji podanych w tabeli 33 wynika, że stopień zwodociągowania powiatu iławskiego zmniejszył się w stosunku do lat poprzednich. Nie oznacza to jednak, że podane informacje odzwierciedlają stan faktyczny. Spośród siedmiu gmin powiatu sześć określiło stopień podłączenia mieszkańców do sieci wodociągowej na poziomie 94-100%. Jedynie Gmina Susz zadeklarowała, że do wodociągu podłączonych jest tylko ok. 75% jej mieszkańców. Wartość ta znacznie odbiega zarówno od danych podanych przez pozostałe Gminy, jak również od danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Zgodnie z danymi GUS na koniec 2015 r. (brak danych z roku 2016) na terenie Gminy Susz z sieci wodociągowej korzystało 95,9% ogółu ludności. Natomiast w odniesieniu do całego Powiatu Iławskiego dane GUS przedstawiają się następująco:

Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności na terenie powiatu iławskiego		
Stan na koniec 2011 r.	Stan na koniec 2013 r.	Stan na koniec 2015 r.
93,1	96,4	96,4

Jak pokazuje powyższe zestawienie, liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej na terenie Powiatu wzrosła w stosunku do roku 2011, nie uległa natomiast zmianie w stosunku do roku 2014. Największa z gmin Powiatu – Miasto Iława – deklaruje podłączenie 100% swoich mieszkańców do sieci wodociągowej. W przypadku trzech kolejnych gmin (Miasto Lubawa, Gmina Wiejska Lubawa oraz Gmina Kisielice) stosunek ten kształtuje się na poziomie 99% lub więcej.

W okresie obowiązywania Programu systematycznie wzrastał również udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych w okresie obowiązywania Programu wzrosły w przypadku wskaźników ChZT i zawiesina ogólna. Przyczyną tego może być zarówno wprowadzanie do sieci kanalizacyjnej przez gospodarstwa domowe większej ilości zanieczyszczeń, jak również oszczędzanie wody i w efekcie wytwarzanie bardziej stężonych ścieków bytowych. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych w okresie obowiązywania Programu wzrosły w zakresie BZT₅, ChZT i zawiesiny ogólnej. W przypadku pozostałych zanieczyszczeń (azot ogólny, fosfor ogólny) zaobserwowano spadek ładunków. Wodochłonność produkcji w okresie obowiązywania programu spadła.

Tendencje zmian

Realizowany od lat Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) przyczynia się do doskonalenia systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków

w aglomeracjach. Systematycznie rozbudowywana jest infrastruktura techniczna sieci kanalizacyjnych oraz wodociągowych. W okresie obowiązywania programu przewiduje się dalszy postęp w realizacji nowych sieci. Ograniczaniu zagrożeń środowiska służyć powinno usprawnienie kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości oraz kontrola funkcjonowania oczyszczalni przydomowych.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Stabilizacja poborów wody. • Malejąca wodochłonność produkcji. • Wysoki stopień zwodociągowania. • Rozszerzająca się sieć kanalizacji sanitarnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozbudowane sieci kanalizacji sanitarnej i burzowej. • Brak pełnego nadzoru nad postępowaniem z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych. • Niedostateczny poziom redukcji zanieczyszczeń w ściekach.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Postęp naukowy i techniczny w zakresie technologii oczyszczania wód i ścieków oraz uzdatniania wody. • Dofinansowanie zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór środków finansowych. • Wystąpienie katastrofalnych zjawisk pogodowych (długich okresów bezdeszczowych, sztormów, gwałtownych roztopów etc.) – wzrost zagrożenia niedoborem wody lub powodzią.

5.6 Zasoby geologiczne

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się 25 udokumentowanych i zarejestrowanych złóż surowców mineralnych. Udokumentowana baza surowcowa na terenie powiatu iławskiego obejmuje kopaliny zaliczane do grupy surowców skalnych. W przeważającej większości są to złoża piasków i żwirów (20 złóż). Na terenie powiatu występują 2 złoża piasku kwarcowego wykorzystywanego do produkcji cegieł wapienno-piaskowych oraz 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Ponadto na terenie powiatu iławskiego rozpoznano jedno złożo kredy. Zestawienie zasobów i wydobycia kopaliny w powiecie kopaliny na koniec 2016 roku przedstawiono w tabeli nr 34.

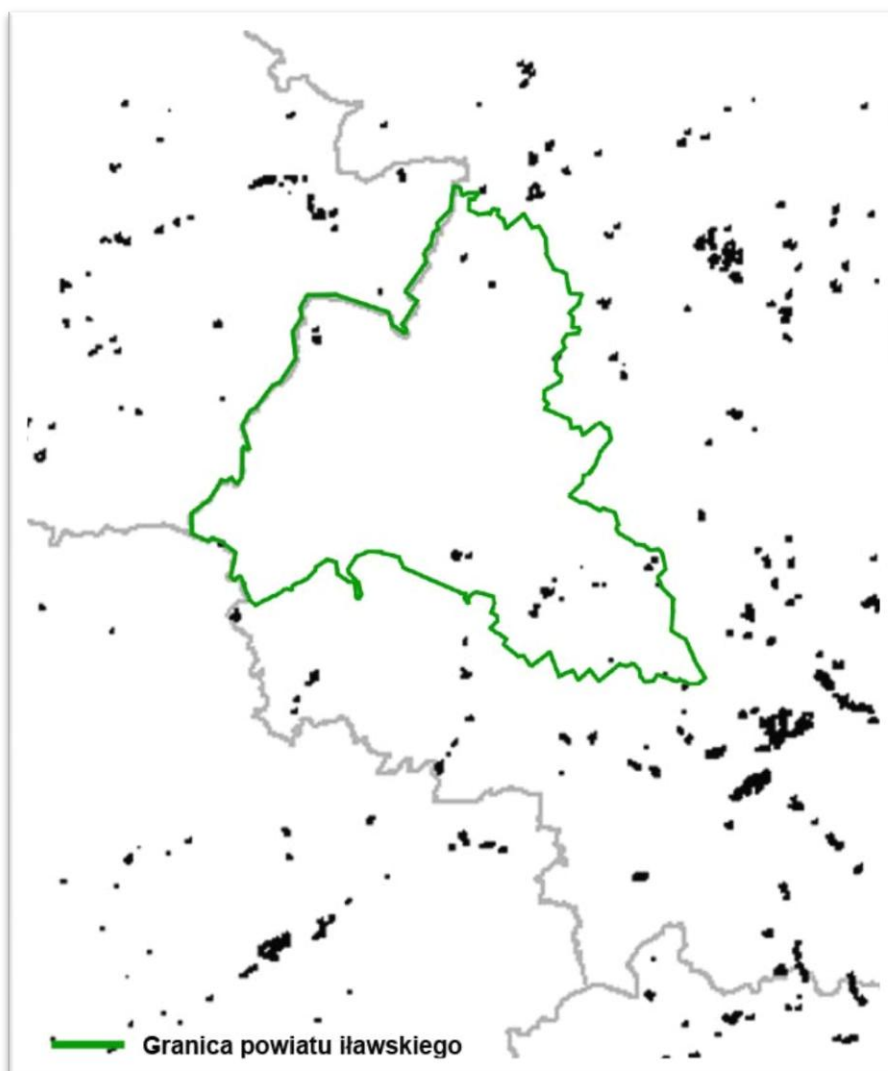
Tabela 34 Zestawienie geologicznych zasobów bilansowych i wydobycia kopalin w powiecie iławskim.

Kopalina	Liczba złóż		Zasoby geologiczne bilansowe		Wydobycie kopalin w 2016 r.
	ogółem	eksploatowanych	ogółem	w tym zasoby przemysłowe	
Kreda	1	-	601,00 tys. Mg	-	-
Piaski i żwiry (kruszywa naturalne)	20	6	11 891 tys. Mg	5320 tys. Mg	958 tys. m ³
Surowce ilaste ceramiki budowlanej	2	-	701 tys. m ³	-	-
Piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno- piaskowej	2	1	2599,17 tys. m ³	182,03 tys. m ³	92,74 tys. m ³

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2016r.

W 2016 roku surowce wydobywano łącznie z 7 złóż obejmujących 2 kopaliny, w tym eksploatowano 6 złóż kruszywa naturalnego. W 2016 roku wydobyto 958 tys. ton piasku ze żwirem i 92,74 tys. m³ piasku kwarcowego. W powiecie iławskim występuje 7 złóż, w których wydobycie zostało zaniechane. Wyróżnia się również 6 złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo oraz 2 złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo. Występowanie złóż surowców mineralnych na terenie powiatu iławskiego zostało przedstawione na poniższej mapie nr 21.

Mapa 21. Złoże surowców mineralnych w powiecie iławskim.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W latach 2015-2016 realizacja POŚ w obszarze zasoby geologiczne polegała na działalności kontrolnej w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminowaniu zjawiska nielegalnej eksploatacji kopalni. W tym obszarze nie wyznaczono wskaźnika określającego stopień realizacji ww. celów.

Tabela 35. Realizacja zadań POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze zasoby geologiczne w latach 2015-2016.

Cel: Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi
Podjęte działania:
<ul style="list-style-type: none">• Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni.• Kontrola w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji.

Zródło: „Raport z realizacji ‘Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020’ za okres 2015-2016 r.”, Iława 2017

W raportowanym okresie nie odnotowano nielegalnej eksploatacji kopalni. Kontrole w zakresie wykonywania udzielonych koncesji były przeprowadzane na bieżąco przez geologa powiatowego.

Tendencje zmian

W najbliższych latach surowce skalne (kruszywa łamane i żwirowe), tak jak ma to miejsce obecnie, będą wykorzystywane na potrzeby budowy i modernizacji sieci drogowych i kolejowych oraz budownictwa. Wielkość zapotrzebowania zależy będzie od liczby i skali inwestycji realizowanych w tym zakresie na terenie powiatu.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Niezależność surowcowa powiatu w kruszywa kopalne. Czynna realizacja rekultywacji zdegradowanych terenów pokopalnianych, na których prowadzono wydobycie kruszywa naturalnego (w gminach: Lubawa oraz Iława). 	<ul style="list-style-type: none"> Negatywne oddziaływanie górnictwa odkrywkowego na środowisko przyrodnicze: zmiany w ukształtowaniu terenu. Wzrost powierzchni gruntów zdegradowanych. Możliwość powstawania nielegalnych wyrobisk, bez odpowiednich koncesji. Sprzeczność interesów lokalnych mieszkańców i inwestorów.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> Nowoczesne technologie pozyskiwania surowców dla górnictwa odkrywkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyłączenie części terenów pod inwestycje. Niedobór środków finansowych na inwestycje związane z zagospodarowaniem i eksploatacją złóż rodzimych surowców.

5.7 Gleby

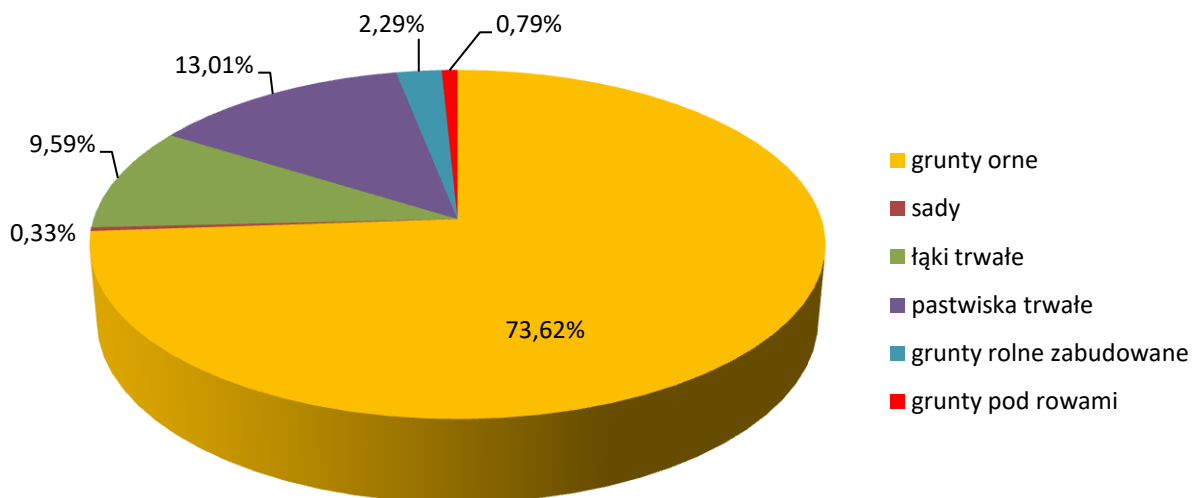
Gleby, występujące na obszarze powiatu iławskiego, wykazują znaczne zróżnicowanie pod względem typologicznym. Na terenach pagórkowatych wysoczyzn (gm. Lubawa, Susz, Kisielice) dominują gleby brunatnoziemne. Na obszarach zalesionych równin sandrowych (m. in. wokół Jezioraka, zwłaszcza po zachodniej stronie) występują głównie gleby bielicoziemne, pseudobielicowe, rdzawe. W obrębie dolin rzecznych, w innych obniżeniach terenu oraz na zboczach wzniesień, rozwinęły się lokalnie czarne ziemie. W dolinach rzecznych, w otoczeniu jezior oraz w licznych zagłębieniach bezodpływowych występują gleby bagienne, cechujące się aktywnym procesem gromadzenia osadów organicznych, a także pobagienne, w których nad akumulacją substancji organicznej przeważa proces jej ubywania wskutek mineralizacji.

Zgodnie z BDL GUS (dane na koniec 2014 r.) użytki rolne pokrywają 81 022 ha powierzchni powiatu, w tym:

- grunty orne – 59 647 ha,
- pastwiska trwałe – 10.537 ha,
- łąki trwałe – 7 767 ha,
- sady – 270 ha,
- grunty rolne zabudowane – 1857 ha,
- grunty pod stawami – 302 ha,
- grunty pod rowami – 642 ha.

Największe połacie gruntów ornych znajdują się na terenie gminy Lubawa (26,1% ogółu gruntów ornych w powiecie), najmniej zaś znajduje się w mieście Iława (0,7%).

Rycina 10. Udział poszczególnych rodzajów gruntów w ogólnej powierzchni użytków rolnych na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS 2014

Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.), ochrona powierzchni ziemi polega na:

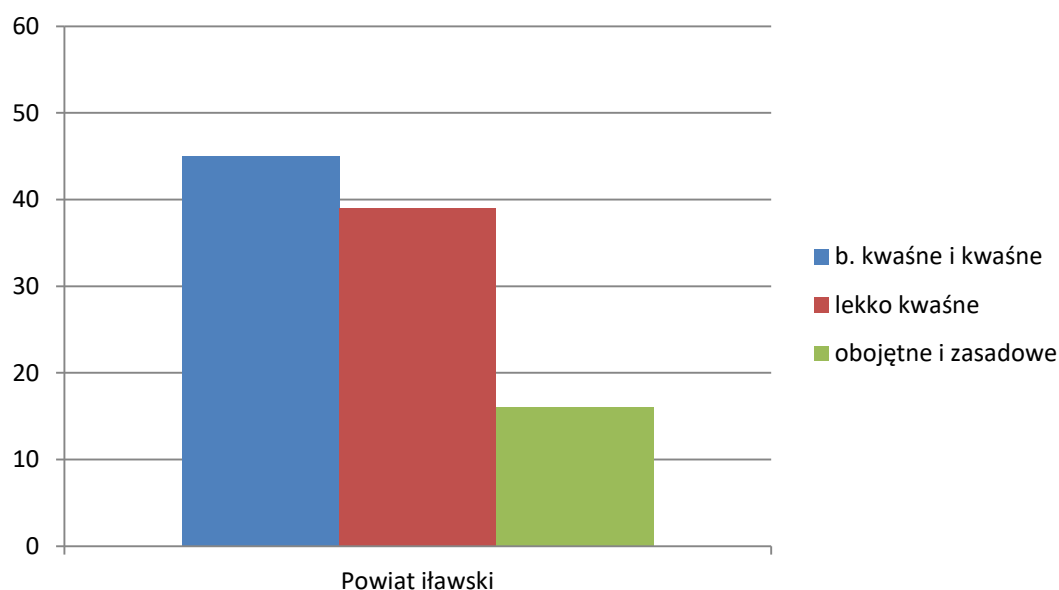
1) zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez m. in. :

- racjonalne gospodarowanie,
- zachowanie wartości przyrodniczych,
- ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
- utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
- konsekwentne przestrzeganie obowiązku badania gleb rolniczych, na których są stosowane odpady z przemysłu rolnego.

Racjonalne gospodarowanie gruntami obejmuje także ograniczenie zjawiska zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na grunty budowlane. Zmiana taka może odbyć się tylko poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, którego wykonawcą jest wójt/burmistrz (art. 17 pkt 4 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1073)), a organem opiniującym – starosta, którzy stosować będą następujące zasady ograniczania zmiany przeznaczenia gruntów rolnych :

- ochronę gruntów organicznych, szczególnie w dolinach rzek, rejonach jezior i w terenach bezodpływowych,
- ochronę trwałych użytków zielonych, szczególnie w zlewniach bezpośrednich jezior i na terenach bezodpływowych, na tarasach zalewowych w dolinach rzek, dla których preferuje się uznanie w planie jako wyłączonych spod zabudowy,
- ochronę gruntów rolnych w sąsiedztwie zwartych kompleksów leśnych o pow. powyżej 20 ha,
- ochronę gruntów rolnych na stokach o nachyleniu powyżej 6° i na wierzchołkach stoków.

Rycina 11. Udział (%) gleb użytków rolnych o różnym stopniu zakwaszenia w powiecie iławskim.

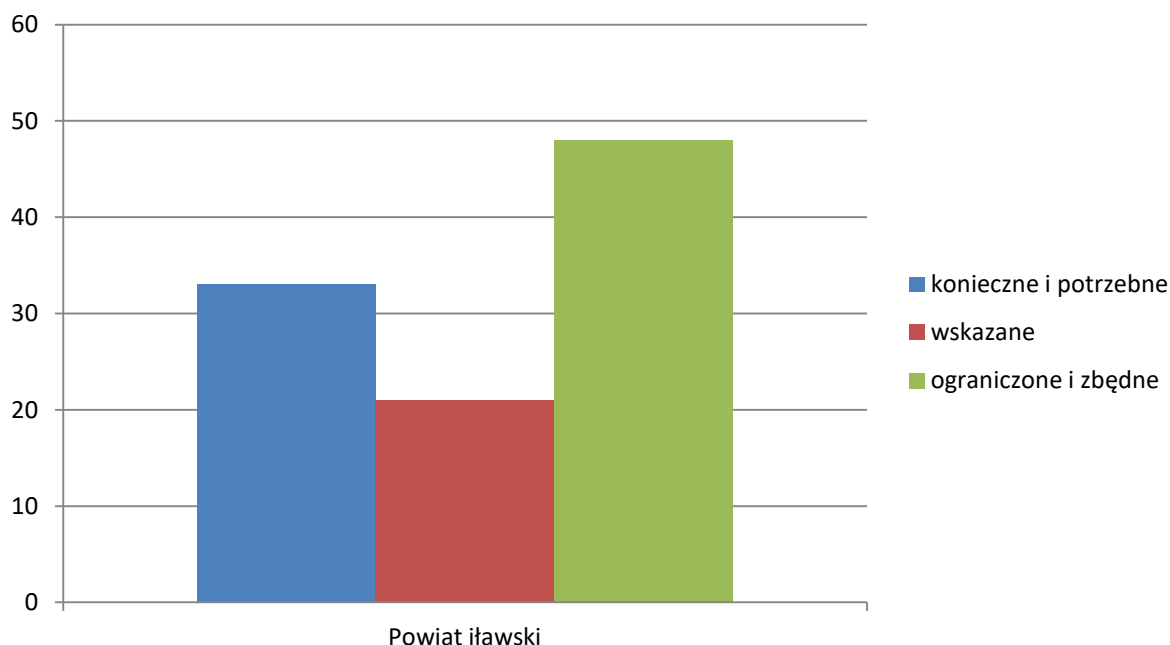

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno- Rolniczą w Olsztynie

Badania stanu odczynu gleb przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Olsztynie wykazały, iż na terenie powiatu iławskiego dominują gleby o charakterze kwaśnym. Stanowią one ok. 45% przebadanych gruntów (pH do 5,5). Gleby lekko kwaśne stanowią 39%, zaś gleby obojętne i zasadowe występują w ilości ok. 16%.

Zakwaszenie gleb jest niekorzystne z punktu wydajności i jakości plonów, gdyż obniża wartości produkcyjne gleb. Z tego powodu niezbędne jest wapnowanie gleby. Potrzeba wapnowania gleb w powiecie iławskim przedstawiona została na rycinie nr 12.

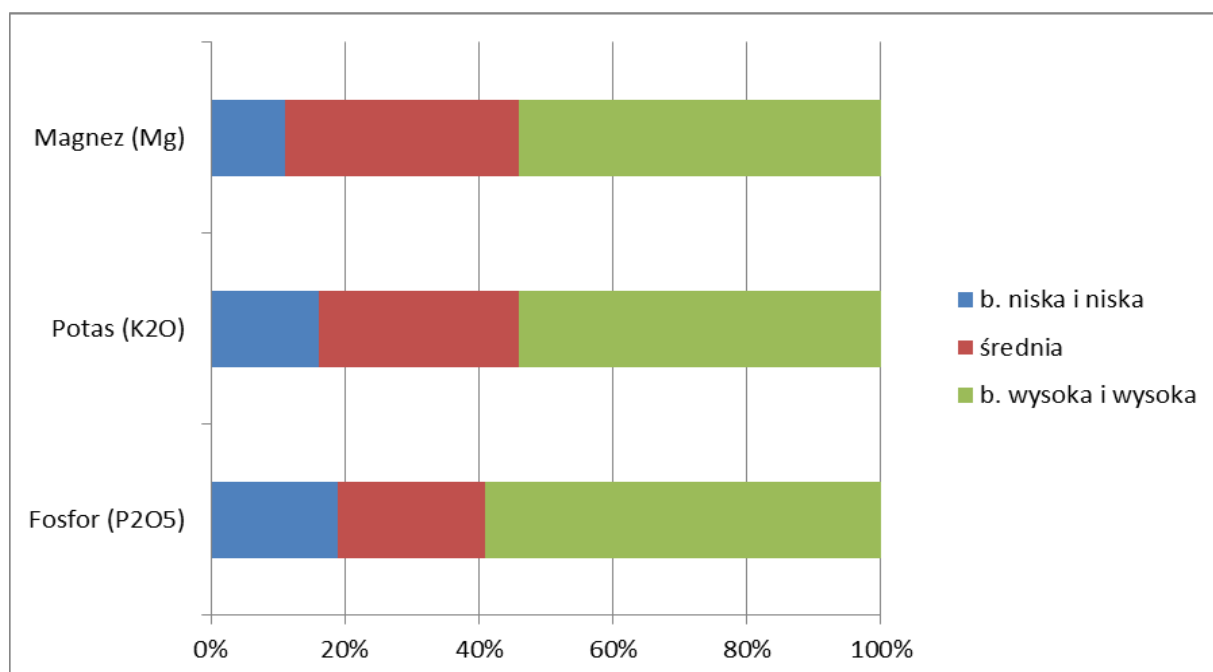
Rycina 12. Udział (%) użytków rolnych o różnych potrzebach wapnowania w powiecie iławskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno- Rolniczą w Olsztynie

Zawartość makroelementów w glebach

Rycina 13. Zasobność przyswajalnych form makroelementów w glebach wyrażona jako % przebadanych użytków rolnych w powiecie iławskim w latach 2013-2016.

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 r.

Fosfor jest pierwiastkiem niezbędnym do życia i rozwoju organizmów. Jego główne zasoby w łańcuchu pokarmowym znajdują się w glebie użytków rolnych. Zasób ten zmniejsza się w wyniku wnoszenia fosforu z plonem i trzeba go uzupełniać stosując nawozy. W przebadanych glebach powiatu iławskiego dominowały gleby o średniej (22%) i bardzo wysokiej (59%) koncentracji fosforu. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zawartości stanowiły 19% ogółu przebadanych gruntów.

Potas jest niezbędny roślinom do wytworzenia plonu i ukształtowania jego cech jakościowych korzystnych dla konsumpcji, do celów paszowych i dla przetwórstwa rolnego. Rośliny pobierają potas w dużej ilości w odniesieniu do innych składników glebowych. Ilość potasu występującego w glebach w formie przyswajalnej dla roślin nie wystarcza do zaspokojenia ich potrzeb, dlatego potrzebne jest uzupełnianie w postaci stosowania nawozów. Gleby powiatu iławskiego wykazują się średnią zawartością potasu (30%), gleby o bardzo wysokiej i wysokiej zawartości potasu stanowią 54%, zaś gleby o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu 16%.

Magnez dostarczany jest do gleby poprzez nawozy wapniowo-magnezowe. Nawozy zawierają Ca i Mg w formie węglanowej lub tlenkowej. Działają także odkwaszająco. Zasobność gleb powiatu iławskiego w magnez przedstawia się następująco: wysoką i bardzo wysoką zawartością magnezu charakteryzuje się 54% przebadanych gruntów, średnią – 35%, a niską i bardzo niską – 11%.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W latach 2015-2016 realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze powierzchni ziemi polegała m.in. na: rekultywacji zdegradowanych gruntów, na których prowadzono wydobycie kruszywa naturalnego oraz na podnoszeniu świadomości w zakresie prawidłowego rolniczego użytkowania ziemi.

Tabela 36. Realizacja zadań POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze powierzchni ziemi w latach 2015-2016.

Cel: Ochrona powierzchni ziemi		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego. • Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych. • Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych. • Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa zintegrowanego. 		
Przypisane wskaźniki:	Wartość	
	bazowa (2011 r.)	2016 r.
Jakość gleb na poziomie wymaganych standardów		
Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w stosunku do powierzchni przebadanych użytków rolnych [%]	51%	45%
Poprawa jakości i ochrona powierzchni ziemi		
Sukcesywna rekultywacja wyrobisk w kierunku rolnym lub leśnym [szt.]	3	2

Źródło: „Raport z realizacji ‘Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020’ za okres 2015-2016 r.”, Iława 2017

W raportowanym okresie znacząca część wytyczonych celów została zrealizowana. Zadanie związane z upowszechnianiem zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonaleniem doradztwa rolniczego realizowane było poprzez szkolenia prowadzone przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Podmioty gospodarcze prowadzące gospodarstwa rolne na terenie powiatu stosowały zabiegi agrotechniczne i wprowadzały trwałą pokrywę roślinną w celu przeciwdziałania erozji gleb. W 2015 r. na terenie gminy Iława zakończono rekultywację w kierunku rolnym gruntów o powierzchni 3,2080 ha w części działki nr 51/1 w obrębie Dziarnówko, gmina Iława, na których prowadzono wydobycie kruszywa naturalnego ze złoża „Dziarnówko”. Nie realizowano natomiast działań mających na celu promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa zintegrowanego. Udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w przebadanych użytkach rolnych uległ zmniejszeniu w stosunku do roku bazowego.

Tendencje zmian

Wdrażanie założeń polityki proekologicznej, polegającej m. in. na stosowaniu nowoczesnych metod i technologii postępowania ze ściekami i odpadami oraz ograniczaniu emisji zanieczyszczeń do powietrza, sprzyjać będzie poprawie stanu powierzchni ziemi. Zmniejszy się bowiem ilość zanieczyszczeń przedostających się do gleb z tych źródeł. Jednakże intensyfikacja rolnictwa oraz rozwój urbanizacji, może powodować stopniowe wyjaławianie gleb i ich degradację, a nawet dewastację. Ponadto postępujące zmiany klimatyczne i związane z nimi niekorzystne zjawiska (susze, powodzie, duże wahania temperatur) mogą skutkować przyspieszeniem procesów erozyjnych powierzchni ziemi. Równocześnie należy się spodziewać systematycznego wzrostu zainteresowania lokalnych podmiotów gospodarczych rolnictwem ekologicznym i agroturystyką.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Brak przekroczeń dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie. • Wysoki (ponad 50%) udział gleb o wysokiej i bardzo wysokiej zawartości przyswajalnych makroelementów: fosforu, potasu oraz magnezu. • Realizacja rekultywacji gruntów zdegradowanych i zdewastowanych. • Stosowanie zabiegów agrotechnicznych oraz wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej w celu przeciwdziałania erozji gleby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczny udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych (45%). • Znaczny udział gleb wymagających wapnowania w stopniu potrzebnym i koniecznym (33% przebadanych użytków rolnych). • Niska świadomość społeczna.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zapotrzebowania na produkty ekologiczne. • Stosowanie kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. • Dofinansowanie zadań z zakresu rekultywacji terenów zdegradowanych ze środków UE, innych źródeł zewnętrznych i budżetu państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erozja gleb. • Niedobór środków finansowych na inwestycje związane z rekultywacją i przeciwdziałaniem degradacji gleb.

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Aktualnie obowiązującym dokumentem obejmującym zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami na terenie województwa warmińsko-mazurskiego jest „Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022”, przyjęty Uchwałą NrXXIII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 28 grudnia 2016 r.

W planie, o którym mowa powyżej, przedstawiono analizę stanu gospodarki odpadami w województwie warmińsko-mazurskim według danych za 2014, 2015 i 2016 rok, wytyczono cele i dokonano wyboru strategii w sześć- oraz dwunastoletniej perspektywie czasowej, tj. do roku 2028. Utworzono również harmonogram realizacji zadań, które mają służyć realizacji przyjętych celów wraz ze wskazaniem terminu ich wykonania, wykonawcy i źródeł finansowania.

Dokument jest zgodny z zapisami Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 oraz dokumentami strategicznymi na poziomie Unii Europejskiej, krajowym i wojewódzkim.

Główne cele w zakresie gospodarki odpadami określone w WPGO 2016 to:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych;
- ograniczenie marnotrawstwa żywności;
- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska, poprzez działania na etapach wydobycia surowców, produkcji i konsumpcji;
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych i odpadów przeznaczonych do recyklingu;
- wysoki poziom ponownego użycia produktów;
- wysoki udział odzysku, w tym w szczególności recyklingu;
- składowanie odpadów ograniczone do minimum;
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nielegalnych i nieczynnych składowisk odpadów;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami;

- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

Najistotniejszą kwestią w zakresie gospodarowania odpadami zarówno na obszarze powiatu iławskiego, jak i całego województwa warmińsko-mazurskiego jest zapobieganie powstawaniu odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych w inny sposób.

Infrastruktura odpadowa

Zgodnie z WPGO 2016 obszar województwa jest podzielony na pięć Regionów Gospodarki Odpadami, w obrębie których zlokalizowane zostały Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Powiat iławski stanowi część Regionu Zachodniego, w skład którego wchodzi 34 gminy. Na terenie Regionu znajduje się 10 RIPOK, w tym trzy zlokalizowane są w powiecie iławskim, w miejscowości Różanki (gmina Susz). Charakterystykę instalacji w Różankach przedstawia tabela nr 37. Instalacje w Różankach nie figurowały jako RIPOK w WPGO obowiązującym w latach 2011-2016. W 2016 r. odpady komunalne z terenu powiatu kierowane były:

- do ZUOK w Rudnie (gmina Ostróda) - odpady z gmin Iława (miasto i obszar wiejski), Lubawa (obszar wiejski), Susz, Zalewo i Kisielice;
- do instalacji Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” (gmina Działdowo) - odpady z gminy miejskiej Lubawa.

Wraz z wejściem w życie nowego WPGO możliwe stało się przekazywanie zebranych odpadów do RIPOK w Różankach.

Tabela 37. Wykaz Regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w powiecie iławskim.

Właściciel/ Zarządzający	Rodzaj instalacji	Charakterystyka	Zdolność przerobowa	Data	
				rozpoczęcia eksploatacji	zakończenia eksploatacji
Bioelektra Group S.A. ul. Książęca 15 00-498 Warszawa	Instalacja mechaniczno- cieplnego przetwarzania odpadów	Sterylizacja odpadów i mechaniczne sortowanie	40 000 Mg/rok	2013	Nie określono
NOVAGO Sp. z o.o. ul. Grzebskiego 10 06-500 Mława	Składowisko odpadów	Kwatera balastu	830 000 m ³ , część pozostała: 693 495 m ³	2013	Nie określono
	Instalacja mechaniczno- biologicznego przetwarzania odpadów	Część mechaniczna: Część biologiczna:	150 000 Mg/rok (w tym 80 000 Mg dla zmieszanych odpadów komunalnych) 66 000 Mg/rok	2013	Nie określono

Źródło: WPGO 2016

Ponadto wszystkie ww. instalacje zostały wskazane w WPGO 2016 jako instalacje do zastępczej obsługi regionów Północnego i Centralnego, w przypadku gdy instalacje regionalne uległy awarii lub nie mogły przyjmować odpadów z innych przyczyn.

Na analizowanym obszarze funkcjonują również instalacje, które nie posiadają statusu RIPOK. Należą do nich m. in.:

- instalacja do odzysku odpadów z tworzyw sztucznych w Rumienicy, gm. Lubawa,
- instalacja do recyklingu odpadów opakowaniowych w Lubawie przy ul. Toruńskiej.

Na obszarze powiatu istnieje 5 nieczynnych składowisk odpadów oraz dwa zamknięte składowiska, które zostały zrehabilitowane, ale podlegają jeszcze monitoringowi, który prowadzi się przez 30 lat po zamknięciu składowiska.

Tabela 38. Wykaz nieczynnych i zamkniętych składowisk odpadów w powiecie iławskim.

Instalacja	Lokalizacja	Stan	Powierzchnia przeznaczona do rekultywacji [ha]	Planowany/faktyczny termin zakończenia rekultywacji
Składowisko odpadów komunalnych	Gajdy gm. Zalewo	nieczynne, przewidziane do rekultywacji	0,8	2020 r.
Składowisko odpadów komunalnych	Półwieś gm. Zalewo	nieczynne, przewidziane do rekultywacji	0,5	2020 r.
Składowisko odpadów azbestowych	Półwieś gm. Zalewo	nieczynne, przewidziane do rekultywacji	1,5	2020 r.
Składowisko odpadów komunalnych	Pławty Wielkie gm. Kisielice	nieczynne, przewidziane do rekultywacji	0,7	2020 r.
Składowisko odpadów	Samplawa gm. Lubawa	nieczynne, przewidziane do rekultywacji	2,5	2021 r.
Składowisko odpadów	Susz gm. Susz	zamknięte, zrehabilitowane	-	2014 r.
Składowisko odpadów	Iława, gm. miejska Iława	zamknięte, zrehabilitowane	-	2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie WPGO 2016

W WPGO 2016 wskazano dwie instalacje planowane do budowy na terenie powiatu, które nie będą posiadać statusu RIPOK (tabela 39).

Tabela 39. Planowane instalacje zagospodarowania odpadów w powiecie iławskim.

Instalacja	Lokalizacja	Opis instalacji	Przewidywany termin realizacji inwestycji
Składowisko odpadów azbestowych	Różanki gm. Susz	<ul style="list-style-type: none"> • dwie kwatery • przyjmowanie odpadów o kodach: 17 06 01 i 17 06 01 • planowane moce przerobowe – 4 000 Mg/rok 	do 2018 r.
Instalacja do przetwarzania odpadów tworzyw sztucznych na pełnowartościowe paliwa węglowodorowe m.in. lekki olej opałowy	Różanki gm. Susz	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarzanie odpadów o kodach 02 01 04, 12 01 05, 15 01 02, 16 01 19, 17 02 03, 19 12 04 i 20 01 39 • planowane moce przerobowe – 10 000 Mg/rok 	2017-2027 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie WPGO 2016

Ilości i rodzaje wytwarzanych odpadów

W tabelach poniżej scharakteryzowano ilości i rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie powiatu iławskiego.

Tabela 40. Charakterystyka odpadów wytwarzanych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Wyszczególnienie		Jednostka	Ilość
Odpady komunalne	zmieszane ogółem	Mg	20 402,69
	zmieszane na 1 mieszkańca	kg	220,0
	zmieszane z gospodarstw domowych	Mg	15 013,94
	zmieszane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca	kg	161,9
Odpady przemysłowe	ogółem	Mg	82 100
	zdeponowane na składowiskach	Mg	0,00

Źródło: BDL GUS 2016 r.

Tabela 41. Odpady wytworzone i poddane odzyskowi w poszczególnych gminach powiatu iławskiego w 2016 r.

Jednostka administracyjna	Odpady inne niż niebezpieczne [Mg]	Odpady inne niż niebezpieczne poddane odzyskowi [Mg]	Odpady niebezpieczne [Mg]	Odpady niebezpieczne poddane odzyskowi [Mg]
Gm. Iława (miasto)	50 396,05	2486,80	244,00	brak danych
Gm. Iława (obszar wiejski)	2087,64	674,22	31,04	
Gm. Lubawa (miasto)	43 316,73	11 910,55	207,32	
Gm. Lubawa (obszar wiejski)	10 136,87	912,80	146,44	
Gm. Zalewo	20 158,78	0,00	48,97	
Gm. Susz	140 548,17	274 573,65	28,94	
Gm. Kisielice	827,99	0,00	14,83	
Powiat iławski	267 472,23	290 558,02	721,50	

źródło: WSO 2016

Odpady komunalne

Z dniem 1 lipca 2017 r., na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2017. poz. 19) wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), który obowiązuje na terenie całego kraju. Zgodnie z ww. rozporządzeniem wytwarzane odpady należy segregować „u źródła”, a następnie wrzucać do pojemników oznaczonych odpowiednim kolorem. Wyróżniono pięć kolorów pojemników, do których przypisane będą określone rodzaje odpadów:

- kolor niebieski – papier i tektura,
- kolor zielony – szkło,
- kolor biały – szkło bezbarwne (w przypadku gdy prowadzona jest oddzielna segregacja szkła bezbarwnego i kolorowego),
- kolor żółty – tworzywa sztuczne i metale,
- kolor brązowy – odpady ulegające biodegradacji.

Ministerstwo Środowiska wprowadziło okres przejściowy dla gmin na wdrożenie wspólnych zasad tj.:

- na wymianę pojemników we właściwych kolorach gminy będą miały pięć lat (do 30 czerwca 2022 r.),

- oznakowanie dotychczas obowiązujących pojemników w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od 1 lipca 2017 r.,
- w terminach uzależnionych od czasu zakończenia umowy z firmami odbierającymi odpady, lecz nie dłużej niż do 30 czerwca 2021 r.

Na terenie poszczególnych gmin powiatu iławskiego już przed wprowadzeniem powyższego obowiązku realizowany był jednolity system segregacji odpadów „u źródła”, oparty na wykorzystywaniu pojemników i worków w kolorach zgodnych z powyższym rozporządzeniem.

Selektywna zbiórka odpadów umożliwia:

- przetworzenie i wykorzystanie surowca wtórnego do produkcji nowych materiałów,
- oszczędzanie miejsca przeznaczonego na składowanie,
- ograniczanie ilości szkodliwych, trudno ulegających rozkładowi odpadów,
- ograniczenie zużycia surowca naturalnego,
- oszczędzanie zużycia energii,
- ograniczenie zanieczyszczeń atmosfery,
- ograniczenie ilości powstających odpadów i ścieków.

Korzyści z selektywnej zbiórki odpadów mają zatem wymiar nie tylko środowiskowy, ale i ekonomiczny.

Zgodnie z WPGO 2016 na terenie powiatu iławskiego funkcjonują cztery Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK):

- w Iławie przy ul. Komunalnej,
- w Kisielicach przy ul. Kolejowej,
- w Suszu przy ul. Kajki,
- w miejscowości Półwieś, gm. Zalewo.

Do roku 2022 planowane jest uruchomienie piątego PSZOK w Lubawie oraz rozbudowa i modernizacja punktów w Iławie i Półwsi.

W PSZOK bezpłatnie przyjmowane są od osób fizycznych następujące rodzaje odpadów:

- chemikalia oraz zużyte opony,
- baterie i akumulatory,
- sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- przeterminowane leki (w wybranych PSZOK).

Ponadto na terenie powiatu prowadzona jest zbiórka baterii i akumulatorów małogabarytowych do specjalnych pojemników ustawionych w niektórych sklepach, w szkołach i przedszkolach oraz w urzędach miast i gmin. Przeterminowane leki można zostawiać w wybranych aptekach i przychodniach lekarskich.

Odpady, które podlegają odrębnym przepisom prawnym, w tym odpady niebezpieczne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1987 z późn. zm.) odpady niebezpieczne to odpady wykazujące co najmniej jedną spośród właściwości niebezpiecznych, określonych w załączniku nr 3 do ustawy.

Odpady niebezpieczne powstają głównie w przemyśle (np. przy produkcji chemikaliów), a także w placówkach medycznych i gabinetach weterynaryjnych, laboratoriach badawczych i w wyniku remontów i rozbiórek (np. odpady zawierające azbest). Odpady niebezpieczne mogą pochodzić również z gospodarstw domowych.

Oleje odpadowe

Oleje odpadowe powstają w wyniku wymiany zużytych olejów, awarii instalacji i urządzeń oraz w wyniku ich usuwania m.in. z pojazdów wycofanych z eksploatacji. Powstają one głównie w stacjach obsługi pojazdów, bazach transportowych i remontowych oraz różnego rodzaju urządzeniach pracujących w przemyśle. Zazwyczaj są to zużyte oleje silników spalinowych i oleje przekładniowe, a także oleje smarowe, oleje do turbin oraz oleje hydrauliczne.

Postępowanie z olejami odpadowymi określa rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 października 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z olejami odpadowymi (Dz. U. z 2015 r. poz. 1694).

Tabela 42. Masa wytworzonych olejów odpadowych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Mineralne oleje hydrauliczne niezawierające związków chlorowcoorganicznych	13 01 10*	2,042
Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe zawierające związki chlorowcoorganiczne	13 02 04*	0,01
Mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe niezawierające związków chlorowcoorganicznych	13 02 05*	14,488
Syntetyczne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	13 02 06*	4,026
Oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe łatwo ulegające biodegradacji	13 02 07*	0,020
Inne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	13 02 08*	3,376
Olej z odwadniania olejów w separatorach	13 05 06*	0,125
Razem		24,087

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie, dane za 2016 r.

Zużyte baterie i akumulatory

Szczegółowe zasady postępowania z bateriami i akumulatorami określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1803 z późn. zm.). Odnosi się ona do każdego etapu postępowania z bateriami i akumulatorami, począwszy od określenia wymagań stawianym bateriom i akumulatorom przeznaczonym do wprowadzenia na rynek, poprzez zasady ich wprowadzania na rynek, a skończywszy na zasadach zbierania, przetwarzania, recyklingu i unieszkodliwiania zużytych baterii i zużytych akumulatorów.

Baterie i akumulatory można podzielić na następujące grupy:

- kwasowo-ołowiowe (głównie samochodowe),
- nikłowo-kadmowe,
- pozostałe (w tym alkaliczne).

Stosowane są głównie w środkach transportu, do awaryjnego lub energetycznego zasilania, w latarkach, sprzęcie pomiarowym, w telefonach i komputerach przenośnych, elektronarzędziach bezprzewodowych i sprzęcie gospodarstwa domowego.

Tabela 43. Masa zużytych baterii i akumulatorów wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Baterie i akumulatory ołowiowe	16 06 01*	18,144
Baterie alkaliczne (z wyłączeniem 16 06 03)	16 06 04	0,0027
Inne baterie i akumulatory	16 06 05	0,3500
Razem		18,4967

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Odpady medyczne i weterynaryjne

Odpady medyczne i weterynaryjne klasyfikowane są do grupy 18 i powstają w wyniku udzielania świadczeń zdrowotnych oraz prowadzenia badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny, a także w wyniku świadczenia usług weterynaryjnych takich jak badanie, leczenie zwierząt, prace naukowe i doświadczenia na zwierzętach. Selektywne zbieranie odpadów medycznych i weterynaryjnych pozwala na zmniejszenie masy wtórnie wytwarzanych odpadów zakaźnych. W przypadku tej grupy odpadów możliwości zapobiegania ich powstawaniu są ograniczone. Ze względu na obowiązujące przepisy sanitarno-epidemiologiczne zachodzi konieczność stosowania wyposażenia jednorazowego użytku.

Tabela 44. Masa odpadów medycznych i weterynaryjnych wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Części ciała i organy oraz pojemniki na krew i konserwanty służące do jej przechowywania (z wyłączeniem 18 01 03)	18 01 02*	1,433
Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt (np. zainfekowane pieluchomajtki, podpaski, podkłady), z wyłączeniem 18 01 80 i 18 01 82	18 01 03*	66,0864
Inne odpady niż wymienione w 18 01 03 (np. opatrunki z materiału lub gipsu, pościel, ubrania jednorazowe, pieluchy)	18 01 04	0,027
Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, zawierające substancje niebezpieczne	18 01 06*	0,06
Chemikalia, w tym odczynniki chemiczne, inne niż wymienione w 18 01 06	18 01 07	0,074
Leki inne niż wymienione w 18 01 08	18 01 09	0,29
Odpady amalgamatu dentystycznego	18 01 10*	0,0006
Inne odpady, które zawierają żywe drobnoustroje chorobotwórcze lub ich toksyny oraz inne formy zdolne do przeniesienia materiału genetycznego, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby u ludzi i zwierząt	18 02 02*	1,811
Razem		69,782

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Każdy właściciel pojazdu po zakończeniu jego eksploatacji zobowiązany jest przekazać go przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów. W stacji następuje demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,

poprzez wymontowanie przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych do ponownego użycia, jak również wymontowanie elementów nadających się do odzysku i recyklingu.

Pojazdy mechaniczne wycofane z eksploatacji, w przypadku, gdy zawierają substancje niebezpieczne (np. oleje, odpady paliw ciekłych, filtry olejowe, płyny hydrauliczne i hamulcowe) są klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i stanowią istotne zagrożenie dla środowiska.

Tryb postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji (wrakami samochodowymi) reguluje ustawa z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 803 z późn. zm.).

Tabela 45. Masa odpadów z grupy 16 01 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Zużyte opony	16 01 03	58,560
Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy niezawierające cieczy i innych niebezpiecznych elementów	16 01 06	33,057
Filtry olejowe	16 01 07*	1,300
Płyny hamulcowe	16 01 13*	0,243
Płyny zapobiegające zamarzaniu zawierające niebezpieczne substancje	16 01 14*	0,691
Metale żelazne	16 01 17	691,553
Metale nieżelazne	16 01 18	17,110
Tworzywa sztuczne	16 01 19	41,821
Szkło	16 01 20	17,703
Niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 01 07 do 16 01 11, 16 01 13 i 16 01 14	16 01 21*	0,005
Razem		862,043

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Bezpośrednim zadaniem stacji demontażu jest przetworzenie pojazdów wycofanych z eksploatacji, poprzez usunięcie elementów i substancji niebezpiecznych, wymontowanie przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych do ponownego użycia, jak również wymontowanie elementów nadających się do odzysku i recyklingu.

Zgodnie z wykazem przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu pojazdów i punkty zbierania pojazdów (stan na dzień 10.05.2017 r.), opublikowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, na terenie powiatu iławskiego znajdują się:

- stacja demontażu pojazdów – zlokalizowana w Iławie, należąca do firmy A.B.S. Andrzej Sobiech, Al. Jana Pawła II 1B, 14-200 Iława, posiadająca decyzję wydaną przez Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego znak OŚ.PŚ.7243.28.2014;
- punkt zbierania pojazdów – zlokalizowany w Iławie, należący do Przedsiębiorstwa Handlowo-Usługowego „STALZŁOM” Sp. z o.o. Kąjkowo, ul. Bukowa 2, 14-100 Ostróda, posiadający decyzję Starosty Iławskiego znak OŚR.6233.22.2011.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny to odpady urządzeń, których prawidłowe działanie jest uzależnione od dopływu prądu elektrycznego lub od obecności pól elektromagnetycznych oraz mogących służyć do wytwarzania, przesyłu lub pomiaru prądu elektrycznego lub pól elektromagnetycznych i zaprojektowanych do użytku przy napięciu elektrycznym nieprzekraczającym 1000 V dla prądu zmiennego oraz 1500 V dla prądu stałego. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne powstają w gospodarstwach domowych, obiektach infrastruktury oraz w przemyśle.

Wymagania, jakim powinien odpowiadać sprzęt elektryczny i elektroniczny, a także zasady postępowania ze użytym sprzętem, w sposób zapewniający ochronę zdrowia i życia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju określa ustawa z dnia 11 września 2015 r. o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1688).

Tabela 46. Masa użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC	16 02 11*	0,060
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12	16 02 13*	34,522
Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	16 02 14	9,206
Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	20 01 21*	0,078
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	20 01 35*	0,150
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	20 01 36	0,018
Razem		44,034

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Odpady zawierające azbest

Azbest to grupa minerałów krzemianowych tworzących włókna, które uwolnione do powietrza wnikają do płuc, stanowiąc zagrożenie dla zdrowia ludzi. Ryzyko wchłaniania włókien azbestowych występuje podczas pracy z minerałami azbestowymi oraz podczas kruszenia i obróbki produktów azbestowo-cementowych.

Kwestie dotyczące azbestu i usuwania wyrobów zawierających azbest reguluje szereg aktów prawnych, m. in. ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy. Istotnym zagadnieniem dotyczącym użytkowania wyrobów zawierających azbest jest niedopuszczenie do ich wykorzystania, w sposób umożliwiający emisję włókien azbestu do środowiska. Usuwane wyroby azbestowe powinny być zastępowane wyrobami niezawierającymi tego surowca. Polska jest pierwszym krajem Unii Europejskiej, który podjął się zadania polegającego na wycofaniu z użytkowania wyrobów zawierających azbest. Uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. ustanowiony został „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Główne cele Programu to:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na otoczenie.

Programy usuwania azbestu mogą być tworzone również na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym. W powiecie iławskim w trzech gminach (gm. miejska Iława, gm. wiejska Iława i gm. Susz) realizowane są programy usuwania azbestu. W gminie Zalewo taki program został uchwalony, a w gminie Kisielice program jest na etapie projektu. Dla gminy miejskiej Lubawa oraz gminy wiejskiej Lubawa nie opracowano programów usuwania azbestu.

Zgodnie z danymi Bazy Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju masa zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych kształtuje się następująco:

Tabela 47. Masa wyrobów azbestowych na terenie powiatu iławskiego.

Jednostka administracyjna	Wyroby azbestowe [Mg]		
	zinwentaryzowane	unieszkodliwione	pozostałe do unieszkodliwienia
Iława miasto	506,703	218,087	288,616
Iława gmina	4 721,036	256,427	4 464,610
Lubawa miasto	1 025,017	29,408	995,609
Lubawa gmina	7 294,943	219,517	7 075,427
Susz	2 855,955	141,289	2 714,666
Zalewo	1 637,180	123,568	1 513,612
Kisielice	2 680,689	127,293	2 553,396
Powiat iławski	20 721,525	1 115,588	19 605,937

Źródło: baza azbestowa.gov.pl, dostęp: październik 2017 r.

Demontaż elementów izolacyjnych i budowlanych zawierających azbest mogą wykonywać tylko wytwórcy odpadów, posiadający stosowne zaświadczenia kwalifikacyjne w zakresie bezpiecznego postępowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Systemu Odpadowego w 2016 r. wytworzono 207,693 Mg odpadów zawierających azbest.

Tabela 48. Masa odpadów zawierających azbest wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Materiały izolacyjne zawierające azbest	17 06 01*	3,340
Materiały budowlane zawierające azbest	17 06 05*	204,353
Razem		207,693

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Na terenie powiatu iławskiego, we wsi Półwieś (gm. Zalewo) znajduje się nieczynne składowisko odpadów niebezpiecznych, na którym składowane są odpady zawierające azbest. Składowisko w 2012 r. zaprzestało przyjmować odpady i obecnie wymaga rekultywacji. Ponadto, zgodnie z WPGO 2016, w m. Różanki (gm. Susz) planowane jest uruchomienie nowego składowiska przyjmującego odpady zawierające azbest.

Odpady pozostałe

Zużyte opony

Zużyte opony (kod 16 01 03) powstają w wyniku eksploatacji pojazdów mechanicznych i są wytwarzane głównie w punktach serwisowych, firmach eksploatujących pojazdy i stacjach demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Ilość powstających zużytych opon uzależniona jest od sezonu i narasta szczególnie w okresie wymiany jesienno-zimowej i wiosennej.

Według danych z WSO na terenie powiatu iławskiego w 2016 roku wytworzono 58,56 Mg zużytych opon.

Zużyte opony mogą być poddane regeneracji, recyklingowi lub współpalaniu w cementowniach, jako paliwo alternatywne. Zakazane jest składowanie zużytych opon z wyjątkiem opon rowerowych i opon o średnicy zewnętrznej większej niż 1 400 mm.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Odpady z budowy, remontów i demontażu powstają w dużym rozproszeniu w budownictwie mieszkaniowym, przemysłowym oraz w drogownictwie i kolejnictwie, zarówno na etapie budowy, jak i w wykonywanych planowych i awaryjnych remontach oraz pracach rozbiórkowych.

Tabela 49. Masa odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	17 01 01	898,000
Gruz ceglany	17 01 02	3,600
Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	17 01 03	7,020
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	17 01 07	4138,106
Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.	17 01 80	0,250
Odpady z remontów i przebudowy dróg	17 01 81	0,000
Drewno	17 02 01	0,400
Szkło	17 02 02	61,990
Tworzywa sztuczne	17 02 03	51,774
Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych zawierające lub zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. drewniane podkłady kolejowe)	17 02 04*	4,530
Odpadowa papa	17 03 80	10,380
Miedź, brąz, mosiądz	17 04 01	0,335
Aluminium	17 04 02	24,568
Żelazo i stal	17 04 05	1009,546
Mieszanki metali	17 04 07	32,873
Kable inne niż wymienione w 17 04 10	17 04 11	0,804
Gleba i ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne (np. PCB)	17 05 03*	18,920
Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	17 05 04	0,000
Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	17 06 04	11,940
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17 09 04	18,030
Razem		6293,066

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Zbieraniem i transportem odpadów z budowy, remontów i demontażu zajmują się przede wszystkim wytwórcy tych odpadów tj. osoby prywatne, firmy remontowo-budowlane i demontażowe oraz specjalistyczne podmioty działające w zakresie zbierania i transportu odpadów.

Zdecydowana większość tych odpadów poddawana jest odzyskowi, m.in. przy budowie nowej infrastruktury drogowej i kolejowej. Wykorzystywane są również do niwelacji terenu i rekultywacji wyrobisk. Natomiast głównym sposobem unieszkodliwiania jest ich składowanie na składowiskach odpadów. Niektóre tego typu odpady mogą być unieszkodliwiane termicznie.

Komunalne osady ściekowe

Odpady w postaci komunalnych osadów ściekowych powstają w procesie oczyszczania ścieków komunalnych w oczyszczalniach ścieków. Należą one do grupy 19 i są klasyfikowane jako odpady o kodzie 19 08 05 – ustabilizowane komunalne osady ściekowe. Ilość tych odpadów wzrasta wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz wzrostem liczby oczyszczalni ścieków, zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich.

Według danych z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego na terenie powiatu iławskiego w 2016 roku wytworzono 28 363,71 Mg komunalnych osadów ściekowych.

Opady opakowaniowe

Odpady opakowaniowe zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1863 z późn. zm.) to opakowania wycofane z użycia, stanowiące odpady w myśl ustawy o odpadach. Nie zalicza się do nich odpadów powstających w procesie produkcji opakowań.

Odpady opakowaniowe powstają głównie w wyniku funkcjonowania gospodarstw domowych, ale także w zakładach produkcyjnych, jednostkach handlowych, miejscach użyteczności publicznej i różnych gałęziach przemysłu. Odpady te wytwarzane są na wszystkich szczeblach łańcucha dostaw, ale przede wszystkim przez konsumentów jako użytkowników końcowych. Odpady opakowanie zgodnie z katalogiem odpadów zaliczane są do podgrupy 15 01 - odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi).

Tabela 50. Masa odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	2359,214
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	1127,874
Opakowania z drewna	15 01 03	287,875
Opakowania z metali	15 01 04	726,687
Opakowania wielomateriałowe	15 01 05	34,500
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	417,926
Opakowania ze szkła	15 01 07	803,460
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	15 01 10*	37,039
Razem		5794,575

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Odpady z wybranych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy

Odpady z rolnictwa, leśnictwa i przetwórstwa żywności

Odpady z rolnictwa i przetwórstwa produktów spożywczych zaklasyfikowane są zgodnie z katalogiem odpadów do grupy 02 - odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności. Odpady te powstają głównie w zakładach zajmujących się produkcją i przetwórstwem żywności, ubojniach, zakładach przetwórstwa mięsnego, chłodniach, mleczarniach, gospodarstwach rolnych, ogrodniczych i hodowlanych, browarach, gorzelniach, cukrowniach. Niewielkie ilości odpadów z tej grupy powstają również w instytutach i laboratoriach naukowych.

Odpady z grupy 02 stanowią znaczną masę odpadów w stosunku do wytworzonych ogółem w powiecie iławskim.

Tabela 51. Masa odpadów z grupy 02 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Odpadowa tkanka zwierzęca	02 01 02	19,273
Odpadowa masa roślinna	02 01 03	49,200
Odpady tworzyw sztucznych (z wyłączeniem opakowań)	02 01 04	0,150
Odpady metalowe	02 01 10	0,020
Zwierzęta padłe i odpadowa tkanka zwierzęca stanowiące materiał szczególnego i wysokiego ryzyka inne niż wymienione w 02 01 80	02 01 81	0,600
Zwierzęta padłe i ubite z konieczności	02 01 82	822,840
Odpady z mycia i przygotowania surowców	02 02 01	1,000
Odpadowa tkanka zwierzęca	02 02 02	12 864,409
Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa	02 02 03	3,806
Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków	02 02 04	6327,800
Odpadowa tkanka zwierzęca wykazująca właściwości niebezpieczne	02 02 80*	15,900
Odpadowa tkanka zwierzęca stanowiąca materiał szczególnego ryzyka, w tym odpady z produkcji pasz mięsno-kostnych inne niż wymienione w 02 02 80	02 02 81	78,300
Szlamy z mycia, oczyszczania, obierania, odwirowywania i oddzielania surowców	02 03 01	1309,000
Osady z zakładowych oczyszczalni ścieków	02 03 05	249,000
Wytłoki, osady i inne odpady z przetwórstwa produktów roślinnych (z wyłączeniem 02 03 81)	02 03 80	2822,500
Odpady z produkcji pasz roślinnych	02 03 81	2,060
Inne niewymienione odpady	02 03 99	2290,000
Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia oraz przetwarzania	02 05 01	686,609
Surowce i produkty nieprzydatne do spożycia i przetwórstwa	02 06 01	2,732
Nieprzydatne do wykorzystania tłuszcze spożywcze	02 06 80	0,139
Razem		27 545,338

Źródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Odpady z przemysłu drzewnego

Odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli należą do grupy 03 (odpady z przetwórstwa drewna oraz produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury). Odpady powstają na wszystkich etapach obróbki drewna, produkcji mebli i płyt, a także podczas produkcji papieru i celulozy. Miejscami wytwarzania tych odpadów są tartaki, zakłady przetwórstwa drzewnego, zakłady stolarskie, wytwórnie płyt pilśniowo-wiórowych i fabryki papierniczo-celulozowe.

Odpady z grupy 03 mogą zostać uznane za produkt uboczny lub być poddane procesom odzysku - wykorzystując je np. jako paliwo lub inny środek do wytwarzania energii (metoda R1).

Tabela 52. Masa odpadów z grupy 03 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Trociny, wióry, ścinki, drewno, płyta wióra i fornir inne niż wymienione w 03 01 04	03 01 05	45167,585
Inne niewymienione odpady	03 01 99	166,003
Odpady z sortowania papieru i tektury przeznaczone do recyklingu	03 03 08	657,660
Razem		45 991,248

Zródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Odpady z procesów termicznych

Odpady z procesów termicznych należą do odpadów przemysłowych, zakwalifikowanych według katalogu odpadów do grupy 10.

Odpady te mogą być poddane procesom odzysku, m. in. w procesie R5. Wykorzystuje się je m.in. do podbudowy dróg, rekultywacji składowisk lub poddawać odzyskowi w cegielniach. Można je również unieszkodliwiać poprzez składowanie na składowiskach odpadów.

Tabela 53. Masa odpadów z grupy 10 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.

Rodzaj wytworzonych odpadów	Kod	Masa wytworzonych odpadów [Mg/rok]
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w 10 01 04)	10 01 01	4566,909
Popioły lotne z węgla	10 01 02	3,400
Popioły lotne z torfu i drewna niepoddanego obróbce chemicznej	10 01 03	2411,441
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	10 01 80	26,000
Inne niewymienione odpady	10 01 99	0,210
Szkło odpadowe inne niż wymienione w 10 11 11	10 11 12	1283,95
Wybrakowane wyroby	10 13 82	287,000
Razem		8578,910

Zródło: Wojewódzki System Odpadowy w Olsztynie

Realizacja zadań POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze gospodarki odpadami w latach 2015-2016

W Regionie Zachodnim gospodarki odpadami komunalnymi, do którego należy powiat iławski, funkcjonują dwa związki międzygminne: Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko”, zarządzający Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych RUDNO Sp. z o.o. w Rudnie k/Ostródy (w jego skład wchodzi miasto Iława oraz gminy Iława, Lubawa i Zalewo), oraz Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” w Działdowie (członkiem jest Miasto Lubawa). Gminy Susz i Kisielice nie należały w badanym okresie do żadnego ze związków. Odpady z tych gmin trafiały do ZUOK Sp. z o.o. Rudno.

W uprzednio obowiązującym POŚ dla Powiatu Iławskiego wyznaczono główny cel polegający na doskonaleniu gospodarki odpadami.

Tabela 54. Realizacja zadań POŚ w obszarze gospodarka odpadami.

Cel : Doskonalenie gospodarki odpadami		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska, w szczególności odpadów biodegradowalnych. • Segregacja i selektywna zbiórka odpadów. • Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów problemowych. • Utrzymanie i rozwój selektywnego zbierania wraków samochodów i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. • Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej promującej zapobieganie powstawania odpadów, właściwe postępowanie z odpadami, prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie oraz wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów. 		
Cel: Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku		
Podjęte działania:		
<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja programu usuwania azbestu. • Prowadzenie szkoleń dotyczących odpowiedzialnego stosowania chemikaliów, ich obrotu, postępowania z odpadami. 		
Przypisane wskaźniki	Wartość	
	bazowa (2011 r.)	2016 r.
Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów		
Ilość wytworzonych odpadów innych niż niebezpieczne [Mg]	53 380,37	267 472,23
Ilość odpadów innych niż niebezpieczne poddanych odzyskowi [Mg]	10 471,06	290 558,02
Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych [Mg]	2994,542	721,50
Ilość odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi [Mg]	446,978	719,29
Ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg]	19 229,80	19 882,75 ¹⁾
Zmniejszenie odpadowości produkcji		
Odpadowość produkcji [Mg/mln zł]	53,2	48,1

¹⁾ Dane z roku 2015

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

W okresie 2015-2016 r. w poszczególnych gminach powiatu następowało sukcesywne zmniejszanie strumienia odpadów kierowanych na składowiska, w szczególności odpadów biodegradowalnych. Poziomy zmniejszania strumienia odpadów biodegradowalnych na składowiska w przypadku każdej z gmin spełniały wymagania określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r., w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. 2012 r., poz. 676), zgodnie z którym dopuszczalny (maksymalny) poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. wynosił:

- w 2015 r. – 50%,
- w 2016 r. - 45%.

W przypadku gminy Lubawa całość (100%) zebranych w 2016 r. odpadów ulegających biodegradacji została przekazana do recyklingu organicznego w Kompostowni w Zakrzewie.

We wszystkich gminach powiatu prowadzona była segregacja i selektywna zbiórka odpadów. Promowano właściwe postępowanie z odpadami poprzez udostępnianie informacji na stronach internetowych gmin i za pośrednictwem ulotek. Organizowano również zebrania z mieszkańcami oraz akcje edukacyjne, m. in. akcję „Czyste Jeziora i Rzeki”, podczas której mieszkańcy powiatu sprzątają nabrzeża rzek i jezior oraz parki, skwery i tereny przydrożne.

Efektem tych działań jest zwiększona świadomość mieszkańców oraz ograniczanie powstawania zmieszanych odpadów komunalnych i zwiększony odsetek odpadów selektywnie zebranych.

Tendencje zmian

Według prawa UE w hierarchii postępowania z odpadami priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów. Stanowi to jednocześnie cel, dla osiągnięcia którego kraje członkowskie zobowiązane są podejmować odpowiednie działania.

W związku z tym na każdym szczeblu administracji podejmowane są następujące działania:

- intensyfikacja edukacji ekologicznej, która promuje właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych w tym zakresie;
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania;
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów;
- podniesienie stawek opłat za zbieranie zmieszanych odpadów komunalnych;
- podniesienie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów wcześniej nieprzetworzonych;
- objęcie 100% mieszkańców systemem selektywnego odbierania odpadów komunalnych.

Główne cele w zakresie odzysku i recyklingu odpadów, zgodnie z „Krajowym planem gospodarki odpadami 2022”, obejmują:

- dążenie do maksymalnego zwiększenia masy odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i recyklingowi - maksymalizacja poziomów odzysku i recyklingu;
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów.

Zgodnie z tymi celami wymagane jest prowadzenie odpowiedniego systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. Preferowaną metodą zagospodarowania odpadów komunalnych jest ich termiczne przekształcanie i mechaniczno-biologiczne przetwarzanie. Działania w kierunku intensywnego wzrostu zastosowania zarówno biologicznych, jak i termicznych metod przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych jest tu zasadnicze. Dąży się do rozwoju i budowy linii technologicznych do przetwarzania odpadów ulegających biodegradacji, ponieważ powoduje to wzrost ograniczenia składowania tych odpadów.

Tylko kompleksowe wdrażanie zapisów krajowego oraz wojewódzkiego planu gospodarki odpadami przez lokalne władze oraz ścisłe ich przestrzeganie przez przedsiębiorców i całe społeczeństwo umożliwi poprawę stanu gospodarki odpadami i osiągnięcie celów zawartych w programach. Pozwoli to na spełnienie wymogów nałożonych regulacjami prawa polskiego i unijnego.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych. • Uzyskanie statusu RIPOK przez trzy instalacje zlokalizowane na terenie powiatu. • Występowanie licznych instalacji prowadzących na terenie powiatu przetwarzanie i odzysk określonych rodzajów odpadów. • Inwestycje związane z budową dwóch nowych instalacji zagospodarowania odpadów oraz nowego PSZOK. • Planowana modernizacja i doposażenie istniejących PSZOK w Iławie i Półwsi. • Udostępnienie mieszkańcom powiatu możliwości bezpłatnego przekazania do PSZOK odpadów zebranych selektywnie w gospodarstwach domowych. • Wdrożenie we wszystkich gminach powiatu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. • Planowanie rekultywacji nieczynnych składowisk odpadów. • Monitoring zamkniętych składowisk odpadów. • Akcje promujące właściwe postępowanie z odpadami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wciąż wysoki udział składowania jako sposobu unieszkodliwiania odpadów. • Niedobory świadomości społecznej w zakresie potrzeby zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów oraz zaniechania praktyk porzucania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych. • Zbyt niskie tempo usuwania z terenu powiatu wyrobów zawierających azbest.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych (krajowych, unijnych) inwestycji związanych z uzupełnieniem infrastruktury odpadowej. • Edukacja ekologiczna w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów oraz właściwego postępowania z nimi. • Aktywizacja społeczeństwa do walki z nieprawidłowościami w zakresie wytwarzania i zbiórki odpadów. • Wdrażanie postępowania z odpadami zgodnego z hierarchią, co jest narzucone przez obowiązujące prawodawstwo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobory środków finansowych. • Wzrost ilości wytwarzanych odpadów wynikający ze zwiększenia zamożności społeczeństwa oraz zwiększenia ilości produktów w opakowaniach.

5.9 Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrodnicze (naturalne) to zespół elementów, które występują naturalnie w środowisku i mogą zostać wykorzystane przez człowieka. Do zasobów przyrodniczych należą zarówno elementy nieożywione, takie jak paliwa kopalne, minerały, energia wody, wiatru lub słońca), jak i ożywione (fauna i flora oraz siedliska i ekosystemy).

Obecny stan zasobów przyrody jest wypadkową czynników naturalnych (m. in. warunków klimatycznych i pogodowych, procesów geologicznych, sukcesji ekologicznej czy bytowania organizmów) oraz działalności człowieka. Postępująca antropopresja wywiera silny wpływ na środowisko naturalne, często będąc przyczyną zmniejszenia ilości i dostępności jego zasobów oraz znaczącego obniżenia ich wartości.

Obszar powiatu iławskiego, podobnie jak pozostałej części województwa warmińsko-mazurskiego, jest obszarem przekształconym antropogenicznie w mniejszym stopniu niż większość obszaru Polski. Przeważająca część powiatu (poza gminą Kisielice) należy do Zielonych Płuc Polski, czyli regionu odznaczającego się cennymi przyrodniczo terenami, na których znajdują się unikatowe w skali Europy ekosystemy i siedliska.

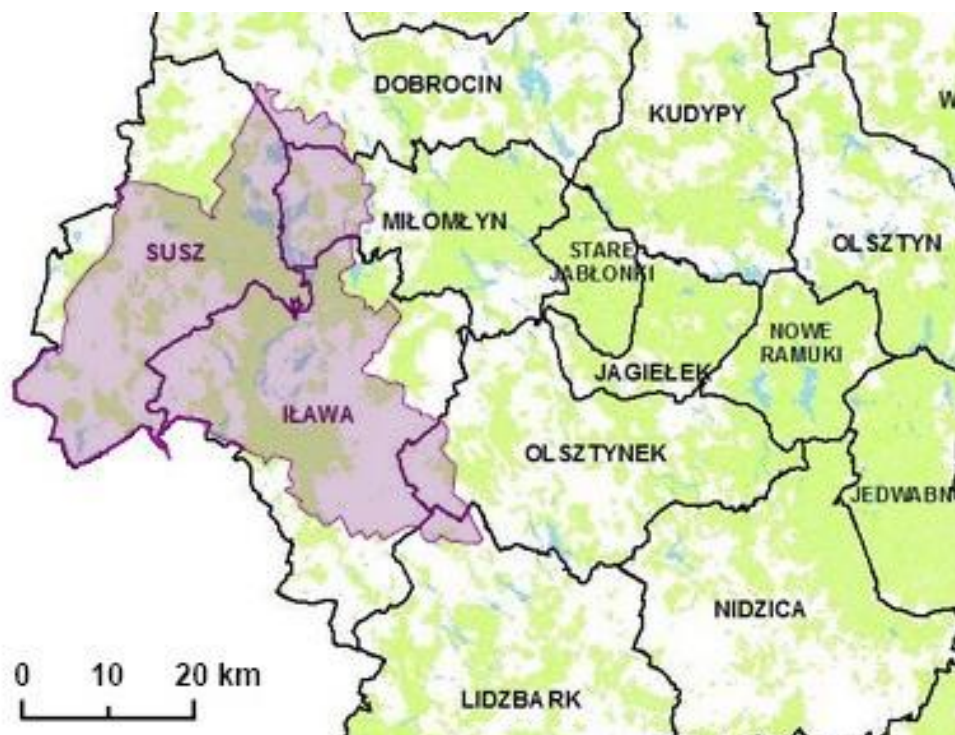
Do głównych cech charakteryzujących Zielone Płuca Polski należą:

- mała gęstość zaludnienia;
- dobra jakość środowiska przyrodniczego i czyste powietrze;
- unikatowa różnorodność systemu przyrodniczego, występowanie obszarów niezmienionych przez cywilizację;
- atrakcyjne kompleksy lasów, jezior i użytków zielonych;
- możliwość obcowania z przyrodą nie zmienioną przez cywilizację;
- bogactwo oraz różnorodność kultur i obyczajów;
- rozwijająca się infrastruktura usługowa;
- dobre warunki do produkcji zdrowej żywności i lokalizacji „czystego przemysłu”.

Zasoby i ekosystemy leśne

Na terenie powiatu iławskiego przeważają lasy o charakterze antropogenicznym, wykorzystywane głównie w celach gospodarczych i rekreacyjnych. Przeważająca część powiatu przynależy do dwóch nadleśnictw RDLP w Olsztynie – Nadleśnictwa Iława i Nadleśnictwa Susz.

Mapa 22. Położenie powiatu iławskiego względem nadleśnictw RDLP w Olsztynie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.olsztyn.lasy.gov.pl/nadlesnictwa>, dostęp: październik 2017 r.

Na terenie Nadleśnictw Susz i Iława dominują siedliska lasowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków liściastych. W składzie gatunkowym dominuje sosna przy udziale modrzewia, w mniejszym stopniu występuje także buk, brzoza, olsza i dąb. Średni wiek drzew wynosi ok. 65 lat. Najliczniej występującymi gatunkami zwierzyny są zajęce, sarny, jelenie i dziki. Na terenie powiatu nie występują Leśne Kompleksy Promocyjne.

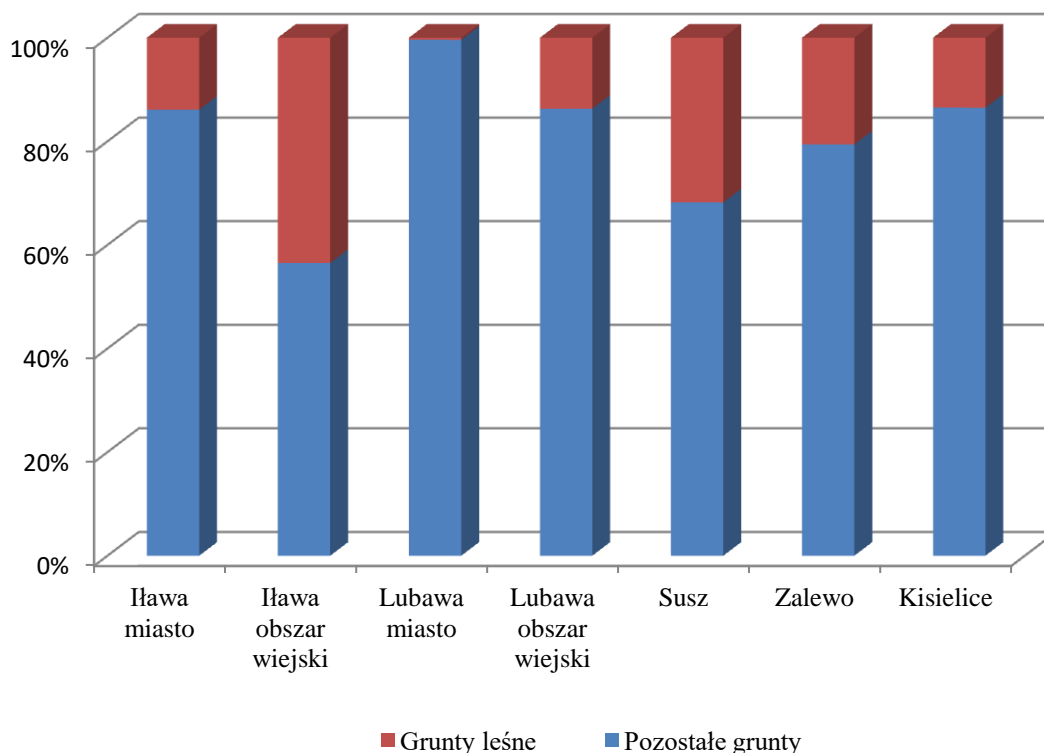
W tabeli nr 55 zestawiono powierzchnię lasów w poszczególnych gminach powiatu w rozbiciu na różne formy własności.

Tabela 55. Struktura własnościowa gruntów leśnych powiatu iławskiego.

Jednostka terytorialna	Grunty leśne		
	ogółem [ha]	publiczne [ha]	prywatne [ha]
Gmina miejska Iława	308,19	303,16	5,03
Gmina wiejska Iława	18 627,25	18 131,09	496,16
Gmina miejska Lubawa	4,83	0,00	4,83
Gmina wiejska Lubawa	3 211,71	2 253,74	957,97
Gmina wiejsko-miejska Susz	8 536,64	8 026,24	510,40
Gmina wiejsko-miejska Zalewo	5 310,08	4 934,30	375,78
Gmina wiejsko-miejska Kisielice	2 491,25	2 136,88	354,37
Razem powiat iławski	38 489,95	35 785,41	2704,54
Udział %	100%	93%	7,0%

Źródło: BDL GUS 2016 r.

Rycina 14. Udział powierzchni gruntów leśnych w ogólnej powierzchni poszczególnych gmin powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2016 r.

Lesistość powiatu wynosi 27%, i jest mniejsza od średniej w województwie – 31,3%. Pod względem lesistości powiat iławski zajmuje 10. miejsce w województwie. Najmniejszą lesistość posiada teren gminy miejskiej Lubawa (0,4%), następnie gmina miejsko-wiejska Kisielice (13,5%), gmina wiejska Lubawa (13,7%) oraz gmina miejska Iława (13,9%). Znacznie większy jest udział powierzchni leśnej w gminach miejsko-wiejskich Zalewo (20,6%) i Susz (31,8%). Największą lesistością w powiecie charakteryzuje się gmina wiejska Iława – 43,5%.

Tabela 56. Zmiany powierzchni lasów powiatu iławskiego na przestrzeni lat 2012-2016 z wyszczególnieniem form własności.

Rok	Lasy ogółem [ha]	Lasy publiczne					Lasy prywatne ogółem [ha]
		ogółem [ha]	Skarbu Państwa [ha]	Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych [ha]	Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP [ha]	gminne [ha]	
2012	36 776,1	34 241,4	34 154,9	34 054,4	98,0	86,5	2 534,7
2013	36 945,42	34 318,84	34 228,54	34 137,60	89,64	90,30	2 626,58
2014	36 885,61	34 326,47	34 236,17	34 164,07	69,65	90,30	2 559,14
2015	37 418,51	34 760,89	34 670,90	34 580,71	87,74	89,99	2 657,62
2016	37 463,26	34 758,72	34 668,73	34 586,47	80,33	89,99	2 704,54

Źródło: BDL GUS

W strukturze własnościowej powiatu dominują lasy Skarbu Państwa stanowiące 92,5% ogółu. Lasy prywatne i gminne stanowią 7,5%.

Na przestrzeni lat 2012-2016 nieznacznie wzrósł udział lasów prywatnych (+0,3%), na rzecz lasów Skarbu Państwa. Natomiast udział lasów gminnych w ogólnej powierzchni lasów nie uległ znaczącym zmianom.

Jak wynika z tabeli nr 56, w ciągu ostatnich lat zaobserwować można nieznaczny, choć systematyczny wzrost lesistości powiatu. W porównaniu z rokiem 2012 w roku 2016 powierzchnia ogólna lasów wzrosła o 687,16 ha.

Największe kompleksy leśne zlokalizowane są:

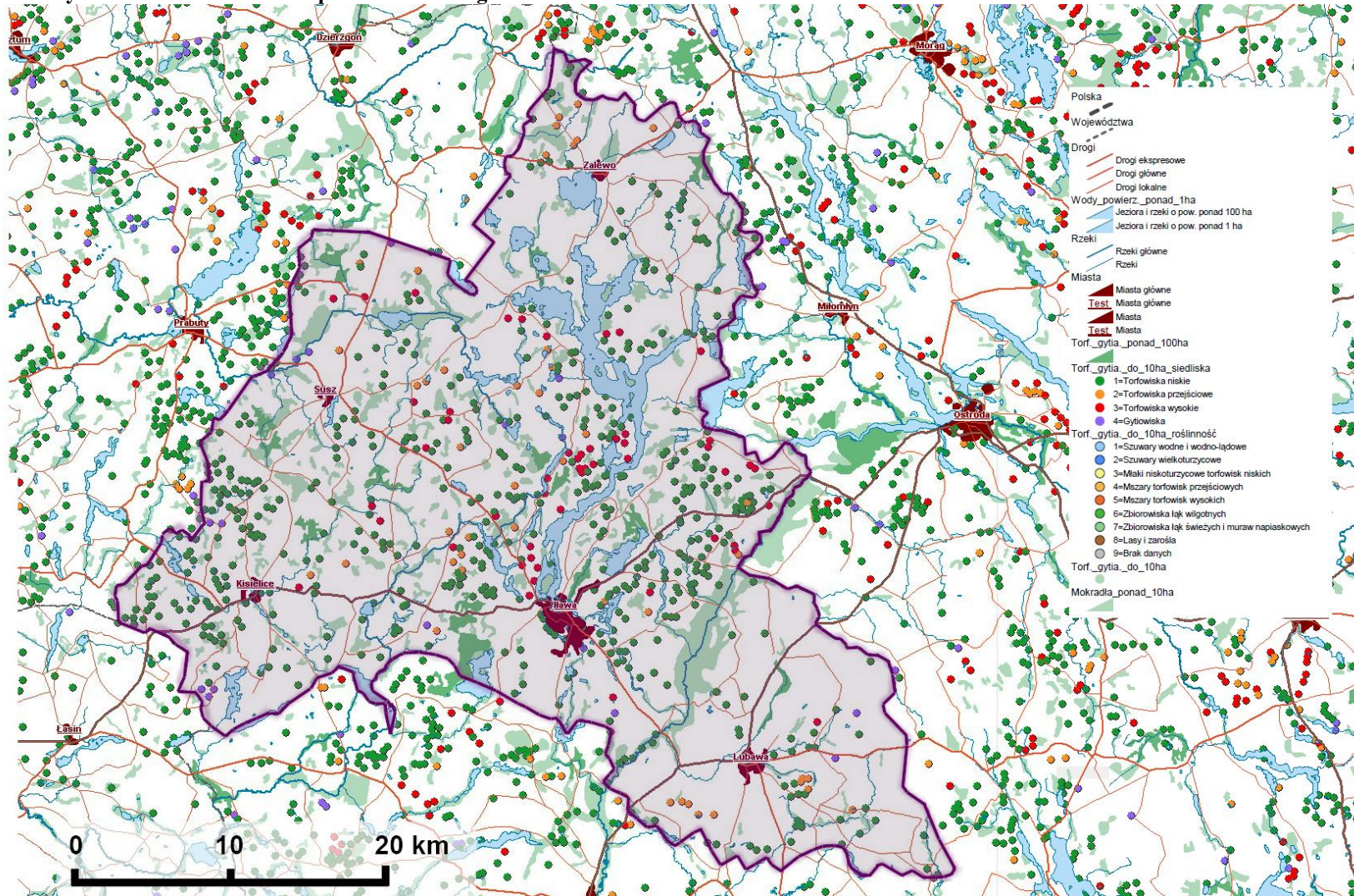
- w centrum powiatu, po zachodniej stronie jez. Jeziorak – obszar Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego (gm. Iława, m. Iława, gm. Susz i gm. Zalewo),
- w centrum powiatu, po wschodniej stronie jez. Jeziorak (gmina: Iława i Zalewo),
- na południe od miasta Iława (gm. Iława).

Zasoby i ekosystemy wodne oraz inne zasoby przyrodnicze

W strukturze obszarowej powiatu iławskiego dominują użytki rolne (ok. 58%), wśród których 43% stanowią grunty orne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują ok. 28% ogólnego obszaru powiatu, a pozostałe grunty i nieużytki stanowią 14%.

Obszar powiatu, a zwłaszcza jego centralna część charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, gęstą siecią wodną i bogatą fauną i florą, co stanowi o jego wysokiej wartości przyrodniczej i atrakcyjności turystycznej. Na terenie powiatu znajduje się ok. 80 jezior o łącznej powierzchni ok. 8 273 ha (6% powierzchni powiatu), w tym najdłuższe jezioro Polski – Jeziorak. Na nim znajduje się największa, według wielu źródeł wyspa śródlądowa w Europie - Wielka Żuława, dzięki czemu miejsce to bywa zaliczane do najciekawszych miejsc w Europie. Znaczna część powiatu (42,9%) pokryta jest różnego rodzaju formami ochrony przyrody (nie uwzględniono obszarów Natura 2000, które jednak w znacznej części pokrywają się z innymi obszarami chronionymi). Występują tu także liczne obszary wodno-błotne (mapa 23). Na południowy zachód od Iławy, na granicy powiatów iławskiego i nowomiejskiego znajduje się rozległy kompleks torfowiskowo-bagienno-jeziorny. Ponadto teren powiatu pokrywa sieć korytarzy ekologicznych, które zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie przyrody stanowią obszary umożliwiające migrację roślin, zwierząt lub grzybów.

Mapa 23. Obszary wodno-błotne na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: System Informacji Przestrzennej o Mokradlach Polski wykonany przez Zakład Ochrony Przyrody Obszarów Wiejskich Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty 2006 r.

Tereny zieleni

Tereny zieleni na obszarach zurbanizowanych pełnią bardzo ważną funkcję zarówno społeczną, jak i przyrodniczą. Ich właściwe zagospodarowanie i pielęgnacja poprawiają estetykę i mikroklimat przestrzeni miejskich, mogą również stanowić swego rodzaju korytarze ekologiczne dla migrujących zwierząt. W tabeli poniżej scharakteryzowano tereny zieleni, w poszczególnych gminach powiatu w roku 2016 w odniesieniu do roku 2010.

Tabela 57. Tereny zieleni w gminach powiatu ilawskiego w latach 2010 i 2016.

Jednostka terytorialna	Parki spacerowo-wypoczynkowe				Zieleńce				Zieleń uliczna		Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej		Cmentarze			
	obiekty [szt.]		powierzchnia [ha]		obiekty [szt.]		powierzchnia [ha]		powierzchnia [ha]		powierzchnia [ha]		obiekty [szt.]		powierzchnia [ha]	
	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016	2010	2016
Gmina miejska Iława	0	1	0,0	8,2	3	16	2,3	9,95	0,9	17,09	48,4	54,55	3	3	9,7	10,30
Gmina wiejska Iława	0	0	0,0	0,0	6	6	6,1	6,1	0,0	0,0	8,0	7,05	39	39	13,3	13,30
Gmina miejska Lubawa	1	1	3,3	3,3	12	12	7,7	7,70	0,4	0,40	15,7	18,39	2	2	5,0	5,00
Gmina wiejska Lubawa	1	1	7,5	7,5	17	17	8,0	8,00	0,0	0,00	15,5	15,50	14	14	5,9	5,90
Gmina miejsko-wiejska Susz	1	1	2,5	2,5	3	3	0,6	0,60	3,0	3,00	3,6	5,35	25	25	14,4	14,40
Gmina miejsko-wiejska Zalewo	0	0	0,0	0,0	0	0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,4	0,40	4	4	4,9	4,90
Gmina miejsko-wiejska Kisielice	1	1	2,0	2,0	4	5	3,8	3,90	2,4	2,40	6,2	6,63	2	2	1,9	1,90
Powiat ilawski	4	5	15,3	23,5	45	59	28,5	36,25	5,8	22,89	97,8	107,87	89	89	55,1	55,70

Źródło: BDL GUS

Jak wynika z powyższej tabeli, liczba i powierzchnia różnych form zieleni w powiecie wzrosła w stosunku do roku bazowego (2010). Największy wzrost zaobserwować można w gminie miejskiej Iława, gdzie w analizowanym okresie powstał nowy park spacerowo-wypoczynkowy oraz kilkanaście zieleńców, zwiększyła się również powierzchnia zieleni ulicznej i osiedlowej oraz cmentarzy. W gminach: Lubawa (miasto), Lubawa (obszar wiejski), Susz, Zalewo i Kisielice, liczba i powierzchnia terenów zielonych nie zmieniła się lub nieznacznie wzrosła, natomiast w gminie wiejskiej Iława, nastąpił niewielki spadek powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej.

Formy ochrony przyrody

Obszary powiatu iławskiego charakteryzujące się najbogatszą różnorodnością przyrodniczo-krajobrazową objęto różnymi formami ochrony przyrody, na mocy ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z CRFOP udostępnionym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w granicach powiatu znajduje się 6 rezerwatów przyrody, 2 parki krajobrazowe, 8 obszarów chronionego krajobrazu, 7 obszarów Natura 2000, jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy, 9 użytków ekologicznych, jedno stanowisko dokumentacyjne i 146 pomników przyrody.

Tabela 58. Powierzchnia obszarów podlegających ochronie prawnej w powiecie iławskim.

Obszary prawnie chronione	Powierzchnia [ha]
Ogółem	59 444,50
Rezerваты przyrody	1 118,40
Parki krajobrazowe razem	23 531,50
Rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	560,50
Obszary chronionego krajobrazu razem	35 900,70
Rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	676,90
Użytki ekologiczne	129,30
Stanowiska dokumentacyjne	2,00

Źródło: BDL GUS 2016

Powyższe zestawienie nie uwzględnia obszarów Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Należy mieć jednak na uwadze, że przeważająca część tych obszarów pokrywa się z innymi formami ochrony przyrody, wymienionymi w powyższej tabeli. Zagadnienia dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów na terenie powiatu iławskiego regulują szczegółowe rozporządzenia, tj.:

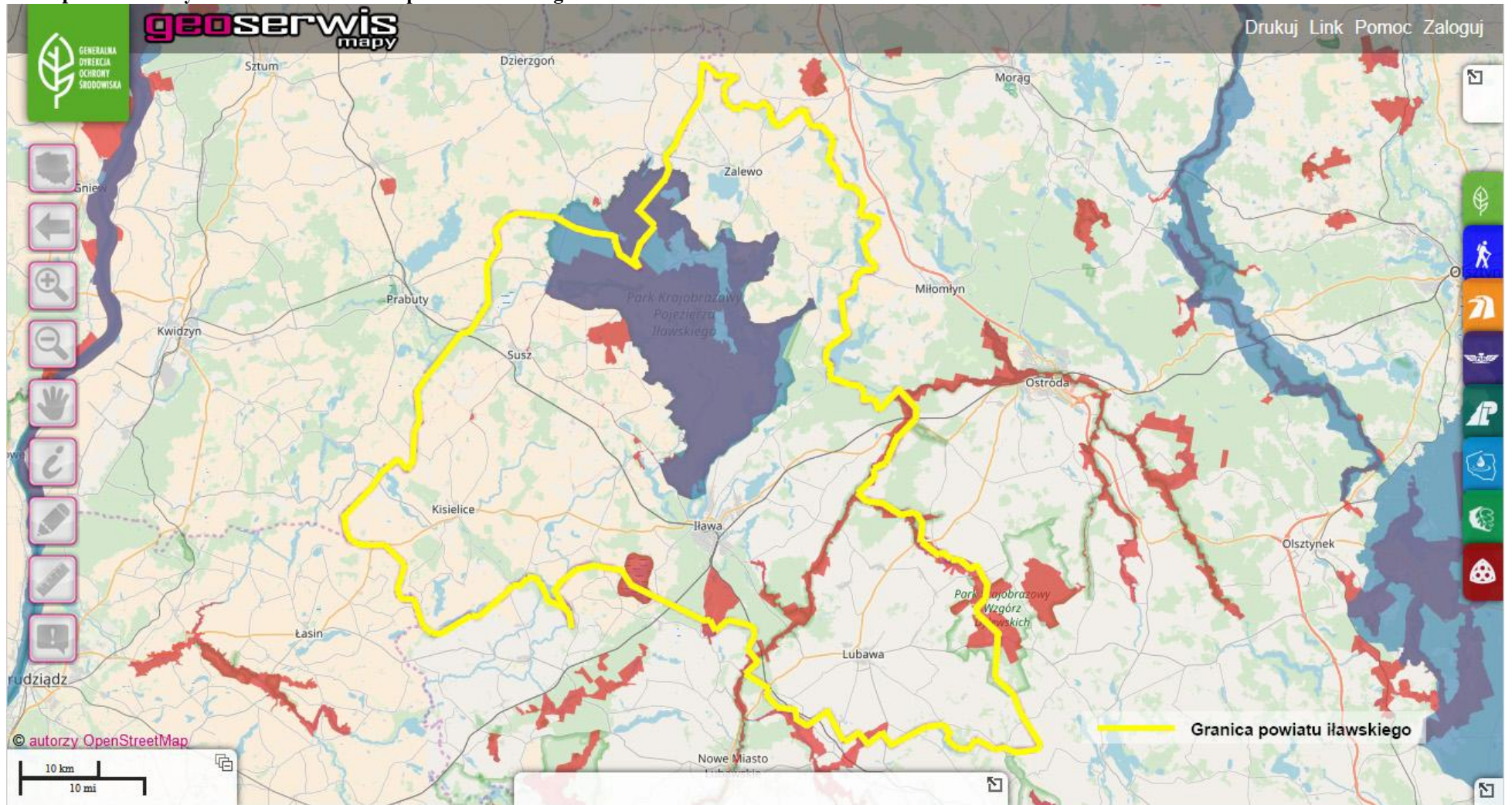
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

Obszary Natura 2000

Na terenie powiatu iławskiego znajdują się następujące obszary Natura 2000:

- SOO Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051,
- SOO Dolina Drwęcy PLH280001,
- SOO Jezioro Karaś PLH280003,
- SOO Ostoja Iławska PLH280053,
- SOO Ostoja Radomno PLH280035,
- OSO Lasy Iławskie PLB280005,
- SOO Ostoja Dylewskie Wzgórza PLH 280043.

Mapa 24. Obszary Natura 2000 na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Rezerwaty przyrody

W granicach powiatu mieści się 6 rezerwatów przyrody:

- Jezioro Gaudy (pow. 318,78 ha, gm. Susz),
- Czerwica (pow. 7,42 ha, gm. Susz i Iława),
- Jezioro Karaś (pow. 815,48 ha, gm. Iława),
- Rzeka Drwęca (pow. 477,62 ha, gm. Lubawa i Iława),
- Jasne (pow. 106,3 ha, gm. Iława),
- Jezioro Iłgi (pow. 90,46 ha, gm. Iława).

Na terenie gminy wiejskiej Iława planowane jest utworzenie czterech nowych rezerwatów przyrody:

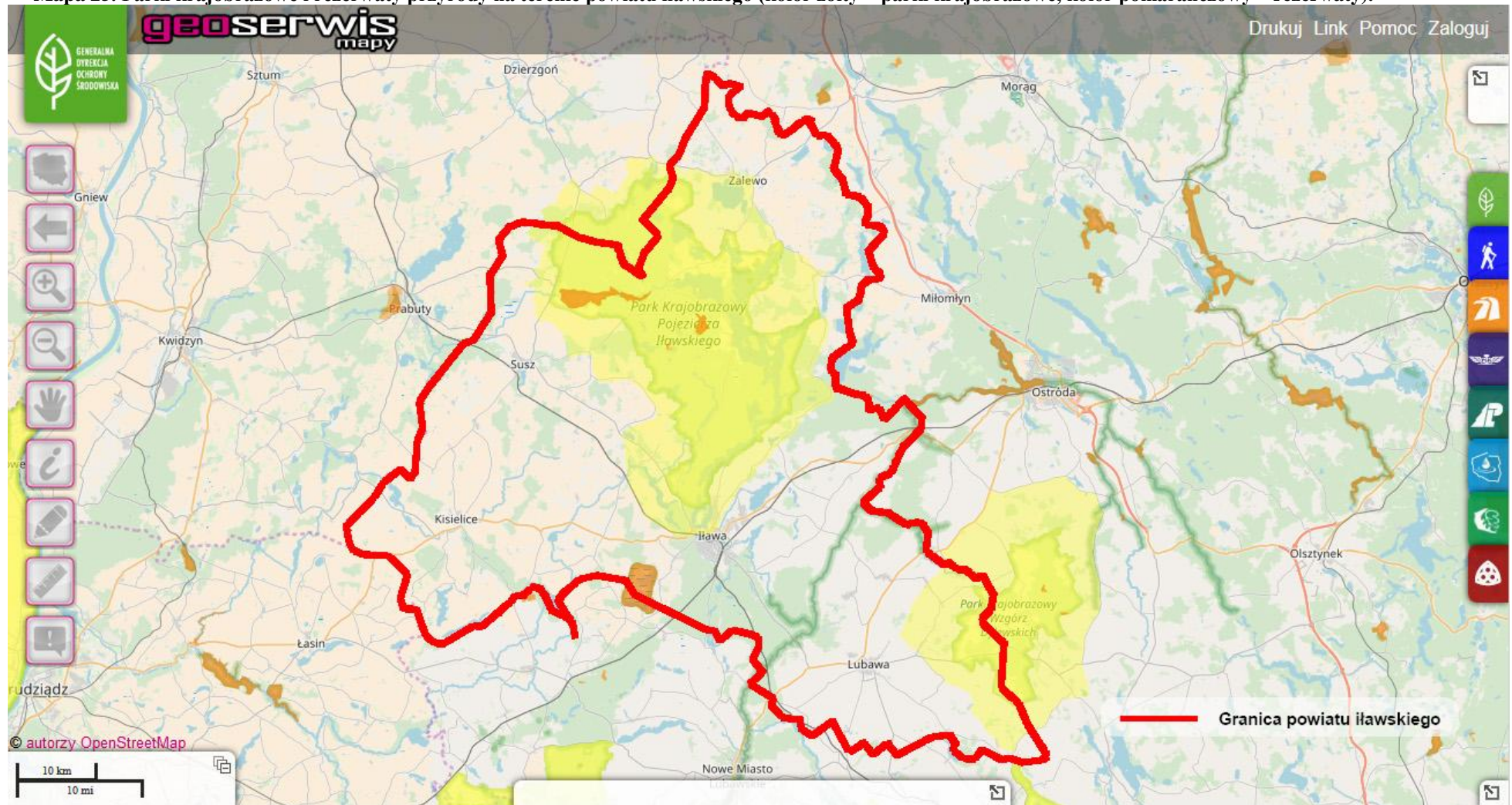
- Żurawinowe Bagno o powierzchni 52,4 ha;
- Krzywy Róg o powierzchni 77,6 ha;
- Borowe Bagno o powierzchni 92,4 ha;
- Buczyzna na Łaniochu o powierzchni 214,5 ha.

Parki krajobrazowe

Na analizowanym obszarze znajdują się następujące parki krajobrazowe:

- Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich (gmina Lubawa). Powierzchnia Parku - ponad 7 151,2 ha, wraz z otuliną – 22 033,8 ha),
- Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego (gminy: Iława, Zalewo, Susz). Park zajmuje 22 404,7 ha, wraz z otuliną - 38 823,8 ha – dane RDOŚ Olsztyn).

Mapa 25. Parki krajobrazowe i rezerwy przyrody na terenie powiatu iławskiego (kolor żółty – parki krajobrazowe, kolor pomarańczowy – rezerwy).

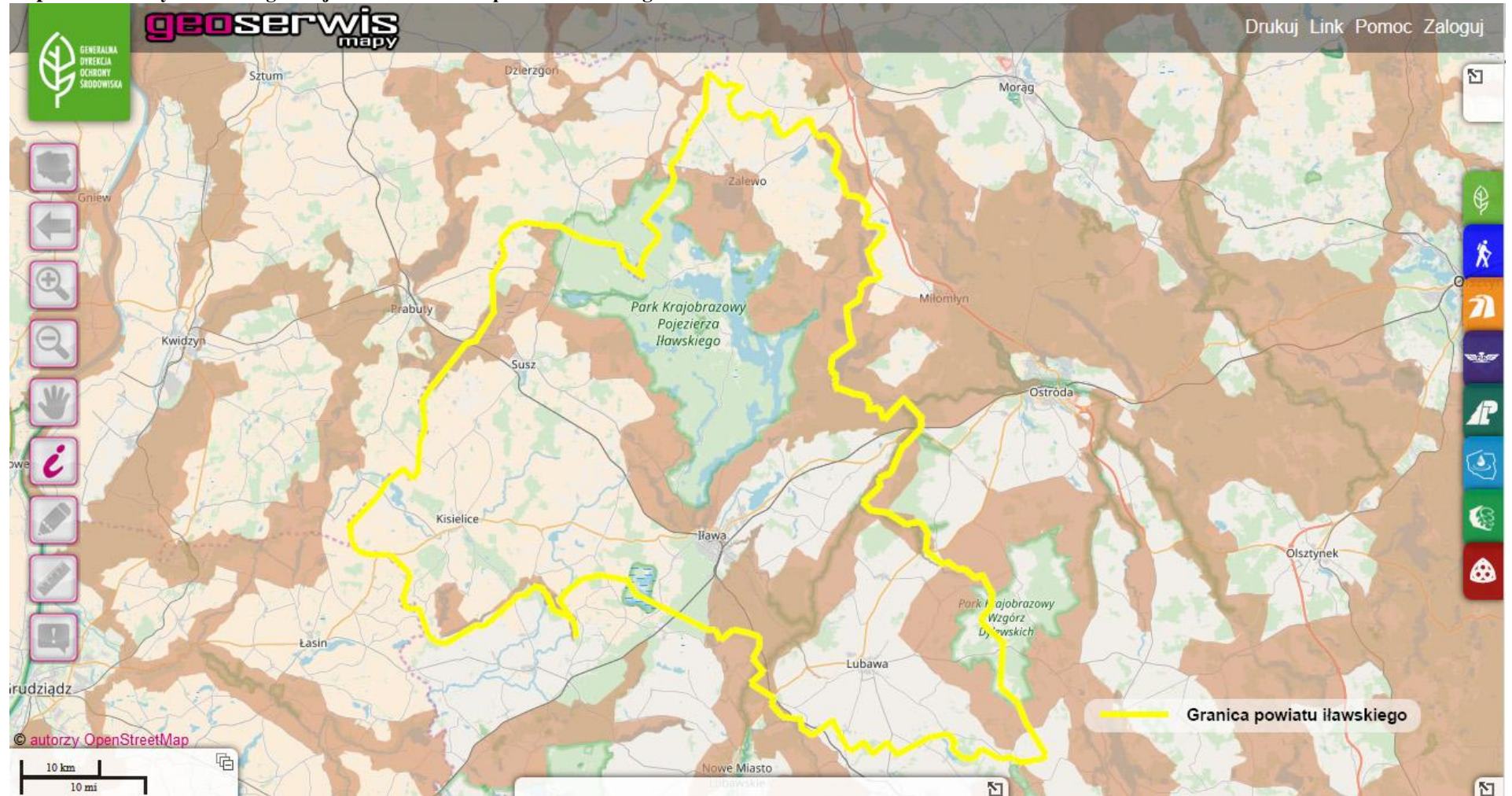
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Obszary chronionego krajobrazu

W powiecie iławskim zlokalizowane są następujące OChK:

- Kanału Elbląskiego (gminy Zalewo i Iława),
- Pojezierza Iławskiego (część A i B) (gmina Zalewo, Iława, Susz, miasto Iława),
- Pojezierza Iławskiego – Wschód (gmina Zalewo),
- Rzeki Liwy (gmina Susz),
- Jeziora Goryńskiego (gmina Kisielice),
- Doliny Dolnej Drwęcy, (gminy Iława, Lubawa, miasto Iława i miasto Lubawa),
- Doliny Rzeki Wel (gminy Lubawa i Iława),
- Wzgórz Dylewskich (gmina Lubawa).

Mapa 26. Obszary chronionego krajobrazu na terenie powiatu iławskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie powiatu znajduje się jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy. Jest to zespół przyrodniczo- krajobrazowy Jeziora Zwiniarz. Jest położony w gminie Lubawa i zajmuje powierzchnię ok. 151 ha.

Użytki ekologiczne

W granicach powiatu iławskiego znajduje się 9 użytków ekologicznych:

- Czaplak (gm. Zalewo, pow. 95,15 ha),
- Jezioro Łajskie (gm. Iława, pow. 8,83 ha),
- Jezioro Kociołek (gm. Iława, pow. 0,36 ha),
- Jezioro Plajtek Mały (gm. Iława, pow. 4,02 ha),
- Jezioro Plajtek Duży (gm. Iława, pow. 9,45 ha),
- Jezioro Czarne (gm. Iława. pow. 1,12 ha),
- Szczepankowo (gm. Lubawa, pow. 1,86 ha),
- Wałdyki (gm. Lubawa pow. 6,96 ha),
- Napromek (gm. Lubawa pow. 0,98 ha).

Stanowiska dokumentacyjne

W powiecie znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne o nazwie Losy (gm. Lubawa, pow. 2,00 ha). Jest to wyrobisko osadów na wschodnim zboczu garbu wysoczyzny polodowcowej - ochrona ma ograniczyć eksploatację kredy jeziornej i składowania odpadów i zanieczyszczeń w obrębie całego wyrobiska.

Pomniki przyrody

Zgodnie z CRFOP GDOŚ na obszarze powiatu iławskiego znajduje się 146 pomników przyrody. Najwięcej pomników, bo aż 54, liczy gmina wiejska Iława, natomiast na terenie gminy miejskiej Iława, pomniki przyrody nie występują.

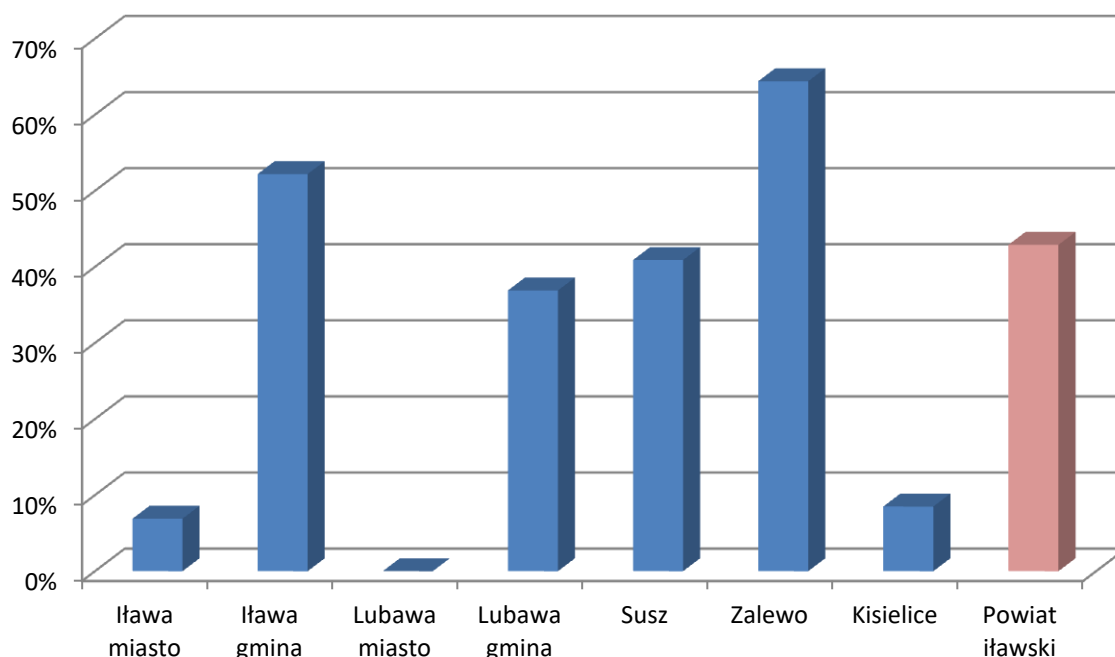
Tabela 59. Stopień pokrycia formami ochrony przyrody w poszczególnych gminach powiatu.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia zajmowana przez formy ochrony przyrody [ha]					Stopień pokrycia formami ochrony przyrody [%]
	Rezerwy przyrody	Parki krajobrazowe	OChK	Użytki ekologiczne	Stanowiska dokumentacyjne	
Gm. Iława (miasto)	0,00	144,00	8,00	0,00	0,00	6,9
Gm. Iława (obszar wiejski)	741,90	10 052,60	12 086,00	23,80	0,00	52,2
Gm. Lubawa (miasto)	0,00	0,00	0,70	0,00	0,00	0,0
Gm. Lubawa (obszar wiejski)	32,40	1 126,80	7 585,20	10,30	2,00	36,9
Gm. Susz	344,10	5 343,10	5 258,10	0,00	0,00	40,9
Gm. Zalewo	0,00	6 865,00	9 499,70	95,20	0,00	64,4
Gm. Kisielice	0,00	0,00	1 463,00	0,00	0,00	8,5
Powiat iławski	1 118,40	23 531,50	35 900,70	129,30	2,00	42,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2016

Stopień pokrycia gmin powiatu iławskiego jest bardzo nierównomierny i waha się od blisko 0% w gminie miejskiej Lubawa do 64,4% w gminie Zalewo. Najwięcej obszarów chronionych pod względem zajmowanej powierzchni znajduje się w gminie wiejskiej Iława.

Rycina 15. Stopień pokrycia powierzchni powiatu iławskiego i jego poszczególnych gmin formami ochrony przyrody.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL 2016

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

W latach 2015-2016 realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych polegała m.in. na uwzględnianiu aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym, rozwoju form ochrony przyrody i ochronie różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym i miejskim.

Tabela 60. Realizacja zadań POŚ w obszarze zasoby przyrodnicze.

Cel : Uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym, przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego w powiecie, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie koncepcji korytarzy ekologicznych i zasad ochrony krajobrazu kulturowego.
Cel: Rozwój form ochrony przyrody
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie, po uprzedniej weryfikacji aktualnego stanu, form ochrony przyrody w województwie, w tym istniejących rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. • Wspieranie powiększania i powoływania nowych form ochrony przyrody.
Cel: Zapewnienie integralności przyrodniczej
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie lądowych korytarzy ekologicznych, łączących obszary o charakterze węzłowym.

<ul style="list-style-type: none"> • Budowa przejść dla zwierząt na trasach komunikacyjnych. • Zapewnienie ciągłości morfologicznej rzek, ze szczególnym uwzględnieniem tras migracji ryb. • Zapewnienie ochrony i renaturalizacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe. 		
Cel: Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie rolniczym		
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Promocja i realizacja programów rolnośrodowiskowych, wdrażanie na obszarach cennych przyrodniczo proekologicznych form gospodarowania. • Powstrzymywanie sukcesji i ograniczanie zalesień na obszarach nieleśnych o wysokiej wartości przyrodniczej. • Zachowanie i odtwarzanie śródpolnych remiz, zadrzewień, zakrzaceń i małych zbiorników wodnych. 		
Cel : Ochrona różnorodności przyrodniczej w krajobrazie miejskim		
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie, powiększanie i pielęgnacja terenów zielonych w miastach, jako obszarów rekreacji i ostoi przyrodniczych. • Wprowadzanie do zieleni miejskiej nasadzeń rodzimych gatunków drzew i krzewów przy stopniowej eliminacji gatunków obcych. • Prowadzenie ewentualnej wycinki drzew poza okresem lęgowym ptaków. 		
Cel: Aktualizacja planów urządzania lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych		
Cel: Utrzymanie odpowiedniej kondycji lasów, poprzez prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej		
Przypisane wskaźniki	Wartość	
	bazowa (2011 r.)	2016 r.
Zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych powiatu		
% powierzchni obszarów powiatu objętych prawną ochroną przyrody [%]	42,9	42,9
Liczba rezerwatów przyrody [szt.]	5 ¹⁾	5 ¹⁾
Liczba pomników przyrody [szt.]	162 ¹⁾	162 ¹⁾
Liczba użytków ekologicznych [szt.]	6 ¹⁾	9 ¹⁾
Zwiększenie lesistości powiatu		
Stosunek powierzchni zalesionych i zadrzewionych do całkowitej powierzchni powiatu [%]	26,5	27,0

¹⁾ Podane w „Raportcie z realizacji...” wskaźniki dotyczące liczby ww. obszarów chronionych różnią się od wartości podanych w rozdziale 5.9. niniejszego Programu. Różnice wynikają z innego źródła danych, które przyjęto w Raporcie (dane RDOŚ w Olsztynie)

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

Analiza przyjętych w poprzednim POŚ dla Powiatu Iławskiego wskaźników wykazała, że w porównaniu z rokiem 2011 nie nastąpiło zmniejszenie liczby ani powierzchni obszarów chronionych, zatem cel związany z zachowaniem walorów krajobrazowych i przyrodniczych powiatu został osiągnięty. Zrealizowano również cel polegający na zwiększaniu lesistości powiatu.

Tendencje zmian

Powiat iławski jest regionem o bogatych zasobach przyrodniczych i wysokiej różnorodności biologicznej. Aby zachować te walory w dobrym stanie, objęto ochroną prawną cenne przyrodniczo tereny i wdrożono szereg działań minimalizujących szkodliwy wpływ człowieka na środowisko. Atrakcyjne krajobrazy, liczne jeziora i kompleksy leśne przyciągają turystów, co w połączeniu z presjami powodowanymi przez produkcję rolną i przemysł może stanowić lokalne zagrożenie dla jakości środowiska. W przypadku prowadzenia systematycznych działań mających na celu identyfikację zagrożeń i ich skuteczną eliminację, w perspektywie do roku 2020 stan zasobów przyrodniczych nie powinien ulec pogorszeniu.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Duża różnorodność przyrodnicza – krajobrazów, ekosystemów, siedlisk i gatunków. • Wysoka atrakcyjność przyrodnicza i turystyczna. • Wysoki udział powierzchni prawnie chronionych na terenie powiatu. • Rosnąca lesistość powiatu. • Dobry stan sanitarny lasów. • Rosnąca powierzchnia terenów zieleni. • Systematyczne prowadzenie edukacji ekologicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obniżenie wartości przyrodniczej ekosystemów i siedlisk w wyniku zanieczyszczenia środowiska, zmian stosunków wodnych i innych form antropopresji. • Przekształcenia siedlisk związane z niewłaściwym użytkowaniem obszarów cennych pod względem przyrodniczym. • Inwazje obcych gatunków roślin i zwierząt. • Fragmentacja środowiska – tworzenie barier dla migracji organizmów.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie opracowania planów i realizacji zadań ochronnych ze środków budżetu państwa, UE i innych zewnętrznych źródeł finansowania. • Doskonalenie aktów normatywnych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu. • Doskonalenie metod monitoringu, oceny stanu ochrony siedlisk i gatunków oraz identyfikacji zagrożeń dla zasobów przyrodniczych. • Rozwój różnych form rekreacji w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór środków finansowych. • Występowanie katastrofalnych zjawisk pogodowych (w szczególności suszy hydrologicznej). • Inwazje obcych gatunków i dalszy wzrost liczebności problematycznych gatunków rodzimych. • Nasilająca się presja turystyki na środowisko. • Zanieczyszczenie środowiska zanieczyszczeniami pochodzącymi spoza obszaru powiatu. • Niebezpieczeństwo występowania różnic między ochroną środowiska a rozwojem społeczno-gospodarczym (konflikty w zakresie powstawania przedsięwzięć na obszarach chronionych).

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.) przez poważną awarię rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

O zakwalifikowaniu zakładu do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii albo do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii decyduje rodzaj, kategoria i ilość substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie. Jest to uregulowane rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138).

Zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska zobowiązane są do:

1. zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej (zakład o dużym ryzyku do komendanta wojewódzkiego PSP);
2. zgłoszenia do ww. organu istotnych zmian ilości lub rodzaju substancji niebezpiecznej albo jej charakterystyki fizykochemicznej, pożarowej i toksycznej, zmianę technologii lub profilu produkcji;

3. wdrożenia programu zapobiegania awariom za pomocą systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem
4. przedłożenia programu ww. organowi PSP i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Ponadto, prowadzący zakład o dużym ryzyku jest zobowiązany do:

1. opracowania raportu o bezpieczeństwie i przedłożenia go komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,
2. opracowania wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, a w razie zagrożenia awarią przemysłową lub jej wystąpienia - do niezwłocznego przystąpienia do jego realizacji.

Na terenie powiatu iławskiego znajduje się jeden zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Jest to rozlewnia gazu płynnego DRAGON GAZ Sp. z o.o. w Redakach, gm. Susz. Zakład zalicza się do zakładów o dużym ryzyku z uwagi na magazynowanie dużych ilości produktów naftowych gazu płynnego (propan i propan-butan) i prowadzenia ich dystrybucji. Zdolność magazynowa na terenie zakładu wynosi 225 Mg gazu płynnego. Uwolnienie gazu do atmosfery może powodować zagrożenie wybuchowe, a powstanie pożaru - znaczne straty materialne i skutki wychodzące na zewnątrz zakładu.

W powiecie iławskim nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Szczególne obowiązki w zakresie poważnych awarii przemysłowych spoczywają na Zespole Kryzysowym powołanym przez Starostę, który koordynuje działania służb gminnych, policji i straży pożarnej w wypadkach awarii, określając m.in.: procedury działania w trakcie wystąpienia niebezpieczeństwa. Najważniejszym ogniwem działania jest Powiatowa Straż Pożarna, która posiada specjalistyczny sprzęt do usuwania niebezpiecznych substancji. Przy Państwowej Straży Pożarnej w Iławie działa Centrum Zarządzania Kryzysowego, usprawniające współdziałanie wszystkich służb w sytuacji zagrożenia. Ciągłe występują potrzeby w zakresie modernizacji sprzętu Powiatowej Straży Pożarnej, Starostwo Powiatowe w miarę możliwości będzie wspierało modernizację i rozbudowę potencjału Straży Pożarnej do zwalczania skutków poważnych awarii zagrażających życiu ludzi i środowisku.

Realizacja POŚ dla Powiatu Iławskiego

Cele wyznaczone w uprzednio obowiązującym POŚ dla Powiatu Iławskiego dotyczyły przede wszystkim prowadzenia szkoleń z zakresu odpowiedzialności za szkody w środowisku oraz doposażeniem wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizowania awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii. W latach 2015-2016 zadania te nie były w pełni realizowane. Jednakże należy wziąć pod uwagę, że na terenie powiatu prowadzony jest rejestr zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii, a specjalistyczne jednostki są wyposażone w niezbędny sprzęt do wykrywania awarii i usuwania ich skutków. W latach 2012-2016 na terenie powiatu nie odnotowano zdarzeń o charakterze poważnej awarii przemysłowej.

Tabela 61. Realizacja zadań POŚ w obszarze zagrożenia poważnymi awariami.

Cel: Wzrost odpowiedzialności za szkody w środowisku
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników administracji oraz podmiotów gospodarczych. • Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe organów inspekcyjnych, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych.
Cel: Ograniczanie zagrożeń ze strony substancji chemicznych w środowisku
Podjęte działania: <ul style="list-style-type: none"> • Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizowania awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii.

Źródło: Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” za okres 2015-2016 r.

Tendencje zmian

Rozwój gospodarczy powiatu może pociągnąć za sobą zwiększenie liczby zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii. Wiąże się to ze zwiększeniem zagrożenia wystąpienia awarii w instalacjach oraz z koniecznością transportu większych ilości substancji lub preparatów, co również może zwiększyć prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzeń o charakterze poważnej awarii.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Spełnianie wymogów bezpieczeństwa przez zakłady znajdujące się na liście potencjalnych sprawców poważnych awarii. • Dobra współpraca między instytucjami przy usuwaniu i ograniczaniu skutków awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przewóz substancji niebezpiecznych transportem drogowym i kolejowym, trasami wyznaczonymi przez miasta. • Niska świadomość społeczna.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój nowych technologii służących zapobieganiu awariom instalacji przemysłowych. • Rozwój dostępnych technik i technologii do likwidacji skutków awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenia środowiska w wyniku poważnych awarii. • Niedobór środków finansowych.

6. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie

6.1 Cele, kierunki interwencji i zadania

Cele, kierunki interwencji, zadania wynikające z oceny stanu środowiska w każdym z przeanalizowanych w rozdziale 5 obszarów interwencji oraz podmioty wskazane do realizacji zadań przedstawiono w formie tabelarycznej w załączniku nr 1. Wskaźniki oceny realizacji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji zestawiono w rozdziale 7, w tabeli nr 65.

6.2 Harmonogram rzeczowo-finansowy

W Programie wyznaczono 140 zadań przewidzianych do realizacji przez różne podmioty. Zapotrzebowanie na finansowanie zadań założonych w Programie przekracza kwotę 312 358 tys. zł. Nie szacowano kosztów realizacji zadań o charakterze ogólnym, w których na

obecnym etapie nie ma możliwości ustalenia ich zakresu (w zestawieniu kosztów realizacji występowanie kosztów bez ustalenia ich wysokości oznaczono znakiem x).

Zadania własne powiatu

Harmonogram zadań własnych powiatu iławskiego, planowanych do realizacji do 2020 roku, przedstawiono w załączniku nr 2. Należy podkreślić, że lista zadań nie zamyka możliwości realizowania innych działań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć niewskazanych w harmonogramie, ale takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji Programu.

W ramach Programu, Zarząd Powiatu realizować będzie 26 zadań własnych. Zadania te obejmują głównie przedsięwzięcia o charakterze promocyjnym i edukacyjnym oraz działania organizacyjno-prawne i inwestycyjne. Największych nakładów wymagać będzie realizacja zadań o charakterze inwestycyjnym związanych z modernizacją systemu drogowego.

Zestawienie kosztów realizacji zadań własnych powiatu w rozbiciu na obszary interwencji przedstawiono w tabeli 62.

Tabela 62. Koszty realizacji zadań własnych powiatu w obszarach interwencji.

Lp.	Obszar interwencji	tys. zł	%
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	60	0,5
2	Zagrożenia hałasem	12 402	97,9
3	Pola elektromagnetyczne	0	0
4	Gospodarowanie wodami	0	0
5	Gospodarka wodno-ściekowa	20	0,2
6	Zasoby geologiczne	20	0,2
7	Gleby	72	0,6
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	0	0
9	Zasoby przyrodnicze	100	0,8
10	Zagrożenia poważnymi awariami	0	0
Razem		12 674	100

Zródło: Opracowanie własne

Zadania monitorowane powiatu

Zadania monitorowane realizowane będą przez jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy administracji państwowej, służby i inspekcje, organizacje pozarządowe oraz przez podmioty gospodarcze i osoby fizyczne.

W Programie przewidziano 138 zadań monitorowanych, których przewidywany koszty realizacji wynosi 299 644 tys. zł.

Największa ilość środków finansowych (157 899 tys. zł) przeznaczona będzie na realizację zadań w obszarze „ochrona klimatu i jakości powietrza”. W obszarze tym wykonywane będą zadania związane z pozyskaniem i lepszym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, rozwojem kogeneracji oraz ograniczeniem niskiej emisji, poprawą efektywności energetycznej w transporcie i klimatu w obszarach miejskich, oraz stosowaniem energooszczędnych technologii w gospodarce, mieszkalnictwie i budynkach publicznych.

Zestawienie kosztów realizacji zadań monitorowanych Programu przedstawiono w tabeli 63, a szczegółowy wykaz zadań wraz z ich szacowanymi kosztami, ze wskazaniem źródeł finansowania oraz podmiotami realizującymi przedstawiono w załączniku nr 3.

Tabela 63. Koszty realizacji zadań monitorowanych w obszarach interwencji.

Lp.	Obszar interwencji	tys. zł	%
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	157 899	52,7
2	Zagrożenia hałasem	31 025	10,4
3	Pola elektromagnetyczne	0	0,0
4	Gospodarowanie wodami	18 400	6,1
5	Gospodarka wodno-ściekowa	30 530	10,2
6	Zasoby geologiczne	30	0,0
7	Gleby	13 100	4,4
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	31 925	10,7
9	Zasoby przyrodnicze	15 235	5,1
10	Zagrożenia poważnymi awariami	1 500	0,5
Razem		299 644	100

Źródło: Opracowanie własne

6.3 Finansowanie zadań

Koszt wykonania wymienionych w Programie zadań oszacowano biorąc pod uwagę nakłady ponoszone na zadania o podobnym charakterze. Uwzględniono także informacje o planowanych kosztach inwestycji zawartych w budżetach poszczególnych gmin powiatu iławskiego oraz przewidzianej alokacji środków programów operacyjnych POIiŚ, RPO, POPW i PROW. Wysokość kosztów realizacji zadań skonfrontowano z przewidywanymi nakładami na realizację zadań monitorowanych „Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020”.

Możliwości realizacji inwestycji w zakresie ochrony środowiska, zarówno ze środków własnych samorządów jak i przedsiębiorstw są ograniczone kondycją finansową podmiotów, a samorządów ponadto koniecznością zabezpieczania potrzeb zbiorowych mieszkańców w innych sferach życia. Udział środków krajowych i Unii Europejskiej w realizacji zadań Programu przedstawia tabela 64.

Tabela 64. Finansowanie zadań Programu.

Lp.	Źródło finansowania		tys. zł	%	
1	Środki Unii Europejskiej	POIiŚ	133391	42,70	82,1
2		RPO	77510	24,81	
3		PROW	15066	4,82	
4		POPW	30551	9,78	
5	Krajowe środki publiczne	budżet państwa	4080	1,31	8,9
6		budżet JST	23087	7,39	
7		NFOŚiGW	19	0,01	
8		WFOŚiGW	684	0,22	
9	Krajowe środki prywatne		27970	8,95	9,0
10	Razem		312358	100	100

Źródło: Opracowanie własne

W pozycji Krajowe środki prywatne uwzględniono środki osób fizycznych, ale także środki przedsiębiorstw i spółek, w tym komunalnych. Znaczące ilości tych środków stanowi wkład własny rolników zaangażowanych w realizację Programu, zwłaszcza w realizację pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego.

7. System realizacji programu ochrony środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020” został sporządzony w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (Ministerstwo Środowiska 2015). Podstawą dokumentu były

obowiązujące przepisy prawa polskiego i unijnego, aktualne dokumenty strategiczne i sektorowe oraz dokumenty i bazy danych zawierające informacje o stanie środowiska i jego zagrożeniach, a także przewidywanych źródłach finansowania zadań opisanych w Programie. Program został sporządzony z uwzględnieniem specyfiki, uwarunkowań naturalnych oraz potrzeb powiatu iławskiego. Dane na temat stanu poszczególnych elementów środowiska pochodziły przede wszystkim ze Starostwa Powiatowego w Iławie oraz urzędów poszczególnych gmin powiatu, GUS, PMŚ, GDOŚ, RDOŚ, KZGW, RZGW IMGW-PIB, PIG-PIB i LP, jak również z innych źródeł według stanu na koniec roku 2016, chyba że dostępne były tylko starsze dane.

Po dokonaniu analizy aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu, zdefiniowaniu zagrożeń i określeniu oczekiwanych zmian w ochronie środowiska z uwzględnieniem celów zawartych w dokumentach strategicznych, sektorowych i programowych, w poszczególnych obszarach interwencji wytyczono cele, kierunki interwencji i zaproponowano do nich zadania, których wykonanie jest niezbędne, aby zachować lub poprawić stan środowiska, podnieść jakość życia mieszkańców oraz wypełnić zobowiązania unijne. Aby zachować spójność Programu z analogicznym dokumentem wyższego szczebla, wytyczone w Programie cele i zadania bazują na tych określonych w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020”.

Realizacja i monitoring Programu

Wśród podmiotów uczestniczących w Programie można wyodrębnić cztery grupy, jako kryterium, przyjmując pełnione przez nie rolę. Należą do nich:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem;
- podmioty realizujące zadania Programu;
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu;
- społeczność jako główny podmiot odbierający wyniki wdrożenia Programu.

Włączanie do procesu szerokiego grona uczestników zapewnia jego akceptację i równomierne obciążenie poszczególnych partnerów w postaci środków i obowiązków.

Za przygotowanie Programu ochrony środowiska jest Zarząd Powiatu Iławskiego. Program jest przyjmowany na podstawie uchwały Rady Powiatu. Stosownie do art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.), w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1405), przy opracowywaniu dokumentu musi zostać zapewniony udział społeczeństwa.

Jednostką odpowiedzialną za realizację dokumentu są władze powiatu, przy udziale licznych partnerów, wśród których należy wymienić:

- poszczególne wydziały Starostwa Powiatowego w Iławie,
- jednostki administracji samorządowej niższego szczebla,
- podmioty publiczne i prywatne, które zaangażowane są w proces realizacji Programu w obszarze swoich kompetencji,
- instytucje kontrolujące,
- zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze,
- organizacje pozarządowe i placówki oświatowe,
- mieszkańcy powiatu i in.

W ramach określonych kierunków interwencji w poszczególnych obszarach podmioty realizować będą różne zadania o charakterze inwestycyjnym, organizacyjnym (monitoring, nadzór) czy też edukacyjnym. Zarząd Powiatu będzie wykonywać przede wszystkim zadania o charakterze organizacyjno-prawnym. Zaznaczyć należy, że wdrażanie Programu nie powinno ograniczać się wyłącznie do terenu powiatu i jednostek na nim działających, lecz konieczna jest współpraca z gminami i powiatami sąsiednimi, bowiem wiele spośród zdefiniowanych zagrożeń środowiska ma charakter ponadlokalny. Taka współpraca, m. in. w zakresie gospodarki odpadami czy gospodarki wodno-ściekowej, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

Kontrola i monitoring realizacji Programu wymagają oceny stopnia wykonania przyjętych w nim celów i zadań w każdym z obszarów interwencji oraz oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, jak również analizę przyczyn tych rozbieżności, jeśli takie wystąpią. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego możliwe będzie dokonanie oceny procesu wdrażania Programu. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię przy sporządzaniu kolejnego Programu. Ocena stopnia wykonania Programu sporządzana jest co dwa lata w postaci raportu z realizacji POŚ. Wynika to z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. Zarząd Powiatu wykonuje raport i przedkłada go Radzie Powiatu, której obowiązkiem jest zapoznanie się z dokumentem. Następnie raport jest przekazywany do wiadomości Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Raporty dotyczące monitorowanego okresu realizacji Programu powinny zawierać w poszczególnych obszarach interwencji:

- ocenę wykonania zadań własnych powiatu określonych w załączniku nr 2;
- ocenę realizacji celów i zadań określonych w Programie, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska określonych w załączniku nr 1.

Ocena realizacji Programu powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe wskaźniki obrazujące stan środowiska i dokonujące się w nim zmiany (tab. 65). Do opracowania raportu należy wykorzystać między innymi wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz dane statystyczne. Jednostki samorządu terytorialnego są natomiast bogatym źródłem informacji na temat inwestycji prowadzonych na swoim terenie.

Tabela 65. Najważniejsze wskaźniki oceny realizacji Programu dla obszarów interwencji.

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika (+ źródło danych)	Wartość wskaźnika	
		bazowa (2016 r.)	docelowa (2020 r.)
Ochrona klimatu i jakości powietrza	emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [Mg/rok] (GUS):		
	• pył	34	poniżej 34
	• SO ₂	216	poniżej 216
	• NO _x	107	poniżej 107
	stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [% zanieczyszczeń wytworzonych] (GUS)	98	powyżej 98
	emisja gazów cieplarnianych – CO ₂ [Mg/rok] (GUS)	82 088	poniżej 82 088

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika (+ źródło danych)	Wartość wskaźnika	
		bazowa (2016 r.)	docelowa (2020 r.)
	udział odnawialnych źródeł energii (URE, https://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html): <ul style="list-style-type: none"> • biogaz [MW_{el}] • energia wiatru [MW] • energia wody [MW] • energia słoneczna [MW] 	1,695 125,3 0,556 0,109	powyżej 1,695 powyżej 125,3 powyżej 0,556 powyżej 0,109
Zagrożenia hałasem	liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w trakcie kontroli WIOŚ [szt.] (WIOŚ)	2	poniżej 2
Pola elektromagnetyczne	procent ogólnej liczby punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych [%] (WIOŚ, PMŚ)	0	0
Gospodarowanie wodami	udział JCWP rzek w stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] (WIOŚ, PGWDW)	26	powyżej 26
	udział JCWP jezior w stanie dobrym [%] (WIOŚ, PGWDW)	25	powyżej 25
Gospodarka wodno-ściekowa	zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam ³] (GUS)	10 486,8	poniżej 10 486,8
	udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%] (GUS)	7,6	poniżej 7,6
	odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich [%] (GUS)	75,6	powyżej 75,6
	wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM [osoba] (GUS)	163 571	powyżej 163 571
	długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] (GUS)	526,7	powyżej 526,7
	stosunek liczby mieszkańców podłączonych do wodociągów do całej liczby mieszkańców powiatu [%] (GUS)	95,6	powyżej 95,6
	długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km] (GUS)	1279,2	powyżej 1279,2
	nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi razem [dam ³] (GUS)	9,0	0
	wodochłonność produkcji [m ³ zużytej na cele przemysłowe wody/mln zł produkcji sprzedanej przemysłu] (GUS)	461,7	poniżej 461,7
Zasoby geologiczne	liczba zrehabilitowanych wyrobisk w kierunku rolnym lub leśnym [szt.] (Starostwo Powiatowe w Hławie)	2	≥2
Gleby	udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w stosunku do powierzchni przebadanych użytków rolnych [%] (raport WIOŚ 2016)	45	poniżej 45
Gospodarka odpadami i	ilość wytworzonych odpadów [Mg/rok] (WSO)	268 193,73	poniżej 268 193,73

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika (+ źródło danych)	Wartość wskaźnika	
		bazowa (2016 r.)	docelowa (2020 r.)
zapobieganie powstawaniu odpadów	ilość odpadów poddanych odzyskowi [Mg/rok] (WSO)	291 277,31	powyżej 291 277,31
	ilość zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok] (GUS)	19 882,75 ²⁾	poniżej 19 882,75
	odpadowość produkcji [Mg wytworzonych przez zakłady produkcyjne odpadów/mln zł produkcji sprzedanej przemysłu] (GUS)	48,1	poniżej 48,1
	poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania [%] (dane przekazane przez gminy)	≤ 45	≤ 35 ³⁾
Ochrona zasobów przyrodniczych	powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem [ha] (GUS)	59 444,50	powyżej 59 444,50
	liczba pomników przyrody ogółem [szt.] (GUS)	162 ⁴⁾	powyżej 162
	poziom lesistości [%] (GUS)	27,0	powyżej 27,0
	powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych [ha] (GUS)	985 ⁵⁾	powyżej 985
	powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem w miastach [ha] (GUS)	107,87	powyżej 107,87
Zagrożenia poważnymi awariami	liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii (odpowiadających definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska) (GUS)	0	0

¹⁾ Dane za 2015 r.

²⁾ Wartość określona dla roku 2020, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 676)

³⁾ Dane GUS. Zgodnie z CRFOP liczba pomników przyrody na terenie powiatu iławskiego wynosi 146

⁴⁾ Dane za 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne

W raporcie powinna zostać dokonana ewaluacja realizowanych zadań i poziomu osiągnięcia przyjętych wskaźników.

Aktualizacja Programu

Zaleca się opracowanie i uchwalenie aktualizacji Programu do końca 2020 r. Projekt aktualizacji programu powinien uwzględniać wyniki raportu z wykonania aktualnego Programu oraz wnioski i zalecenia z przeprowadzonej ewaluacji. Ponadto powinny zostać uwzględnione nowe uwarunkowania zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne.

Zalecenia dla gmin

Obowiązek opracowania gminnych programów ochrony środowiska wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.). Podstawowym celem sporządzania i uchwalania programów ochrony środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Projekty programów należy wykonać zgodnie z „Wytocznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Projekt programu ochrony środowiska powinien uwzględnić wyniki raportu z wykonania aktualnego programu oraz nowe uwarunkowania - zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne. Gminy powinny przypisać do swoich celów w poszczególnych obszarach wskaźniki, które

powinny zostać sformułowane w taki sposób, aby umożliwiały określenie postępu realizacji zadań. Przyjęte wskaźniki mają być narzędziem oceny realizacji programu w momencie przygotowywania raportów z jego wykonania. W tabeli poniżej zaprezentowano rekomendowane wskaźniki dla powiatów. Lista ta nie ma charakteru zamkniętego, gminy mogą dodawać również inne wskaźniki. Nie należy przyjmować w swoich programach wskaźników, które są możliwe do osiągnięcia tylko na poziomie krajowym, wojewódzkim lub powiatowym. Jednakże należy pamiętać, że działania podejmowane przez samorządy gminne mają wpływ na osiągnięcie tych wskaźników w skali powiatu, województwa i kraju.

Tabela 66. Lista rekomendowanych wskaźników dla obszarów interwencji w gminach.

Obszar interwencji	Wskaźniki do uwzględnienia w gminnych POŚ (+ źródło danych)
Ochrona klimatu i jakości powietrza	– udział odnawialnych źródeł energii (<i>dane własne gmin, rejestr wytwórców biogazu rolniczego</i>): <ul style="list-style-type: none"> • biogaz [MW_{el}] • energia wiatru [MW] • energia wody [MW] • energia słoneczna [MW]
Zagrożenia hałasem	– liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w trakcie kontroli WIOŚ (<i>WIOŚ</i>)
Pola elektromagnetyczne	– procent ogólnej liczby punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (<i>PMS, WIOŚ</i>)
Gospodarowanie wodami	– udział JCWP rzek w stanie/potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] (<i>WIOŚ, PGWDW</i>) – udział JCWP jezior w stanie dobrym [%] (<i>WIOŚ, PGWDW</i>)
Gospodarka wodno-ściekowa	– zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem [dam ³] (<i>GUS</i>) – udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%] (<i>GUS</i>) – odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków miejskich i wiejskich [%] (<i>GUS</i>) – wielkość oczyszczalni komunalnych w RLM [osoba] (<i>GUS</i>) – długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] (<i>GUS</i>) – korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności [%] (<i>GUS</i>) – długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej [km] (<i>GUS</i>) – korzystający z wodociągu w % ogółu ludności [%] (<i>GUS</i>) – zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³] (<i>GUS</i>) – nieoczyszczone ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi razem [dam ³] (<i>GUS</i>)
Zasoby geologiczne	– nie zdefiniowano
Gleby	– nie zdefiniowano
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	– ilość wytworzonych odpadów [Mg/rok] (<i>WSO</i>) – ilość odpadów poddanych odzyskowi [Mg/rok] (<i>WSO</i>) – poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania [%] (<i>dane przekazane przez gminy</i>)

Obszar interwencji	Wskaźniki do uwzględnienia w gminnych POŚ (+ źródło danych)
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem [ha] (<i>GUS</i>) – liczba pomników przyrody ogółem [szt.] (<i>GUS</i>) – poziom lesistości [%] (<i>GUS</i>) – powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych [ha] (<i>GUS</i>) – powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem w miastach [ha] (<i>GUS</i>)
Zagrożenia poważnymi awariami	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii (odpowiadających definicji zawartej w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) (<i>PMŚ, WIOŚ</i>)

Źródło: Opracowanie własne

Źródłem danych dla poszczególnych wskaźników jest przede wszystkim GUS, np. publikacja „Województwo warmińsko-mazurskie – Podregiony, Powiaty, Gminy” oraz Bank Danych Lokalnych. Korzystać należy również z danych własnych urzędów gmin oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Można również wykorzystywać dane PMŚ, np. z „Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego”, opracowanego przez WIOŚ w Olsztynie.

Programy ochrony środowiska, opracowane na każdym szczeblu administracji mogą wymagać przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8. Spis tabel

Tabela 1. Temperatury powietrza dla obszaru powiatu iławskiego, uśrednione w skali roku.	11
Tabela 2. Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych na terenie powiatu iławskiego.	12
Tabela 3. Średnie roczne usłonecznienie na terenie powiatu iławskiego.	13
Tabela 4. Powierzchnia, liczba ludności oraz gęstość zaludnienia w gminach powiatu iławskiego.	15
Tabela 5. Migracje ludności w powiecie iławskim w 2016 r.	16
Tabela 6. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Iławie w 2016 r.	17
Tabela 7. Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w stosunku do ogółu mieszkań.	19
Tabela 8. Gminy i miasta partnerskie współpracujące z miastami i gminami powiatu iławskiego.	25
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu iławskiego w roku 2015.	30
Tabela 10. Zestawienie zużycia nośników energii pierwotnej w powiecie iławskim w 2016 roku.	30
Tabela 11. Ocena jakości powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej w 2016r.	34
Tabela 12. Struktura wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na terenie powiatu iławskiego ...	35
Tabela 13. Realizacja zadań POŚ w obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza.	37
Tabela 14. Równoważne poziomy hałasu kolejowego w roku 2016.	43
Tabela 15. Realizacja zadań w obszarze oddziaływania hałasu	44
Tabela 16. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu iławskiego w roku 2016.	47
Tabela 17. Realizacja zadań w obszarze pola elektromagnetyczne.	48
Tabela 18. Jednolite części wód powierzchniowych JCWP rzeczne na terenie powiatu iławskiego. ...	49
Tabela 19. JCWP, których ciek wodny występuje na terenie powiatu iławskiego	50
Tabela 20. Stan JCWP na terenie powiatu iławskiego oraz ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.	56
Tabela 21. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) jeziorne na terenie powiatu iławskiego. ...	58
Tabela 22. Realizacja zadań w obszarze gospodarowania wodami.	68
Tabela 23. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w latach 2012-2016 na terenie powiatu iławskiego.	69
Tabela 24. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2016 r. na terenie gmin powiatu iławskiego	70
Tabela 25. Zużycie wody na potrzeby przemysłu w 2016 r. na terenie gmin powiatu iławskiego.	71
Tabela 26. Ujęcia komunalne na terenie powiatu iławskiego.	72
Tabela 27. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacji w % ogółu ludności w kraju, województwa oraz w poszczególnych gminach powiatu iławskiego w 2015 r.	75
Tabela 28. Wodociągi i kanalizacja w powiecie iławskim w latach 2004-2016.	75
Tabela 29. Aglomeracje wyznaczone na terenie powiatu iławskiego	76
Tabela 30. Średnioroczne wartości wskaźników w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków w aglomeracjach wyznaczonych na terenie powiatu iławskiego	77
Tabela 31. Stopień redukcji zanieczyszczeń w ściekach komunalnych uzyskiwany w oczyszczalniach ścieków aglomeracji wyznaczonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	77

Tabela 32. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu iławskiego.....	77
Tabela 33. Realizacja zadań w obszarze gospodarki wodno-ściekowej.	78
Tabela 34. Zestawienie geologicznych zasobów bilansowych i wydobycia kopalin w powiecie iławskim.	81
Tabela 35. Realizacja zadań POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze zasoby geologiczne w latach 2015-2016	82
Tabela 36. Realizacja zadań POŚ dla Powiatu Iławskiego w obszarze powierzchnia ziemi w latach 2015-2016.	87
Tabela 37. Wykaz Regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w powiecie iławskim.....	89
Tabela 38. Wykaz nieczynnych i zamkniętych składowisk odpadów w powiecie iławskim.	90
Tabela 39. Planowane instalacje zagospodarowania odpadów w powiecie iławskim.	90
Tabela 40. Charakterystyka odpadów wytwarzanych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	91
Tabela 41. Odpady wytworzone i poddane odzyskowi w poszczególnych gminach powiatu iławskiego w 2016 r.....	91
Tabela 42. Masa wytworzonych olejów odpadowych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	93
Tabela 43. Masa zużytych baterii i akumulatorów wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	94
Tabela 44. Masa odpadów medycznych i weterynaryjnych wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.....	94
Tabela 45. Masa odpadów z grupy 16 01 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	95
Tabela 46. Masa zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.....	96
Tabela 47. Masa wyrobów azbestowych na terenie powiatu iławskiego.	97
Tabela 48. Masa odpadów zawierających azbest wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	97
Tabela 49. Masa odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.....	98
Tabela 50. Masa odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	99
Tabela 51. Masa odpadów z grupy 02 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	100
Tabela 52. Masa odpadów z grupy 03 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	101
Tabela 53. Masa odpadów z grupy 10 wytworzonych na terenie powiatu iławskiego w 2016 r.	101
Tabela 54. Realizacja zadań POŚ w obszarze gospodarka odpadami.	102
Tabela 55. Struktura własnościowa gruntów leśnych powiatu iławskiego.	106
Tabela 56. Zmiany powierzchni lasów powiatu iławskiego na przestrzeni lat 2012-2016 z wyszczególnieniem form własności.	107
Tabela 57. Tereny zieleni w gminach powiatu iławskiego w latach 2010 i 2016.	110
Tabela 58. Powierzchnia obszarów podlegających ochronie prawnej w powiecie iławskim.....	111
Tabela 59. Stopień pokrycia formami ochrony przyrody w poszczególnych gminach powiatu.	117
Tabela 60. Realizacja zadań POŚ w obszarze zasoby przyrodnicze.	118
Tabela 61. Realizacja zadań POŚ w obszarze zagrożenia poważnymi awariami.....	122
Tabela 62. Koszty realizacji zadań własnych powiatu w obszarach interwencji.	123
Tabela 63. Koszty realizacji zadań monitorowanych w obszarach interwencji.	124

Tabela 64. Finansowanie zadań Programu.....	124
Tabela 65. Najważniejsze wskaźniki oceny realizacji Programu dla obszarów interwencji.	126
Tabela 66. Lista rekomendowanych wskaźników dla obszarów interwencji w gminach.	129

9. Spis map

Mapa 1. Położenie powiatu iławskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego.	7
Mapa 2. Gminy powiatu iławskiego.	8
Mapa 3. Położenie fizyczne -geograficzne powiatu iławskiego.....	9
Mapa 4 Układ komunikacyjny powiatu iławskiego.....	41
Mapa 5. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM w roku 2016.	47
Mapa 6. Jednolite części wód powierzchniowych rzeczne na terenie powiatu iławskiego	50
Mapa 7. Status jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu iławskiego..	52
Mapa 8. Typy wód powierzchniowych na terenie powiatu iławskiego.....	53
Mapa 9. Stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny JCWP na terenie powiatu iławskiego.	54
Mapa 10. Ocena stanu JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego	56
Mapa 11. Jednolite części wód powierzchniowych jeziorne na terenie powiatu iławskiego	59
Mapa 12. Typy jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu iławskiego ..	60
Mapa 13. Stan JCWP jeziornych na terenie powiatu iławskiego	61
Mapa 14. Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu iławskiego	62
Mapa 15. Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie powiatu iławskiego.	63
Mapa 16. Obszary zagrożenia powodziowego.....	65
Mapa 17. Obszary zagrożone suszą atmosferyczną na terenie powiatu iławskiego.	67
Mapa 18. Obszary zagrożone suszą rolniczą na terenie powiatu iławskiego.	67
Mapa 19. Obszary zagrożone suszą hydrologiczną na terenie powiatu iławskiego.	67
Mapa 20. Obszary zagrożone suszą hydrogeologiczną na terenie powiatu iławskiego.	67
Mapa 21. Złoża surowców mineralnych w powiecie iławskim.	82
Mapa 22. Położenie powiatu iławskiego względem nadleśnictw RDLP w Olsztynie.	106
Mapa 23. Obszary wodno-błotne na terenie powiatu iławskiego.	109
Mapa 24. Obszary Natura 2000 na terenie powiatu iławskiego.	112
Mapa 25. Parki krajobrazowe i rezerваты przyrody na terenie powiatu iławskiego (kolor żółty – parki krajobrazowe, kolor pomarańczowy – rezerваты).....	114
Mapa 26. Obszary chronionego krajobrazu na terenie powiatu iławskiego.	116

10. Spis rycin

Rycina 1. Średnie miesięczne temperatury powietrza na terenie powiatu iławskiego w latach 1971-2016.	12
Rycina 2. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych na terenie powiatu iławskiego.	13
Rycina 3. Struktura użytkowania gruntów w powiecie iławskim.	14
Rycina 4. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w całkowitej liczbie ludności powiatu.	15
Rycina 5. Gęstość zaludnienia [os./km ²] powiatu iławskiego i jego poszczególnych gmin.	16
Rycina 6. Prognoza zmian liczby ludności w powiecie iławskim i kraju do roku 2035.	23
Rycina 7. Prognozowane zmiany liczby ludności powiatu iławskiego według ekonomicznych grup wieku do roku 2035.	24
Rycina 8. Stan/potencjał ekologiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego.	54
Rycina 9. Stan chemiczny JCWP rzecznych na terenie powiatu iławskiego.	55
Rycina 10. Udział poszczególnych rodzajów gruntów w ogólnej powierzchni użytków rolnych na terenie powiatu iławskiego.	84
Rycina 11. Udział (%) gleb użytków rolnych o różnym stopniu zakwaszenia w powiecie iławskim.	85
Rycina 12. Udział (%) użytków rolnych o różnych potrzebach wapnowania w powiecie iławskim.	85
Rycina 13. Zasobność przyswajalnych form makroelementów w glebach wyrażona jako % przebadanych użytków rolnych w powiecie iławskim w latach 2013-2016.	86
Rycina 14. Udział powierzchni gruntów leśnych w ogólnej powierzchni poszczególnych gmin powiatu iławskiego.	107
Rycina 15. Stopień pokrycia powierzchni powiatu iławskiego i jego poszczególnych gmin formami ochrony przyrody.	118

11. Spis załączników

1. Cele, kierunki interwencji oraz zadania.
2. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.
3. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.
4. Zgodność POŚ z kierunkami interwencji i działaniami celów środowiskowych wybranych dokumentów strategicznych.
5. Piśmiennictwo.

12. Załączniki do programu ochrony środowiska

Załącznik 1.

Tabela: Cele, kierunki interwencji oraz zadania.

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
1. Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza					
Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	I. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	1	Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz zamiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, inspekcja nadzoru budowlanego	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
		2	Rozbudowa sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) powiatu	zadanie monitorowane: operatorzy systemów dystrybucyjnych, nadzór budowlany	niedobory środków finansowych
		3	Rozwój transportu niskoemisyjnego oraz modernizacja publicznego transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, w tym stosowanie „paliw ekologicznych”	zadanie monitorowane: zarządy transportu zbiorowego, przedsiębiorstwa transportowe, podmioty gospodarcze	niedobory środków finansowych
		4	a. Ograniczanie występowania „niskiej emisji” m.in. poprzez: wymianę starych kotłów o małej mocy oraz pieców na jeden z systemów proekologicznych, b. Wprowadzenie przez gminy obowiązku odbioru mokrych odpadów zielonych, wprowadzenie obowiązku zakupu odpowiedniej jakości paliw w ramach udzielania gminnej pomocy społecznej	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i zarządzający budynkami firmy doradztwa energetycznego	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów, niska świadomość społeczna

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	I. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	5	Kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekojazdy	zadanie monitorowane: gminy, jednostki dydaktyczne, NGO	brak
	II. Wzrost wykorzystania OZE w bilansie energetycznym	6	Wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, w tym krajobrazu	zadanie monitorowane: gminy, firmy doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne	brak odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego
		7	Budowa oraz przebudowa sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE	zadanie monitorowane: operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych	niedobory środków finansowych
		8	Rozwój biogazowni rolniczych	zadanie monitorowane: rolnicy, przedsiębiorcy	niedobory środków finansowych, brak odpowiedniej ilości biomasy i bioodpadów rolniczych w sąsiedztwie, niedobory układów sieciowych
		9	Rozwój mikroinstalacji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energetyki prosumenckiej)	zadanie monitorowane: gminy, właściciele nieruchomości	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów
		10	Stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła)	zadanie monitorowane: gminy, właściciele budynków	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	III. Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji	11	Rozwój instalacji wykorzystujących biomasę (z wykluczeniem współspalania z węglem), wykorzystujących uprawy energetyczne oraz lokalne bioodpady rolnicze	zadanie monitorowane: ciepłownie, właściciele kotłowni	niedobory środków finansowych, brak odpowiedniej ilości biomasy w sąsiedztwie
		12	Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: samorzady gminne, firmy doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne, WFOŚiGW	niedobory środków finansowych
		13	Realizacja, aktualizacja i monitoring programów ochrony powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej, wdrażanie planów działań krótkoterminowych	zadanie monitorowane: samorzady gminne, wykonawcy wskazani w POP	nieefektywny system wdrażania programów ochrony powietrza, niedobory środków finansowych
		14	Przygotowanie i realizacja: a. planów (rozwoju) gospodarki niskoemisyjnej (PGN), planów na rzecz zrównoważonej energii SEAP, b. programów ograniczenia niskiej emisji (PONE)	zadanie monitorowane: samorzady gminne	niedobory środków finansowych, brak wytycznych: - do przygotowania PONE - do prowadzenia jednolitych gminnych inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń powietrza
		15	Prowadzenie kontroli prawidłowości eksploatacji urządzeń energetycznych	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający instalacjami, WIOŚ	niedobory środków finansowych
		16	Tworzenie mechanizmów kontrolowania źródeł „niskiej emisji”	zadanie monitorowane: samorzady gminne, właściciele i zarządzający budynkami, firmy doradztwa energetycznego, przedsiębiorcy budowlani, służby kominiarskie, straż miejska	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
		17	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza atmosferycznego	zadanie monitorowane: WIOŚ	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	III. Doskonalenie systemu planowania, monitoringu i edukacji	18	Upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza	zadanie monitorowane: WFOŚiGW, samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	niedobory środków finansowych
		19	Akcje informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza	zadanie monitorowane: samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO, szkoły	niedobory środków finansowych
		20	Promowanie poprawnych zachowań społecznych np. korzystania z komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych lub akcji społecznych pt. „nie jedź sam, zabierz ze sobą jeszcze inne osoby”	zadanie monitorowane: samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	brak
	IV. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię	21	a. stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, b. dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, c. zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych)	zadanie monitorowane: gminy, podmioty gospodarcze, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, nadzór budowlany, operatorzy systemów przesyłowych	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
		22	a. rozwój wysokosprawnej kogeneracji i ciepłownictwa b. instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych c. budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, nadzór budowlany	niedobory środków finansowych
		23	Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych	zadanie monitorowane: zarządzający drogami, samorządy gminne	niedobory środków finansowych
		24	Poprawa efektywności energetycznej w transporcie	zadanie monitorowane: zarządy transportu zbiorowego, firmy transportowe	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
A	B	C	D	E	F	
Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych	IV. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię	25	Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych	
				zadanie monitorowane: samorządy gminne, firmy doradztwa energetycznego		
	V. Zrównoważony rozwój energetyczny regionu	26	Opracowanie i uchwalenie założeń do planów lub programów zaopatrzenia miast, gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	zadanie monitorowane: samorządy gminne	niedobory środków finansowych	
				27	Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii	zadanie własne: Zarząd Powiatu
	zadanie monitorowane: samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, ODR, NGO					
	VI. Ograniczanie zagrożeń i adaptacja do zmian klimatu	28	Wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową	zadanie monitorowane: właściciele urządzeń i instalacji z substancjami	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna	
				29	Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych	zadanie monitorowane: samorządy, ARiMR, ODR, ośrodki edukacyjne,
30						Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody
	zadanie monitorowane: samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, ODR, NGO					

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
2. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem					
Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	VII. Ograniczanie hałasu	31	Prowadzenie monitoringu hałasu oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: WIOŚ, GDDKiA, podmioty zobowiązane do prowadzenia monitoringu	niedobory środków finansowych
		32	Poprawa nawierzchni dróg gminnych i powiatowych	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: samorządy gminne	niedobory środków finansowych
		33	Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej	zadanie monitorowane: rady gmin, rady miast	bariery prawne
		34	Ograniczanie hałasu, zwłaszcza na osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: samorządy gminne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Policja	niedobory środków finansowych, bariery społeczne
		35	Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych)	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: samorządy gminne, zarządzający drogami	niedobory środków finansowych

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów	VII. Ograniczanie hałasu	36	Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	niedobory środków finansowych
		37	Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo	zadanie własne: Rada Powiatu	bariery społeczne
		38	Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych	zadanie monitorowane: samorzady gminne	niedobory środków finansowych
		39	Prowadzenie edukacji ekologicznej i propagowanie jazdy rowerem, komunikacji zbiorowej, proekologicznego korzystania z samochodów np. Carpooling (jazda z sąsiadem), Eco-driving	zadanie monitorowane: samorzady gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	niedobory środków finansowych
3. Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne					
Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych	VIII. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych	40	Uwzględnienie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego	zadanie monitorowane: rady gmin, rady miast	bariery prawne
		41	Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażania społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	zadanie monitorowane: WIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	niedobory środków finansowych

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
4. Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami					
Osiąganie celów środowiskowych dla wód	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	42	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	zadanie monitorowane: samorządy lokalne (służby komunalne), zakłady przemysłowe	niedobory środków finansowych
		43	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez: a. ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych, b. wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe, c. edukację – upowszechnianie Kodeksu DPR	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, gospodarstwa rolne, samorządy gminne, ODR	niedostateczna świadomość zagrożeń dla wód, wynikających ze sposobu użytkowania gruntów w zlewniach, niedobory środków finansowych
		44	Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej ukierunkowanej na ograniczanie eutrofizacji – właściwe postępowanie z wodami spuszczanymi ze stawów, zapewnienie wysokiego udziału ryb drapieżnych w rybołowie jezior, ograniczanie stosowania zanęt i inne działania wynikające z Kodeksu Dobrej Praktyki Rybackiej w Chowie i Hodowli Ryb	zadanie monitorowane: rybacy użytkownicy wód, jednostki naukowe opiniujące operaty rybackie	opóźnione w czasie wprowadzanie nowych wymogów ochrony wód przed ichtioeutrofizacją do operatów rybackich
		45	Zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód, w tym utrzymanie i regulacja rzek – z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych	zadanie monitorowane: RZGW Gdańsk, ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie), spółki wodne, właściciele gruntów	opóźnienia w zatwierdzaniu planów utrzymania wód, niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód	IX. Poprawa stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	46	Przywracanie ciągłości morfologicznej rzek – budowa/modernizacja przepławek umożliwiających migracje organizmów wodnych, z uwzględnieniem priorytetów określonych w warunkach korzystania z wód	zadanie monitorowane: RZGW Gdańsk, właściciele i użytkownicy budowli piętrzących, ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie)	opóźnienia w opracowaniu projektów technicznych, niedobory środków finansowych
		47	Wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju	zadanie własne: Zarząd Powiatu	opóźnienia w zatwierdzeniu aPGWD, niedobory środków finansowych
				zadanie monitorowane: ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie), samorzady lokalne, właściciele nieruchomości, WIOŚ	
	48	Prowadzenie monitoringu stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	zadanie monitorowane: WIOŚ	niedobory kadrowe, niedobory środków finansowych	
	X. Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	49	Ochrona słabo izolowanych zbiorników wód podziemnych i stref ujęć wód oraz ich właściwe użytkowanie	zadanie monitorowane: właściciele ujęć, RZGW Gdańsk, organy właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, właściciele i użytkownicy gruntów	długotrwałe susze, niewłaściwe użytkowanie gruntów w wyznaczonych strefach ochronnych
		50	Ograniczanie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	brak rozwiązań alternatywnych
Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód	X. Utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	51	Likwidacja nieczynnych ujęć wody	zadanie monitorowane: właściciele nieczynnych ujęć wody, organa właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, państwowa służba hydrogeologiczna	niedostateczna świadomość zagrożeń, niedobory środków finansowych
		52	Prowadzenie monitoringu stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	zadanie monitorowane: państwowa służba hydrogeologiczna	brak

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
	XI. Stosowanie instrumentów ekonomicznych w racjonalnym użytkowaniu zasobów wodnych	53	Stosowanie zasad pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody	zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne – operatorzy, RZGW	opóźnienia w wycenie i wprowadzeniu opłat za usługi wodne poza sektorem komunalnym i przemysłowym
Ochrona przed niedoborami wody i powodzią	XII. Zwiększenie retencji wód w zlewniach	54	Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	zadanie monitorowane: RZGW	opóźnienia w zatwierdzaniu projektów planów
		55	Ochrona retencji naturalnej w zlewniach (terenów podmokłych, bagien, mokradeł) –wdrażanie zadań wynikających z Programu małej retencji i Planu przeciwdziałania skutkom susz (po ich opracowaniu)	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający gruntami	niedobory środków finansowych
		56	Utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej	zadanie monitorowane: właściciele i zarządzający gruntami, w tym gruntami pod wodami	niedobory środków finansowych
	XII. Zwiększenie retencji wód w zlewniach	57	Utrzymanie i powiększanie liczby zbiorników przeciwpożarowych w strefach wysokiego zagrożenia pożarowego	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, samorządy gminne	niedobory środków finansowych
		58	Retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych	zadanie własne: Zarząd Powiatu w zakresie wydawanych decyzji budowlanych	niedobory środków finansowych
	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele nieruchomości				

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
	XIII. Zapewnienie odpowiedniej ilości wody dla potrzeb gospodarki	59	Realizacja projektów mających na celu pokrycie zapotrzebowania na wodę rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i przemysłu	zadanie monitorowane: rolnicy, podmioty gospodarcze, samorzady gminne, RDLP	długotrwałe okresy suszy, niedobory środków finansowych
	XIV. Ograniczenie zagrożenia przeciwpowodziowego	60	Utrzymanie i modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej	zadanie monitorowane: RZGW, ZUiMW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie)	niedobory środków finansowych
	XV. Doskonalenie planowania przestrzennego	61	Uwzględnianie ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę w procesie planowania przestrzennego	zadanie monitorowane: służby planistyczne samorządów gminnych	niedobory środków finansowych
Ochrona przed niedoborami wody i powodzią	XV. Doskonalenie planowania przestrzennego	62	Wyznaczanie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały wyznaczone	zadanie monitorowane: RZGW, służby planistyczne samorządów gminnych	niedobory środków finansowych
		63	Uwzględnienie ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych	zadanie monitorowane: RZGW, służby planistyczne samorządów gminnych	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
5. Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa					
Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności	XVI. Zaopatrzenie ludności w wodę	64	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody	zadanie monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	niedobory środków finansowych
	XVII. Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia	65	Doskonalenie technologii produkcji wody przeznaczonej do spożycia	zadanie monitorowane: operatorzy stacji uzdatniania wody	niedobory środków finansowych
		66	Prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia	zadanie monitorowane: Państwowa Inspekcja Sanitarna	brak
Ograniczanie zużycia wody	XVIII. Oszczędne gospodarowanie wodą	67	Ograniczanie zużycia wody w przemyśle	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	wzrost produkcji i brak możliwości technicznych ograniczania wodochłonności
		68	Ograniczanie zużycia wody w gospodarstwach domowych	zadanie monitorowane: gospodarstwa domowe	niedostateczne oddziaływanie bodźców ekonomicznych i edukacji
	XVIII. Oszczędne gospodarowanie wodą	69	Ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych	zadanie monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, administracje budynków	awarie sieci, niedobory środków finansowych
		70	Wdrażanie rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę	zadanie monitorowane: samorządy gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, właściciele gruntów i budynków	niedobory środków finansowych
		71	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: ośrodki edukacji środowiskowej, szkoły, przedszkola, media, NGO i in.	niska aktywność podmiotów odpowiedzialnych za edukację środowiskową

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami	XIX. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych	72	Rozbudowa sieci w aglomeracjach oraz budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, z uwzględnieniem miejscowości zwodociągowanych, położonych w zlewniach bezpośrednich jezior	zadanie monitorowane: samorzady gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych
		73	Budowa i modernizacja kanalizacji burzowej z urządzeniami podczyszczającym	zadanie monitorowane: samorzady gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych
	XX. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	74	Realizacja zadań zapisanych w aKPOŚK 2015	zadanie monitorowane: gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	opóźnienia w opracowaniu projektów, niedobory środków finansowych
		75	Wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków	zadanie monitorowane: operatorzy przemysłowych oczyszczalni ścieków	niedobory środków finansowych
		76	Poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania (wprowadzanie BAT)	zadanie monitorowane: operatorzy oczyszczalni	niedobory środków finansowych
Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami	XXI. Monitoring postępowania z nieczystościami płynnymi na terenach nieskanalizowanych	77	Kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości oraz kontrola funkcjonowania oczyszczalni przydomowych	zadanie monitorowane: samorzady gminne	niedostateczne egzekwowanie obowiązków właścicieli nieruchomości przez organa kontroli

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka			
A	B	C	D	E	F			
6. Obszar interwencji: Zasoby geologiczne								
Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin	XXII. Doskonalenie rozpoznania i ochrona złóż surowców mineralnych, w tym wód leczniczych i termalnych	78	Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalin	zadanie monitorowane: samorządy gminne, PIG-PIB, Policja, straże	niedobory środków finansowych			
	XXIII. Efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	79	Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych, z wykorzystaniem BAT	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna			
				zadanie monitorowane: samorządy gminne, podmioty gospodarcze, właściciele ujęć, PIG-PIB				
	XXIV. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin	80	Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z ochroną przyrody, w tym krajobrazu	zadanie monitorowane: rady gmin	bariery prawne			
	XXIV. Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin	81	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych, eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym uwzględnienie zmian klimatu (wpływu silnych wiatrów, susz, nawałnych opadów)	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna			
				82		Działania edukacyjne promujące zrównoważone wykorzystanie kopalin/złóż, w tym poprawa dostępu do informacji w zakresie prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych
				83		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
7.Obszar interwencji: Gleby					
Ochrona gleb	XXV. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	84	Rozwój systemu monitoringu gleb	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, IUNG, OSChR, WIOŚ	niedobory środków finansowych
		85	Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych
				zadanie monitorowane: samorządy gminne, ODR, OSChR, ARiMR, NGO	
		86	Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
	87	Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	zadanie własne: Zarząd Powiatu w zakresie wydawanych pozwoleń	niedobory środków finansowych	
			zadanie monitorowane: właściciele gruntów		
	XXV. Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	88	Budowa infrastruktury ograniczającej erozję wodną, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	niedobory środków finansowych
		89	Stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	niedobory środków finansowych
		90	Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne, w szczególności zapobieganie dewastacji gleb hydrogenicznych	zadanie monitorowane: samorządy, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR, ODR, PK	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Ochrona gleb		91	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji żywności wysokiej jakości	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele gruntów, ODR, jednostki certyfikujące	niewłaściwie prowadzona produkcja rolnicza, niedobory środków finansowych
		92	Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych
				zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR, ODR, NGO	
		XXVI. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	93	Usuwanie zanieczyszczeń gleb celem ograniczenia ich negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko	zadanie własne: Zarząd Powiatu
	zadanie monitorowane: sprawcy szkód, samorządy gminne władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW				
	94		Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych
				zadanie monitorowane: sprawcy szkód, samorządy gminne władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	
	95	Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna	
			zadanie monitorowane: sprawcy szkód, samorządy władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW		

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
8. Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB; zapobieganie powstawaniu odpadów; zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań	XXVII. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów	96	Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów w procesach produkcyjnych	zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze	niska świadomość społeczna
		97	Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych	zadanie monitorowane: mieszkańcy (wytwórcy odpadów)	niska świadomość społeczna
		98	Zwiększanie świadomości ekologicznej przedsiębiorców i mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań w zakresie wytwarzania i zagospodarowania odpadów	zadanie monitorowane: gminy, placówki oświatowe	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach – odzyskiwanie energii powinno zostać ograniczone do materiałów nienadających się do recyklingu; dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych	XXVIII. Odzysk surowców i recykling	99	Rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie segregacji odpadów przez wszystkich mieszkańców powiatu	zadanie monitorowane: samorządy gminne	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna
		100	Budowa PSZOK w Lubawie	zadanie monitorowane: EZG „Działdowszczyzna”	brak
		101	Rozbudowa i doposażenie dwóch PSZOK - w Półwsi (gmina Zalewo) oraz w Iławie	zadanie monitorowane: ZGRO-I „Czyste Środowisko”	brak
		102	Budowa instalacji do przetwarzania odpadowych tworzyw sztucznych na pełnowartościowe paliwa węglowodorowe, m.in. lekki olej opałowy w Suszu	zadanie monitorowane: podmiot gospodarczy - Realeco Sp. z o.o.	brak

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów resztkowych	XXIX. Unieszkodliwianie odpadów komunalnych i pozostałych	103	Przyspieszenie procesu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest	zadanie monitorowane: gminy, właściciele nieruchomości	niedobory środków finansowych, niska świadomość społeczna, brak odpowiednich technologii
		104	Budowa składowiska odpadów niebezpiecznych (azbest) w Różankach (gmina Susz)	zadanie monitorowane: podmiot gospodarczy – Novago Sp. z o.o.	brak
Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów	XXX. Zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi	105	Rekultywacja pięciu nieczynnych składowisk odpadów (w tym składowiska odpadów azbestowych w Suszu) o łącznej powierzchni rekultywacji 6,0 ha	zadanie monitorowane: gminy, sprawcy zanieczyszczeń i właściciele gruntów	brak

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Obszar interwencji: 9. Zasoby przyrodnicze					
Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	XXXI. Rozwój i weryfikacja obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu	106	Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	zadanie monitorowane: MŚ, RDOŚ i/lub samorządy gminne – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	negatywne stanowisko samorządów gminnych w sprawie tworzenia nowych obszarowych form ochrony przyrody
		107	Weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody	zadanie monitorowane: MŚ, RDOŚ i/lub samorządy gminne – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	brak precyzyjnej metodyki waloryzacji krajobrazów oraz zasobów kadrowych i środków finansowych do opracowania audytu
		108	Aktualizacja dokumentów planistycznych gmin, z uwzględnieniem lokalizacji krajobrazów priorytetowych i zasad ich zagospodarowania	zadanie monitorowane: samorządy gminne	opóźnienie wykonania audytu krajobrazowego województwa i wynikająca stąd konieczność przesunięcia realizacji zadania na okres po 2020 r.
	XXXII. Zachowanie obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych	109	Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody	zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów	brak inicjatyw rad gmin w zakresie ustanawiania nowych pomników przyrody, niedostateczna wiedza o ustanowionych pomnikach przyrody oraz brak monitoringu ich stanu

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych	XXXIII. Doskonalenie planowania i realizacji zadań ochronnych	110	Opracowanie planów zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000 w granicach powiatu iławskiego, dla których sprawującym nadzór jest RDOŚ w Olsztynie	zadanie monitorowane: RDOŚ	niedobory środków finansowych
		111	Opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody	zadanie monitorowane: RDOŚ	niedobory środków finansowych
		112	Realizacja zadań wyznaczonych dla zachowania lub poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach chronionych	zadanie monitorowane: RDOŚ, właściciele i użytkownicy gruntów na obszarach chronionych	opóźnienia w opracowaniu i zatwierdzeniu planu zadań ochronnych, niedobory środków finansowych
Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej powiatu	XXXIV. Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji	113	Wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym	zadanie monitorowane: samorządy gminne	niedostateczne rozpoznanie szlaków migracji zwierząt oraz braki w wiedzy nt. właściwych sposobów zagospodarowania korytarzy ekologicznych
		114	Budowa przejść dla zwierząt przez trasy komunikacyjne, w miejscach, w których przecinają one szlaki ich migracji	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: wykonawcy inwestycji drogowych i kolejowych	brak dostatecznej wiedzy nt. szlaków migracyjnych zwierząt i rzeczywistego wpływu tras komunikacyjnych na drożność korytarzy ekologicznych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej powiatu	XXXIV. Zachowanie ciągłości terytorialnej i spójności ekologicznej przestrzeni przyrodniczej i zapobieganie jej fragmentacji	115	Utrzymanie i rozwijanie zielonej infrastruktury na terenach nieleśnych, w tym przydrożnych alei i szpalerów drzew oraz ochrona i renaturyzacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, samorządy gminne	niezgodne z prawem działania eliminujące lub degradujące elementy zielonej infrastruktury (zadrzewienia, oczka wodne i in.)
		116	Wspieranie prac badawczych i inwentaryzacyjnych oraz działań edukacyjnych mających na celu przybliżenie społeczeństwu idei i celów korytarzy ekologicznych	zadanie monitorowane: ośrodki naukowo-badawcze, ośrodki edukacyjne, NGO, WFOŚiGW	brak regionalnych programów badawczych dotyczących szlaków migracji zwierząt
Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	XXXV. Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	117	Aktualizacja planów urządzenia lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych Lasów Państwowych (kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów)	zadanie monitorowane: nadleśnictwa Lasów Państwowych	niewzględnianie części potrzeb ochrony przyrody i środowiska w planach urządzenia lasu
		118	Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w Zarządzie Lasów Państwowych	zadanie własne: Zarząd Powiatu	niedobory środków finansowych
		119	Realizacja zadań wynikających z planów urządzenia lasu, i programów ochrony przyrody nadleśnictw	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe	brak
		120	Utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, w tym form zadrzewień nierozdzielnie związanych z przestrzenią krajobrazu kulturowego	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	XXXV. Utrzymanie, powiększanie i ochrona zasobów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	121	Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, koła łowieckie	niepełne wykonywanie planów łowieckich
		122	Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody	zadanie monitorowane: właściciele i administratorzy lasów publicznych	niedobór środków finansowych, niewłaściwa ocena zagrożeń dla przyrody wynikających ze wzrostu antropopresji
		123	Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym realizacja programów czynnej ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem oraz prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe, podmioty realizujące działania ochronne	pogorszenie warunków siedliskowych, oddziaływanie czynników biotycznych wpływających negatywnie na stan populacji, różne formy antropopresji
		124	Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów, w tym odbudowie drzewostanów zniszczonych pod wpływem czynników abiotycznych i biotycznych	zadanie monitorowane: Lasy Państwowe	niedobory środków finansowych
Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody	XXXVI. Ograniczanie inwazji obcych gatunków	125	Opracowywanie regionalnych/miejscowych strategii ochrony/zarządzania gatunkami (w tym gat. konfliktowych i zagrożonych)	zadanie monitorowane: RDOS	niedobory środków finansowych
		126	Kontrola, zapobieganie (w tym edukacja) i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych ze szczególnym uwzględnieniem inwazyjnych, które zagrażają rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym	zadanie monitorowane: RDOS, właściciele i użytkownicy gruntów, ośrodki edukacyjne	nieświadomość zagrożeń, niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
	XXXVII. Monitoring przyrodniczy	127	Prowadzenie inwentaryzacji i aktualizacja danych o zasobach przyrodniczych województwa, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej	zadanie monitorowane: ośrodki naukowo-badawcze, NGO, Lasy Państwowe, RDOŚ	niedobory środków finansowych
		128	Prowadzenie monitoringu stanu przyrody i zagrożeń dla jej funkcjonowania oraz monitoringu skuteczności realizowanych działań ochronnych	zadanie monitorowane: RDOŚ, WIOŚ	niedobory kadrowe, niedobory środków finansowych
Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych	XXXVIII. Zrównoważone użytkowanie gruntów rolnych i rozwój zielonej infrastruktury na terenach zurbanizowanych	129	Upowszechnianie wiedzy i promocja proekologicznych form gospodarowania, upowszechnianie Kodeksu DPR	zadanie monitorowane: ODR, ośrodki edukacyjne	niedobory kadrowe, niedobory środków finansowych
		130	Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast	zadanie monitorowane: właściciele i użytkownicy gruntów, służby planistyczne	brak gruntów do tworzenia nowych terenów zielonych w miastach

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
Włączanie społeczeństwa do działań na rzecz ochrony przyrody	XXXIX. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej	131	Rozwój informatycznych narzędzi dostępu do informacji i treści edukacyjnych, w tym ogólnodostępnej jednolitej bazy danych zawierającej informacje o cennych przyrodniczo obszarach, siedliskach i gatunkach	zadanie monitorowane: RDOŚ	niedobory środków finansowych
		132	Wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: parki krajobrazowe, Lasy Państwowe, samorządy gminne	brak inicjatyw w zakresie organizowania wolontariatu, niedobory środków finansowych
		133	Prowadzenie edukacji ekologicznej	zadanie monitorowane: ośrodki edukacji ekologicznej	niedobory środków finansowych
		134	Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: WFOŚiGW, samorządy gminne, parki krajobrazowe	niedobory środków finansowych
10. Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami					
Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków	XL. Ograniczanie zagrożeń poważnymi awariami	135	Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii	zadanie monitorowane: WIOŚ, PSP	niedobory środków finansowych
		136	Prowadzenie rejestru ISWK, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych	zadanie monitorowane: GIOŚ, WIOŚ	niedobory środków finansowych
		137	Aktualizacja powiatowego planu zarządzania kryzysowego	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: CZK, PSP, WIOŚ	niedobory środków finansowych
		138	Doskonalenie i aktualizacja wewnętrznych i zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	zadanie monitorowane: właściciele instalacji, WIOŚ, KP PSP w Łławie	niska świadomość
		139	Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne	zadanie własne: Zarząd Powiatu zadanie monitorowane: samorządy gminne, właściciele instalacji, WIOŚ, PSP, ośrodki edukacyjne	niedobory środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

Cel	Kierunek interwencji	Nr zadania	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
A	B	C	D	E	F
	XLI. Minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia poważnej awarii	140	Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii	zadanie monitorowane: GIOŚ, PSP, WFOŚiGW	niedobory środków finansowych, brak odpowiednich programów

Załącznik 2.

Tabela: Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu	Zarząd Powiatu (PCRE w Iławie)	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	szkolenia, foldery promocyjne, Internet
2		Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych	Zarząd Powiatu (PCRE w Iławie)	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	szkolenia, foldery promocyjne, Internet
3		Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii	Zarząd Powiatu (PCRE w Iławie)	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	szkolenia, foldery promocyjne, Internet
4		Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody	Zarząd Powiatu (PCRE w Iławie)	5	5	5	5	20	PROW (70%) WFOŚiGW (30%)	-
5	Zagrożenia hałasem	Prowadzenie monitoringu hałasu oraz dokonywanie oceny narażania społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
6		Poprawa nawierzchni dróg gminnych i powiatowych	Zarząd Powiatu (PZD w Iławie)	3 134	3 134	3 134	3 000	12 402	POIiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
7		Ograniczanie hałasu, zwłaszcza na osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień	Zarząd Powiatu (PZD w Iławie)	x	x	x	x	x	-	koszty w ramach zadań: poprawa nawierzchni dróg
8		Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych)	Zarząd Powiatu (PZD w Iławie)	x	x	x	x	x	-	koszty w ramach zadań: poprawa nawierzchni dróg
9		Wprowadzanie ograniczeń emisji hałasu na obszarach i akwenach cennych przyrodniczo	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
10	Gospodarowanie wodami	Wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
11		Retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
12	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą	Zarząd Powiatu (PCRE w Iławie)	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	-
13	Zasoby geologiczne	Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych, z wykorzystaniem BAT	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
14		Działania edukacyjne promujące zrównoważone wykorzystanie kopalin/złóż, w tym poprawa dostępu do informacji w zakresie prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin	Zarząd Powiatu	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	-
15	Gleby	Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego	Zarząd Powiatu (PZDR Iława)	10	10	10	10	40	PROW (100%)	-
16		Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	Zarząd Powiatu	3	3	3	3	12	PROW (60%) budżet JST (40%)	
17		Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego	Zarząd Powiatu (PZDR Iława)	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	foldery, promocyjne, Internet
18		Usuwanie zanieczyszczeń gleb celem ograniczenia ich negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
19		Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdevastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
20		Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	Zarząd Powiatu	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
21	Zasoby przyrodnicze	Budowa przejść dla zwierząt przez trasy komunikacyjne, w miejscach, w których przecinają one szlaki ich migracji	Zarząd Powiatu (PZD w Iławie)	x	x	x	x	x	-	koszty w ramach zadań: poprawa nawierzchni dróg
22		Uzupełnianie i aktualizacja planów urządzenia lasów niebędących w Zarządzie Lasów Państwowych	Zarząd Powiatu	10	10	10	10	40	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
23		Wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody	Zarząd Powiatu	5	5	5	5	20	WFOŚiGW (100%)	koszty materiałowe, transportu itp.
24		Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej	Zarząd Powiatu	10	10	10	10	40	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-
25	Zagrożenia poważnymi awariami	Aktualizacja powiatowego planu zarządzania kryzysowego	Zarząd Powiatu (CZK, PSP, WIOŚ)	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych
26		Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne	Zarząd Powiatu (KPPSP Iława)	0	0	0	0	0	-	w ramach działań statutowych

Załącznik 3.

Tabela: Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji i rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz zamiana kotłowni węglowych na obiekty niskoemisyjne	właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, inspekcja nadzoru budowlanego	3000	POLiŚ (85 %) Budżet JST (15%)	-
2		Rozbudowa sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej) powiatu	operatorzy systemów dystrybucyjnych, nadzór budowlany	10000	krajowe śr. prywatne (100 %)	-
3		Rozwój transportu niskoemisyjnego oraz modernizacja publicznego transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska, w tym stosowanie „paliw ekologicznych”	zarządy transportu zbiorowego, przedsiębiorstwa transportowe, podmioty gospodarcze	50000	POLiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-
4		a. Ograniczanie występowania „niskiej emisji” m.in. poprzez: wymianę starych kotłów o małej mocy oraz pieców na jeden z systemów proekologicznych, b. Wprowadzenie przez gminy obowiązku odbioru mokrych odpadów zielonych, wprowadzenie obowiązku zakupu odpowiedniej jakości paliw w ramach udzielania gminnej pomocy społecznej	samorządy gminne, właściciele i zarządzający budynkami firmy doradztwa energetycznego	20000	POLiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-
5		Kampanie edukacyjne w zakresie ekozachowań: prawidłowego spalania paliw stałych, w tym węgla kamiennego i drewna w kotłach i kominkach, skutków spalania odpadów w urządzeniach do tego nieprzystosowanych, ekójazdy	gminy, jednostki dydaktyczne, NGO	125	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, Internet
6		Wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody, w tym krajobrazu	gminy, firmy doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne	25	WFOŚiGW (100%)	szkolenia, foldery promocyjne, Internet
7		Budowa oraz przebudowa sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE	operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych	2500	POLiŚ (85%) Krajowe śr. prywatne (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
8		Rozwój biogazowni rolniczych	rolnicy, przedsiębiorcy	27000	POLiŚ (7 %) RPO (78 %) Krajowe śr. prywatne (15%)	-
9		Rozwój mikroinstalacji oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii (energetyki prosumenckiej)	gminy, właściciele nieruchomości			
10		Stosowanie w gospodarstwach indywidualnych rozwiązań grzewczych przyjaznych środowisku (układy solarne, pompy ciepła)	gminy, właściciele budynków			
11		Rozwój instalacji wykorzystujących biomasę (z wykluczeniem współspalania z węglem), wykorzystujących uprawy energetyczne oraz lokalne bioodpady rolnicze	ciepłownie, właściciele kotłowni			
12		Edukacja społeczeństwa w zakresie odnawialnych źródeł energii, z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu	samorządy gminne, firmy doradztwa energetycznego, ośrodki edukacyjne, WFOŚiGW	25	WFOŚiGW (100%)	szkolenia, foldery promocyjne, Internet
13		Realizacja, aktualizacja i monitoring programów ochrony powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej, wdrażanie planów działań krótkoterminowych	samorządy gminne, wykonawcy wskazani w POP	x	-	koszty w ramach zadań nr 1-4
14		Przygotowanie i realizacja: a. planów (rozwoju) gospodarki niskoemisyjnej (PGN), planów na rzecz zrównoważonej energii SEAP, b. programów ograniczenia niskiej emisji (PONE)	samorządy gminne	250	POLiŚ (100%)	
15	Prowadzenie kontroli prawidłowości eksploatacji urządzeń energetycznych	właściciele i zarządzający instalacjami, WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych	
16	Tworzenie mechanizmów kontrolowania źródeł „niskiej emisji”	samorządy gminne, właściciele i zarządzający budynkami, firmy doradztwa energetycznego, przedsiębiorcy budowlani, służby kominiarskie, straż miejska	0	-	w ramach zadań statutowych	
17	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza atmosferycznego	WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
18		Upowszechnianie wiedzy na temat mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza	WFOŚiGW, samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	0	-	w ramach zadań statutowych
19		Akcje informacyjne uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza	samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO, szkoły	12	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, Internet
20		Promowanie poprawnych zachowań społecznych np. korzystania z komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych lub akcji społecznych pt. „nie jedź sam, zabierz ze sobą jeszcze inne osoby”	samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	12	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, Internet
21		a. stosowanie energooszczędnych technologii w gospodarce, b. dokonywanie termomodernizacji budynków, wprowadzanie nowoczesnych systemów grzewczych w domach jednorodzinnych, c. zmniejszanie strat energii w systemach przesyłowych (elektroenergetycznych i ciepłych)	gminy, podmioty gospodarcze, właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, nadzór budowlany, operatorzy systemów przesyłowych	27000	POIiŚ (29%) RPO (56%,) Budżet państwa (3,5%) Krajowe śr. prywatne (11,5%)	-
22		a. rozwój wysokosprawnej kogeneracji i ciepłownictwa, b. instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych c. budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych	właściciele i zarządzający obiektami i instalacjami, nadzór budowlany	17000	RPO (70%) POIiŚ (15%) Krajowe śr. prywatne (15%)	-
23		Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia dróg publicznych	zarządzający drogami, samorządy gminne	500	POIiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-
24		Poprawa efektywności energetycznej w transporcie	zarządy transportu zbiorowego, firmy transportowe	250	POIiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
25		Prowadzenie edukacji upowszechniającej wiedzę nt. możliwości zmniejszania zapotrzebowania na energię w gospodarstwach domowych	samorządy gminne, firmy doradztwa energetycznego	50	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, media lokalne
26		Opracowanie i uchwalenie założeń do planów lub programów zaopatrzenia miast, gmin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	samorządy gminne	25	WFOŚiGW (50%) Budżet JST (50%)	-
27		Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie potrzeb oszczędnego i efektywnego wykorzystania energii	samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, ODR, NGO	25	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, Internet
28		Wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową	właściciele urządzeń i instalacji z substancjami	0	-	środki własne
29		Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych	samorządy, ARiMR, ODR, ośrodki edukacyjne,	50	PROW (100%)	-
30		Edukacja i zwiększanie świadomości w zakresie: zmian klimatu i sposobów minimalizowania ich skutków, wpływu inwazyjnych gatunków obcych oraz znaczenia i konieczności oszczędzania zasobów, w szczególności wody	samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, ODR, NGO	50	PROW (70%), WFOŚiGW (30%)	-
31		Zagrożenia hałasem	Prowadzenie monitoringu hałasu oraz dokonywanie oceny narażenia społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	WIOŚ, GDDKiA, podmioty zobowiązane do prowadzenia monitoringu	0	-
32	Poprawa nawierzchni dróg gminnych i powiatowych		samorządy gminne	30000	POIiŚ (46 %) RPO (12 %) POPW (27 %) Budżet JST (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
33		Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym ochrony przed hałasem, stosownie do wymogów ustawy Prawo ochrony środowiska, między innymi poprzez właściwe kształtowanie przestrzeni urbanistycznej	rady gmin, rady miast	0	-	w ramach zadań statutowych
34		Ograniczanie hałasu, zwłaszcza na osiedlach mieszkaniowych poprzez m.in. tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, tworzenie pasów zadrzewień	samorządy gminne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Policja	x	środki własne	-
35		Wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego (budowa obwodnic, poprawa stanu nawierzchni ulic i dróg, zapewnienie płynności ruchu, montaż osłon przeciwdźwiękowych w miejscach występowania uciążliwości akustycznych)	samorządy gminne, zarządzający drogami	x	-	koszty w ramach zadania poprawa nawierzchni dróg
36		Stosowanie zabezpieczeń przed nadmiernym hałasem od urządzeń, maszyn, linii technologicznych, wymiana na urządzenia o mniejszej emisji hałasu	podmioty gospodarcze	x	środki własne	-
37		Budowa tras rowerowych na terenach zurbanizowanych	samorządy gminne	1000	RPO (85 %) Budżet JST (15%)	-
38		Prowadzenie edukacji ekologicznej i propagowanie jazdy rowerem, komunikacji zbiorowej, proekologicznego korzystania z samochodów np. Carpooling (jazda z sąsiadem), Eco-driving	samorządy gminne, ośrodki edukacyjne, NGO	25	WFOŚiGW (100%)	Foldery promocyjne, media lokalne, Internet
39	Pola elektromagnetyczne	Uwzględnienie zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego	rady gmin, rady miast	0	-	w ramach zadań statutowych
40		Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych oraz dokonywanie oceny narażania społeczeństwa na czynniki ponadnormatywne	WIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	0	-	w ramach zadań statutowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
41	Gospodarowanie wodami	Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych, m.in. poprzez realizację zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	samorządy lokalne (służby komunalne), zakłady przemysłowe	5500	POIiŚ (85%) Budżet JST (13%), Krajowe środki prywatne (2%)	-
42		Ograniczanie dopływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł rozproszonych i obszarowych, w szczególności poprzez: a. ochronę i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, ograniczanie urbanizacji i przekształcania stref brzegowych, b. wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe, c. edukację – upowszechnianie Kodeksu DPR	właściciele i użytkownicy gruntów, gospodarstwa rolne, samorządy gminne, ODR	x	-	w ramach zadań statutowych
43		Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej ukierunkowanej na ograniczanie eutrofizacji – właściwe postępowanie z wodami spuszczanymi ze stawów, zapewnienie wysokiego udziału ryb drapieżnych w rybostanie jezior, ograniczanie stosowania zanęt i inne działania wynikające z Kodeksu Dobrej Praktyki Rybackiej w Chowie i Hodowli Ryb	rybacy użytkownicy wód, jednostki naukowe opiniujące operaty rybackie	x	-	w ramach zadań statutowych
44		Zachowanie wielkości i dynamiki przepływu wód, w tym utrzymanie i regulacja rzek – z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych	RZGW Gdańsk, ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie), spółki wodne, właściciele gruntów	1000	POIiŚ (85%) Budżet państwa (15%)	-
45		Przywracanie ciągłości morfologicznej rzek – budowa/modernizacja przepławek umożliwiających migracje organizmów wodnych, z uwzględnieniem priorytetów określonych w warunkach korzystania z wód	RZGW Gdańsk, właściciele i użytkownicy budowli piętrzących, ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie)			

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
46		Wdrażanie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju	ZMiUW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie), samorządy lokalne, właściciele nieruchomości, WIOŚ	x	-	w ramach zadań statutowych
47		Prowadzenie monitoringu stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych	zadanie monitorowane: WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych
48		Ochrona słabo izolowanych zbiorników wód podziemnych i stref ujęć wód oraz ich właściwe użytkowanie	właściciele ujęć, RZGW Gdańsk, organy właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, właściciele i użytkownicy gruntów	x	środki własne	-
49		Ograniczanie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych	podmioty gospodarcze	x	środki własne	-
50		Likwidacja nieczynnych ujęć wody	właściciele nieczynnych ujęć wody, organa właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych, państwowa służba hydrogeologiczna	x	środki własne	-
51		Prowadzenie monitoringu stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych	państwowa służba hydrogeologiczna	0	-	w ramach zadań statutowych
52		Stosowanie zasad pełnego zwrotu kosztów za korzystanie z wody	przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne – operatorzy, RZGW	0	-	w ramach zadań statutowych
53		Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	RZGW	100	POiŚ (85%) Budżet państwa (15%)	-
54		Ochrona retencji naturalnej w zlewniach (terenów podmokłych, bagien, mokradeł) –wdrażanie zadań wynikających z Programu małej retencji i Planu przeciwdziałania skutkom susz (po ich opracowaniu)	właściciele i zarządzający gruntami	8800	POiŚ (55%) RPO (30%) Budżet państwa (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu	
A	B	C	D	E	F	G	
55		Utrzymanie i powiększanie liczby oraz pojemności obiektów małej retencji wodnej	właściciele i zarządzający gruntami, w tym gruntami pod wodami				
56		Utrzymanie i powiększanie liczby zbiorników przeciwpożarowych w strefach wysokiego zagrożenia pożarowego	Lasy Państwowe, samorządy gminne				
57		Retencjonowanie wód opadowych odprowadzanych z powierzchni szczelnych i utwardzonych oraz ograniczanie tworzenia nowych powierzchni uszczelnionych	samorządy gminne, właściciele nieruchomości				
58		Realizacja projektów mających na celu pokrycie zapotrzebowania na wodę rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i przemysłu	rolnicy, podmioty gospodarcze, samorządy gminne, RDLP	1500	PROW (63%) Krajowe środki prywatne (37%)	-	
59		Utrzymanie i modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej	RZGW, ZUiMW w Olsztynie (Oddział Rejonowy w Ostródzie)	1500	POiŚ (85%) Budżet państwa (15%)	-	
60		Uwzględnianie ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę w procesie planowania przestrzennego	służby planistyczne samorządów gminnych	0	-	w ramach zadań statutowych	
61		Wyznaczanie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały wyznaczone	RZGW, służby planistyczne samorządów gminnych	0	-	w ramach zadań statutowych	
62		Uwzględnienie ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w dokumentach planistycznych	RZGW, służby planistyczne samorządów gminnych	0	-	w ramach zadań statutowych	
63		Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz stacji uzdatniania wody	gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	2500	PROW (63%) Budżet JST (37%)	-
64			Doskonalenie technologii produkcji wody przeznaczonej do spożycia	operatorzy stacji uzdatniania wody			
65	Prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia		Państwowa Inspekcja Sanitarna	0	-	w ramach zadań statutowych	
66	Ograniczanie zużycia wody w przemyśle		podmioty gospodarcze	x	środki własne	-	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
67		Ograniczanie zużycia wody w gospodarstwach domowych	gospodarstwa domowe	x	środki własne	-
68		Ograniczanie strat wody w sieciach wodociągowych	gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, administracje budynków	x	środki własne	-
69		Wdrażanie rozwiązań wykorzystujących wody opadowe do lokalnego zaopatrzenia w wodę	samorządy gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, właściciele gruntów i budynków	x	środki własne	-
70		Prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących potrzeby oszczędnego gospodarowania wodą	ośrodki edukacji środowiskowej, szkoły, przedszkola, media, NGO i in.	30	WFOŚiGW (100%)	-
71		Rozbudowa sieci w aglomeracjach oraz budowa systemów kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich, z uwzględnieniem miejscowości zwodociągowanych, położonych w zlewniach bezpośrednich jezior	samorządy gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	5000	POIiŚ (45%) RPO (40%) Budżet JST (15%)	-
72		Budowa i modernizacja kanalizacji burzowej z urządzeniami podczyszczającym	samorządy gminne, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	2000	POIiŚ (85%) Budżet JST (15%)	-
73		Realizacja zadań zapisanych w aKPOŚK 2015	gminy, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	20000	POIiŚ (85%) Budżet JST (13%) Krajowe środki prywatne (2%)	-
74		Wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków	operatorzy przemysłowych oczyszczalni ścieków	x	środki własne	-
75		Poprawa technologii oczyszczania ścieków i podnoszenie sprawności oczyszczania (wprowadzanie BAT)	operatorzy oczyszczalni	1000	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
76		Kontrola częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości płynnych przez właścicieli nieruchomości oraz kontrola funkcjonowania oczyszczalni przydomowych	samorządy gminne	0	-	w ramach zadań statutowych
77	Zasoby geologiczne	Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalni	samorządy gminne, PIG-PIB, Policja, straże	0	-	w ramach zadań statutowych
78		Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych, z wykorzystaniem BAT	samorządy gminne, podmioty gospodarcze, właściciele ujęć, PIG-PIB	x	środki własne	-
79		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z ochroną przyrody, w tym krajobrazu	radny gmin	0	-	w ramach zadań statutowych
80		Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych, eksploatacji i magazynowania kopalni, w tym uwzględnienie zmian klimatu (wpływu silnych wiatrów, susz, nawałnych opadów)	podmioty gospodarcze	x	środki własne	-
81		Działania edukacyjne promujące zrównoważone wykorzystanie kopalni/źródeł, w tym poprawa dostępu do informacji w zakresie prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni	samorządy gminne, PIG-PIB, ośrodki edukacyjne	30	WFOŚiGW (100%)	-
82		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	podmioty gospodarcze	x	środki własne	-
83	Gleby	Rozwój systemu monitoringu gleb	właściciele i użytkownicy gruntów, IUNG, OSChR, WIOŚ	x	środki własne	-
84		Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej oraz doskonalenie doradztwa rolniczego	samorządy gminne, ODR, OSChR, ARiMR, NGO	250	PROW (100%)	-
85		Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez wprowadzanie trwałej pokrywy roślinnej oraz stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych	samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR	500	PROW (60%) Krajowe środki prywatne (40%)	-
86		Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	właściciele gruntów	750	PROW (60%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
87		Budowa infrastruktury ograniczającej erozję wodną, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody	samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR		Krajowe środki prywatne (40%)	
88		Stosowanie urządzeń zabezpieczających glebę przed zanieczyszczeniem	samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR			
89		Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne, w szczególności zapobieganie dewastacji gleb hydrogenicnych	samorządy, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR, ODR, PK	1500	PROW (60%) Krajowe środki prywatne (40%)	-
90		Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji żywności wysokiej jakości	samorządy gminne, właściciele gruntów, ODR, jednostki certyfikujące	10000	PROW (100%)	kwotowe dopłaty obszarowe
91		Promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego	samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów, ARiMR, ODR, NGO			
92		Usuwanie zanieczyszczeń gleb celem ograniczenia ich negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i środowisko	zadanie monitorowane: sprawcy szkód, samorządy gminne władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	x	środki własne	-
93		Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, dla przywrócenia im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	sprawcy szkód, samorządy gminne władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	100	RPO (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-
94		Działania naprawcze w przypadku zaistnienia szkód na powierzchni ziemi	sprawcy szkód, samorządy władające gruntami, właściciele gruntów, instytuty badawcze, RDOŚ, WIOŚ, WFOŚiGW	x	środki własne	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
95	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów w procesach produkcyjnych	podmioty gospodarcze	x	środki własne	-
96		Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych	mieszkańcy (wytwórcy odpadów)	x	środki własne	-
97		Zwiększanie świadomości ekologicznej przedsiębiorców i mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań w zakresie wytwarzania i zagospodarowania odpadów	gminy, placówki oświatowe	25	WFOŚiGW (100%)	foldery promocyjne, Internet
98		Rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie segregacji odpadów przez wszystkich mieszkańców powiatu	samorządy gminne	0	-	w ramach zadań statutowych
99		Budowa PSZOK w Lubawie	EZG „Działdowszczyzna”	1000	POIiŚ (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-
100		Rozbudowa i doposażenie dwóch PSZOK - w Półwi (gmina Zalewo) oraz w Ławie	ZGRO-I „Czyste Środowisko”	1100	POIiŚ (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-
101		Budowa instalacji do przetwarzania odpadowych tworzyw sztucznych na pełnowartościowe paliwa węglowodorowe, m.in. lekki olej opałowy w Suszu	podmiot gospodarczy - Realeco Sp. z o.o.	22500	POIiŚ (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-
102		Przyspieszenie procesu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest	gminy, właściciele nieruchomości	x	środki własne	-
103		Budowa składowiska odpadów niebezpiecznych (azbest) w Różankach (gmina Susz)	podmiot gospodarczy – Novago Sp. z o.o.	1300	POIiŚ (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-
104		Rekultywacja pięciu nieczynnych składowisk odpadów (w tym składowiska odpadów azbestowych w Suszu) o łącznej powierzchni rekultywacji 6,0 ha	gminy, sprawcy zanieczyszczeń i właściciele gruntów	6000	POIiŚ (85%) Krajowe środki prywatne (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
105	Zasoby przyrodnicze	Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	MŚ, RDOŚ i/lub samorządy gminne – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	5000	POiŚ (85%) Budżet państwa (15%)	-
106		Weryfikacja granic, celów i przedmiotów ochrony w powołanych formach ochrony przyrody	MŚ, RDOŚ i/lub samorządy gminne – zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie o ochronie przyrody	0	-	w ramach zadań statutowych
107		Aktualizacja dokumentów planistycznych gmin, z uwzględnieniem lokalizacji krajobrazów priorytetowych i zasad ich zagospodarowania	samorządy gminne	0	-	w ramach zadań statutowych
108		Zapewnienie ochrony tworów przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej – pomników przyrody	samorządy gminne, właściciele i użytkownicy gruntów	x	środki własne	w miarę potrzeb środki WFOŚiGW
109		Opracowanie planów zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000 w granicach powiatu iławskiego, dla których sprawującym nadzór jest RDOŚ w Olsztynie	RDOŚ	125	POiŚ(85%) NFOŚiGW (15%)	-
110		Opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody	RDOŚ	x	środki własne	w miarę potrzeb środki WFOŚiGW
111		Realizacja zadań wyznaczonych dla zachowania lub poprawy stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz cennych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach chronionych	RDOŚ, właściciele i użytkownicy gruntów na obszarach chronionych	1000	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-
112		Wyznaczenie, utrzymanie i właściwe zagospodarowanie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym	samorządy gminne	0	-	w ramach zadań statutowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
113		Budowa przejść dla zwierząt przez trasy komunikacyjne, w miejscach, w których przecinają one szlaki ich migracji	wykonawcy inwestycji drogowych i kolejowych	x	-	W ramach kosztów budowy i modernizacji linii transportowych
114		Utrzymanie i rozwijanie zielonej infrastruktury na terenach nieleśnych, w tym przydrożnych alei i szpalerów drzew oraz ochrona i renaturyzacja zbiorowisk roślinnych towarzyszących ciekom wodnym, otaczających zbiorniki wodne i obszary podmokłe	właściciele i użytkownicy gruntów, samorządy gminne	x	środki własne	-
115		Wspieranie prac badawczych i inwentaryzacyjnych oraz działań edukacyjnych mających na celu przybliżenie społeczeństwu idei i celów korytaryz ekologicznych	ośrodki naukowo-badawcze, ośrodki edukacyjne, NGO, WFOŚiGW	1000	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-
116		Aktualizacja planów urządzenia lasów, w celu zapewnienia racjonalnego użytkowania zasobów leśnych Lasów Państwowych (kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów, z zachowaniem bogactwa biologicznego siedlisk przyrodniczych, flory, fauny i grzybów)	nadleśnictwa Lasów Państwowych	0	-	w ramach zadań statutowych
117		Realizacja zadań wynikających z planów urządzenia lasu, i programów ochrony przyrody nadleśnictw	Lasy Państwowe	x	środki własne	-
118		Utrzymanie i powiększanie powierzchni gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, w tym form zadrzewień nierozzerwalnie związanych z przestrzenią krajobrazu kulturowego	właściciele i użytkownicy gruntów	500	RPO (85%) Budżet JST (15%)	-
119		Prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej	Lasy Państwowe, koła łowieckie	x	środki własne	-
120		Wzmacnianie i rozwijanie publicznych funkcji lasów, w szczególności w zakresie edukacji i turystyki, z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody	właściciele i administratorzy lasów publicznych	2500	RPO (85%) Budżet państwa (15%)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
121		Ochrona i restytucja elementów rodzimej przyrody, w tym realizacja programów czynnej ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem oraz prowadzenie inwentaryzacji, waloryzacji i monitoringu różnorodności biologicznej w ramach zrównoważonej gospodarki leśnej	Lasy Państwowe, podmioty realizujące działania ochronne	500	RPO (85%) Budżet państwa (15 %)	-
122		Rozbudowa i modernizacja bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów, w tym odbudowie drzewostanów zniszczonych pod wpływem czynników abiotycznych i biotycznych	Lasy Państwowe	1000	RPO (85%) Budżet państwa (15 %)	-
123		Opracowywanie regionalnych/miejscowych strategii ochrony/zarządzania gatunkami (w tym gat. konfliktowych i zagrożonych)	RDOŚ	10	RPO (85%) WFOŚiGW (15%)	-
124		Kontrola, zapobieganie (w tym edukacja) i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych ze szczególnym uwzględnieniem inwazyjnych, które zagrażają rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym	RDOŚ, właściciele i użytkownicy gruntów, ośrodki edukacyjne	0	-	w ramach zadań statutowych
125		Prowadzenie inwentaryzacji i aktualizacja danych o zasobach przyrodniczych województwa, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej	ośrodki naukowo-badawcze, NGO, Lasy Państwowe, RDOŚ	x	środki własne	-
126		Prowadzenie monitoringu stanu przyrody i zagrożeń dla jej funkcjonowania oraz monitoringu skuteczności realizowanych działań ochronnych	RDOŚ, WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych
127		Upowszechnianie wiedzy i promocja proekologicznych form gospodarowania, upowszechnianie Kodeksu DPR	ODR, ośrodki edukacyjne	500	PROW (100%)	-
128		Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, z dążeniem do zapewnienia łączności pomiędzy tymi terenami oraz tworzenia zielonych pierścieni wokół miast	właściciele i użytkownicy gruntów, służby planistyczne	1500	RPO (85%) Budżet JST (15 %)	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Ławskiego do roku 2020

lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł.)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
129		Rozwój informatycznych narzędzi dostępu do informacji i treści edukacyjnych, w tym ogólnodostępnej jednolitej bazy danych zawierającej informacje o cennych przyrodniczo obszarach, siedliskach i gatunkach	RDOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych
130		Wspieranie inicjatyw społecznych, w tym wolontariatu, na rzecz ochrony przyrody	parki krajobrazowe, Lasy Państwowe, samorządy gminne	100	WFOŚiGW (100%)	koszty materiałowe, transportu itp.
131		Prowadzenie edukacji ekologicznej	ośrodki edukacji ekologicznej	1500	RPO (85%) Budżet JST (15 %)	-
132		Wspieranie ośrodków edukacji ekologicznej	WFOŚiGW, samorządy gminne, parki krajobrazowe			
133	Zagrożenia poważnymi awariami	Prowadzenie rejestru zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz potencjalnych sprawców awarii	WIOŚ, PSP	0	-	w ramach zadań statutowych
134		Prowadzenie rejestru ISWK, jako bazy danych do analizy doświadczeń z przebiegu zaistniałych awarii i akcji ratowniczych	GIOŚ, WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych
135		Aktualizacja powiatowego planu zarządzania kryzysowego	CZK, PSP, WIOŚ	0	-	w ramach zadań statutowych
136		Doskonalenie i aktualizacja wewnętrznych i zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	właściciele instalacji, WIOŚ, KP PSP w Ławie	0	-	w ramach zadań statutowych
137		Propagowanie standardów prawidłowych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i wypadków z udziałem pojazdów przewożących towary niebezpieczne	samorządy gminne, właściciele instalacji, WIOŚ, PSP, ośrodki edukacyjne	0	-	w ramach zadań statutowych
138		Doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i lokalizacji awarii, likwidacji oraz analizy skutków tych awarii	GIOŚ, PSP, WFOŚiGW	1500	RPO (85%) Budżet państwa (5%), Budżet JST (10%)	-

Załącznik 4. Zgodność POŚ z kierunkami interwencji i działaniami celów środowiskowych wybranych dokumentów strategicznych.

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne	**
		Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych	***
		Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce	*
		Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii	**
		Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki	**
		Zwiększenie poziomu ochrony środowiska	***
	Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach	**
		Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie - miasta	*
		Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	*
		Wprowadzenie rozwiązań prawno organizacyjnych stymulujących rozwój miast	*
	Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski	Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego	***
	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo	Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem	I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego
Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela		I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela	**
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka	Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego	*
	Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych	II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych	*
	Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami	***
		II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej	***
		II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii	**
		II.6.4. Poprawa stanu środowiska	***
		II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu	***
	Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym	*
		II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	***
		II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich	**

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Strategia Rozwoju Kraju 2020 Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	*
	Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach	**
		III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich	*
		III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	*
		III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej	*
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	***
		Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	***
		Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna	***
		Uporządkowanie zarządzania przestrzenią	**
	Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii	***
		Poprawa efektywności energetycznej	***
		Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	***
		Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich	***
	Cel 3. Poprawa stanu środowiska	Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne	***
		Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	***
		Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne	***
		Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki	***
		Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych	**
Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy	***		
Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki	Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu	*
		Wspieranie różnych form innowacji	*
		Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych)	***
		Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych	*

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców	Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej	*
		Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu	***
		Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW)	**
		Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością	**
		Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów	***
		Stosowanie zasad zrównoważonej architektury	*
		Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko	***		
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej	***
		Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej	***
		Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej	***
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków	***
		Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	***
		Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego	***
		Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej	***
		Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad	**
		Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego	**
		Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne	***
	Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe	Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych	**
		Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji	**

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności¹⁾
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką	***
		Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin	***
		Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej	***
		Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi	***
		Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie	***
		Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego	***
		Właściwe planowanie przestrzenne	**
		Racjonalna gospodarka gruntami	***
		Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu	***
		Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym	**
		Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasy wytwarzanej w rolnictwie	**
		Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu	*
		Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych	**
		Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych	***
		Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi	***
		Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa	**
		Wzmacnianie publicznych funkcji lasów	***
		Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych	**
		Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich	**
		Strategia „Sprawne Państwo 2020”	Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
Zapewnienie ładu przestrzennego	**		
Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych	**		

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Strategia „Sprawne Państwo 2020”	Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych	Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw	*
		Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi	*
	Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego	**
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego	Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce	*
	Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa	Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną	*
		Koordinacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa	*
		Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa	*
		Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa	***
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów	Warszawa – stolica państwa	*
		Pozostałe ośrodki wojewódzkie	*
		Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów	***
		Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych	**
		Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich	**
		Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne	***
		Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego	***
	Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe - zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych	**
		Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe – usługi komunalne i związane z ochroną środowiska	***
		Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	*
		Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE	*
		Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności	**

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	Kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności	*
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu	**
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej	Dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną	**
		Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15	**
	2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii	Racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	*
		Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego	**
	3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła	Zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii	***
	4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej	Przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych	*
	5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych	***
		Osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji	**
		Ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną	***
		Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa	*

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾	
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw	Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach	**	
	6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii	Zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen	*	
	7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko	Ograniczenie emisji CO ₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego	Ograniczenie emisji SO ₂ i NO _x oraz pyłów (w tym PM ₁₀ i PM _{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych	***
		Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych	Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce	***
		Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych		***

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności		*	
	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów		*	
	Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej		**	
	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski		***	
	Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa		**	
	Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego		**	
Krajowy program ochrony powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	Cel szczegółowy: osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM _{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia		***	
	Cel szczegółowy: osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego		***	

Dokument strategiczny	Cel środowiskowy	Kierunek interwencji, działanie	Ocena zgodności ¹⁾
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska	Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu	***
		Adaptacja strefy przybrzeżnej do zmian klimatu	*
		Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu	**
		Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu	***
		Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie	**
		Zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu	*
	Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich	Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami	**
		Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu	**
	Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu	Monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie)	***
		Miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu	*
	Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	*
		Budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	*
	Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu	***

¹⁾ *Działanie niesprzeczne z celami POŚ

**Działanie zgodne z celami POŚ

***Działanie w pełni zgodne z celami POŚ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” oraz „POŚ WWM do roku 2020”

Załącznik 5. Piśmiennictwo.

1. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020,
2. Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska 2015 r.,
1. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2011-2016,
2. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022,
3. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014,
4. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
5. Strategia Rozwoju Powiatu Iławskiego na lata 2008-2015,
6. Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 za okres 2013-2014 r.,
7. Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 za okres 2015-2016 r.,
8. Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2016 r.,
9. Stopa-Boryczka M., Martyn D., Boryczka J., Wawer J., Ryczywolska E., Kopacz-Lembowicz M., Kossowska-Cezak U., Lenart W., Danielak D., Styś K., 1986; Atlas współzależności parametrów meteorologicznych i geograficznych w Polsce pt. Klimat północno-wschodniej Polski (red. M. Stopa-Boryczka); Wyd. UW 2013,
10. Program małej retencji dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2030,
11. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie iławskim na lata 2015-2020; Iława 2014,
12. Ocena roczna jakości powietrza w woj. warmińsko-mazurskim za rok 2016.